

การแสดงความเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนาในภาษาไทยและข้อความซึ่งเป็นเหตุจูงใจ

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DISAGREEMENT IN THAI CONVERSATIONAL DISCOURSE
AND NATIVE SPEAKERS' MOTIVATIONAL CONCERNS

Mr. Sittitam Ongwuttiwat

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การแสดงความคิดเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนาใน
ภาษาไทยและข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจ

โดย

นายสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์

สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ เทพกาญจนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธีรนุช โชคสุวณิช)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีราภรณ์ รติธรรมกุล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.ปณันดา เลอเลิศยุติธรรม)

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ : การแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (DISAGREEMENT IN THAI CONVERSATIONAL DISCOURSE AND NATIVE SPEAKERS' MOTIVATIONAL CONCERNS) อ.ที่ปริภาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 344 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทวิทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาภาษาไทย และเปรียบเทียบทวิทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) รวมทั้งศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

ข้อมูลในการศึกษาทวิทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความเห็นแย้งมาจากปริจเฉทการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น ส่วนข้อมูลในการศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมาจากการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทย รวมถึงการศึกษาจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามมุมมองที่นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาเสนอไว้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ทวิทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งจำนวน 21 วิธี จัดเป็นทวิทางหลักทั้งสิ้น 4 ทวิทาง เรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1.ทวิทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง (คิดเป็นร้อยละ 56.47) 2.ทวิทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม (คิดเป็นร้อยละ 31.81) 3.ทวิทางภาษาแบบตรงไปตรงมา (คิดเป็นร้อยละ 8.40) และ 4.ทวิทางภาษาแบบประจบประชัน (คิดเป็นร้อยละ 3.28)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทวิทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด พบว่า ทวิทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีความหลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ ทำให้เห็นว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาที่มีผลต่อการเลือกใช้ทวิทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง

ผลการศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งพบว่า ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมี 2 ส่วน คือ 1.ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2.ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นข้อคำนึงที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการแสดงความเห็นแย้ง

การที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่เลือกใช้ทวิทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา มากกว่าการเลือกใช้ทวิทางภาษาที่ทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมาสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและประนีประนอม อีกทั้งไม่ชอบความขัดแย้งและการเผชิญหน้า รวมไปถึงยังให้ความสำคัญกับความเกรงใจและความถ่อมตนต่อคู่สนทนา พฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) ความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) และ ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) ซึ่งปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมส่วนใหญ่เหล่านี้มักได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดในพระพุทธศาสนา

ภาควิชา ภาษาไทย

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา ภาษาไทย

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2558

5480525022 : MAJOR THAI

KEYWORDS: DISAGREEMENT / LINGUISTIC DEVICE / EMANCIPATORY PRAGMATICS / NATIVE SPEAKER' MOTIVATIONAL CONCERN / CONVERSATIONAL DISCOURSE / LANGUAGE AND CULTURE

SITTITAM ONGWUTTIWAT: DISAGREEMENT IN THAI CONVERSATIONAL DISCOURSE AND NATIVE SPEAKERS' MOTIVATIONAL CONCERNS. ADVISOR: ASSOC. PROF. NATTHAPORN PANPOTHONG, Ph.D., 344 pp.

This research aims to study linguistic devices that Thai speakers adopted to express disagreement in conversational discourse, to compare linguistic devices adopted to express disagreement in two types of conversations including task-based conversation and argumentative conversation, as well as to study native speakers' motivational concerns while performing the act.

The data were elicited from two types of naturally occurring conversation including task-based conversation and argumentative conversation. The data used in the study of native speaker's motivational concern were taken from questionnaires and in-depth interviews with thirty Thai speakers. The viewpoints from native speaker were also discussed in relation to socio-cultural factors proposed by anthropologists and sociologists.

The results indicate that Thai speakers adopted totally twenty-one linguistic devices to express disagreement which can be divided into four main categories – 1) using mitigating devices (56.47%) 2) using persuasive devices (31.81%) 3) using bold-on-record devices (8.40%) and 4) using sarcastic remarks (3.28%)

When comparing the linguistic devices used in the two types of discourse, it is found that the linguistic devices adopted in argumentative conversation are more various than those found in task-based conversation. This indicates that the genre of discourse has some influence upon the strategy selection.

An analysis of native speaker's motivational concerns reveals that there are two types of motivational concerns – 1) motivational concerns relating to the purposes of conversation 2) motivational concerns relating to the contexts of conversation. It is found that Thai speakers place a priority on keeping relationship with the interlocutor. This concern appears to be a significant feature in Thai conversation.

Using mitigating devices more frequently than bold-on-record devices reflects that Thai people place high value upon the concept of interdependency, compromise, conflict avoidance, the Thai concept of Kreng-jai 'awareness of social standing, consideration for others' benefits and self-denial' and modesty. This linguistic behavior might be motivated by some concepts that deeply rooted in Thai culture. That is, an interdependent view of self, collectivism, affiliative society, interpersonal orientation, and being high context culture. Some of these concepts might be influenced by the concept of Buddhism.

Department: Thai
Field of Study: Thai
Academic Year: 2015

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งในระดับมหาบัณฑิตและระดับดุษฎีบัณฑิตซึ่งกรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำอันทรงคุณค่า ตลอดจนสละเวลาตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความเอาใจใส่ รวมทั้งคอยห่วงใยและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา ในยามที่ผู้วิจัยมีปัญหาหรือท้อแท้ไม่สบายใจ หากได้เรียนปรึกษาอาจารย์ก็จะได้รับคำแนะนำและแนวทางแก้ไขเสมอ คำแนะนำและแนวทางแก้ไขของ “ครู” จึงเสมือน “แสงสว่างแห่งปัญญา” ที่ส่องทางให้ “ศิษย์” คนนี้ได้ “เดินทาง” มาสู่ “จุดมุ่งหมาย” ดังที่ตั้งใจไว้อย่างราบรื่นและปลอดภัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของ “ครู” อย่างหาที่สุดมิได้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ธีรนุช โชคสุวณิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร รักดีมาสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีราภรณ์ รติธรรมกุล และอาจารย์ ดร.ปณินดา เลอเลิศยุติธรรม กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำอันมีคุณค่ายิ่งและได้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างละเอียด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กรุณามอบทุนการศึกษาเพื่อลาศึกษาต่อภายในในประเทศทางสายมนุษยศาสตร์ประจำปีการศึกษา 2555-2558

อนึ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งจากภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนอบรมตักเตือนและหล่อหลอมให้ศิษย์เป็นศิษย์ในวันนี้ ศิษย์ซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณดังกล่าวอย่างมิรู้ลืม รวมทั้งกัลยาณมิตรอีกหลายท่านที่เป็นเสมือน “พลังใจ” ให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ ป้า แม่ และป้าที่สนับสนุนและสอนให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการศึกษาและมอบกำลังใจที่เปี่ยมไปด้วยความรักอันเป็นเสมือน “น้ำทิพย์” ที่ขั้โลมจิตใจให้ผู้วิจัยชุ่มชื่น

ทุกครั้งยามท้อแท้และอ่อนล้า รวมไปถึงคอยดูแลสุขภาพและเสียสละทุกอย่างให้ลูกและหลานคนนี้นับแต่วันที่ลืมตาขึ้นมาดูโลก พระคุณอันยิ่งใหญ่นี้จะคงซาบซึ้งและอยู่ในใจของลูกและหลานคนนี้อย่างตลอดไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ร่วมรุ่นในระดับปริญญาเอกและโททุกคนที่คอยเป็นกำลังใจและไต่ถามทุกข์สุขถึงน้อง เพื่อน และพี่คนนี้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาในการทำวิจัย รวมไปถึงช่วยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยเชื่อว่ามิตรภาพอันงดงามดังกล่าวจะคงอยู่และมีความหมายในใจของ “พวกเรา” ตราบนานเท่านาน

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความเข้มแข็งและความอดทนที่ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นว่าเมื่อ “คลื่นพายุ” ที่โหมกระหน่ำพัดผ่านไปแล้ว “ดวงตะวัน” ย่อมส่องแสงสว่างไสวและงดงามเสมอ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ค
สารบัญแผนภูมิ.....	ด
สารบัญแผนภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ หรือสมมติฐาน.....	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	21
1.7 คำอธิบายสัญลักษณ์ในบทสนทนา.....	22
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	23
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	24
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย.....	24
2.1.1 แนวคิดวิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics).....	24
2.1.2 แนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management).....	28
2.1.2.1 พื้นฐานของการจัดการความสัมพันธ์ (Base of rapport management).....	29
2.1.2.2 วิธีจัดการความสัมพันธ์ (Rapport management strategies).....	32

2.1.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีจัดการความสัมพันธ์ (Factor influencing strategy use)	33
2.1.3 แนวคิดสนทนาวิเคราะห์ (Conversation Analysis)	35
2.1.3.1 ความหมายของการสนทนา (conversation).....	35
2.1.3.2 ผลัดการสนทนา (turn) และระบบการเปลี่ยนผลัด (turn – taking)....	36
2.1.3.3 คู่ถ้อยคำ (adjacency pairs)	39
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้ง.....	41
2.2.1.1 งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาอื่น	41
2.2.1.1.1 ความหมายของการแสดงความเห็นแย้ง.....	41
2.2.1.1.2 การแสดงความเห็นแย้งกับผลัดคำตอบที่ไม่เป็นไปตามคาด (Dispreferred Action) และการทำลายความสัมพันธ์ในการสนทนา	43
2.2.1.1.3 การแสดงความเห็นแย้งกับชนิดของปริศนาการสนทนาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม.....	44
2.2.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย	62
2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม.....	76
2.2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมในภาษาอื่น	76
2.2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมในภาษาไทย.....	81
บทที่ 3 กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง	88
3.1 กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง	88
3.1.1 กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง	89

3.1.1.1	การแสดงการถาม.....	90
3.1.1.1.1	การถามถึง.....	91
3.1.1.1.1.1	การถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือ ความแน่ใจของคู่สนทนา.....	91
3.1.1.1.1.2	การถามถึงในลักษณะการถามเพื่อแสดงความ สงสัยคู่สนทนา.....	94
3.1.1.1.2	การถามความคิดเห็น.....	96
3.1.1.1.3	การถามเพื่อเสนอให้เปลี่ยนความคิดเห็น.....	97
3.1.1.1.4	การถามเพื่อเสนอทางเลือกอื่น.....	100
3.1.1.1.5	การถามเพื่อเสนอให้ถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่น.....	101
3.1.1.2	การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง.....	102
3.1.1.2.1	การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น.....	103
3.1.1.2.2	การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน.....	104
3.1.1.2.3	การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ.....	105
3.1.1.2.4	การใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจน.....	107
3.1.1.3	การใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมหรือแสดงความเห็นด้วยขึ้นก่อน.....	109
3.1.1.4	การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ.....	111
3.1.1.5	การแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจ.....	113
3.1.1.6	การเสนอแนะ.....	115
3.1.1.6.1	การเสนอแนะเพื่อให้พิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็น.....	115
3.1.1.6.2	การเสนอแนะเพื่อให้เปลี่ยนความคิดเห็น.....	116
3.1.1.6.3	การเสนอแนะเพื่อให้ทำสิ่งอื่น.....	117
3.1.1.6.4	การเสนอแนะเพื่อให้ถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่น.....	118
3.1.1.7	การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็น.....	120

3.1.1.7.1 การขอให้พิจารณาความคิดเห็น.....	120
3.1.1.7.2 การขอให้เปลี่ยนความคิดเห็น.....	122
3.1.1.8 การกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนา.....	125
3.1.1.9 การเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา.....	126
3.1.1.10 การพูดตลก.....	128
3.1.1.11 การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบสร้างอารมณ์ขัน.....	130
3.1.1.12 การแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนา.....	132
3.1.2 กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม.....	133
3.1.2.1 การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น.....	133
3.1.2.1.1 การอ้างบุคคลอื่นที่เชื่อว่าความคิดเห็นของคู่สนทนาไม่ดีหรือไม่ ถูกต้อง.....	135
3.1.2.1.2 การอ้างบุคคลอื่นที่เชื่อว่าความคิดเห็นของคู่สนทนามีผลเสียหรือ ผลร้าย.....	137
3.1.2.1.3 การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นที่มีอำนาจลงโทษหรือให้ผลในทาง ลบ.....	140
3.1.2.1.4 การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นที่เสนอทางเลือกอื่น.....	140
3.1.2.2 การให้เหตุผล.....	141
3.1.2.2.1 การให้เหตุผลของการกล่าวแสดงความเห็นแย้ง.....	142
3.1.2.2.2 การให้เหตุผลของเรื่องหรือประเด็นที่มีการแสดงความเห็น แย้ง.....	143
3.1.2.3 การให้รายละเอียด.....	144
3.1.2.3.1 การให้รายละเอียดโดยการอธิบายหรือขยายความ.....	144
3.1.1.2.4 การใช้อุปลักษณ์.....	147
3.1.1.2.5 การใช้สำนวน.....	148

3.1.2.6 การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข	150
3.1.2.6.1 การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้น ทั่วไป.....	151
3.1.2.6.2 การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิด ขึ้นกับคู่สนทนา.....	152
3.1.3 กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา.....	153
3.1.3.1 การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย.....	154
3.1.3.2 การแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็น.....	156
3.1.3.3 การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ.....	158
3.1.4 กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน.....	159
3.1.4.1 ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจจนกรรมต่าง ๆ ที่มีการละเมิดเงื่อนไขความ จริงใจ	160
3.1.4.2 ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้.....	169
3.1.4.3 ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน .	170
3.1.4.4 ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม	172
3.1.4.5 ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน.....	173
3.2 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง.....	176
3.2.1 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง.....	176
3.2.1.1 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้ในการแสดง ความเห็นแย้ง	176
3.2.1.2 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้ในการ แสดงความเห็นแย้ง	178
3.2.1.3 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ใช้ในการแสดงความเห็น แย้ง.....	179

3.2.1.4 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น แย้ง.....	180
3.2.2 การเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง.....	181
3.3 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง.....	187
3.3.1 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง.....	187
3.3.2 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม.....	189
3.3.3 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา.....	191
3.3.4 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน.....	193
3.4 การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง.....	198
3.4.1 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยวและกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏร่วมกันในการแสดง ความคิดเห็นแย้ง.....	198
3.4.1.1 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยว.....	198
3.4.1.2 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏร่วมกัน.....	199
3.4.1.2.1 จำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน.....	199
3.4.1.2.2 ลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษา.....	204
3.4.1.2.2.1 การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีกลวิธีทาง ภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม.....	204
3.4.1.2.2.2 การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ไม่มีกลวิธี ทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏ ร่วม.....	220
3.4.2 สรุปภาพรวมการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง.....	225
3.5 การเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรม อื่น.....	226
3.6 สรุปภาพรวมของผลการวิจัย.....	227

5.1.1.3.2 การแสดงและ/หรือรักษาสีทิวในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด.....	263
5.1.2 ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นปริบทของการสนทนา	265
5.1.2.1 ปริบทที่เกี่ยวข้งกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา	265
5.1.2.1.1 สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา.....	266
5.1.2.1.2 ความเกี่ยวข้งและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา	267
5.1.2.1.3 ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา.....	268
5.1.2.1.4 ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา.....	270
5.1.2.1.5 ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา	271
5.1.2.1.6 ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา.....	272
5.1.2.1.7 ทำทิวของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา	273
5.1.2.2 ปริบทที่เกี่ยวข้งกับสถานการณ์การสนทนา.....	274
5.1.2.2.1 การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา.....	275
5.1.2.2.2 ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้ง	276
5.1.2.2.3 ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา.....	277
5.1.2.2.4 โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดงความคิดเห็นแย้ง.....	279
5.1.2.2.5 . ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา	280

5.2	ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อความหนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทย คำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง	287
5.2.1	การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self).....	287
5.2.2	ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism).....	290
5.2.3	ความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society).....	292
5.2.4	ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธระหว่างบุคคล (interpersonal orientation).....	293
5.2.5	ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture).....	295
5.2.6	ความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนาน	296
5.3	ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉท การ สนทนาในภาษาไทยโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)กับแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics).....	300
5.4	สรุปภาพรวมของผลการวิจัย.....	306
บทที่ 6	บทสรุป	308
6.1	สรุปผลการวิจัย	308
6.1.1	กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา.....	309
6.1.1.1	กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา.....	309
6.1.1.2	ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา.....	310
6.1.1.3	ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง	311
6.1.1.4	การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง.....	311
6.1.1.5	การเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในวัฒนธรรมไทย กับวัฒนธรรมอื่น.....	311
6.1.2	การศึกษาเปรียบเทียบต่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการ สนทนา 2 ชนิด	312

6.1.2.1 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งใน ปริศนาคำถามสนทนา 2 ชนิด	312
6.1.2.2 การเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งใน ปริศนาคำถามสนทนา 2 ชนิด	312
6.1.3 ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง.....	313
6.1.3.1 ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็น แย้ง.....	313
6.1.3.2 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อความที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้ พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง.....	314
6.1.3.3 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งใน ปริศนาคำถามสนทนาในภาษาไทยโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์ และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)กับแนวคิดวัจนปฏิบัติ ศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics).....	315
6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	316
6.3 ข้อเสนอแนะ	322
รายการอ้างอิง.....	324
ภาคผนวก	340
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	344

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	175
ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	177
ตารางที่ 3 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา.....	178
ตารางที่ 4 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	179
ตารางที่ 5 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	180
ตารางที่ 6 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	181
ตารางที่ 7 แสดงข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา.....	189
ตารางที่ 8 แสดงข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	191
ตารางที่ 9 แสดงข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	193
ตารางที่ 10 แสดงข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	195
ตารางที่ 11 แสดงข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	196
ตารางที่ 12 แสดงความถี่ของจำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนา.....	202
ตารางที่ 13 แสดงความถี่ลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	223

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	231
ตารางที่ 15 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	233
ตารางที่ 16 แสดงลำดับความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	235
ตารางที่ 17 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	239
ตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	241
ตารางที่ 19 แสดงลำดับความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	244
ตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	246
ตารางที่ 21 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	248
ตารางที่ 22 แสดงลำดับความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด.....	251
ตารางที่ 23 แสดงข้อค่านิ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค่านิ่งถึงในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา	265
ตารางที่ 24 แสดงข้อค่านิ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค่านิ่งถึงในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา	282
ตารางที่ 25 แสดงข้อค่านิ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค่านิ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้ง	284
ตารางที่ 26 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค่านิ่งในการแสดงความเห็นแย้งตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) และแนวคิด วิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics).....	302

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	182
แผนภูมิที่ 2 แสดงความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	203
แผนภูมิที่ 3 แสดงความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนา	224
แผนภูมิที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉท การสนทนา 2 ชนิด	235
แผนภูมิที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด	243
แผนภูมิที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด	250

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 แสดงปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อค้ำึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูด ภาษาไทยค้ำึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง.....	299
--	-----

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบรรดาการปฏิสัมพันธ์หลากหลายประเภท การแสดงความเห็นแย้งนับเป็นการปฏิสัมพันธ์ลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากการแสดงความเห็นแย้งเป็นพฤติกรรมปกติวิสัยของมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนล้วนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และความต้องการ ดังนั้นเมื่อมนุษย์ซึ่งมีความแตกต่างกันต้องมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ความขัดแย้งก็ย่อมที่จะเกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา (Schiffirin, 1984; Liddicoat, 2007; Rancer, 2010)

แม้ว่าการแสดงความเห็นแย้งจะเป็นพฤติกรรมปกติวิสัยของมนุษย์และสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่ในบางสังคมก็เห็นว่าการแสดงความเห็นแย้งเป็นการกระทำที่สามารถทำลายความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในสังคม เช่น ในสังคมญี่ปุ่นเห็นว่าการกล่าวแย้งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สามารถทำลายความกลมเกลียวของคนในสังคม อีกทั้งเป็นการไม่เกียรติหรือยอมรับคู่สนทนา ดังนั้นคนญี่ปุ่นจึงมักจะแสดงปฏิสัมพันธ์การกล่าวแย้งแบบอ้อมค้อมมากกว่าการกล่าวแบบตรงไปตรงมา (Wetzel, 1988; Jones, 1990; Takashi and Beebe, 1993) เช่นเดียวกับคนในหมู่เกาะโรตี (Rote Island) ซึ่งเป็นหมู่เกาะทางตะวันออกของประเทศอินโดนีเซียที่ชอบแสดงความเห็นแย้งแบบอ้อมๆ เพราะเห็นว่าการกล่าวแย้งคู่สนทนาจะมีผลต่อระบบความสัมพันธ์แบบลำดับชั้นซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่คนในสังคมให้ความสำคัญ (Fox, 1974) หรือในสังคมของชาวแคนาดาที่พูดภาษาฝรั่งเศส (Canadian French) มักไม่ชอบแสดงการกล่าวแย้ง เพราะเชื่อว่าการกล่าวแย้งเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาเว้นแต่คู่สนทนาที่สนิทสนมกันมากเท่านั้น (Muntigl and Turnbull, 1998) อีกทั้งในงานวิจัยของ Kuo (1992) Zhu (2014) Song (1993) และ Kim (2013) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของคนจีนใต้หวัน จีนแผ่นดินใหญ่ และเกาหลี ตามลำดับ พบว่าคนทั้ง 3 วัฒนธรรมมักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีตรง

ขณะที่ในบางวัฒนธรรมเห็นว่าการแสดงความเห็นแย้งเป็นปฏิสัมพันธ์ในแง่บวกที่ช่วยก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในสังคม เช่น ในสังคมชาวฮิวของเมืองฟิลาเดเฟียที่มักจะแสดงการโต้แย้งกับคู่สนทนาอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน และไม่ถือว่าการกล่าวแย้งเป็นการแสดงความดื้อรั้น หยาบคาย หรือชอบทะเลาะวิวาทดังที่คนในบางวัฒนธรรมมอง เพราะชาวฮิวถือว่าการกล่าวแย้งเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างคู่สนทนา

(Shiffrin, 1984) สอดคล้องกับที่ Katriel (1986) ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งของคนอิสราเอล และพบว่าคนในวัฒนธรรมดังกล่าวชอบกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมามากกว่ากล่าวแย้งแบบอ้อมค้อม เนื่องจากเห็นว่ากรกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมาเป็นการแสดงความมีวิาทศิลป์และลีลาการใช้ภาษาของผู้พูดหรือในกรณีสังคมของชาวเวเนซุเอลาที่ Garcia (1989) และ Edstorm (2004) พบว่าเมื่อชาวเวเนซุเอลาไม่เห็นด้วยกับคู่สนทนา ชาวเวเนซุเอลามักจะเผชิญหน้าและแสดงการกล่าวแย้งอย่างตรงไปตรงมามากกว่าการแย้งโดยอ้อม เช่นเดียวกับชาวสเปนที่มีลักษณะนิสัยเด่นชัดในเรื่องของความตรงไปตรงมาและเปิดเผย ทำให้ชาวสเปนชอบและสนุกกับการโต้แย้งกับคนอื่นในทุกสถานการณ์ (Hassen and Visconti, 2009; Flores-Ferran and Lovejoy, 2014) นอกจากนี้ในวัฒนธรรมของคนกรีก คนเยอรมัน คนอังกฤษ และคนอเมริกันยังมีทัศนคติเกี่ยวกับการกล่าวแย้งว่าเป็นการกระทำในทางบวกที่ช่วยแสดงความรู้ความสามารถของผู้พูด ดังนั้นคนกรีกคนเยอรมัน คนอังกฤษ และคนอเมริกันจึงมักจะแสดงการกล่าวแย้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างกันมากกว่าทำให้คู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งที่ถูกกล่าวแย้งรู้สึกอับอาย (Kakava, 1993, 2002; Kothoff, 1993; Atkinson and Drew, 1979; Myers, 1998; Greatbath, 1992; Krainer, 1988; Takashi and Beebe, 1993; Ress-Miller, 2000; Netz, 2013)

ในมุมมองของคนไทยถือว่าการแสดงความคิดเห็นแย้งแบบตรงไปตรงมาเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ดังจะสังเกตได้จากสำนวนไทยที่สอนให้หลีกเลี่ยงความขัดแย้งและเก็บความรู้สึกด้านลบโดยใช้วิธีการประนีประนอมหรือผ่อนปรนเข้าหากันเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งดังกล่าวทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เช่น “น้ำซุ่นไว้น้ำใสไว้นอก” “ลดราวาศอก” “ผ่อนสั้น ผ่อนยาว” ฯลฯ อีกทั้งสำนวนบางสำนวนยังแสดงว่าหากต้องมีการแสดงความคิดเห็นแย้ง ก็ให้แสดงความคิดเห็นแย้งอย่างนุ่มนวล เช่น “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” ฯลฯ นอกจากนี้สำนวนไทยหลายสำนวนก็แสดงให้เห็นถึงความคิดของคนไทยว่าการกล่าวแย้งบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เช่น “เถียงคำไม่ตกปาก” ซึ่งแสดงความคิดเห็นว่าในสังคมไทย เด็กไม่ควรกล่าวแย้งผู้ใหญ่เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในมุมมองของคนไทยจะเห็นว่าแสดงความคิดเห็นแย้งเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง แต่ในความเป็นจริงแล้วการหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นแย้งของคนในสังคมอาจเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก (Bilmes, 1992) เพราะการแสดงความคิดเห็นแย้งเป็นพฤติกรรมปกติวิสัยของมนุษย์และสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ทุกคนล้วนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และความต้องการ (Schiffrin, 1984; Liddicoat, 2007; Rancer, 2010) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่คู่สนทนามีความคิดเห็นต่างกัน ผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

แม้ว่าการศึกษาปฏิสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์จะมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่ก็อ้างอิงถึงแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ที่เสนอว่า เรามีปฏิสัมพันธ์โดยคำนึงถึง “หน้า” (face) ของคู่สนทนา และหวังให้คู่สนทนายคำนึงถึงหน้าของเราเช่นกัน อีกทั้งงานวิจัยหลายเรื่องยังอาศัยการประเมินความหนักเบาในการคุกคามหน้า (Face-Threatening Act; FTA) โดยพิจารณาปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ อำนาจของผู้พูดและผู้ฟังในบริบท (Power) ระยะห่างหรือความสนิทสนมของคู่สนทนา (Distance) และระดับของสถานการณ์ (Ranking) เป็นแนวทางการวิเคราะห์ ขณะที่แนวคิดทางวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกในสังคมไทยที่นักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยากล่าวถึงมักถูกละเลยไป (Hongladarom, 2009; ญัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข, 2552)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจึงเริ่มมีผู้ตั้งคำถามว่า ทฤษฎีวจนปฏิบัติศาสตร์ที่รู้จักกันแพร่หลายรวมทั้งแนวคิดเรื่องวจนกรรมและความสุภาพสามารถอธิบายการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีโครงสร้างและระบบวิถีคิดที่แตกต่างจากตะวันตกได้อย่างเหมาะสมหรือไม่อย่างไร พร้อมทั้งเสนองานวิจัยด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ควรพิจารณาปัจจัยหรือแนวคิดในสังคมวัฒนธรรมนั้นๆ (Hanks, Ide, and Katagiri, 2009; Hongladarom, 2009; ญัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข, 2552) ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการที่ศึกษาภาษาตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาญี่ปุ่นและจีนจึงได้มีการวิจัยเกี่ยวกับความสุภาพในภาษาของตน และแสดงให้เห็นว่าแนวคิดที่บราวน์และเลวินสันเสนอไว้อาจไม่เพียงพอต่อการอธิบายการปฏิสัมพันธ์ในวัฒนธรรมตะวันออกได้ทั้งหมด¹ เช่น งานวิจัยของ Ide (1982) และ Gu (1990) ฯลฯ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยในภาษาไทยจำนวนหนึ่งได้ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ โดยให้ความสำคัญกับมุมมองของเจ้าของภาษา และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามทัศนะและมุมมองที่นักวิชาการด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเสนอไว้ อาทิ Hongladarom (2009) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำสรรพนามในภาษาไทยกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา และพบว่าการใช้คำสรรพนามและคำเรียกขานในภาษาไทยที่แตกต่างกันตามบริบทและสถานการณ์นั้นสามารถอธิบายได้ด้วยหลักนาคารชุนที่ว่าสรรพสิ่งต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา อีกทั้งการใช้คำสรรพนามและคำเรียกขานดังกล่าวยังต้องอาศัยบริบทและสถานการณ์แวดล้อม ปรัชญาการณทางภาษานี้สามารถอธิบายได้ด้วยหลักปฏิจจสมุปบาทหรือหลักที่ว่าทุกสิ่งล้วนสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกับ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข (2552)

¹ ต่อมาความคิดดังกล่าวนี้ได้พัฒนาเป็นแนวคิด “Emancipatory Pragmatics” หรือ “วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” (Hanks, Ide and Katagiri, 2009 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 129-130)

ที่ศึกษาปัจจัยเรื่อง “บุญคุณ” ซึ่งเป็นปัจจัยทางวัฒนธรรมที่สำคัญของสังคมไทยว่ามีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์การตอบรับคำขอบคุณหรือไม่ อย่างไร ผลการศึกษาพบว่า “บุญคุณ” เป็นปัจจัยทางวัฒนธรรมปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์การตอบรับคำขอบคุณในภาษาไทย ทรงธรรม อินทจักร (2552, 2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเกรงใจ: ความสุภาพด้วยใจ” โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะอภิปรายความสุภาพแบบหนึ่งในสังคมไทยคือ “ความเกรงใจ” ซึ่งชาวต่างชาติมักงุนงงสงสัยกับความไม่สมเหตุสมผลของการกล่าวถ้อยที่แสดงความเกรงใจของชาวไทยในสถานการณ์บางประเภท ผลการศึกษาพบว่า “ความเกรงใจ” ไม่สามารถอธิบายด้วยหลักการความสุภาพเรื่อง “หน้า” และ “ความสมเหตุสมผล” ของ Brown and Levinson (1978, 1987) แต่จำเป็นต้องอธิบายด้วยอุปลักษณะเรื่อง “ใจ” และ “การคำนึงถึงผู้อื่น” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้คนในสังคมไทยแสดงความสุภาพประเภทนี้ต่อกัน ชาญวิทย์ เยาวฤทธา (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่อง “บุญคุณ” กับวัจนกรรม 3 ชนิด และพบว่าแนวคิดเรื่อง “บุญคุณ” เป็นแนวคิดสำคัญที่มีผลต่อวัจนกรรมของผู้พูดภาษาไทยนอกจากนี้ Panpothong and Phakdeephassook (2012) ยังได้ศึกษาการใช้ถ้อยคำ “ไม่เป็นไร” ในภาษาไทยว่ามีหน้าที่ใดบ้างในการสื่อสารและพิจารณาความหมายและเจตนาของผู้พูดที่ใช้เลือกใช้ถ้อยคำดังกล่าว รวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ถ้อยคำ “ไม่เป็นไร” กับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเรื่อง “ไตรลักษณ์” ผลการวิจัยพบว่าการใช้ถ้อยคำ “ไม่เป็นไร” ของผู้พูดภาษาไทยมีหน้าที่ในการสื่อสารทั้งสิ้น 4 ประการและการเลือกใช้ถ้อยคำดังกล่าวของผู้พูดภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเรื่อง “ไตรลักษณ์” หรือในงานวิจัยของ ณิชพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภัคดีมาสุข (2557) ที่ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการปฏิสัมพันธ์แบบเน้นภารกิจจากข้อมูล Mister O ตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยและพบว่าผู้พูดภาษาไทยมักเสนอความคิดเห็นโดยการใช้รูปประโยคคำถามและการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักเพื่อแสดงความลളซึ่งเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้แสดงความคิดเห็น อีกทั้งเลือกใช้กลวิธีการกล่าวซ้ำคู่สนทนา กลวิธีการต่อเรื่อง และกลวิธีการหยอกล้อและพูดตลกเพื่อแสดงวิถีการปฏิสัมพันธ์แบบเน้นความร่วมมือกัน ทั้งนี้ ณิชพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภัคดีมาสุข ได้เสนอว่าวิถีการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดในวัฒนธรรมไทย 2 แนวคิด คือ 1) มุมมองตัวตนแบบพึ่งพากันและกัน และ 2) แนวคิดเรื่อง “สนุก”

งานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการศึกษาการปฏิสัมพันธ์จากมุมมองของเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมช่วยพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นอกจากผู้วิจัยจะสนใจศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในปริศนาการสนทนาแล้ว ผู้วิจัยยังสนใจศึกษาปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม กล่าวคือ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าผู้พูดภาษาไทยมีข้อคำนึงที่เป็น

เหตุจูงใจ (native speakers' motivational concerns) หรือค่านึงถึงปัจจัยใดบ้างในการแสดง ความเห็นแย้ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาในการแสดงความเห็นแย้งก็นับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาเช่นกัน จากการทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในวัฒนธรรมต่าง ๆ พบว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาเป็นปัจจัยประการสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการกล่าวแย้งของผู้พูด เช่น Atkinson and Drew (1979) ศึกษาการกล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาของศาลในประเทศอังกฤษ พบว่าในปริจเฉทการสนทนาของศาล ผู้พูดซึ่งเป็นฝ่ายถูกกล่าวหาในคดีพิพาทไม่ได้มีจุดมุ่งหมายของการกล่าวแย้งเพื่อรักษาหน้าของฝ่ายตรงกันข้าม แต่เลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งเพื่อให้ตนเองพ้นจากข้อกล่าวหา เช่นเดียวกับ Krainer (1988) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งในปริจเฉทการเปิดการสนทนาของคนอเมริกัน และพบว่ากลวิธีการกล่าวแย้งรูปแบบต่างๆในปริจเฉทการเปิดการสนทนาของคนอเมริกันสามารถช่วยสร้างวาทศิลป์ให้แก่ผู้พูด Greatbath (1992) ศึกษาการกล่าวแย้งในปริจเฉทรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ของคนออสเตรเลีย และพบว่าผู้ดำเนินรายการมีสิทธิในการควบคุมการสนทนาและการกล่าวแย้งของผู้สัมภาษณ์ Myers (1998) ศึกษาการกล่าวแย้งของคนอังกฤษในปริจเฉทการประชุมเฉพาะกลุ่มทางธุรกิจ พบว่าการกล่าวแย้งในปริจเฉทดังกล่าวถือเป็นการให้กำลังใจผู้ฟังมากกว่าเป็นการทำให้ผู้ฟังเสียหน้า Jones (1990) ศึกษาการกล่าวแย้งของคนญี่ปุ่นในปริจเฉทการสนทนา 3 ชนิด ได้แก่ ปริจเฉทการสนทนาในครอบครัว ปริจเฉทการสนทนาในรายวิชาเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกัน และปริจเฉทการสนทนาในรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ พบว่ากลวิธีทางภาษาที่คนญี่ปุ่นใช้กล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาในรายวิชาเรียนและการสัมภาษณ์ทางรายการโทรทัศน์มีความแตกต่างจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาในครอบครัว หรือในงานวิจัยของ Takahashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการแก้ไขสิ่งที่ผิด (Correction) ของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นในปริจเฉทการสนทนาของครูและนักเรียนเปรียบเทียบกับปริจเฉทการสนทนาทั่วไป และพบว่ากลวิธีการแก้ไขสิ่งที่ผิด (Correction) ที่คนญี่ปุ่นใช้ในปริจเฉทการสนทนาของครูและนักเรียนมีความแตกต่างจากกลวิธีการแก้ไขสิ่งที่ผิด (Correction) ในปริจเฉทการสนทนาทั่วไป Kuo (1991) ศึกษาการแก้ไขสิ่งที่ผิด (Correction) ในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด ได้แก่ ปริจเฉทการสนทนาในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน และปริจเฉทการสนทนาที่ใช้สำหรับการโต้แย้งในรัฐสภา ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งของคนจีนในปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิดมีความแตกต่างกัน ขณะที่ Ressa-Miller (2000) Kakava (2002) Kothoff (1993) และ Edstorm (2004) ศึกษาการกล่าวแย้งของคนอเมริกัน กรีก เยอรมัน และเวเนซุเอลา ตามลำดับ พบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาที่มีลักษณะเฉพาะอย่างในห้องเรียนมีความแตกต่างจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาทั่วไป เช่น การสนทนาในครอบครัวและกลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน นอกจากนี้

Graham (2007) ยังได้ศึกษาการกล่าวแย้งบนกระดานสนทนาทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นปริจเฉทการสนทนาที่มีรูปแบบเฉพาะรูปแบบหนึ่ง และพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาทางอินเทอร์เน็ตมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากการสนทนาทั่วไป

จากตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาชนิดต่างของผู้พูดภาษาอื่นข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาต่างชนิดโดยในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษากลวิธีทางภาษาในการกล่าวแสดงความเห็นแย้งจากปริจเฉทการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) เนื่องจากปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิดมีจุดมุ่งหมายในการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) เป็นปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด เช่น ช่วยกันแก้โจทย์ต่าง ๆ ช่วยกันหาทางออกจากพื้นที่ ฯลฯ ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ภารกิจที่คู่สนทนาได้รับการมอบหมาย คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) เป็นปริจเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีสมมติฐานเบื้องต้นว่าปริจเฉทการสนทนาที่ต่างชนิดกันย่อมมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการกล่าวแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทย กล่าวคือ ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) ผู้พูดภาษาไทยมีโอกาสเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งที่หลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) ซึ่งเป็นปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนามีผลหรือเป้าหมายในการกระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่ศึกษาการกล่าวแย้งในภาษาไทยขณะนี้ มีจำนวนทั้งหมด 5 เรื่อง และทั้ง 5 เรื่องเป็นการศึกษาการกล่าวแย้งของคนไทยตามแนวคิดเรื่อง “หน้า” และ “ความสุภาพ” ของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) ดังนี้ 1) งานวิจัยเรื่อง “Politeness in Thai Strategies of refusing and disagreeing” ของ Deephuengton (1992) ศึกษาการใช้กลวิธีความสุภาพของคนไทยในการกล่าวปฏิเสธ และการแสดงความไม่เห็นด้วยตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน โดยมุ่งศึกษาว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีความสุภาพใดบ้างในการกล่าวปฏิเสธ และแสดงความไม่เห็นด้วย ซึ่งข้อมูลที่ศึกษานำมาจากการสังเกตการณ์ในชีวิตประจำวัน การประชุม รายการทอล์คโชว์ และบทสนทนาในละครทางโทรทัศน์ แต่ไม่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 2) งานวิจัยเรื่อง “การใช้ภาษาสุภาพในภาษาไทย: วัจนกรรมการขอร้องปฏิเสธ และการไม่เห็นด้วย” ของ อุมารณ สัจขมาน (2544) งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาการ

สภาพแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏในวัจนกรรมการขอร้อง การปฏิเสธ และการแสดงความไม่เห็นด้วยว่ามีรูปแบบการใช้ภาษาอย่างไรตามความคิดเรื่อง “หน้า” ของบราวน์และเลวินสัน รวมไปถึงการพิจารณาว่าปัจจัยเรื่องเพศของผู้พูดเป็นปัจจัยทางสังคมที่ทำให้ผู้พูดมีการเลือกใช้รูปแบบที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร 3) งานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการกล่าวแย้งในภาษาไทยของผู้พูดที่มีสถานภาพต่างกัน : กรณีศึกษาครูและนักเรียน” ของ ปวีณา วัชรสุวรรณ (2547) งานวิจัยดังกล่าวมุ่งศึกษาวิธีการกล่าวแย้ง ในภาษาไทยของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันตามแนวคิดเรื่องกลวิธีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน และศึกษาความสัมพันธ์ของการกล่าวแย้งของผู้ที่มีสถานภาพต่างกับสถานการณ์การมีและไม่มีบุคคลที่สาม ทั้งนี้ ปวีณา วัชรสุวรรณ จำแนกการกล่าวแย้งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การกล่าวแย้งเมื่อคู่สนทนากล่าวผิด และการกล่าวแย้งเมื่อผู้พูดมีความเห็นต่างกับคู่สนทนา โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากคำตอบในแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างครูและนักเรียน 4) งานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทย” ของสุภาสินี โพธิวิทย์ (2548) ที่มุ่งศึกษาวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของคนไทยตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน รวมไปถึงพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับตัวแปรเรื่องเพศ อายุและระดับการศึกษาของคู่สนทนา โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและบทสนทนาในละครโทรทัศน์ และ 5) งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นโต้แย้งบนกระดานเสวนาเว็บไซต์พันทิป” ของโสภณวรรณ หนูกุ่ม (2551) มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของผู้พูดภาษาไทยที่ใช้ในกระทู้ของเว็บไซต์พันทิปตามกรอบแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นการศึกษากลวิธีความสุภาพในการแสดงความคิดเห็นแย้งตามแนวคิดเรื่อง “หน้า” และ “ความสุภาพ” ของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson , 1978, 1987) และยังมีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล่าวแสดงความคิดเห็นแย้งกับชนิดของปริเฉทการสนทนาหรือเหตุการณ์การสื่อสาร อีกทั้งมิได้ศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (native speakers’ motivational concerns) หรือปัจจัยที่เจ้าของภาษาคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง ดังนั้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนาภาษาไทย และเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนา 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) รวมทั้งศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งโดยไม่ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีหลักเรื่องความสุภาพ ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เป็นกรอบการวิเคราะห์ แต่จะมุ่งพิจารณาปรากฏการณ์ทางภาษาที่

เกิดขึ้นจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษากลวิธีทางภาษาคำนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลบทสนทนาจากปริเฉทการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด ได้แก่ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ(task-based conversation)² และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) ส่วนการศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (native speakers' motivational concerns) หรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นผู้วิจัยจะใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ Spencer-Oatey (2002) และ Helen Spencer-Oatey, Patrick Ng and Li Dong (2008) และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมไปถึงผู้วิจัยจะพิจารณาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามทัศนะและมุมมองที่นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาเสนอไว้ร่วมด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนาภาษาไทย
2. ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนา 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)
3. ศึกษาปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ หรือสมมติฐาน

1. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนาภาษาไทยมักเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง เช่น การถาม การใช้รูปภาษาลดน้ำหนักความรุนแรง การให้เหตุผล การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ การแสดงความลึงเลหรือความไม่แน่ใจ การเปลี่ยนประเด็นการสนทนา

² ข้อมูลบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในโครงการ Mr.O Corpus ที่จัดทำขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก Grant-in-Aid for Scientific Research (JSPS)

2. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีความหลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ ทำให้เห็นว่าชนิดของปริศนาการสนทนา มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง

3. การรักษาความสัมพันธ์ของคุณสนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยนิยามความหมายของการแสดงความเห็นแย้ง (Disagreement) ตาม Kakava (1993, 2002) และ Edstrom (2004) ว่าหมายถึง การที่ผู้พูดสื่อความคิดเห็นแย้ง เห็นในทางตรงกันข้าม หรือไม่เห็นด้วยกับถ้อยคำของผู้ฟังที่สื่อความคิด ความเห็น ความเชื่อ ความเข้าใจ ทศนคติ รวมไปถึงพฤติกรรมหรือการกระทำบางประการ ทั้งนี้ การแสดงความเห็นแย้งหมายรวมถึงระดับที่คู่สนทนา มีความคิดหรือความเห็นบางประการไม่ตรงกันจนกระทั่งถึงระดับที่เป็นการทะเลาะวิวาท (dispute)

2. ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) ดังมีรายละเอียดของปริศนาการสนทนาแต่ละชนิด ดังนี้

2.1 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ

บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ เป็นปริศนาการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด เช่น ช่วยกันแก้โจทย์ต่างๆ ช่วยกันหาทางออกจากพื้นที่ ฯลฯ ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ภารกิจที่ได้รับการมอบหมาย คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว

ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ ส่วนหนึ่งในโครงการ Mr.O Corpus มาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทย³

³ คลังข้อมูลบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) ในโครงการ Mr.O Corpus ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ส่วน คือ 1. นิสิตนักศึกษา กับ นิสิตนักศึกษา ช่วยกันเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ 2. ครู กับ นิสิตนักศึกษา ช่วยกันเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์ 3. นิสิตนักศึกษา เล่าเหตุการณ์จากลำดับภาพที่เรียง 4. ครู เล่าเหตุการณ์จากลำดับภาพที่เรียง และ 5. ครู กับ นิสิตนักศึกษา พูดคุยกันถึงประสบการณ์ที่ทำให้ประหลาดใจ ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะบทสนทนาในส่วนที่ นิสิตนักศึกษา กับ นิสิตนักศึกษา ช่วยกันเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์เท่านั้น

2.2 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น

นอกจากบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ แล้ว ผู้วิจัยยังเลือกเก็บข้อมูลจากบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นด้วย บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น เป็นประเภทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดทั้งนี้บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น เป็นประเภทการสนทนาชนิดหนึ่งที่ใกล้เคียงกับประเภทการสนทนาในชีวิตจริง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างจะดำเนินการสนทนาในลักษณะที่เป็นตัวเองเหมือนการสนทนาในชีวิตจริงตามหัวข้อหรือประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนด นอกจากนี้บทสนทนาดังกล่าวยังมีความเป็นธรรมชาติใกล้เคียงกับบทสนทนาในชีวิตจริงมากกว่าประเภทการสนทนาในบทบาทสมมติ (Role play) เนื่องจากบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการดำเนินการสนทนา อีกทั้งไม่ถูกกำหนดเงื่อนไขให้สวมบทบาทเป็นบุคคลอื่น

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งจากประเภทการสนทนาชนิดบทสนทนาแบบเน้นภารกิจและบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น เนื่องจากประเภทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด มีจุดมุ่งหมายในการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นประเภทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด เช่น ช่วยกันแก้โจทย์ต่าง ๆ ช่วยกันหาทางออกจากพื้นที่ ฯลฯ ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ภารกิจที่คู่สนทนาได้รับการมอบหมาย คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น เป็นประเภทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ในงานวิจัยนี้ นอกจากจะมุ่งศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (native speakers' motivational concerns) หรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวนทั้งสิ้น 100 คน โดยผู้วิจัยประยุกต์แบบสอบถามจาก Spencer-Oatey (2002) และ Spencer-Oatey, Patrick Ng and Li dong (2008) อีกทั้งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน รวมไปถึงผู้วิจัยยังได้พิจารณาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามทัศนะและมุมมองที่นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาเสนอไว้ร่วมด้วย

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 สํารวจและศึกษาเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาแนวคิดวิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) แนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management) แนวคิดสนทนาวิเคราะห์ (Conversation Analysis) และแนวคิดเกี่ยวกับการสนทนาที่มีการแสดงความคิดเห็นแย้งเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาไทยจากนั้นจึงจะรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยสังคมวัฒนธรรมและงานวิจัยที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นแย้งในวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมอื่นๆ

1.5.2 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้บอกภาษาในงานวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม⁴ ดังนี้

1.5.2.1 กลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษาในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ

กลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษาในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) เป็นนิสิตหญิงในระดับปริญญาตรีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนทั้งสิ้น 22 คน แบ่งเป็น 11 คู่ ทั้งนี้ข้อมูลบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) เป็นข้อมูลที่ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในโครงการ Mr.O Corpus

1.5.2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษาในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษาในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเองโดยคัดเลือกจากนักศึกษาหญิงในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวนทั้งสิ้น 22 คน แบ่งเป็น 11 คู่เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลในกลุ่มแรก

⁴ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บอกภาษาในประเภทการสนทนาทั้ง 2 ชนิดของงานวิจัยนี้ จะเป็นคนละกลุ่มตัวอย่าง แต่ผู้วิจัยพยายามกำหนดตัวแปรของกลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษาของทั้ง 2 กลุ่มให้มีความเหมือนกันมากที่สุด กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษาที่เป็นนิสิตนักศึกษาเป็นนิสิตนักศึกษานักศึกษาหญิงในระดับปริญญาตรีและเป็นเพื่อนกัน ทั้งนี้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านวิชาปฏิบัติศาสตร์ เช่น Jones (1990) ได้ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาเปรียบเทียบการแสดงความคิดเห็นแย้งจากต่างกลุ่มตัวอย่างเป็นสิ่งทำได้และให้ผลการวิจัยที่น่าสนใจ

1.5.3 เก็บรวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทยจากปริเฉทการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด ได้แก่ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น เนื่องจากปริเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิดเป็นปริเฉทการสนทนาที่คู่สนทนามีจุดมุ่งหมายในการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) เป็นปริเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด เช่น ช่วยกันแก้โจทย์ต่างๆ ช่วยกันหาทางออกจากพื้นที่ ฯลฯ ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ภารกิจที่ได้รับการมอบหมาย คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นเป็นปริเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด รายละเอียดของการเก็บข้อมูลในปริเฉทการสนทนาแต่ละชนิดมีดังนี้

1.5.3.1 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ

บทสนทนาแบบเน้นภารกิจในโครงการ Mr.O Corpus ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยนี้ จัดทำขึ้นโดยกำหนดผลหรือเป้าหมายให้กลุ่มตัวอย่างนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นเพื่อนกัน จำนวนทั้งสิ้น 22 คน แบ่งเป็น 11 คู่ มาช่วยเรียงภาพตามลำดับเหตุการณ์เป็นคู่ ๆ เพื่อสังเกตการมีปฏิสัมพันธ์ของคู่สนทนาระหว่างการเรียงภาพ ทั้งนี้บทสนทนาแบบเน้นภารกิจนับเป็นคลังข้อมูลการปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเก็บบทสนทนาที่มีการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากขณะที่กลุ่มตัวอย่างช่วยกันเรียงลำดับภาพ กลุ่มตัวอย่างจำเป็นต้องมีการนำเสนอความคิดเห็นของตนกับเพื่อนคู่สนทนา รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นด้วยและการแสดงความคิดเห็นแย้ง (Kim, 2013: 1) การเก็บข้อมูลในโครงการ ฯ จัดทำขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 และได้รับการสนับสนุนจาก Grant-in-Aid for Scientific Research (JSPS) ซึ่งข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดเป็นข้อมูลที่ถ่ายถอด (transcribe) บทสนทนาเป็นตัวอักษรแล้ว ผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าว

1.5.3.2 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นโดยการบันทึกบทสนทนาทั้งเสียงและภาพลงในแผ่นวีดีโอจำนวน 11 บทสนทนา ความยาว 525 นาที ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาจากนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นเพื่อนกัน จำนวน 22 คนแบ่งเป็น 11 คู่หัวข้อหรือประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นนั้น ผู้วิจัยกำหนดจากหัวข้อหรือประเด็นที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในการสนทนาในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสที่จะเลือกเห็นด้วยหรือเห็นแย้งกับหัวข้อหรือประเด็นดังกล่าวก็ได้ หลังจากนั้นจึงจับคู่กลุ่มตัวอย่างทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับหัวข้อหรือประเด็นดังกล่าวเป็นคู่ ๆ จำนวน 11 คู่ โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคู่จะไม่ว่าคู่สนทนาของตนเห็นด้วยหรือไม่กับหัวข้อหรือประเด็นนั้น ๆ (ผู้วิจัยใช้วิธีการสอบถามจากแบบสอบถามใน

เบื้องต้นแล้วว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด) ในการบันทึกบทสนทนาผู้วิจัยกำหนดเพียงคำสั่งคร่าว ๆ ว่าจะให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคู่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น รายละเอียดของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างและหัวข้อการสนทนามีดังนี้

คู่ที่	จำนวนผู้สนทนา	หัวข้อการสนทนา	ระยะเวลาของการสนทนา
1	2 คน	คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง	55 นาที
2	2 คน	หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยาก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส	50 นาที
3	2 คน	มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไพรเวท(private)มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้	55 นาที
4	2 คน	วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน	45 นาที
5	2 คน	คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง	50 นาที
6	2 คน	หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยาก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส	45 นาที
7	2 คน	มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไพรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้	50 นาที
8	2 คน	วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน	45 นาที
9	2 คน	คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง	50 นาที
10	2 คน	หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยาก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส	55 นาที
11	2 คน	มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไพรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้	45 นาที
รวม	22 คน (11 คู่บทสนทนา)		545 นาที

1.5.4. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีทั้งบทสนทนาแบบเน้นภารกิจและบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น ซึ่งข้อมูลบทสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นข้อมูลที่บันทึกไว้เป็นตัวอักษรแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาศึกษาวิเคราะห์ ส่วนบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นเป็นข้อมูลที่บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียงและแผ่นดีวีดี ผู้วิจัยจึงถ่ายเสียงให้เป็นตัวอักษรเพื่อจะได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

ในการถ่ายเสียงข้อมูลที่บันทึกไว้ ผู้วิจัยได้ถ่ายเสียงตามแบบของประไพพรรณ พึ่งฉิม (2542: 4) และ สิริมา เชียงเขาวนัไว (2543: 7) ดังนี้

→ ลูกศร

แสดงผลัดที่ผู้วิจัยกำลังกล่าวถึง

ตัวหนา

แสดงถ้อยคำในส่วนที่กำลังวิเคราะห์

. มหัพภาค

แสดงการจบหรือสิ้นสุดหน่วยย่อยในผลัดด้วยทำนองเสียงตก

, จุลภาค

แสดงการจบหรือสิ้นสุดหน่วยย่อยในผลัดด้วยทำนองเสียงสูง เป็นการทิ้งช่วงเพื่อพูดต่อ

! อัศเจรีย์

แสดงการจบหรือสิ้นสุดหน่วยย่อยในผลัดด้วยทำนองเสียงสูงเป็นพิเศษ เป็นการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก เช่น ประหลาดใจ ตกใจ หรือไม่เชื่อ เป็นต้น

... จุดไข่ปลา

แสดงการพูดไม่จบข้อความ แต่หยุดเพื่อให้ผู้ฟังพูดข้อความต่อ

:: หลังคำ

แสดงการพูดที่ออกเสียงยาว ด้วยความตั้งใจจะเน้นหรืออ้ำอึ้ง

Z รูปสายฟ้า

แสดงการรับผลัดการพูดของผู้ร่วมสนทนาจากผู้ที่อยู่ก่อนโดยไม่มีการหยุดเว้นระยะ

[ ] วงเล็บเหลี่ยม

แสดงการพูดซ้อนของผู้พูดและคู่สนทนาในเวลาเดียวกันโดยที่อีกฝ่ายยังพูดไม่จบ

= เสมอภาค

แสดงการพูดในผลัดที่ต่อเนื่องกันของผู้พูดคนเดียว แต่เนื่องจากพื้นที่กระดาศมีจำกัดจึงต้องขึ้นบรรทัดใหม่

เว้นวรรคห่าง

แสดงการที่คู่สนทนาพูดขึ้นมาในจังหวะที่ผู้พูดอีกคนหยุดชั่วขณะและยังไม่ส่งผลัด

( ) วงเล็บ

แสดงอากัปกริยาของผู้พูด

?? ปรัชณีซ้อน

แทนถ้อยคำที่ไม่สามารถถอดเป็นตัวอักษรได้เนื่องจากได้ยินไม่ชัดเจน

หลังจากถ่ายเสียงบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นว่าบทสนทนาใดบ้างเป็นบทสนทนาที่มีการแสดงความคิดเห็นแย้ง โดยพิจารณาความหมายของ “การแสดงความคิดเห็นแย้ง” (Disagreement) ตามนิยามของ Kakava (1993, 2002) และ Edstrom (2004) ว่าหมายถึง การที่ผู้พูดสื่อความคิดเห็นแย้ง เห็นในทางตรงกันข้าม หรือไม่เห็นด้วยกับถ้อยคำของผู้ฟังที่สื่อความคิด ความเห็น ความเชื่อ ความเข้าใจทัศนคติ รวมไปถึงพฤติกรรมหรือการกระทำบางประการ ทั้งนี้ การแสดงความคิดเห็นแย้งหมายรวมถึงตั้งแต่ระดับที่คู่สนทนามีความคิดหรือความเห็นบางประการไม่ตรงกันจนกระทั่งถึงระดับที่เป็นการทะเลาะวิวาท (dispute)

1.5.5 แบ่งถ้อยคำที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนา

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะนำบทสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้งซึ่งได้จากการวิเคราะห์ในเบื้องต้นมาแบ่งเป็นถ้อยคำ (utterance)⁵ โดยพิจารณาจากช่วงหรือจังหวะหยุดระหว่างถ้อยคำ และเนื้อความที่สมบูรณ์ของแต่ละถ้อยคำ

ตัวอย่างถ้อยคำจากบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ

...

1. L⁶ :   เดินมาเจอไอนี่หัวทิ่ม
2. R⁷ :   →   เฮ้ย, แล้วทำไมมันต้องหัวทิ่มสองอันด้วยล่ะ

...

(บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation))

จากคำพูดข้างต้นของ R ในบรรทัดที่ 2 ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นแย้ง L ในบรรทัดที่ 1 ผู้วิจัยจะแบ่งเป็นถ้อยคำ 2 ถ้อยคำ คือ

1. เฮ้ย
2. แล้วทำไมมันต้องหัวทิ่มสองอันด้วยล่ะ

ตัวอย่างถ้อยคำจากบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น

1. A :   เค้าว่าการทำศัลยกรรมช่วยเสริมบุคลิกให้คนทำมากเลยล่ะก็บุดูอย่าง (เอ่ยชื่อ
2.   ดาราผู้หญิงคนหนึ่ง) ลี ทำแล้วสวยสุดๆ เหมือนคนละคน มีละครไม่ได้หยุด
3.   แฟนใหม่ก็หล่อด้วย (หัวเราะ)
4. B : →   จ้า สวยมาก สวยมากที่สุดเลย (หัวเราะ) รู้ไหมว่าเค้าเสียเงินไปไม่รู้เท่าไร
5.   ต่อไปอาจจะเป็นมะเร็งริเปลาาก็ไม่รู้ทำแล้วอย่างกับตุ๊กตาบลาย แหะนะ น่ากลัวออก

...

(บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation))

จากคำพูดข้างต้นของ B ในบรรทัดที่ 4-5 ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นแย้ง A ในบรรทัดที่ 1-3 ผู้วิจัยจะแบ่งเป็นถ้อยคำ 8 ถ้อยคำ คือ

⁵ ถ้อยคำ (utterance) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ส่วนหนึ่งของการพูดในสถานการณ์หนึ่งๆ และเป็นส่วนที่อยู่ระหว่างจังหวะหยุดในการพูดนั้น (Hurford and Heasley, 1983)

⁶ หมายถึงกลุ่มตัวอย่างที่ฝั่งด้านซ้าย

⁷ หมายถึงกลุ่มตัวอย่างที่ฝั่งด้านขวา

1. จำ
2. สวยมาก
3. สวยมากที่สุดเลย
4. รู้ไหมว่าเค้าเสียเงินไปไม่รู้เท่าไร
5. ต่อไปอาจจะเป็นมะเร็งรีเปล่าก็ไม่รู้
6. ทำแล้วอย่างกับตุ๊กตาบลาย
7. แหะ
8. น่ารักออก

1.5.6 วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา

หลังจากแบ่งถ้อยคำในบทสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้งแล้ว ผู้วิจัยจะนำถ้อยคำจากบทสนทนาทั้ง 2 ชนิด มาวิเคราะห์ว่าเป็นกลวิธีใดโดยพิจารณาจากเกณฑ์และ/หรือแนวทาง 4 ประการ คือ 1.วัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง 2.รูปภาพและ/หรือเนื้อความของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง 3.บริบทของการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง และ 4.การจำแนกกลวิธีทางภาษาในงานวิจัยทางด้านวิจัยปฏิบัติศาสตร์และ/หรือสนทนาวิเคราะห์ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาต่างๆ เช่น Atkinson and Drew (1979) Shiffrin (1984) Katriel (1986) Krainer (1988) Garcia (1989) Jones (1990) Greatbath (1992) Kuo (1992) Kakava (1993; 2002) Kothoff (1993) Song (1993) Takashi and Beebe (1993) Myers (1998) Ress-Miller (2000) Edstorm (2004) Lei Shen (2006) Kim (2013) Netz (2013) Zhu (2014) ฯลฯ

1.5.7 วิเคราะห์ความถี่การปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา

นอกจากการวิเคราะห์ว่าถ้อยคำที่ได้เป็นกลวิธีทางภาษาแบบใดแล้ว ผู้วิจัยยังจะวิเคราะห์ความถี่การปรากฏของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทยในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิด เพื่อให้ทราบว่าผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่มักเลือกใช้หรือไม่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบใดในการแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาแต่ละชนิด

ในการวิเคราะห์ความถี่การปรากฏ ผู้วิจัยคำนวณค่าความถี่จากสูตรคำนวณ

$$\text{อัตราความถี่ในการปรากฏ} = \frac{\text{จำนวนการปรากฏของแต่ละกลวิธี}}{\text{จำนวนการปรากฏของกลวิธีที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง}} \times 100$$

เมื่อได้ความถี่การปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในปริจเฉทการสนทนาแต่ละชนิดแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำความถี่ดังกล่าวมาใส่ในตารางดังนี้

ชนิดของปริจเฉทการสนทนา	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ(task-based conversation) (ร้อยละ)	บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) (ร้อยละ)
กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง		
1.....		
2.....		
3.....		
4.....		
5.....		
...	...	...

1.5.8 เปรียบเทียบความถี่การปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด

เมื่อได้ความถี่การปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในปริจเฉทการสนทนาแต่ละชนิดแล้ว ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบความถี่การปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในปริจเฉทการสนทนาแต่ละชนิดโดยใช้วิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples ผ่านทาง <http://www.graphpad.com/quickcalcs/ttest1.cfm> เนื่องจากวิธีการทางสถิติดังกล่าวเหมาะสมสำหรับการพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร (ชาญวิทย์ เยาวฤทธา, 2554: 9) ซึ่งในที่นี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนากับชนิดของปริจเฉทการสนทนา

1.5.9 ศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

ในการศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวนทั้งสิ้น 100 คน โดยผู้วิจัยประยุกต์แบบสอบถามจาก Spencer-Oatey (2002) และ Spencer-Oatey, Patrick Ng and Li Dong (2008) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแบบสอบถาม ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งใน
บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)

เมื่อท่านมีความเห็นต่างจากเพื่อนในสถานการณ์ที่ท่านและเพื่อนได้รับมอบหมายให้
กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด เช่น ช่วยกันแก้โจทย์ต่างๆ ช่วยกัน
เรียงภาพให้เป็นเรื่องราว ช่วยกันหาทางออกจากพื้นที่ ฯลฯ และท่านต้องการแสดงความเห็นแย้ง

ท่านจะคำนึงถึงปัจจัย⁸ใดในการกล่าวแสดงความเห็นแย้งในสถานการณ์นั้น ๆ

ท่านสามารถเลือกตอบปัจจัยที่คำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งได้มากกว่า 1 ข้อ และ
ในกรณีที่ท่านเลือกตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ท่านจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่คำนึงถึงจาก
มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

---

⁸ “ปัจจัย” ในที่นี้หมายถึง “ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ” (motivational concerns)

ตัวอย่างแบบสอบถาม ข้อค้ำึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น(argumentative conversation)

เมื่อท่านมีความเห็นต่างจากเพื่อนในสถานการณ์ที่ท่านและเพื่อนพูดคุยแสดงความเห็นในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เช่น การแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับการทำศลยกรรมใบหน้า และรูปร่างของคนปัจจุบัน การใช้ชีวิตโดยไม่ได้แต่งงานของหนุ่มสาวปัจจุบัน การอนุญาตให้นิสิตนักศึกษาแต่งกายชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือสอบในมหาวิทยาลัยฯและท่านต้องการแสดงความเห็นแย้ง

ท่านจะค้ำึงถึงปัจจัยใดในการกล่าวแสดงความเห็นแย้งในสถานการณ์นั้น ๆ

ท่านสามารถเลือกตอบปัจจัยที่ค้ำึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งได้มากกว่า 1 ข้อ และในกรณีที่ท่านเลือกตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ท่านจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ค้ำึงถึงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยเริ่มจากคำถามแบบกว้าง แต่หากในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจคำถาม ผู้วิจัยจะเลือกใช้คำถามแบบเฉพาะเจาะจงแทน เช่น

“คุณค้ำึงถึงวัตถุประสงค์ของการสนทนาบ้างหรือไม่”

“คุณค้ำึงถึงผู้พูดหรือผู้ฟังหรือไม่”

ฯลฯ

หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงสังเคราะห์คำตอบที่ได้และนำมาอภิปรายเชื่อมโยงกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมวัฒนธรรม

1.5.10 เขียนสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะพรรณนาข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทย โดยไม่อาศัยทฤษฎีความสุภาพแบบตะวันตก แต่อาศัยมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การแสดงความเห็นแย้ง/ปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยนิยามความหมายของการแสดงความเห็นแย้ง/ปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้ง (Disagreement) ตาม Kakava (1993, 2002) และ Edstrom (2004) ว่าหมายถึง การที่ผู้พูดสื่อความคิดเห็นแย้งเห็นในทางตรงกันข้าม หรือไม่เห็นด้วยกับถ้อยคำของผู้ฟังที่สื่อความคิด ความเห็น ความเชื่อ ความเข้าใจทัศนคติ รวมไปถึงพฤติกรรมหรือการกระทำบางประการ ทั้งนี้ การแสดงความเห็นแย้งหมายรวมถึงตั้งแต่ระดับที่คู่สนทนามีความคิดหรือความเห็นบางประการไม่ตรงกันจนกระทั่งถึงระดับที่เป็นการทะเลาะวิวาท (dispute)

2. กลวิธีทางภาษา ในงานวิจัยนี้หมายถึง วิธีการทางภาษาที่ปรากฏในการแสดงความเห็นแย้ง

3. ปริจเฉทการสนทนา ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ปริจเฉทการสนทนาชนิดบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และปริจเฉทการสนทนาชนิดบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)

4. บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด เช่น ช่วยกันแก้โจทย์ต่างๆ ช่วยกันหาทางออกจากพื้นที่ ฯลฯ ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ภารกิจที่ได้รับการมอบหมาย คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว

5. บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ปริจเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด

6. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (native speakers' motivational concerns) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง

7. ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ปัจจัยทางสังคมหรือวัฒนธรรมที่มีผล และ/หรืออิทธิพลต่อข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง

1.7 คำอธิบายสัญลักษณ์ในบทสนทนา

→ ลูกศร
แสดงผลัดที่ผู้วิจัยกำลังกล่าวถึง

ตัวหนา

แสดงถ้อยคำในส่วนที่กำลังวิเคราะห์

. มหัพภาค

แสดงการจบหรือสิ้นสุดหน่วยย่อยในผลัดด้วยทำนองเสียงตก

, จุลภาค

แสดงการจบหรือสิ้นสุดหน่วยย่อยในผลัดด้วยทำนองเสียงสูง เป็นการทิ้งช่วงเพื่อพูดต่อ

! อัศเจรีย์

แสดงการจบหรือสิ้นสุดหน่วยย่อยในผลัดด้วยทำนองเสียงสูงเป็นพิเศษ เป็นการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก เช่น ประหลาดใจ ตกใจ หรือไม่เชื่อ เป็นต้น

... จุดไข่ปลา

แสดงการพูดไม่จบข้อความ แต่หยุดเพื่อให้ผู้ฟังพูดข้อความต่อ

:: หลังคำ

แสดงการพูดที่ออกเสียงยาว ด้วยความตั้งใจจะเน้นหรืออ้ำอึ้ง

Z รูปสายฟ้า

แสดงการรับผลัดการพูดของผู้ร่วมสนทนาจากผู้ที่อยู่ก่อนโดยไม่มีการหยุดเว้นระยะ

[ ] วงเล็บเหลี่ยม

แสดงการพูดซ้อนของผู้พูดและคู่สนทนาในเวลาเดียวกันโดยที่อีกฝ่ายยังพูดไม่จบ

= เสมอภาค

แสดงการพูดในผลัดที่ต่อเนื่องกันของผู้พูดคนเดียว แต่เนื่องจากพื้นที่กระต่ายมีจำกัดจึงต้อง
ขึ้นบรรทัดใหม่

เว้นวรรคห่าง

แสดงการที่คู่สนทนาพูดขึ้นมาในจังหวะที่ผู้พูดอีกคนหยุดชั่วคราวและยังไม่ส่งผลัด

( ) วงเล็บ

แสดงอากัปกริยาของผู้พูด

?? ประศนีซ้อน

แทนถ้อยคำที่ไม่สามารถถอดเป็นตัวอักษรได้เนื่องจากได้ยินไม่ชัดเจน

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนา
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง
3. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมไทย
4. เป็นแนวทางในการศึกษาการปฏิสัมพันธ์ในภาษาไทยตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ

1. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย

แนวคิดทฤษฎีที่เป็นประโยชน์และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แนวคิด คือ 1) แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) 2) แนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management) และ 3) แนวคิดสนทนาวิเคราะห์ (Conversation Analysis)

2.1.1 แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)

แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เป็นแนวคิดที่เกิดมาจากความร่วมมือของนักวิชาการหลากหลายแขนงสาขาทั้งนักภาษาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักสังคมวิทยา ตลอดจนนักวิทยาศาสตร์ปริชาณที่มีความมุ่งมั่นและยึดอุดมการณ์เดียวกัน คือ การวิเคราะห์ภาษาโดยไม่ละเลยสามัญสำนึก (common sense) ของเจ้าของภาษาในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ

นอกจากนี้นักภาษาศาสตร์ในกลุ่มที่สนใจแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) ยังได้รับแรงบันดาลใจมาจากแนวคิดของนักมานุษยวิทยา เช่น โบแอส (Boas, 1966) ฯลฯ ที่แสดงให้เห็นว่าภาษากับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกและพยายามชักชวนให้นักภาษาศาสตร์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิเคราะห์การสื่อสารตามวิถีปฏิบัติทางสังคม (sociocultural practice) ของแต่ละชุมชนภาษาจากมุมมองเจ้าของ

วัฒนธรรม โดยสังคมที่น่าจับตามองในการศึกษาดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ สังคมหรือชุมชนภาษาที่ไม่ได้อยู่ในซีกโลกตะวันตก รวมไปถึงสังคมชนเผ่าต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แนวคิด “วาทปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” (Emancipatory Pragmatics) เป็นแนวคิดที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการโจมตีหรือหักล้างแนวคิดทฤษฎีทางวาทปฏิบัติศาสตร์ของนักทฤษฎีตะวันตก (Established framework) ที่เคยใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์มาหลายทศวรรษ หากแต่แนวคิดดังกล่าว เป็นแนวคิดที่พยายามเสนอและตั้งคำถามว่า ทฤษฎีทางวาทปฏิบัติศาสตร์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (Established framework) เช่น แนวคิดเรื่องวาทกรรมและความสุภาพ ฯลฯ สามารถอธิบายการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีโครงสร้างและระบบวิถีคิดแตกต่างจากสังคมตะวันตก ซึ่งเป็นสังคมของเจ้าของทฤษฎีได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ อย่างไรก็ตาม พร้อมทั้งเสนอว่างานวิจัยทางด้านวาทปฏิบัติศาสตร์ไม่ควรละเลยแนวคิดหรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม (folk notion) ดังที่ Hanks, Ide and Katagiri, 2009 (อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 125) กล่าวถึงแนวทางของการวิจัยตามแนววาทปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) ไว้

นักวิชาการในกลุ่มวาทปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยเห็นว่าสมมติฐาน หลักการทฤษฎี รวมถึงวิธีวิจัยส่วนใหญ่ในสาขาวิชาวาทปฏิบัติศาสตร์ล้วนมาจากความคิดหรือมุมมองแบบตะวันตก อีกทั้งหลักการและทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์และอ้างอิงอย่างกว้างขวางมักสรุปมาจากข้อมูลการใช้ภาษาหรือวิธีการปฏิสัมพันธ์ในบริบทสังคมวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งเน้นความเป็นปัจเจก (individualism) และความสมเหตุสมผล (rationality) ที่อาจต่างไปจากบริบทสังคมวัฒนธรรมตะวันออก

แม้ว่าวิจัยทางวาทปฏิบัติศาสตร์จำนวนมากจะแสดงว่าแนวคิดทฤษฎีหลัก เช่น ทฤษฎีวาทกรรม (Speech Act) หลักการความร่วมมือในการสนทนาและความหมายเป็นนัยการสนทนา (The Cooperative Principle and Conversational Implicature) และทฤษฎีความสุภาพ (Linguistic Politeness) สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในหลายภาษาได้อย่างเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันก็มียานวิจัยอีกส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าปรากฏการณ์ทางวาทปฏิบัติศาสตร์อีกหลายกรณีโดยเฉพาะในภาษาตะวันออกไม่สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีสากลเหล่านี้ เช่น งานวิจัยของ Ide (1982) ที่ชี้ให้เห็นแนวคิดเรื่องความสุภาพแบบตะวันตกไม่สามารถอธิบายเรื่องความสุภาพในภาษาญี่ปุ่น กล่าวคือ ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวและเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เสนอว่า ความสุภาพเกี่ยวข้องกับ “หน้า” หรือความต้องการของแต่ละบุคคลในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดจะประเมินสถานการณ์และเลือกใช้กลวิธีความสุภาพให้เหมาะสมเพื่อรักษาหน้าของ

คู่สนทนา แต่ในวัฒนธรรมญี่ปุ่น ความสุภาพที่เรียกว่า Wakimae เป็นเรื่องของ “ที่/สถานะ” (sense of place) ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมตามที่ถูกกำหนดโดยชนบททางสังคม หรือในงานวิจัยของ Gu (1990) ที่ชี้ว่า แนวคิดเรื่องหน้าในสังคมของคนจีนอาจมิใช่เรื่องความต้องการของแต่ละบุคคล แต่เกี่ยวข้องกับการประพฤติปฏิบัติให้สอดคล้องกับชนบทหรือบรรทัดฐานของสังคม เป็นต้น

นอกจากนี้ “วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” ยังมีเป้าหมายในการนำแนวคิดทางวัฒนธรรมในสังคมต่าง ๆ มาเป็นส่วนหนึ่งของอภิภาษา (metalanguage) เพื่อการพรรณนาภาษาอื่น ๆ อีกทั้งสนับสนุนให้ผู้ศึกษาภาษาต่าง ๆ โดยเฉพาะภาษาตะวันออกในสังคมวัฒนธรรมของตน มาพรรณนาข้อมูลที่ศึกษา และอาจทำงานวิจัยข้ามภาษาโดยไม่จำเป็นต้องนำแนวคิดทฤษฎีตะวันตก มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

จุดมุ่งหมายดังกล่าวอาจทำให้งานวิจัยแนวทางนี้ต้องประสบความท้าทายหรืออาจเรียกว่ามีข้อพึงระวังบางประการ ดังที่ Hanks, Ide and Katagiri (2009 อ้างถึงใน ฌัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 128) อธิบายไว้ความว่า

การพรรณนาภาษาหรือวัฒนธรรมด้วยแนวคิดหรือคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากสังคมนั้น ๆ เองอาจทำให้เกิดการอธิบายมีลักษณะวนกลับไปจุดเดิม (circularity) ดังนั้น อภิภาษาที่เราสร้างขึ้นเพื่อพรรณนาข้อมูลจึงไม่ควรเหมือนกับภาษาที่เป็นข้อมูล แต่ควรมีความเป็นนามธรรมและมีลักษณะเป็นตรรกะ นอกจากนี้การนำมุมมองของเจ้าของภาษามาอธิบายข้อมูลโดยไม่สังเคราะห์เสียก่อนอาจไม่เหมาะสมนัก เพราะบางครั้งมุมมองของเจ้าของภาษาก็อาจไม่ถูกต้อง ที่ผ่านมานักไวภาษกรณได้ชี้ให้เห็นแล้วว่ามุมมองของเจ้าของภาษาเกี่ยวกับโครงสร้างภาษามีได้ถูกต้องเสมอไป ผู้พูดภาษาอาจไม่รู้หรือไม่สามารถอธิบายว่า “ระบบภาษา” ทำงานอย่างไรแม้จะใช้ภาษาสื่อสารได้ในฐานะเจ้าของภาษาก็ตาม

ปรากฏการณ์ทางภาษาที่นักวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยสนใจศึกษามีหลากหลายประเภท แต่คำถามสำคัญของงานวิจัยแนววัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) คือ เจ้าของภาษาใช้และเข้าใจภาษาอย่างไรในบริบทการสื่อสารนั้น ๆ และให้ ความสำคัญกับการประกอบสร้างทางสังคมของบริบทและค่านิยมในสังคมที่มีผลต่อปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้น Hanks, Ide and Katagiri (2009 อ้างถึงใน ฌัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 129-130) ยังได้กล่าวถึงมุมมองที่แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) มีต่อภาษาและการศึกษาภาษาดังนี้

- วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยมุ่งศึกษารูปภาษา กิจกรรมการสื่อสารกับสามัญสำนึกของคนในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ แม้ว่าทั้งสามข้างต้นจะเป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน แต่ก็มีส่วนที่มีผลต่อกันและกัน เช่น กิจกรรมทางภาษาของเราย่อมถูกกำหนดโดยไวยากรณ์ของภาษาและสามัญสำนึกของเจ้าของภาษา

- ภาษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการสื่อสาร การสื่อสารยังมีส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาท่าทาง ตำแหน่ง การจัดระยะห่างระหว่างคู่สนทนา ฉาก เครื่องมือ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่ดำเนินไปพร้อมการพูด

- ลักษณะหลายอย่างของภาษาเป็นผลมาจากหน้าที่ในการสื่อสารของภาษาและบริบทที่เราใช้ภาษา งานวิจัยแนววจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยจึงสนใจศึกษาเหตุผลเชิงสังคมที่มีผลต่อปรากฏการณ์ทางภาษานั้น ๆ (the social motivation)

- วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยเน้นศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ ผู้วิจัยต้องพิจารณา “ที่” หรือ “สถานะ” (place) ของผู้พูดที่สัมพันธ์กับผู้ร่วมในการปฏิสัมพันธ์คนอื่น ๆ มิใช่พิจารณาเพียงบทบาทของผู้พูดโดยไม่คำนึงถึงสถานะของผู้พูดในบริบทการสื่อสารนั้น ๆ

- วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยมีมุมมองว่า ที่ผ่านมาทฤษฎีหรือหลักการด้านวจนปฏิบัติศาสตร์จะเน้นเรื่องความเป็นสากลของทฤษฎี ทำให้แนวคิดมีความเป็นนามธรรมมาก หลักการมีลักษณะกว้างเพื่อให้ครอบคลุม จนทำให้มองไม่เห็นความต่างที่สำคัญของภาษาต่าง ๆ ดังนั้นงานวิจัยตามมุมมองวจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยจึงเน้นการพรรณนาด้วยอภิภาษาที่เจาะจงมากขึ้น เพื่อให้เห็นความแตกต่างหลากหลายของภาษา กล่าวคือ การพรรณนาในงานวจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยต้องมีลักษณะที่ครอบคลุมพอจะทำให้เปรียบเทียบภาษาต่าง ๆ ได้ ขณะเดียวกันก็ต้องมีลักษณะที่เจาะจงพอที่จะทำให้เห็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญของแต่ละภาษา

- วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยเห็นว่าปรากฏการณ์ทางวจนปฏิบัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ควรอธิบายด้วยหลักการหรือข้อตกลง หรือนำหลักการมาอธิบายร่วมกับกฎ จะเหมาะสมกว่าอธิบายด้วยกฎเหมือนอย่างเรื่องหน่วยคำหรือวากยสัมพันธ์

- วจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยเน้นว่า การปฏิสัมพันธ์ของเราใช้ช่องทางที่หลากหลาย (multimodality) มีปัจจัยหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน รูปภาษาและบริบทเกี่ยวร้อยเข้าด้วยกันอย่างแยกไม่ออกและมีผลต่อกันและกัน งานวิจัยที่ศึกษากระบวนการสื่อสารจึงไม่ควรพิจารณาข้อมูลในลักษณะที่แต่ละส่วนเป็นอิสระหรือไม่เกี่ยวข้องกัน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) จึงอาจสรุปได้ว่า แนวคิดดังกล่าวพยายามเสนอและตั้งคำถามว่า ทฤษฎีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (Established framework) สามารถอธิบายการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีโครงสร้างและระบบวิธีคิดแตกต่างจากสังคมตะวันตกซึ่งเป็นสังคมของเจ้าของทฤษฎีได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และการพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นควรพิจารณาจากมุมมองเจ้าของภาษาหรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนให้มีการสร้างกรอบการวิเคราะห์วิธีการปฏิสัมพันธ์ที่ถ่วงถ่วงมาจากความคิดหรือค่านิยมของคนในสังคมนั้น ๆ เอง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) โดยไม่ใช้แนวคิดทฤษฎีหลักในสาขาวัจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เป็นกรอบการวิเคราะห์ แต่จะพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาดังกล่าวจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้⁹

2.1.2 แนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management)

นอกจากแนวคิด “วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” (Emancipatory Pragmatics; EP) แล้ว ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิด “การจัดการความสัมพันธ์” (Rapport Management) ส่วนหนึ่งมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยด้วย แนวคิด “การจัดการความสัมพันธ์” (Rapport Management) เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย Spencer-Oatey ปรากฏในหนังสือที่ชื่อว่า “Culturally Speaking : Culture, communication and politeness theory” (2008) และบทความเรื่อง “Managing rapport in talk : Using rapport sensitive incidents to explore the motivational concerns underlying the management of relation” (2002) แนวคิดนี้พยายามนำเสนอมุมมองเรื่องการจัดการความสัมพันธ์ใน 3 ประเด็น คือ 1) พื้นฐานของการจัดการความสัมพันธ์ (Base of rapport management) 2) วิธีจัดการความสัมพันธ์ (Rapport

⁹ แม้ว่าการศึกษาการปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยมีหลายระดับ แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพยายามมุ่งนำเสนอทางเลือกว่ามุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมสามารถเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ใช้ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทยได้นอกเหนือจากแนวคิดทฤษฎีหลัก (Established framework) ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งในที่นี้คือทฤษฎีเรื่อง “หน้า” และ “ความสุภาพ” ของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

management strategies) และ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีจัดการความสัมพันธ์ (Factor influencing strategy use) ในแต่ละประเด็นมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้

2.1.2.1 พื้นฐานของการจัดการความสัมพันธ์ (Base of rapport management)

Spencer-Oatey เสนอว่าพื้นฐานของการจัดการความสัมพันธ์ (Base of rapport management) ที่ผู้พูดต้องคำนึงถึงมี 3 ประการ ได้แก่ 1. หน้าหรือความไหวรู้สึกของหน้า (face sensitivities) 2. สิทธิและพันธกิจทางสังคม (sociality rights/obligations) และ 3. จุดมุ่งหมายของการปฏิสัมพันธ์ (interaction goals)

1. หน้าหรือความไหวรู้สึกของหน้า (face sensitivities)

ในแนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management) เชื่อว่า “หน้า” หรือ “face” ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson 1978, 1987) เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport Management) นอกจากนี้ “หน้า” ในบางวัฒนธรรมยังเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ “หน้า” ของผู้พูดในฐานะปัจเจกชน แต่เป็น “หน้า” ที่ไปเกี่ยวข้องกับสังคมและปริบทแวดล้อมของผู้พูด ดังที่ Matsumoto (1988) Ide (1989) Gu (1990) และ Mao (1994) นำเสนอว่าในวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่นและจีน “หน้า” ในที่นี้จะเกี่ยวข้องกับสังคมและปริบทรวมไปถึงสถานะความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ไม่ใช่ “หน้า” ของผู้พูดอย่างในแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) โดย Spencer-Oatey เสนอว่า “หน้า” หรือ “face” อาจหมายถึงสิ่งต่อไปนี้ 1. “หน้า” ที่เป็นอัตลักษณ์ในเชิงปัจเจก (individual identity) 2. “หน้า” ที่เป็นอัตลักษณ์ในเชิงกลุ่ม (group collective identity) และ 3. “หน้า” ที่เป็นอัตลักษณ์ในเชิงความสัมพันธ์ (relational identity)

2. สิทธิและพันธกิจทางสังคม (sociality rights/obligations)

นอกจาก “หน้า” แล้ว” สิ่งที่ผู้พูดจะต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งในการจัดการความสัมพันธ์ คือ “สิทธิและพันธกิจทางสังคม” (sociality rights/obligations) ในที่นี้ “สิทธิและพันธกิจทางสังคม” หมายถึง การมีสิทธิหรือตำแหน่งที่สามารถคาดหวังได้จากตนเองและผู้อื่นในขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์ แบ่งเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1) ข้อกำหนดและข้อตกลงทางกฎหมาย (Contractual/legal agreement and requirements) 2) ความคิดทั้งที่ชัดเจนและไม่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทและตำแหน่งของผู้พูดและผู้ฟัง (Explicit and implicit conceptualizations of roles and positions) และ 3) ขนบ ธรรมเนียม หรือรูปแบบของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น (Behavioural conventions, styles and protocols)

แนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ เห็นว่าในประเด็นเรื่อง “สิทธิและพันธกิจทางสังคม” หรือ sociality rights/obligations มีความเกี่ยวข้องกับคำ 2 คำ คือ 1. ความเท่าเทียมหรือความเสมอภาค (Equity) และ 2. การมีส่วนร่วม (Association) ดังตารางต่อไปนี้

ความเท่าเทียมหรือความเสมอภาค(Equity)	การมีส่วนร่วม (Association)
1. การเสียผลประโยชน์-การได้ผลประโยชน์ (cost-benefit)	1. ความมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมทางปฏิสัมพันธ์ (interactional involvement-detachment)
2. การเป็นอิสระ-การถูกบังคับ (autonomy-imposition)	2. ความมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมทางอารมณ์ความรู้สึก (affective involvement-detachment)

จากตารางจะเห็นว่า การคำนึงถึงสิทธิและพันธกิจทางสังคม (sociality rights/obligations) ในส่วนที่เป็น “ความเท่าเทียมหรือความเสมอภาค” (Equity) ผู้พูดอาจพิจารณาการจัดการความสัมพันธ์ในส่วน ที่เป็น “การเสียผลประโยชน์-การได้ผลประโยชน์” (cost-benefit) และ “การเป็นอิสระ-การถูกบังคับ” (autonomy-imposition) ในทางตรงกันข้ามหากผู้พูดคำนึงถึง “การมีส่วนร่วม” (Association) ขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดก็อาจจำเป็นต้องพิจารณาการจัดการความสัมพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “ความมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมทางปฏิสัมพันธ์” (interactional involvement-detachment) และ “ความมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมทางอารมณ์ความรู้สึก” (involvement-detachment)

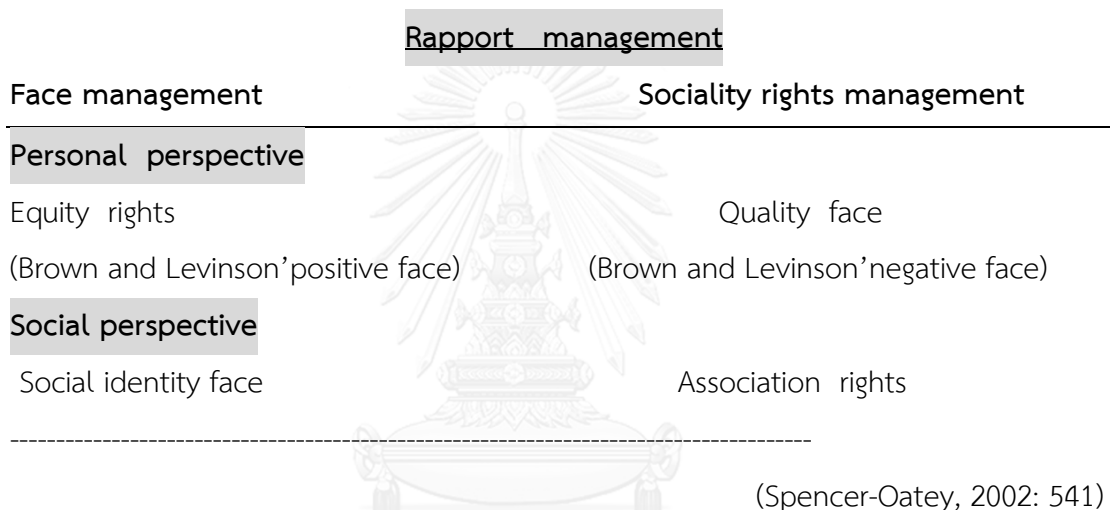
นอกจากนี้ในแนวคิดดังกล่าวยังเสนอว่า “ความเท่าเทียมหรือความเสมอภาค” (Equity) มีความเกี่ยวข้องกับ “ความเป็นปัจเจกและตัวตนแบบเน้นอิสระ” (individualism and to an independent construal of self) ขณะที่ “การมีส่วนร่วม” (Association) มีความเกี่ยวข้องกับ “การรวมเป็นกลุ่มและตัวตนแบบเน้นการพึ่งพาอาศัย” (collectivism and to an interdependent construal of self)

3. จุดมุ่งหมายของการปฏิสัมพันธ์ (interaction goals)

จุดมุ่งหมายของการปฏิสัมพันธ์ (interaction goals) เป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของการจัดการความสัมพันธ์ เพราะในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดย่อมมีวัตถุประสงค์บางอย่างในการสื่อสาร ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการปฏิสัมพันธ์อาจเป็นไปเพื่อการส่งผ่านข้อมูลของผู้พูด หรืออาจมีหน้าที่หน้าที่ใน

การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนาได้¹⁰ และหากการสื่อสารไม่บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวก็อาจทำให้การจัดการความสัมพันธ์ในการสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม Spencer-Oatey ยังได้นำเสนอมุมมองเกี่ยวกับการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport management) ไว้ในบทความเรื่อง “Managing rapport in talk : Using rapport sensitive incidents to explore the motivational concerns underlying the management of relation” (2002) ว่า พื้นฐานของการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport management) อาจจำแนกจากมุมมองในระดับเชิงปัจเจก (Personal perspective) และมุมมองในระดับเชิงสังคม (Social perspective) ดังแผนภาพต่อไปนี้

จากแผนภาพข้างต้นจะเห็นว่า เราไม่สามารถอธิบายมุมมองเรื่องการจัดการความสัมพันธ์ในการสื่อสารด้วยมุมมองในระดับเชิงปัจเจกบุคคล (Personal perspective) ตามแนวคิดของ Brown and Levinson (1978, 1987) เท่านั้น แต่ยังจำเป็นต้องอธิบายถึงมุมมองในระดับเชิงสังคม (Social perspective) ในเรื่อง “หน้าเชิงอัตลักษณ์ทางสังคม” (Social identity face) และ “สิทธิในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา” (Association rights)

¹⁰ แม้ว่าจุดมุ่งหมายของการสื่อสารในการปฏิสัมพันธ์อาจเป็นไปเพื่อการส่งผ่านข้อมูลของผู้พูด และอาจมีหน้าที่ในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา แต่ทั้งนี้ในทัศนะของ Spencer-Oatey (2008) เห็นว่าหน้าที่ในการรักษาความสัมพันธ์มีความสำคัญมากกว่าหน้าที่ในการส่งผ่านข้อมูล

2.1.2.2 วิธีจัดการความสัมพันธ์ (Rapport management strategies)

นอกจากแนวคิดการจัดการความสัมพันธ์ จะเสนอให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้พูดต้องคำนึงถึงในการจัดการความสัมพันธ์มี 3 ประการ ได้แก่ 1. หน้าหรือความไหวรู้สึกของหน้า (face sensitivities) 2. สิทธิและพันธกิจทางสังคม (sociality rights/obligations) และ 3. จุดมุ่งหมายของการปฏิสัมพันธ์ (interaction goals) แล้ว แนวคิดดังกล่าวยังชี้ให้เห็นว่าวิธีการที่ผู้พูดสามารถใช้ในการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport management strategies) เพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน คือ 1. แวดวงทางวัจนกรรม (Illocutionary Domain) และ 2. แวดวงทางวัจนลีลา (Stylistic Domain)

1. แวดวงทางวัจนกรรม (Illocutionary Domain)

แวดวงทางวัจนกรรมที่ช่วยในการจัดการความสัมพันธ์ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

ก. องค์ประกอบทางความหมายของวัจนกรรม (Semantic components)

ข. ความตรงและอ้อมของภาษาและการใช้ภาษา (Linguistic directness/indirectness)

ค. การลดน้ำหนักหรือเพิ่มน้ำหนักความรุนแรงของวัจนกรรม (Downgraders/upgraders)

2. แวดวงทางวัจนลีลา (Stylistic Domain)

วิธีการจัดการความสัมพันธ์ที่เกิดจากแวดวงทางวัจนลีลา สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

ก. วัจนลีลาที่เน้นการแสดงออกหรือการจำกัด/ระงับยับยั้ง (Expressiveness-restraint)

ข. วัจนลีลาที่เน้นการพูดตรงหรือการพูดอ้อม (Directness-indirectness)

ค. วัจนลีลาที่ผู้พูดเน้นการแสดงความเป็นตัวตนหรือลดความเป็นตัวตน (Self-enhancement-self-effacement)

นอกจากแวดวงทางวัจนกรรม (Illocutionary Domain) และแวดวงทางวัจนลีลา (Stylistic Domain) แล้ว Spencer-Oatey เสนอว่าวิธีการที่ผู้พูดสามารถใช้ในการจัดการความสัมพันธ์ (Rapport management strategies) เพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์อาจประกอบด้วยส่วนอื่นๆ เช่น แวดวงทางปริจเฉท (Discourse Domain) แวดวงผู้ร่วมสนทนา (Participant Domain) แวดวงทางอวัจนภาษา (Non-verbal Domain) เป็นต้น อีกทั้งผู้พูดยังไม่สามารถกำหนดได้อย่าง

ชัดเจนว่าวิธีการในแวดวงหนึ่งมีความสำคัญกว่าวิธีการในอีกแวดวงหนึ่ง ทั้งนี้การเลือกใช้วิธีการจัดการความสัมพันธ์จำเป็นต้องเลือกใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทหรือสถานการณ์

2.1.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการจัดการความสัมพันธ์ (Factor influencing strategy use)

Spencer-Oatey เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการในการจัดการความสัมพันธ์ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ 1. แนวทางของความสัมพันธ์ (Rapport orientation) และ 2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบริบท (Contextual variable)

1. แนวทางของความสัมพันธ์ (Rapport orientation)

ปัจจัยเรื่องแนวทางความสัมพันธ์ที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการจัดการความสัมพันธ์ มี 4 ประเภท ดังนี้

- ก. แนวทางที่ต้องสร้างความสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น (Rapport enhance orientation)
- ข. แนวทางที่ต้องรักษาความสัมพันธ์ (Rapport maintainance orientation)
- ค. แนวทางที่ยอมให้มีการเพิกเฉยหรือไม่แสดงความสัมพันธ์ (Rapport neglect orientation)
- ง. แนวทางที่สามารถท้าทายหรือคุกคามความสัมพันธ์ (Rapport challenge orientation)

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบริบท (Contextual variable)

ปัจจัยเรื่องตัวแปรทางบริบทที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการจัดการความสัมพันธ์ มี 5 ประเภท คือ 1. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมสนทนาและความสัมพันธ์ของผู้ร่วมสนทนา (Participants and their relations) 2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสาร : การพิจารณาถึงการเสียผลประโยชน์และการได้ผลประโยชน์ของผู้ร่วมการสนทนา (Message content: cost-benefit considerations) 3. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางสังคมและบทบาทในการปฏิสัมพันธ์ (Social/interactional roles) 4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของกิจกรรมการสื่อสาร (Activity type) และ 5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภาพรวมทั้งหมดของบริบทการสื่อสาร (Overall of context)

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบริบทในแต่ละประเภทมีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

ก. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมสนทนาและความสัมพันธ์ของผู้ร่วมสนทนา (Participants and their relations)

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมสนทนาและความสัมพันธ์ของผู้ร่วมสนทนา ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1. อำนาจของผู้ร่วมสนทนา (power) 2. ระยะห่างหรือความสนิทสนมของคู่สนทนา

(distance) 3. ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับระยะห่างหรือความสนิทสนมของคู่สนทนา (interrelationship between power and distance) และ 4. จำนวนของผู้ร่วมสนทนา (number of participants)

ข. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสาร : การพิจารณาถึงการเสียผลประโยชน์และการได้ผลประโยชน์ของผู้ร่วมสนทนา(Message content : cost-benefit considerations)

Spencer-Oatey เสนอว่า ตัวแปรทางบริบทที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสาร ได้แก่ cost และ benefit ทั้งนี้ อธิบายไว้ว่า cost หมายถึงการสูญเสียบางสิ่งบางอย่างที่เป็นประโยชน์ของผู้ร่วมสนทนา เช่น เวลา ความสะดวกสบาย ฯลฯ ขณะที่ benefit หมายถึง การได้ประโยชน์บางสิ่งบางอย่าง เช่น ความสะดวกสบาย ฯลฯ นอกจากนี้ Spencer-Oatey ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าในการปฏิสัมพันธ์บางอย่างจำเป็นต้องมีการลดความไม่สมดุล เช่น การขอโทษหรือการขอบคุณ กล่าวคือ ผู้แสดงวัจนกรรมการขอโทษหรือขอบคุณจะรู้สึกเสียบางสิ่งบางอย่าง (cost) ขณะเดียวกันผู้ฟังก็ต้องพยายามเพิ่มบางสิ่งบางอย่าง (benefit) โดยการลดความผิดหรือความเป็นหนี้บุญคุณแก่ผู้พูดเช่นกัน

ค. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางสังคมและบทบาทในการปฏิสัมพันธ์ (Social/interactional roles)

บทบาททางสังคมและบทบาทในการปฏิสัมพันธ์นับเป็นตัวแปรทางบริบทที่อย่างหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการจัดการความสัมพันธ์ ทั้งนี้ Spencer-Oatey มองว่าบทบาทดังกล่าวขึ้นอยู่กับธรรมชาติของบทบาทความสัมพันธ์และความชี้เฉพาะของเนื้อความ เช่น บทบาทของครูคือการสั่งให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันทำรายงาน ไม่ใช่บทบาทที่จะสั่งให้นักเรียนไปหยิบกาแฟมาให้ เป็นต้น

ง. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของกิจกรรมการสื่อสาร (Activity type)

รูปแบบของกิจกรรมการสื่อสารนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการจัดการความสัมพันธ์ กล่าวคือ วิธีการจัดการความสัมพันธ์ของผู้พูดจะแปรไปตามกิจกรรมของการมีปฏิสัมพันธ์

จ. การพิจารณาภาพรวมทั้งหมดของบริบท (Overall of context)

การพิจารณาภาพรวมทั้งหมดของบริบทนับเป็นตัวแปรหนึ่งทางบริบทที่มีผลต่อวิธีการจัดการความสัมพันธ์ เช่น การพิจารณาอำนาจควบคู่กับระยะห่าง การพิจารณาการเสียประโยชน์บางสิ่งบางอย่าง (cost) และ การได้ประโยชน์บางสิ่งบางอย่าง (benefit) ควบคู่ไปกับบทบาททางสังคมและบทบาทในการปฏิสัมพันธ์ เป็นต้น

ผู้วิจัยจะได้นำแนวคิดเรื่องพื้นฐานของการจัดการความสัมพันธ์ (Base of rapport management) และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้วิธีการจัดการความสัมพันธ์ (Factor influencing strategy use) มาเป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการศึกษาวิเคราะห์ข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจ (native

speakers' motivational concerns) หรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง ควบคู่ไปกับการพรรณนาปรากฏการณ์การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยจากมุมมองเจ้าของภาษา และปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดวิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)

2.1.3 แนวคิดสนทนาวิเคราะห์ (Conversation Analysis)

ผู้วิจัยเห็นว่า นอกจากแนวคิดสนทนาวิเคราะห์ (Conversation Analysis) จะทำให้ผู้ศึกษา สามารถเห็นโครงสร้างของบทสนทนาได้อย่างครอบคลุมและชัดเจนแล้ว แนวคิดดังกล่าวยังช่วยให้ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยสังคมวัฒนธรรม ของผู้ใช้ภาษานั้นๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาปฏิบัติศาสตร์ในระดับมหภาค (macro level) ด้วย ดังที่กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และธีรนุช โชคสุวนิช (2550: 150) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาภาษาในระดับบทสนทนาจากมุมมองทางภาษาศาสตร์ ความว่า

...สาเหตุที่นักวิชาปฏิบัติศาสตร์สนใจปริจเฉทประเภทนี้ เนื่องจากการสนทนา เป็นหัวใจของการใช้ภาษา หากเราสนใจว่าถ้อยคำคืออะไร บริบทคืออะไร เราก็ ย่อมจะหลีกเลี่ยงที่จะศึกษาการสนทนาไม่พ้น แม้เราอาจจะมองการสนทนาว่า เป็นปริจเฉทหรือเป็นตัวบทหนึ่งที่ประกอบด้วยผู้พูดและผู้ฟัง แต่การสนทนา ไม่ใช่ตัวบทที่เกิดจากประโยคต่างๆหรือวัจนกรรมต่างๆมารวมกัน การสนทนา เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นค่านิยม ความเชื่อ และระบบการใช้ภาษาของผู้ ร่วมทำกิจกรรมนี้...

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอแนวคิดสนทนาวิเคราะห์ (Conversation Analysis) ออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ความหมายของการสนทนา(conversation) 2) ผลัดการสนทนา (turn) และระบบ การเปลี่ยนผลัด (turn – taking) และ 3) คู่ถ้อยคำ (adjacency pairs)

2.1.3.1 ความหมายของการสนทนา (conversation)

Schiffirin (1988) อธิบายว่าการสนทนาคือปริจเฉทการพูดที่ประกอบไปด้วยบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปเช่นเดียวกับ Pridham (2001) ที่ให้นิยาม “การสนทนา” ว่าการสนทนาคือการ พูดคุยแลกเปลี่ยนกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งอาจจะเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ไม่

เผชิญหน้ากันหรือสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ Richard และ Schmidt (1983) กล่าวถึงลักษณะของการสนทนาไว้ว่าการสนทนาไม่ได้เป็นเพียงการแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือข้อมูลกันระหว่างผู้ร่วมสนทนาเท่านั้น แต่ผู้ร่วมสนทนาจะต้องมีสมมติฐานและความคาดหวังเกี่ยวกับการสนทนา ร่วมกันว่าการสนทนาจะดำเนินไปในลักษณะใด นอกจากนี้ผู้ร่วมสนทนาทุกคนยังต้องรับรู้กฎทั่วไปของการสนทนาพร้อมกันเพื่อให้การตีความถ้อยคำในการสนทนาครั้งนั้นเป็นไปในลักษณะเดียวกัน Stubbs (1983) กล่าวไว้ในทำนองเดียวกับ Richard และ Schmidt ว่าการสนทนาเกิดจากความร่วมมือกันของผู้ร่วมสนทนา ผู้พูดจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับตัวผู้ฟัง เช่น เรื่องใดเป็นเรื่องที่ผู้ฟังทราบดีอยู่แล้ว และผู้ฟังต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องใด ทั้งนี้เพื่อที่ผู้พูดจะได้เลือกข้อมูลและวิธีการนำเสนอได้ตรงตามความต้องการของผู้ฟัง Mey (1993) กล่าวถึงการสนทนาในอีกมุมมองหนึ่งคือ การสนทนาเป็นวิธีการใช้ภาษาของมนุษย์เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเพื่อการเข้าร่วมสังคมกับผู้อื่น นอกจากนี้ Liddicoat (2007) ยังอธิบายลักษณะของการสนทนาไว้สอดคล้องกับแนวคิดของ Mey ว่า เป็นวิธีการหนึ่งที่มนุษย์ใช้เพื่อเข้าร่วมสังคม รวมทั้งช่วยพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

จากนิยามการสนทนาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การสนทนา (conversation) คือการพูดประเภทหนึ่งที่มนุษย์ใช้เพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสนทนาในแต่ละครั้งนั้นจะประกอบด้วยผู้ร่วมสนทนาตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งผู้ร่วมสนทนาอาจจะเห็นหน้ากันหรือไม่เห็นหน้ากันก็ได้ และผู้ร่วมสนทนาทุกคนจะต้องรับรู้หรือเข้าใจกฎของการสนทนาพร้อมกันเพื่อให้การสนทนาดำเนินไปได้อย่างราบรื่น อย่างไรก็ตามข้อมูลการสนทนาที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นการสนทนาแบบเห็นหน้ากัน และคู่สนทนาทั้ง 2 คน มีความเห็นไม่ตรงกัน

2.1.3.2 ผลัดการสนทนา (turn) และระบบการเปลี่ยนผลัด (turn – taking)

Sacks, Schegloff และ Jefferson (1974) อธิบายว่าการสนทนาประกอบด้วยผู้ร่วมสนทนาตั้งแต่สองคนขึ้นไป และแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้พูด และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ฟัง การสนทนาในแต่ละครั้งจึงจำเป็นต้องมีการจัดลำดับการสนทนา และสิ่งที่จะช่วยจัดลำดับการสนทนาได้นั้นคือ ผลัดการสนทนา (turn)

ผลัดการสนทนาแต่ละผลัดจะมีองค์ประกอบย่อยที่เรียกว่า หน่วยย่อยในผลัด (turn constructional unit : TCU) เป็นหน่วยที่ผู้พูดใช้เพื่อสร้างผลัด หน่วยย่อยในผลัดนี้อาจเป็นคำ วลี อนุพยางค์ หรือประโยคก็ได้ และในแต่ละผลัดจะมีหน่วยย่อยในผลัดเพียงหน่วยเดียวหรือหลายหน่วยก็ได้เช่นเดียวกัน ในผลัดการสนทนาที่มีหน่วยย่อยหลาย ๆ หน่วย เมื่อจบหน่วยย่อยแล้วอาจจะมีช่วงหยุดเว้นระยะซึ่งผู้พูดใช้ในการส่งผลัดการสนทนาให้แก่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่น ๆ Sacks, Schegloff และ

Jefferson เรียกช่วงหยุดเว้นระยะดังกล่าวนี้ว่า “จุดเปลี่ยนผลัด” (transition – relevance place : TRP) และได้เสนอกฎการเปลี่ยนผลัดไว้ดังนี้

1) ถ้าผู้พูดคนที่พูดอยู่จะเลือกผู้พูดคนต่อไป ผู้พูดคนที่พูดอยู่จะต้องหยุดพูดและผู้พูดคนต่อไปจะต้องเป็นผู้พูดต่อแต่หากผู้พูดคนที่พูดอยู่หยุดพูดเพื่อกระแอมหรือคิดสิ่งใด สิ่งหนึ่งจะไม่ถือว่าการหยุดเว้นระยะนั้นเป็นการให้เปลี่ยนผลัด

2) ถ้าผู้พูดคนที่พูดอยู่ไม่ได้เลือกกว่าใครจะเป็นผู้พูดคนต่อไป ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นมีสิทธิจะเลือกตนเองให้เป็นผู้พูดคนต่อไปได้

3) ถ้าผู้พูดคนที่พูดอยู่ไม่ได้เลือกกว่าใครจะเป็นผู้พูดคนต่อไปและไม่มีผู้ร่วมสนทนาคนใดเลือกตนเองให้เป็นผู้พูดคนต่อไป ผู้พูดคนเดิมจะมีหน้าที่พูดในผลัดของตนได้ต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะถึงจุดเปลี่ยนผลัดต่อไป

Sacks, Schegloff และ Jefferson เสนอว่ากฎทั้งสามข้อนี้สามารถคาดการณ์สิ่งต่อไปนี้ได้

1) ในการพูดแต่ละครั้งจะต้องมีผู้พูดเพียงคนเดียว

2) ถ้ามีการแย่งกันพูดเกิดขึ้น เราก็สามารถคาดเดาได้ว่าการแย่งกันพูดนั้นเกิดขึ้นในตอนใดของการสนทนา เช่น เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้พูดคนที่พูดอยู่พูดจบ แต่ผู้พูดคนที่พูดอยู่ไม่ได้เลือกกว่าใครจะเป็นผู้พูดคนต่อไป

3) ความเงียบที่เกิดขึ้นในการสนทนามีลักษณะดังนี้

ก. ความเงียบที่เกิดขึ้นช่วงเวลาสั้น ๆ ในการเปลี่ยนตัวผู้พูดก่อนการใช้กฎการเปลี่ยนผลัดข้อที่ 2 และ 3 ความเงียบลักษณะนี้เรียกว่า “gaps”

ข. ความเงียบที่เกิดขึ้นในช่วงที่ไม่ใช่ “จุดเปลี่ยนผลัด” หรือช่วงที่ไม่มีการใช้กฎการเปลี่ยนผลัดทั้งสามข้อความเงียบลักษณะนี้เรียกว่า “lapses”

ค. ความเงียบที่เกิดขึ้นหลังจากฝ่ายที่ถูกเลือกไม่ยอมพูด ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้พูดไม่มีเรื่องพูด รู้สึกเขินอาย หรือรู้สึกไม่พอใจ ความเงียบลักษณะนี้เรียกว่า “silence”

ในระยะต่อมาแนวคิดเรื่องความเงียบได้มีนักวิชาการบางท่านนำมาศึกษาในมุมมองที่แตกต่างออกไป อาทิ Jefferson (1989) ศึกษาเกี่ยวกับความเงียบที่เกิดขึ้นระหว่างการเปลี่ยนผลัดในการสนทนา ผลการศึกษาพบว่า เมื่อผู้พูดคนแรกพูดจบ ผู้พูดคนต่อไปมักจะพูดต่อภายในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งระยะเวลาที่ผู้ร่วมสนทนาเงียบส่วนใหญ่จะไม่เกิน 1 วินาที Pomerantz (1984) กล่าวถึงความเงียบที่เกิดขึ้นในการสนทนาว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ร่วมสนทนาใช้ในการแสดงความไม่เห็นด้วยกับ

ถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนาคนอื่น ส่วน Davidson (1984) กล่าวว่า ความเงียบที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ร่วมสนทนาฝ่ายหนึ่งกล่าวถ้อยคำที่เป็นการเชิญ การเสนอ หรือการขอร้องผู้ร่วมสนทนาอีกฝ่ายนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงการปฏิเสธคำเชิญ ข้อเสนอ หรือคำขอร้องนั้น ๆ

Sacks, Schegloff และ Jefferson ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนผลัดว่าในช่วงของการเปลี่ยนผลัดการสนทนาอาจเกิดการพูดพร้อมกันได้ (simultaneous talk) เนื่องจากผู้ร่วมสนทนาแต่ละฝ่ายต่างก็เลือกตนเองเป็นผู้พูดคนต่อไป

Zimmerman และ West (1975) นำแนวคิดเรื่องการพูดพร้อมกันของ Sacks, Schegloff และ Jefferson มาจำแนกเป็น 2 ประเภทคือ การพูดซ้อน (overlaps) และการพูดแทรก (interruptions) โดยให้คำจำกัดความและอธิบายถึงความแตกต่างของการพูดทั้งสองลักษณะไว้ว่า การพูดซ้อนเป็นการพูดพร้อมกันที่เกิดขึ้นระหว่างจุดเปลี่ยนผลัด ทั้งนี้เพราะผู้ฟังที่กำลังจะเปลี่ยนหน้าที่เป็นผู้พูดคนต่อไปไปคาดการณ์ผิดว่าผู้พูดคนที่พูดอยู่กำลังจะสละผลัด แต่แท้ที่จริงแล้วผู้พูดคนที่พูดอยู่ยังไม่จบ ส่วนการพูดแทรกนั้นเป็นการพูดพร้อมกันที่เกิดขึ้นในจุดที่ไม่ใช่จุดเปลี่ยนผลัด เป็นการพูดที่ผู้พูดตั้งใจละเมิดกฎการเปลี่ยนผลัด Zimmerman และ West เห็นว่าการพูดแทรกไม่ได้เป็นการละเมิดกฎการเปลี่ยนผลัดเพียงอย่างเดียว แต่ยังแสดงถึงการไม่ใส่ใจในตัวผู้พูดหรือสิ่งที่ผู้พูดกำลังกล่าวถึงด้วย

Graddol และคณะ (1994) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพูดซ้อนและพูดแทรกไว้ในทำนองเดียวกับ Zimmerman และ West (1975) ว่าการพูดซ้อนเป็นการแสดงความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมสนทนา แต่เกิดความคลาดเคลื่อนในการคาดการณ์เรื่องการเปลี่ยนผลัดจึงทำให้เกิดการพูดพร้อมกัน ส่วนการพูดแทรกนั้นเป็นการจงใจขัดจังหวะผู้พูดคนที่กำลังพูดอยู่ เพราะผู้ที่พูดแทรกไม่ได้คำนึงว่าเวลาที่ตนจะพูดเป็นจุดเปลี่ยนผลัดหรือไม่ การพูดแทรกเป็นการแสดงให้เห็นถึงความไม่ใส่ใจในตัวผู้พูดหรือสิ่งที่ผู้พูดกำลังกล่าวถึง รวมทั้งคิดว่าตนมีอำนาจในการสนทนาเหนือกว่าผู้พูด

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลัดการสนทนาถือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการสนทนา เนื่องจากการสนทนาในแต่ละครั้งจะต้องมีผู้ร่วมสนทนาสองฝ่าย แต่ละฝ่ายต่างก็มีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกัน เมื่อฝ่ายหนึ่งเป็นผู้พูด อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องเป็นผู้ฟัง ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะช่วยแสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้ร่วมสนทนาแต่ละฝ่ายคือ ผลัดการสนทนา แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผลัดการสนทนาเพื่อสลับบทบาทการเป็นผู้พูดและผู้ฟังนั้นไม่ได้เป็นไปอย่างราบรื่นเสมอ ในบางครั้งอาจเกิดการพูดพร้อมกันขึ้นมาได้ (simultaneous talk) เนื่องจากผู้ร่วมสนทนาแต่ละฝ่ายต่างก็เลือกตนเองเป็นผู้พูดคนต่อไป นักวิชาการบางท่านได้จำแนกการพูดพร้อมกันออกเป็น 2 ประเภท คือ การพูดซ้อน (overlaps) และการพูดแทรก (interruptions) การพูดทั้งสองประเภทนี้มีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การพูดซ้อนเป็นการแสดงความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมสนทนา แต่เกิดความ

คลาดเคลื่อนในการคาดการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนผลัด ในขณะที่การพูดแทรกเป็นการจงใจละเมิดกฎการเปลี่ยนผลัดหรือต้องการขัดจังหวะผู้พูดคนที่พูดอยู่เนื่องจากผู้ฟังไม่ใส่ใจในตัวผู้พูดหรือสิ่งที่ผู้พูดกำลังกล่าวถึง รวมทั้งคิดว่าตนมีอำนาจในการสนทนาเหนือกว่าผู้พูด นอกจากการพูดซ้อนและการพูดแทรกแล้ว ความเงียบก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ระหว่างเปลี่ยนผลัดการสนทนา ความเงียบในลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นเพียงระยะเวลาสั้นๆ ส่วนความเงียบที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ร่วมสนทนาฝ่ายหนึ่งกล่าวถามความคิดเห็น เชิญชวน เสนอแนะ หรือขอร้อง นักวิชาการกลุ่มหนึ่งได้สรุปไว้ว่าความเงียบในลักษณะนี้เป็นการแสดงความไม่เห็นด้วยหรือเป็นการปฏิเสธคำเชิญ คำขอร้อง และข้อเสนอเหล่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดเรื่องผลัดการสนทนา (turn) และการเปลี่ยนผลัดการสนทนา (turn – taking) สามารถนำมาช่วยในการอธิบายผลัดการสนทนาที่คู่สนทนาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความเห็นแย้งหรือไม่เห็นด้วยกับคู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่ง

2.1.3.3 คู่ถ้อยคำ (adjacency pairs)

Schegloff และ Sacks (1973) อธิบายว่า คู่ถ้อยคำประกอบด้วยถ้อยคำ 2 ส่วน ส่วนแรกคือผลัดเริ่ม (first pair – part) ส่วนที่สองคือผลัดรับ (second pair – part) ลักษณะสำคัญของคู่ถ้อยคำมี 4 ประการ คือ

- 1) เป็นถ้อยคำที่อยู่ใกล้ชิดกัน
- 2) เป็นถ้อยคำที่กล่าวโดยผู้พูดคนละคนกัน
- 3) มีลำดับขั้นเป็นส่วนแรกและส่วนที่สอง ซึ่งไม่สามารถสลับที่กันได้
- 4) เป็นถ้อยคำคู่กัน เมื่อมีส่วนที่หนึ่งก็จะต้องมีส่วนที่สอง เช่น ถ้าส่วนที่หนึ่งเป็นการถาม ส่วนที่สองจะต้องเป็นการตอบ หรือส่วนที่หนึ่งเป็นการทักทาย ส่วนที่สองก็ต้องเป็นการทักทาย

นอกจากลักษณะทั้งสี่ประการข้างต้นแล้ว Schegloff และ Sacks ยังได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการกล่าวคู่ถ้อยคำไว้อีกว่า เมื่อผู้พูดคนแรกกล่าวถ้อยคำในผลัดของตนเสร็จสิ้นแล้วจะต้องหยุดพูดเพื่อให้ผู้พูดคนต่อมากล่าวถ้อยคำที่เป็นคู่กัน

Richard และ Schmidt (1983) กล่าวว่า คู่ถ้อยคำคือถ้อยคำที่เกิดต่อเนื่องกันตามลำดับของคู่สนทนา โดยถ้อยคำของผู้พูดคนที่สองจะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องมาจากถ้อยคำของ ผู้พูดคนแรก เช่น ถาม – ตอบ ทักทาย – ทักทาย ขอร้อง – ยอมรับ/ปฏิเสธ เป็นต้น

Psathas (1995) กล่าวถึงลักษณะของคู่ถ้อยคำไว้ดังนี้

- 1) เป็นถ้อยคำที่กล่าวโดยผู้พูดคนละคนกัน
- 2) ประกอบด้วยถ้อยคำ 2 ส่วน
- 3) ผู้พูดคนแรกเป็นผู้กล่าวถ้อยคำส่วนแรก
- 4) ผู้พูดคนที่สองเป็นผู้กล่าวถ้อยคำส่วนที่สอง
- 5) ต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันทันที
- 6) ต้องเรียงลำดับกัน
- 7) เป็นถ้อยคำที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีเงื่อนไข คือ ถ้อยคำส่วนแรกจะต้องเป็น

ตัวกำหนดลักษณะของถ้อยคำส่วนที่สอง และถ้อยคำส่วนที่สองจะต้องเป็นไปตามถ้อยคำส่วนแรก

อย่างไรก็ดีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องคู่ถ้อยคำได้รับการวิจารณ์จากนักวิชาการส่วนใหญ่ว่าไม่เหมาะสม เพราะคู่ถ้อยคำไม่จำเป็นต้องอยู่ในผลัดที่ใกล้เคียงกัน และไม่ต้องเป็นถ้อยคำที่คู่กันเสมอ อาจจะมีถ้อยคำแทรก (insertion sequence) แทรกอยู่ระหว่างคู่ถ้อยคำก็ได้ เช่น ในบทสนทนาที่ลูกชายเข้ามาขออนุญาตจากแม่เพื่อไปดูภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์กับเพื่อนๆ

ลูกชาย : แม่ครับ เสาร์นี้ผมไปดูหนังกับเพื่อนได้ไหม (ถาม₁)

แม่ : สอบปลายภาคเสร็จหมดทุกวิชาหรือยังล่ะ (ถาม₂)

ลูกชาย : ยังครับ (ตอบ₂)

แม่ : งั้นก็ยังไม่ได้ (ตอบ₁)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผลัดการสนทนาของลูกชายเป็นการถามเพื่อขออนุญาตไปชมภาพยนตร์ แต่คู่ถ้อยคำซึ่งเป็นคำตอบไม่ได้อยู่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากแม่ไม่ได้ตอบคำถามของลูกชาย แต่แม่ได้ถามลูกชายแทน และเมื่อลูกชายตอบคำถามของแม่แล้ว แม่จึงตอบคำถามที่ลูกชายถามเพื่อขออนุญาตไว้ในผลัดเริ่มการสนทนา

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าความรู้เกี่ยวกับเรื่องคู่ถ้อยคำ (adjacency pairs) สามารถช่วยอธิบายเกี่ยวกับลำดับของผลัดในการสนทนา และเจตนาของผู้พูดที่ไม่ได้กล่าวถ้อยคำอย่างตรงไปตรงมาในการแสดงความคิดเห็น เช่น ตัวอย่างในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) ระหว่าง A กับ B เกี่ยวกับการทำศัลยกรรมของคนไทยในปัจจุบัน (A เห็นด้วยกับการทำศัลยกรรมของคนไทยในปัจจุบัน แต่ B เห็นแย้งกับการทำศัลยกรรมใบหน้าและรูปร่างของคนไทยในปัจจุบัน) กล่าวคือ เมื่อ A กล่าวว่า การทำศัลยกรรมใบหน้าและรูปร่างของคน

ไทยในปัจจุบันจะช่วยทำให้ผู้ทำศัลยกรรมมีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น B กล่าวตอบว่า “ฉันว่าการออกกำลังกายและกินอาหารที่มีประโยชน์เป็นสิ่งที่ดีที่สุด” ถึงแม้ว่าถ้อยคำของ B จะไม่มีรูปภาพที่แสดงการเห็นแย้ง แต่ A ก็สามารถตีความได้ว่า B กล่าวแย้งความเห็นของตน โดยการให้เหตุผลว่าการออกกำลังกายและรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เป็นสิ่งที่ดีที่สุด การที่ A สามารถตีความถ้อยคำของ B ได้นั้นเพราะการเสนอความเห็นหรือการประเมินค่า (assessment) ในผลการสนทนาจะต้องมีคู่ถ้อยคำที่เป็นการเห็นด้วย (agreement) หรือเห็นแย้ง (disagreement) ดังนั้น เมื่อผู้พูดเสนอความเห็นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับผู้ฟัง และผู้ฟังตอบในสิ่งที่ดูเหมือนจะไม่เกี่ยวข้องกัน แต่เป็นสิ่งที่ผู้ฟังคิดในทางตรงกันข้ามหรือแตกต่างกัน ผู้พูดก็สามารถตีความได้ว่าผู้ฟังต้องการแสดงความเห็นแย้งในความถ้อยคำของผู้พูด

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจและทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยสามารถจำแนกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้ง และ 2) งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้ง

จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งมีปรากฏทั้งในภาษาอื่นและภาษาไทย ดังนี้

2.2.1.1 งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาอื่น

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาอื่นสามารถจำแนกงานวิจัยได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1. ความหมายของการแสดงความคิดเห็นแย้ง 2. การแสดงความคิดเห็นแย้งกับผลัดคำตอบที่ไม่เป็นไปตามคาด (Dispreferred Action) และการทำลายความสัมพันธ์ในการสนทนา และ 3. การแสดงความคิดเห็นแย้งกับชนิดของประเภทการสนทนาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

2.2.1.1.1 ความหมายของการแสดงความคิดเห็นแย้ง

Wierzbicka (1987: 128) อธิบายเกี่ยวกับการสนทนาที่มีความเห็นแย้งหรือมีความขัดแย้งไว้ว่า คือ การที่ผู้ร่วมสนทนาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวแสดงความคิดเห็นของตน ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับถ้อยคำที่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้เช่นเดียวกับ Grimshaw (1990: 3) ที่กล่าวว่า การสนทนาที่มีความเห็นแย้งหรือขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาอย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะซับซ้อน และมีความสัมพันธ์กับวิธีการ

ดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุก ๆ ด้าน โดยให้นิยามความหมายไว้อย่างกว้างว่า การสนทนาที่มีความขัดแย้ง คือ การที่ผู้ร่วมสนทนาแต่ละฝ่ายมีความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกัน Piazza (2006: 2088) กล่าวถึงการสนทนาที่มีความเห็นแย้งว่าเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป และมีผู้ร่วมสนทนาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวถ้อยคำหรือแสดงกิริยาท่าทางเพื่อแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับความคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนาคนอื่นขณะที่ Arcidiacono และ Pontecorvo (2009) กล่าวว่า การสนทนาที่มีความเห็นแย้งคือ การที่บุคคลแต่ละฝ่ายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับชีวิต Eggins และ Slade (1997: 201-202) อธิบายว่าเมื่อมีความเห็นแย้งเกิดขึ้นในการสนทนาแบบเป็นกันเอง (casual conversation) ผู้ร่วมสนทนาสามารถแสดงการกระทำ 2 ลักษณะ คือ 1) การออกจากวงสนทนา (disengage) และ 2) การกล่าวโต้ตอบ (reply) อีกทั้งมีวิธีการโต้ตอบเพื่อแสดงความขัดแย้งมีทั้งหมด 6 วิธี คือ 1) การกล่าวปฏิเสธ (decline) 2) การไม่กระทำตาม (non-comply) 3) การแสดงความไม่เห็นด้วย (disagree) 4) การขัดขวาง (withhold) 5) การตัดความสัมพันธ์ (disavow) และ 6) การกล่าวค้าน (contradict) นอกจากนี้ Kakava (1993, 2002) และ Edstrom (2004) ยังให้นิยามของคำว่า “การแสดงความเห็นแย้ง” ในความหมายอย่างกว้างว่าหมายถึง การที่ผู้พูดสื่อความเห็นแย้ง เห็นในทางตรงกันข้าม หรือไม่เห็นด้วยกับถ้อยคำของผู้ฟังที่สื่อความคิด ความเห็น ความเชื่อ ความเข้าใจ ทัศนคติ รวมไปถึงพฤติกรรมหรือการกระทำบางประการ ทั้งนี้ การแสดงความเห็นแย้งหมายรวมถึงตั้งแต่ระดับที่คู่สนทนามีความคิดหรือความเห็นบางประการไม่ตรงกันจนกระทั่งถึงระดับที่เป็นการทะเลาะวิวาท (dispute)

ในทัศนะของนักวิชาการบางส่วนเห็นว่าขอบเขตของการศึกษาปฏิสัมพันธ์ การแสดงความเห็นแย้งอาจจำเป็นต้องศึกษาถึงระดับที่การแสดงความเห็นแย้งนั้นยุติหรือสิ้นสุดลง เช่น Eisenberg และ Garvey (1981: 150) ให้นิยามความหมายคำว่า การแสดงความเห็นแย้ง ไว้ว่า หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากผู้ร่วมสนทนาฝ่ายหนึ่งมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ร่วมสนทนาอีกฝ่ายหนึ่ง และแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งนั้นออกมาด้วยวิธีการกล่าวปฏิเสธหรือกล่าวคัดค้าน สถานการณ์นี้จะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันของผู้ร่วมสนทนาทั้งสองฝ่ายได้หมดไปเช่นเดียวกับ Vuchinich (1990: 118) ที่กล่าวถึงการสนทนาที่มีความเห็นแย้งกันไว้ว่า คือ สถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ร่วมสนทนาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนาอีกฝ่ายหนึ่งที่กล่าวไว้ก่อน โดยการกล่าวถ้อยคำหรือแสดงกิริยาท่าทางออกมาอย่างตรงไปตรงมาหรืออย่างอ้อม ๆ สถานการณ์การสื่อสารนี้จะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อการกล่าวถ้อยคำหรือการแสดงกิริยาท่าทางดังกล่าวนั้น ยุติหรือมีระดับความรุนแรงน้อยลงขณะเดียวกัน Honda (2002: 574) ก็ได้ให้นิยามความหมายแบบกว้างของคำว่า “การสนทนาที่มีความเห็นแย้ง” ไว้ว่าหมายถึง กระบวนการแสดงความคิดเห็นขัดแย้งหรือคัดค้านเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งพิจารณาตั้งแต่แรกเริ่มที่ทำให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นจนกระทั่งความขัดแย้งครั้งนั้นได้สิ้นสุดลง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนิยามความหมายของการแสดงความเห็นแย้ง (Disagreement) ตาม Kakava (1993, 2002) และ Edstrom (2004) ว่าหมายถึง การที่ผู้พูดสื่อความคิดเห็นแย้ง เห็นในทางตรงกันข้าม หรือไม่เห็นด้วยกับถ้อยคำของผู้ฟังที่สื่อความคิด ความเห็น ความเชื่อ ความเข้าใจ ทศนคติ รวมไปถึงพฤติกรรมหรือการกระทำบางประการ ทั้งนี้ การแสดงความเห็นแย้งหมายรวมถึงตั้งแต่ระดับที่คู่สนทนามีความคิดหรือความเห็นบางประการไม่ตรงกันจนกระทั่งถึงระดับที่เป็นการทะเลาะวิวาท (dispute)

2.2.1.1.2 การแสดงความเห็นแย้งกับผลัดคำตอบที่ไม่เป็นไปตามคาด (Dispreferred Action) และการทำลายความสัมพันธ์ในการสนทนา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่านักภาษาศาสตร์และนักสนทนา วิเคราะห์ส่วนหนึ่งเห็นว่าการแสดงความเห็นแย้งเป็นคำตอบที่ไม่เป็นไปตามคาด (Dispreferred Action) เช่น Sack (1973) จัดให้การแสดงความเห็นแย้งเป็นผลัดคำตอบแบบไม่เป็นไปตามคาดหรือผลัดที่ผู้พูดไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับกลับมาในคำตอบของผู้พูดคนต่อไป (Dispreferred Action) เนื่องจากคนในสังคมมักเห็นว่าการแสดงความเห็นแย้งเป็นสิ่งที่ไม่เกิดเป็นปกติในสังคม ขณะที่การแสดงความเห็นพ้องเป็นผลัดคำตอบแบบที่เป็นไปตามคาดหรือคำตอบที่ผู้พูดคาดหวังว่าจะได้รับจากผู้พูดคนต่อไป (Preferred Action) เช่นเดียวกับ Pomerantz (1975, 1984) ที่จัดให้การแสดงความเห็นแย้งเป็นคำตอบแบบที่ผู้พูดไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับกลับมาในคำตอบของผู้พูดคนต่อไป (Dispreferred Action) รวมถึงยังเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นปกติในสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดมักแสดงความลึงเลหรือล่าช้าในการแสดงความเห็นแย้งโดยใช้ความเจ็บ การขอร้องให้ชี้แจงเหตุผล การแก้ไขบางส่วน หรือการแนะนำแบบอ้อม Levinson (1983) เห็นว่าการแสดงความเห็นแย้งเป็นผลัดคำตอบแบบไม่เป็นไปตามคาด (Dispreferred Action) รวมไปถึงเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นปกติในสังคม นอกจากนี้ Boyle (2000) ยังอธิบายว่าการแสดงความเห็นแย้งเป็นคำตอบแบบไม่เป็นไปตามคาดที่ผู้พูดไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับกลับมาในคำตอบของผู้พูดคนต่อไป (Dispreferred Action) โดยอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) เป็นคำตอบที่สามารถสังเกตเห็น อธิบายได้ และได้รับการยอมรับ และ 2) เป็นคำตอบที่สามารถสังเกตเห็น อธิบายได้ แต่ไม่ได้รับการยอมรับ

อย่างไรก็ตามนักภาษาศาสตร์ส่วนหนึ่งยังเห็นพ้องกันว่าการแสดงความเห็นแย้งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สามารถทำลายความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในสังคม เช่น Heritage (1984) ชี้ว่าการแสดงความเห็นแย้งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สามารถทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างคู่สนทนาและเป็นคำตอบแบบที่ผู้พูดไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับกลับมาในคำตอบของผู้พูดคนต่อไป (Dispreferred

Action) เช่นเดียวกับ Brown and Levinson (1978, 1987) ที่จัดให้การแสดงความเห็นแย้งเป็นการกระทำที่คุกคามหน้า (Face-Threatening Act; FTA) ประเภทหนึ่งในการแสดงวัจนกรรม และ ผู้พูดอาจเลือกใช้กลวิธีความสุภาพด้านบวก (positive politeness) กลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative politeness) หรือกลวิธีอ้อม (off record) เพื่อรักษาหน้าของคู่สนทนา นอกจากนี้ Leech (1983) ยังกล่าวว่กฎความสุภาพข้อหนึ่งในหลักการด้านบุคคลสัมพันธ์ (Interpersonal Rhetoric) คือ การลดความขัดแย้ง แต่เพิ่มความเห็นพ้อง (Agreement Maxim) เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมด อาจสรุปได้ว่า ในทัศนะของนักภาษาศาสตร์และนักสนทนาวิเคราะห์ส่วนหนึ่งเห็นว่า การแสดงความเห็นแย้งเป็นคำตอบที่ไม่เป็นไปตามคาดหรือเป็นคำตอบที่ผู้พูดไม่ได้คาดหวังว่าจะได้รับกลับมาในคำตอบของผู้พูดคนต่อไป (Dispreferred Action) รวมถึงยังเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สามารถทำลายความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในสังคม

2.2.1.1.3 การแสดงความเห็นแย้งกับชนิดของปริจเฉทการสนทนาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยในภาษาอื่น ๆ ได้มีการศึกษาปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งที่สัมพันธ์กับชนิดของปริจเฉทการสนทนาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ดังนี้

ก. การแสดงความเห็นแย้งกับชนิดของปริจเฉทการสนทนา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในภาษาอื่นพบงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความเห็นแย้งกับชนิดของปริจเฉทการสนทนาเช่น Atkinson and Drew (1979) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Order in Court” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาปฏิสัมพันธ์และการสนทนาในศาลของประเทศอังกฤษโดยเก็บข้อมูลจากการสนทนาจริงในศาล ผลการศึกษาพบว่าในปริบทการสนทนาของศาล ผู้พูดซึ่งเป็นฝ่ายถูกกล่าวหาในคดีพิพาทไม่ได้ได้มีจุดมุ่งหมายของการกล่าวแย้งเพื่อรักษาหน้าของฝ่ายตรงกันข้าม แต่เลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งเพื่อให้ตนเองพ้นจากข้อกล่าวหา

เช่นเดียวกับ Krainer (1988) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “Challenges in a psychotherapy group” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของนักบำบัดจิตวิทยาแบบกลุ่มที่ใช้กับผู้ป่วยจิตเวชในสังคมอเมริกัน โดยเก็บข้อมูลจากการใช้ภาษาจริงของนักบำบัดจิตวิทยาแบบกลุ่มผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการแสดงความเห็นแย้งของนักบำบัดจิตวิทยาแบบกลุ่มช่วยรักษาอาการทางจิตของผู้ป่วยจิตเวช

นอกจากนี้ Jones (1990) ยังได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Conflict in Japanese conversation” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความแย้งของคนญี่ปุ่นในบริบทการสนทนา 3 ชนิด ได้แก่ บริบทการสนทนาในครอบครัว บริบทการสนทนาในรายวิชาเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกัน และบริบทการสนทนาในรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่คนญี่ปุ่นใช้กล่าวแย้งในบริบทการสนทนาในรายวิชาเรียนและการสัมภาษณ์ทางรายการโทรทัศน์มีความแตกต่างจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งในบริบทการสนทนาในครอบครัว

ขณะที่ Greatbath (1992) ศึกษาวิจัยเรื่อง “On the management of disagreement between news interviewees” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งของพิธีกรที่ใช้กับผู้ให้สัมภาษณ์ในบริบทการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ในบริบทการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ ผู้ดำเนินรายการมักใช้กลวิธีการแสดงความเห็นแย้งเพื่อควบคุมการสนทนาให้ผู้ให้สัมภาษณ์

Takashi and Beebe (1993) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Cross-Linguistic Influence in the Speech Act of Correction” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการกล่าวแย้งสิ่งผิด (Correction) แบบข้ามวัฒนธรรมและระหว่างวัฒนธรรมของคนอเมริกันที่พูดภาษาอังกฤษ คนญี่ปุ่นที่พูดภาษาอังกฤษ และคนญี่ปุ่นที่พูดภาษาญี่ปุ่น โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามประเภทเติมเต็มบทสนทนา (Discourse Completion Task; DCT)

Takashi and Beebe ตั้งสมมติฐานว่ากลวิธีการแย้งสิ่งที่ผิดของคนทั้งสองชาติมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ คนญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับชนชั้นทางสังคมมากกว่าคนอเมริกัน ด้วยเหตุนี้ในงานวิจัยดังกล่าวจึงกำหนดความแตกต่างทางสถานภาพของคู่สนทนาเป็นปัจจัยศึกษา โดยจะศึกษาการแก้ไขสิ่งผิดของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า คือครูพูดกับนักเรียน และการแก้ไขสิ่งผิดของผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า คือนักเรียนพูดกับครู

ข้อมูลในการวิจัยได้จากแบบสอบถามประเภทเติมเต็มบทสนทนา (Discourse Completion Task ; DCT) และกำหนดสถานการณ์สองสถานการณ์ คือ 1. เมื่อครูพูดบางสิ่งผิดในการสอน นักเรียนจะแก้ไขสิ่งที่ผิดอย่างไร และ 2. เมื่อนักเรียนพูดปี พ.ศ.ของเหตุการณ์ผิด ครูจะแก้ไขให้ถูกต้องอย่างไร ผลการวิจัยพบว่าในการแก้ไขของครูเมื่อนักเรียนพูดผิด ครูจะใช้ทั้งการกล่าวถ้อยคำในทางบวก (positive marker) เช่น การกล่าวชมหรือขอโทษก่อนที่จะแย้ง และการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนัก (softeners) เช่น การใช้คำถาม การใช้สำนวนต่าง ๆ ซึ่งจะพบว่าคนอเมริกันใช้มากที่สุด รองลงมาเป็นคนญี่ปุ่นที่พูดภาษาอังกฤษ และคนญี่ปุ่นที่พูดภาษาญี่ปุ่น ตามลำดับ ส่วนการแก้ไขของนักเรียนเมื่อครูพูดผิด พบว่านักเรียนจะไม่ใช้การกล่าวแย้งโดยใช้ถ้อยคำในทางบวก ทั้งนี้ Takashi and Beebe ให้ความเห็นว่า การใช้ถ้อยคำในทางบวกของนักเรียนเมื่อพูดกับอาจารย์นั้นถือ

ว่าไม่สุภาพ นอกจากนี้ยังพบว่าคนในประเทศแถบตะวันออกมักจะไม่ใช้ positive marker เนื่องจากการกล่าวคำชมเชยก่อนที่จะแก้ไขสิ่งที่ผิดนั้นแสดงถึงความไม่จริงใจ หรือเป็นการแก้งงเท่านั้น ทำให้คนญี่ปุ่นหรือคนตะวันออกไม่ค่อยใช้การกล่าวถ้อยคำในทางบวกเท่าใดนัก

นอกจากนี้งานวิจัยดังกล่าวยังได้ศึกษาวัฒนธรรมการแสดงความคิดเห็นแย้ง (disagreement) ของคนอเมริกันและคนญี่ปุ่นที่ใช้ภาษาอังกฤษ โดยได้กำหนดปัจจัยสถานภาพของ ผู้พูดและผู้ฟังที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งของผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันจะศึกษาจากผู้ที่เป็นหัวหน้าซึ่งมีสถานภาพสูงกว่า และลูกน้องที่มีสถานภาพต่ำกว่า โดยได้กำหนดสถานการณ์ 2 สถานการณ์ คือ 1. เมื่อหัวหน้าเสนอแผนงานใหม่แต่ลูกน้องไม่เห็นด้วย ลูกน้องจะกล่าวอย่างไร และ 2. เมื่อลูกน้องเสนอรายงานแต่หัวหน้าไม่เห็นด้วย หัวหน้าจะกล่าวแย้งอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่าคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมามากที่สุดทั้งในสถานการณ์การกล่าวแย้งกับผู้ที่มีสถานภาพสูงหรือต่ำกว่า ซึ่งต่างจากคนอเมริกันที่พบว่าถ้าผู้ฟังมีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้การกล่าวเชิงแนะนำมากที่สุด รองลงมาคือการกล่าวถ้อยคำในทางบวก แต่ถ้าผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่าก็มักจะใช้ถ้อยคำในทางบวกมากที่สุด รองลงมาคือการวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาและการแนะนำในสัดส่วนที่เท่ากัน อย่างไรก็ตาม Takashi and Beebe เห็นว่าผลการวิจัยที่คนอเมริกันมักจะแสดงความคิดเห็นแย้งโดยอ้อม ส่วนคนญี่ปุ่นจะกล่าวตรงไปตรงมามากกว่าเป็นสิ่งที่น่าแปลกใจมากในสังคมญี่ปุ่น แต่อาจเป็นไปได้ว่าผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้ไม่ได้เป็นลักษณะการใช้ภาษาจริงของคนญี่ปุ่น อีกทั้งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนญี่ปุ่นที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ดังนั้นการตอบของคนญี่ปุ่นจึงมักเป็นประโยคสั้นๆ ซึ่งต่างจากคนอเมริกันที่เป็นเจ้าของภาษาที่มักจะตอบยาวกว่า

Kuo (1992) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Conflict and its management in Chinese verbal interactions : Casual conversation and parliamentary interpellations ” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาวิถีทางภาษาที่คนจีนใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งแย้งในปริเฉทการสนทนา 2 ชนิด ได้แก่ ปริเฉทการสนทนาในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน และปริเฉทการสนทนาที่ใช้สำหรับการโต้แย้งในรัฐสภา ผลการวิจัยพบว่าวิถีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งของคนจีนในปริเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิดมีความแตกต่างกัน กล่าวคือในปริเฉทการสนทนาแบบทั่วไป ผู้พูดภาษาจีนจะเลือกใช้วิถีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งน้อยกว่าในปริเฉทการสนทนาในรัฐสภา

Myers (1998) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Displaying opinions: topics and disagreement in focus groups” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการกล่าวแย้งของคนอังกฤษในบริบทการประชุมเฉพาะกลุ่มทางธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่าในบริบทการประชุมเฉพาะกลุ่มทางธุรกิจ การกล่าวแย้งถือเป็นการให้กำลังใจผู้ฟังมากกว่าเป็นการทำให้ผู้ฟังเสียหน้า

Ress-Miller (2000) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Power, serenity and context in disagreement” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยของครูและนักเรียนชาวอเมริกัน รวมไปถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ใน วัจนกรรมกับปัจจัยเรื่องสถานภาพ (power) และระดับความรุนแรง (serenity) ของการแสดงความเห็นแย้งในบริบทดังกล่าว ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานำมาจากการสนทนาจริงของครูและนักศึกษาชาวอเมริกันเพศหญิงและชายจำนวน 50 คน โดยเก็บข้อมูลการสนทนาทั้งในบริบทของการสนทนาในห้องเรียน และบริบทการสนทนาทั่วไปที่อยู่นอกห้องเรียนจำนวน 450 บทสนทนา ผลการวิจัยที่ได้สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1. กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งของครูและนักเรียนชาวอเมริกัน

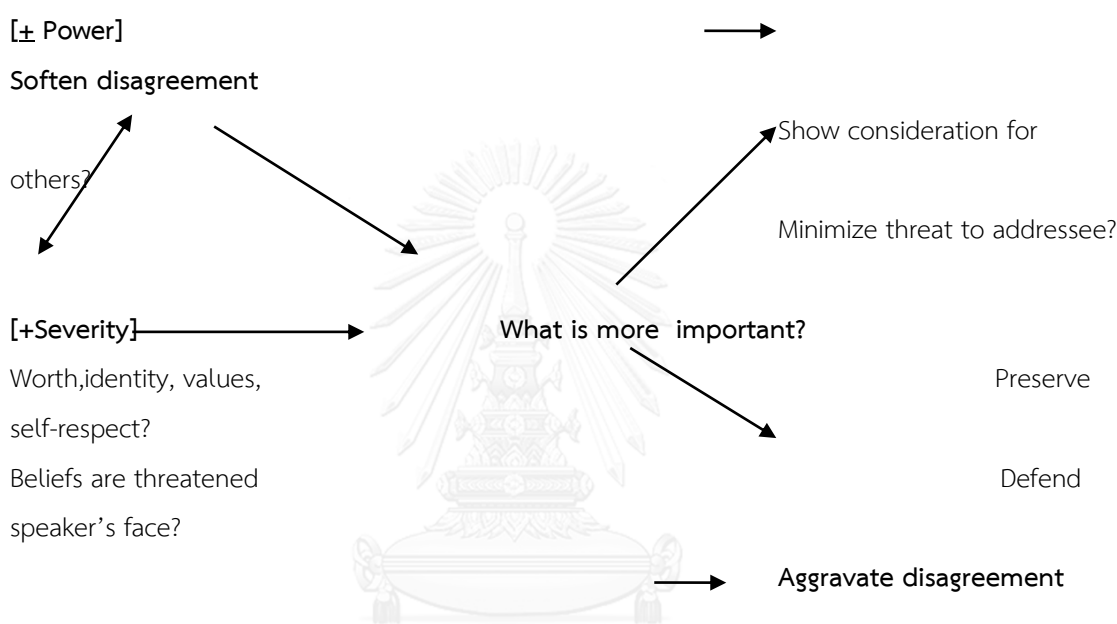
จากผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ครูและนักเรียนชาวอเมริกันใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง ดังตารางต่อไปนี้

กลวิธีการแสดงความเห็นแย้งแบบลดน้ำหนัก (softened disagreement)	กลวิธีการแสดงความเห็นแย้งแบบไม่ลดน้ำหนักหรือเพิ่มน้ำหนัก(disagreement not softened or strengthened)	กลวิธีการแสดงความเห็นแย้งแบบเพิ่มน้ำหนัก (aggravated disagreement)
<p>1.กลวิธีความสุภาพด้านบวก (positive politeness)</p> <p>1.1 การกล่าวชมเชย (positive comment)</p> <p>1.2 การพูดตลก (humor)</p> <p>1.3 การใช้สรรพนามที่รวมตัวเองกับผู้ฟังไว้ด้วยกัน (inclusive 1st person)</p> <p>1.4 การแสดงความเห็นด้วยบางส่วน (partial agreement)</p> <p>2.กลวิธีความสุภาพด้านลบ (negative politeness)</p> <p>2.1 การแสดงคำถาม (question)</p> <p>2.2 การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนัก ความรุนแรงของการแย้ง (downtoners)</p> <p>2.3 การใช้คำกริยาแสดงความไม่แน่ใจ (verbs of uncertainty)</p>	<p>1.การใช้ถ้อยคำแสดงความขัดแย้ง (contradictory statement)</p> <p>2.การใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุบุคคล (verbal shadowing)</p>	<p>1. การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical questions)</p> <p>2. การใช้ถ้อยคำเพิ่มน้ำหนัก (intensifiers)</p> <p>3. การกล่าวหาว่าผิด (accusatory)</p> <p>4. การใช้คำศัพท์เพื่อตัดสินว่าผิด (judgmental vocabulary)</p>

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งของครูและนักศึกษาชาวอเมริกันกับปัจจัยเรื่องสถานภาพ (Power) และระดับความรุนแรง (serenity) ของการกล่าวแย้ง

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพและระดับความรุนแรง (Serenity) ของการแสดงความเห็นแย้งมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงวัจนกรรม กล่าวคือ ผู้พูดที่เป็นครูมักจะเลือกใช้กลวิธีความสุภาพด้านบวกเพื่อแสดงถึงการยอมรับและส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน เช่น การกล่าวชมเชย การใช้สรรพนามที่รวมตัวเองกับผู้ฟังไว้ด้วยกัน และการพูดตลก เป็นต้น มากกว่าผู้พูดที่เป็นนักเรียนซึ่งมักเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมาเมื่อต้องการกล่าวแย้ง เช่น การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้ถ้อยคำเพิ่มน้ำหนักความ

ขัดแย้ง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่านอกจากปัจจัยในเรื่องของอำนาจและระดับความรุนแรงของเรื่องที่แย้งจะมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งของครูและนักเรียนแล้ว ระบบการศึกษา (pedagogical context) ยังมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจที่จะเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่ครูใช้การแย้งเพื่อสอน หรือตรวจสอบความรู้และความสนใจของนักเรียน อย่างไรก็ตาม Ressa-Miller ได้นำเสนอแผนภาพของการตัดสินใจที่จะเลือกใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็นของครูและนักเรียนชาวอเมริกัน ดังนี้

จากแผนภาพข้างต้น Ressa-Miller อธิบายว่าการที่นักเรียนส่วนใหญ่มักเลือกกลวิธีการแสดงความคิดเห็นแบบเพิ่มน้ำหนักความรุนแรงหรือตรงไปตรงมา (aggravated disagreement) เนื่องจากในสังคมอเมริกันเห็นว่าการโต้แย้งในชั้นเรียนเป็นการแสดงถึงปฏิสัมพันธ์และความสนใจของนักเรียน และถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นและเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ ดังนั้นเมื่ออยู่ในบริบทของการเรียนการสอน นักเรียนชาวอเมริกันมักจะแสดงการโต้แย้งอย่างตรงไปตรงมาเมื่อไม่เห็นด้วย โดยจะแย้งอย่างมีเหตุผล เพราะถือว่าเป็นการสนับสนุนหรือเพิ่มคะแนนให้ตน

ส่วน Edstorm (2004) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Expression of disagreement by Venezuelans in conversation : reconsidering the influence of culture” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาว่าปัจจัยเรื่องความหลากหลายทางอาชีพและสถานภาพ

ของผู้พูดมีผลต่อการแสดงปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งในภาษาเวเนซุเอลาหรือไม่ อย่างไร¹¹ โดยเก็บข้อมูลจากการสนทนาจริงของกลุ่มตัวอย่างชาวเวเนซุเอลา และชาวอเมริกันที่พูดภาษาเวเนซุเอลาเป็นภาษาที่สองในหลากหลายอาชีพและสถานภาพผลการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. กลวิธีทางภาษาที่คนเวเนซุเอลาใช้ในการแสดง

ความเห็นแย้ง

จากผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดชาวเวเนซุเอลาใช้ในการแสดงความเห็นแย้งมีทั้งกลวิธีตรงและกลวิธีอ้อม ดังตารางต่อไปนี้

กลวิธีตรง (Direct expression)	กลวิธีอ้อม (Indirect expression)
<u>ตัวอย่าง</u>	<u>ตัวอย่าง</u>
-Olvidate [Forget it]	-Pero [But]
-No te creas [Don't even think it]	-Ni siquiera
-No,no,no	-Muerete [Well,guess what]
-No es...[It is not...]	-Mira [Look]
-No,pero [No, but]	-Oye [Listen]
-No,50ueno [No,well]	-Si,no,pero [Yes,no,but]
-?Tu crees? No creo	-Si,pero [Yes,but]
-[You think so? I don't]	-Claro,pero [Of course,but]
	-Si...pero...pass [Yes...but...pass]
	-Bueno,pero [Well,but]
	-Bueno [Well]
	-?A veces? [Sometimes]
	-Te voy a dar un ejemplo [I 'm going to give you an example]

¹¹ Edstorm (2004) มีสมมติฐานเบื้องต้นว่างานวิจัยของ Garcia (1989) ที่เห็นว่าคนเวเนซุเอลาชอบแสดงการกล่าวแย้งอย่างตรงไปตรงมาอาจไม่เป็นจริงเสมอไป เมื่อผู้พูดที่แสดงการกล่าวแย้งมาจากหลากหลายอาชีพและสถานภาพ ทั้งนี้ในงานวิจัยของ Garcia (1989) ศึกษาการกล่าวแย้งของผู้พูดชาวเวเนซุเอลาที่มีสถานภาพเป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนเท่านั้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่คนเวเนซุเอลาใช้ในการแสดงความเห็นแย้งกับปัจจัยเรื่องความหลากหลายทางอาชีพและสถานภาพของผู้พูด

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเรื่องความหลากหลายทางอาชีพและสถานภาพของผู้พูดมีผลต่อกลวิธีทางภาษาที่คนเวเนซุเอลาใช้ในการแสดงความเห็นแย้งดังจะเห็นได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีอาชีพเป็นนักจิตวิทยามักจะเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งแบบอ้อมมากกว่าแบบตรง ขณะที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์จะเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งแบบตรงมากกว่าการพูดอ้อม ดังนั้น Edstorm จึงสรุปผลการวิจัยว่าความเข้าใจที่เกี่ยวกับคนเวเนซุเอลาที่ว่าชอบแสดงการกล่าวแย้งโดยตรงไปตรงมาอาจไม่เป็นจริงเสมอไป และการเลือกใช้กลวิธีแย้งแบบตรงหรืออ้อมของคนเวเนซุเอลาจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยเรื่องความหลากหลายทางอาชีพและสถานภาพของผู้พูด รวมไปถึงอุปนิสัยส่วนตัวของแต่ละบุคคลด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า Lei Shen (2006) ยังได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “A discourse analysis of Chinese disagreement management strategies in business negotiation setting” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีการแสดงความเห็นแย้งของคนจีนในบริบทการประชุมทางธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่าในบริบทการสนทนาทางธุรกิจ คนจีนจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งหลากหลายกลวิธี และกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายเหล่านี้จะแตกต่างไปจากบริบทการสนทนาทั่วไปเช่นเดียวกับ Netz (2013) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “Disagreement pattern in gifted classes” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีการแสดงความเห็นแย้งของเด็กนักเรียนอเมริกันที่เรียนหนังสือในห้องเรียนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (gifted classes) ผลการศึกษาพบว่าเด็กนักเรียนอเมริกันที่อยู่ในบริบทดังกล่าวจะเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมามากกว่าเด็กนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนที่ไม่ใช่สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (gifted classes)

นอกจากนี้ Zhu (2014) ยังศึกษาวิจัยเรื่อง “Managing relationship in everyday practice : The case of strong disagreement in Mandarin” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีการกล่าวแย้งในบริบทการแสดงความเห็นแย้งแบบรุนแรงของผู้พูดภาษาจีนแมนดารินในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ผลการศึกษาพบว่าผู้พูดภาษาจีนเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งในบริบทการแสดงความเห็นแย้งแบบรุนแรงแตกต่างจากกลวิธีการกล่าวแย้งในบริบทอื่น ๆ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจะได้นำวิธีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนากับชนิดของปริจเฉทการสนทนามาเป็นแนวทางในการศึกษาปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทย

ข. การแสดงความเห็นแย้งกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในภาษาอื่นพบงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความเห็นแย้งกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเช่น Shiffirin (1984) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Jewish argument as sociability” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาปฏิสัมพันธ์การโต้แย้งของชาวยิวในเมืองฟิลาเดเฟีย ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจากบทสนทนาในชีวิตประจำวันของชาวยิวที่อาศัยอยู่ในเมืองฟิลาเดเฟีย ผลการศึกษาพบว่า ชาวยิวของเมืองฟิลาเดเฟียมักจะแสดงการโต้แย้งกับคู่สนทนาอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน และไม่ถือว่าการกล่าวแย้งเป็นการแสดงความดื้อรั้น หยาบคาย หรือขอบทะเลาะวิวาทตั้งที่บุคคลต่างวัฒนธรรมมอง เพราะชาวยิวถือว่าการกล่าวแย้งเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน

นอกจากนี้ Katriel (1986) ยังได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Talking Straight: Dugri Speech in Israeli Sabra Culture”. งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีการแสดงความเห็นแย้งของคนอิสราเอล โดยเก็บข้อมูลจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของคนอิสราเอล ผลการวิจัยพบว่าคนในวัฒนธรรมอิสราเอลชอบกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมามากกว่ากล่าวแย้งแบบอ้อมค้อม เนื่องจากเห็นว่าการกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมาเป็น การแสดงความมีวาทีศิลปะและลีลาการใช้ภาษาของผู้พูดเช่นเดียวกับ Garcia (1989) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “Disagreeing and requesting by Americans and Venezuelans” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาเปรียบเทียบวัจนกรรมการขอร้องและ วัจนกรรมการแสดงความไม่เห็นด้วยแบบข้ามวัฒนธรรมของคนเวเนซุเอลาและคนอเมริกัน ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มาจากแบบสอบถามประเภท DCT ผลการวิจัยพบว่าชาวเวเนซุเอลามักแสดงความไม่เห็นด้วยกับคู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมามากกว่าการแย้งโดยอ้อม ขณะที่ชาวอเมริกันมักเลือกใช้กลวิธีการแสดงความไม่เห็นด้วยแบบอ้อมในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับกลวิธีแบบตรงไปตรงมา

Kothoff (1993) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Disagreement and concession in disputes: on the context sensitivity of preference structures” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของคนเยอรมัน โดยข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยมาจากบทสนทนาในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยพบว่าคนเยอรมันมีทัศนคติเกี่ยวกับการกล่าวแย้งว่าเป็นการกระทำในทางบวกที่ช่วยแสดงความรู้ความสามารถของผู้พูด ดังนั้นคนเยอรมันจึงมักจะแสดง

ความเห็นแย้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างกันมากกว่าทำให้คู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งที่ถูก กล่าวแย้งรู้สึกอับอาย

ส่วน Song (1993) ศึกษาวิจัยเรื่อง “An Interactional Sociolinguistic Analysis of Argument Strategies in Korean Conversational Discourse: Negotiating Disagreement and Conflict” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาเกาหลีใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง โดยเก็บข้อมูลจากบทสนทนาในชีวิตประจำวันของคนเกาหลีจำนวน 8 บทสนทนา ผลการวิจัยสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

1. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาเกาหลีใช้ในการแสดง

ความเห็นแย้ง

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งแบบมีหลายหน้าที่ (Multifunctional argument strategies)	กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งแบบหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า (Nonconfrontational argument strategies)
1. การซ้ำถ้อยคำ (Repetition) 2. การแสดงคำถาม (Questions)	1. การแสดงความเห็นแย้งภายใต้กรอบการเล่น (Disagreeing playfully) 2. การสร้างบทสนทนาและนำเสนอความคิดเห็น (Constructing dialogues and reporting opinion) 3. การเล่าประสบการณ์ของบุคคล (Telling personal experience) 4. การเงียบ (Using silence)

ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาเกาหลีเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง_ออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาเกาหลีใช้ในการแสดงความเห็นแย้งกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาเกาหลีใช้ในการแสดงความเห็นแย้งสะท้อนให้เห็นว่าคนเกาหลีเป็นชาติที่มักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าจากความขัดแย้ง และมักใช้กลวิธีทางภาษาแบบประนีประนอมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องมีความขัดแย้ง

Kakava (1993, 2002) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Negotiation of Disagreement by Greeks in Conversations and classroom Discourse” และ “Opposition in Modern Greek discourse : cultural and contextual constraints” งานวิจัยทั้งสองเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งของคนกรีก และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่คนกรีกใช้กล่าวแย้งกับชนิดของบริเจทการสนทนาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม โดยเก็บข้อมูลการกล่าวแย้งในบริเจทการสนทนาทั่วไปและบริเจทการสนทนาที่มีลักษณะเฉพาะจำนวน 3 ชนิด แบ่งเป็น บริเจทการสนทนาทั่วไป 2 ชนิด ได้แก่ บทสนทนาในครอบครัว และบทสนทนาในกลุ่มเพื่อน และบริเจทการสนทนาที่มีลักษณะเฉพาะจำนวน 1 ชนิด ได้แก่ บทสนทนาในรายวิชาเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ผลการวิจัยที่ได้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. กลวิธีทางภาษาที่คนกรีกใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง
จากผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่คนกรีกใช้ในการแสดงความเห็นแย้งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ส่วน ดังตารางต่อไปนี้

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา(strong forms of disagreement)	กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาแต่ใช้ถ้อยคำลดน้ำหนัก(strong yet mitigated disagreement)	กลวิธีทางภาษาแบบใช้ถ้อยคำลดน้ำหนัก(mitigated forms of disagreement)
1.การใช้คำแสดงการเห็นแย้ง “ไม่” (Contranstive “no”) 2.การใช้คำแสดงการเห็นแย้ง “ไม่” และการซ้ำถ้อยคำ(Contranstive “no” and repetition) 3.การซ้ำถ้อยคำโดยขึ้นต้นด้วยคำแสดงการเห็นแย้ง “ไม่” (Repetition prefaced by negation) 4.การใช้ถ้อยคำ “ante” ในวัจนกรรมกลุ่มชี้หน้า (Directives “ante”) 5.การใช้คำแสดงการเห็นแย้ง “ไม่” พร้อมกับการใช้ถ้อยคำแสดงการประเมินค่าในทางลบ	1.การเทียบแบบบุคคล (Personalization of an argument) 2. การแสดงความเห็นแย้งแบบตรงไปตรงมาแล้วตามด้วยการให้เหตุผล (Strong disagreement-account sequences) 3. การใช้ถ้อยคำนัยผกผันและการเสียดสี (Irony and sarcasm) 4.การใช้ชื่อต้นและการใช้คำเรียกเครือญาติ (First names and figurative kinship terms) 5. การใช้คำเรียก (Address forms)	1. การใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ การกลบเกลื่อน และการแสดงความลังเลสงสัย (Yes-no questions, hedges and hesitations) 2. การใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุบุคคล (Impersonalization) 3.การให้เหตุผล (Accounts) 4.การแสดงคำถาม (Questions) 5.การกลบเกลื่อนและการใช้คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ (Hedges and yes/no questions) 6. การเล่าเรื่อง (Tales told)

กลวิธีทางภาษาแบบ ตรงไปตรงมา(strong forms of disagreement)	กลวิธีทางภาษาแบบ ตรงไปตรงมาแต่ใช้ถ้อยคำลด น้ำหนัก(strong yet mitigated disagreement)	กลวิธีทางภาษาแบบใช้ ถ้อยคำลดน้ำหนัก (mitigated forms of disagreement)
(Contranstive “no” with negative evaluation) 6. การใช้ถ้อยคำแสดงความเห็น แย้งและการใช้คำอุทาน “re” “vre” และ “more” (Contranstiveresponsesand the interjection “re” “vre” and“more”)		

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่คนกรีกใช้ในการ การแสดงความเห็นแย้งกับบริบทของการสนทนาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่าชนิดของปริจเฉทสนทนาและปัจจัยพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมมีผลต่อกลวิธีทางภาษาที่คนกรีกเลือกใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง ดังจะเห็นได้จากการที่กลวิธีการถามที่ปรากฏคำเรียกขานแสดงความสนิทสนมเพื่อกล่าวแย้ง และกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งจากการเทียบแบบบุคคลจะปรากฏเฉพาะในปริจเฉทการสนทนาทั่วไปเท่านั้น ขณะที่กลวิธีการกล่าวแย้งแบบให้เหตุผลมักปรากฏในปริจเฉทการสนทนาที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น การการสนทนาในรายวิชาเรียน มากกว่าปริจเฉทการสนทนาทั่วไป

นอกจากนี้ Kakava ยังพบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมก็มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการ กล่าวแย้งของคนกรีกเช่นกัน กล่าวคือ คนกรีกเห็นว่าการกล่าวแย้งเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา อีกทั้งเป็นการแสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของคนในสังคม และไม่เห็นว่าความแย้งจะเป็นการคุกคามความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคมได้ ดังนั้นชาวกรีกจึงมักจะแสดงการโต้แย้งอย่างชัดเจนและกล่าวแย้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างกันมากกว่าทำให้คู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกอับอาย

ขณะที่ Kim (2013) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Negotiating Disagreement in conversation : Interaction between Language and Culture” และ “Why self-deprecating? Achieving ‘oneness’ in conversation” งานวิจัยทั้งสองเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่คนอเมริกันและคนเกาหลีใช้ในการแสดงความเห็นแย้งจากปริจเฉทการสนทนาชนิดบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) จำนวน 12 คู่

แบ่งเป็นบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) ของผู้พูดคนอเมริกันจำนวน 6 คู่ และผู้พูดคนเกาหลี จำนวน 6 คู่ ผลการวิจัยแบ่งได้เป็น 2 ส่วนดังนี้

1. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดคนอเมริกันและคนเกาหลีใช้ในการ

การแสดงความคิดเห็นแย้ง

กลวิธีทางภาษาที่คนอเมริกันใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง	กลวิธีทางภาษาที่คนเกาหลีใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง
<p>พบทั้งสิ้น 17 ถ้อยคำ แบ่งเป็น</p> <p>1. การใช้ประโยคบอกเล่าแบบมีถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง (mitigating declaratives) จำนวน 13 ถ้อยคำ</p> <p>2. การใช้รูปประโยคคำถาม (question forms) จำนวน 2 ถ้อยคำ</p> <p>3. การใช้ประโยคบอกเล่า (declaratives) จำนวน 2 ถ้อยคำ</p>	<p>พบทั้งสิ้น 17 ถ้อยคำ แบ่งเป็น</p> <p>1. การใช้รูปประโยคคำถาม (question forms) จำนวน 6 ถ้อยคำ</p> <p>2. การใช้ประโยคบอกเล่าแบบมีถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง (mitigating declaratives) จำนวน 5 ถ้อยคำ</p> <p>3. การใช้ประโยคบอกเล่า (declaratives) จำนวน 5 ถ้อยคำ</p>

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดคน

อเมริกันและคนเกาหลีใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

Kim ชี้ให้เห็นผลการวิจัยในส่วนการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดคนอเมริกันและคนเกาหลีใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมว่าคนเกาหลีมักเลือกใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็นแย้งแบบอ้อมมากกว่าคนอเมริกัน แต่มีความตรงไปตรงมามากกว่าคนญี่ปุ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมในภาษาอื่นที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจะได้นำวิธีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาต่าง ๆ กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมาเป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม โดยเน้นที่การพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาดังกล่าวจากมุมมองเจ้าของภาษาหรือปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับงานวิจัยในภาษาอื่นที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งกับชนิดของปริจเฉทการสนทนา และปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม สามารถสรุปได้เป็นตาราง ดังนี้

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
1.งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชนิดของปริจเฉทการสนทนา			
Atkinson and Drew (1979)	ศึกษาปฏิสัมพันธ์และการสนทนาในศาลของประเทศอังกฤษ	บทสนทนาในศาลของประเทศอังกฤษ	ในปริบทการสนทนาของศาล ผู้พูดซึ่งเป็นฝ่ายถูกกล่าวหาในคดีพิพาทไม่ได้มีจุดมุ่งหมายของการกล่าวแย้งเพื่อรักษาหน้าของฝ่ายตรงกันข้าม แต่เลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งเพื่อให้ตนเองพ้นจากข้อกล่าวหา
Krainer (1988)	ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งของนักบำบัดจิตวิทยาแบบกลุ่มที่ใช้กับผู้ป่วยจิตเวชในสังคมอเมริกัน	บทสนทนาของนักบำบัดจิตวิทยาแบบกลุ่ม	กลวิธีการแสดงความคิดเห็นแย้งของนักบำบัดจิตวิทยาแบบกลุ่มช่วยรักษาอาการทางจิตของผู้ป่วยจิตเวช
Jones (1990)	ศึกษาวิธีการทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความแย้งของคณัฐปุ่นในปริจเฉทการสนทนา 3 ชนิด ได้แก่ ปริจเฉทการสนทนาในครอบครัว ปริจเฉทการสนทนาในรายวิชาเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกัน และ ปริจเฉทการสนทนาในรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์	บทสนทนาในครอบครัว บทสนทนาในรายวิชาเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกัน และบทการสนทนาในรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์	กลวิธีทางภาษาที่คณัฐปุ่นใช้กล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาในรายวิชาเรียนและการสัมภาษณ์ทางรายการโทรทัศน์ มีความแตกต่างจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาในครอบครัว
Greatbath (1992)	ศึกษาวิธีการทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งของพิธีกรที่ใช้กับผู้ให้สัมภาษณ์ในปริจเฉทการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์	บทสนทนาในการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์	ในปริจเฉทการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ ผู้ดำเนินรายการมักใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็นแย้งเพื่อควบคุมการสนทนาผู้ให้สัมภาษณ์

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
Takashi and Beebe (1993)	ศึกษาการกล่าวแย้งสิ่งผิด (Correction) แบบข้ามวัฒนธรรม และระหว่างวัฒนธรรมของคนที่พูดภาษาอังกฤษ คนญี่ปุ่นที่พูดภาษาอังกฤษ และคนญี่ปุ่นที่พูดภาษาญี่ปุ่น	แบบสอบถาม DCT	คนญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมามากที่สุดทั้งในสถานการณ์การกล่าวแย้งกับผู้ที่มีสถานภาพสูงหรือต่ำกว่า ซึ่งต่างจากคนอเมริกันที่พบว่าถ้าผู้ฟังมีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้การกล่าวเชิงแนะนำมากที่สุด รองลงมาคือการกล่าวถ้อยคำในทางบวกแต่ถ้าผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่าก็มักจะใช้ถ้อยคำในทางบวกมากที่สุด รองลงมาคือการวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา และการแนะนำในสัดส่วนที่เท่ากันอย่างไรก็ตาม Takashi and Beebe เห็นว่าผลการวิจัยที่คนอเมริกันมักจะแสดงความเห็นแย้งโดยอ้อม ส่วนคนญี่ปุ่นจะกล่าวตรงไปตรงมามากกว่าเป็นสิ่งที่น่าแปลกใจมากในสังคมญี่ปุ่น แต่อาจเป็นไปได้ว่าผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้ไม่ได้เป็นลักษณะการใช้ภาษาจริงของคนญี่ปุ่น อีกทั้งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนญี่ปุ่นที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ดังนั้นการตอบของคนญี่ปุ่นจึงมักเป็นประโยคสั้นๆ ซึ่งต่างจากคนอเมริกันที่เป็นเจ้าของภาษาที่มักจะตอบยาวกว่า
Kuo (1992)	ศึกษากลวิธีทางภาษาที่คนจีนใช้ในการแสดงความเห็นแย้งในปริศนา 2 ชนิด ได้แก่ ปริศนาการสนทนาในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน และปริศนาการสนทนาในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน และปริศนาการสนทนาที่ใช้สำหรับการโต้แย้งในรัฐสภา	บทสนทนาในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน และบทสนทนาที่ใช้สำหรับการโต้แย้งในรัฐสภา	กลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งของคนจีนในปริศนาการสนทนาทั้ง 2 ชนิดมีความแตกต่างกัน กล่าวคือในปริศนาการสนทนาแบบทั่วไป ผู้พูดภาษาจีนจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งน้อยกว่าในปริศนาการสนทนาในรัฐสภา

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
Myers (1998)	ศึกษาการกล่าวแย้งของคน อังกฤษ ในบริบทการ ประชุมเฉพาะกลุ่มทาง ธุรกิจ	บทสนทนาในการ ประชุมกลุ่มทางธุรกิจ ของคนอังกฤษ	ในบริบทการประชุมเฉพาะกลุ่มทาง ธุรกิจ การกล่าวแย้งถือเป็นการให้ กำลังใจผู้ฟังมากกว่าทำให้ผู้ฟังเสียหน้า
Ress-Miller (2000)	ศึกษาวัจนกรรมการแสดง ความเห็นแย้งที่เกิดขึ้นใน มหาวิทยาลัยของครูและ นักเรียนชาวอเมริกัน รวม ไปถึงการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธี ทางภาษาที่ใช้ในวัจน กรรมกับปัจจัยเรื่อง สถานภาพ (power)และระดับความ รุนแรง(serenity)ของการ แสดงความเห็นแย้งใน บริบทดังกล่าว	บทสนทนาของครูและ นักศึกษาชาวอเมริกัน เพศหญิงและชาย จำนวน 50คน โดย เก็บข้อมูลการสนทนา ทั้งในบริบทของการ สนทนาในห้องเรียน และบริบทการสนทนา ทั่วไปที่อยู่นอก ห้องเรียน จำนวน 450 บทสนทนา	ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพ และระดับความรุนแรง(serenity)ของ การแสดงความเห็นแย้งมีผลต่อการ เลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงวัจน กรรม
Edstorm (2004)	ศึกษาว่าปัจจัยเรื่องความ หลากหลายทางอาชีพและ สถานภาพของผู้พูดมีผลต่อ การแสดงปฏิสัมพันธ์การ แสดงความเห็นแย้งใน ภาษาเวเนซุเอลาหรือไม่ อย่างไร	บทสนทนาของกลุ่ม ตัวอย่างชาวเวเนซุเอลา และชาวอเมริกันที่ พูดภาษาเวเนซุเอลา เป็นภาษาที่สองใน หลากหลายอาชีพและ สถานภาพ	การเลือกใช้กลวิธีแย้งแบบตรงหรืออ้อม ของคนเวเนซุเอลาจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับ ปัจจัยเรื่องความหลากหลายทางอาชีพ และสถานภาพของผู้พูด รวมไปถึง อุปนิสัยส่วนตัวของแต่ละบุคคล
Lei Shen (2006)	ศึกษากลวิธีการแสดง ความเห็นแย้งของคนจีนใน บริบทการประชุมทาง ธุรกิจ	บทสนทนาในการ ประชุมทางธุรกิจของ คนจีน	ในบริบทการสนทนาทางธุรกิจ คนจีน จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดง ความเห็นแย้งหลากหลายกลวิธี และ กลวิธีทางภาษาที่หลายหลายเหล่านี้จะ แตกต่างไปจากบริบทการสนทนาทั่วไป

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
Netz (2013)	เพื่อต้องการศึกษากลวิธี การแสดงความเห็นแย้ง ของเด็กนักเรียนอเมริกันที่ เรียนหนังสือในห้องเรียน สำหรับเด็กที่มี ความสามารถพิเศษ (gifted classes)	บทสนทนาของเด็ก อเมริกันในห้องเรียน สำหรับเด็กที่มี ความสามารถพิเศษ (gifted classes)	เด็กนักเรียนอเมริกันที่อยู่ในปรียบท ดังกล่าวจะเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้ง แบบตรงไปตรงมามากกว่าเด็กนักเรียน ที่อยู่ในห้องเรียนที่ไม่ใช่สำหรับเด็กมี ความสามารถพิเศษ (gifted classes)
Zhu (2014)	เพื่อต้องการศึกษากลวิธี การกล่าวแย้งในปรียบทการ แสดงความเห็นแย้งแบบ รุนแรงของผู้พูดภาษาจีน แมนดารินในประเทศจีน แผ่นดินใหญ่	บทสนทนาของผู้พูด ภาษาจีนแมนดารินใน ประเทศจีน แผ่นดินใหญ่	ผู้พูดภาษาจีนเลือกใช้กลวิธีการกล่าว แย้งในปรียบทการแสดงความเห็นแย้ง แบบรุนแรงแตกต่างจากกลวิธีการกล่าว แย้งในปรียบทอื่น ๆ
2.งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม			
Shiffrin (1984)	ศึกษาปฏิสัมพันธ์การ โต้แย้งของชาวฮิวในเมืองฟิ ลาเดเฟีย	บทสนทนาใน ชีวิตประจำวันของ ชาวฮิวที่อาศัยอยู่ใน เมืองฟิลาเดเฟีย	ชาวฮิวของเมืองฟิลาเดเฟียมักจะแสดง การโต้แย้งกับคู่สนทนาอยู่เสมอใน ชีวิตประจำวัน และไม่ถือว่าการกล่าว แย้งเป็นการแสดงความดื้อรั้น หยาบ คาย หรือขอบทะเลาะวิวาทตั้งที่บุคคล ต่างวัฒนธรรมมอง เพราะชาวฮิวถือว่า การกล่าวแย้งเป็นเครื่องมือในการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นความรู้และ ประสบการณ์ระหว่างกัน
Katriel (1986)	ศึกษากลวิธีการแสดง ความเห็นแย้งของคน อิสราเอล	บทสนทนาใน ชีวิตประจำวันของคน อิสราเอล	คนในวัฒนธรรมอิสราเอลชอบกล่าว แย้งแบบตรงไปตรงมามากกว่ากล่าว แย้งแบบอ้อมค้อม เนื่องจากเห็นว่าการ กล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมาเป็นการ แสดงความมีวิาทศิลป์และลีลาการใช้ ภาษาของผู้พูด
Garcia (1989)	ศึกษาเปรียบเทียบวัจนกร รรมการขอร้องและวัจนกร รรมการแสดงความไม่เห็น	แบบสอบถามประเภท DCT	ชาวเวเนซุเอลามักแสดงความไม่เห็น ด้วยกับคู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมา

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
	ด้วยแบบข้ามวัฒนธรรม ของคนเวเนซุเอลา และคนอเมริกัน		มากกว่าการแย้งโดยอ้อม ขณะที่ชาวอเมริกันมักเลือกใช้กลวิธีการแสดง ความไม่เห็นด้วยแบบอ้อมในอัตราส่วน ที่ใกล้เคียงกับกลวิธีแบบตรงไปตรงมา
Kothoff (1993)	ศึกษาการแสดงความเห็น แย้งของคนเยอรมัน	บทสนทนาใน ชีวิตประจำวัน	คนเยอรมันมีทัศนคติเกี่ยวกับการกล่าว แย้งว่าเป็นการกระทำในทางบวกที่ช่วย แสดงความรู้ความสามารถของผู้พูด ดังนั้นคนเยอรมันจึงมักจะแสดง ความเห็นแย้งโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความรู้และความ คิดเห็นระหว่างกันมากกว่าทำให้คู่ สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งที่ถูกกล่าวแย้งรู้สึก อับอาย
Song (1993)	ศึกษาวิธีการทางภาษาที่ผู้ พูดภาษาเกาหลีใช้ในการ แสดงความเห็นแย้ง	บทสนทนาใน ชีวิตประจำวันของคน เกาหลีจำนวน 8 บท สนทนา	ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูด ภาษาเกาหลีใช้ในการแสดงความเห็น แย้งสะท้อนให้เห็นว่าคนเกาหลีเป็นชาติ ที่มักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าจากความ ขัดแย้ง และมักใช้กลวิธีทางภาษาแบบ ประนีประนอมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ ต้องมีความขัดแย้ง
Kakava (1993; 2002)	ศึกษาปฏิสัมพันธ์การแสดง ความเห็นแย้งของคนกรีก และพิจารณาความสัมพันธ์ ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ คนกรีกใช้กล่าวแย้งกับ ชนิดของปริเฉทการ สนทนาและปัจจัยพื้นฐาน ทางสังคมวัฒนธรรม	ปริเฉทการสนทนา ทั่วไปและปริเฉทการ สนทนาที่มี ลักษณะเฉพาะจำนวน 3 ชนิด แบ่งเป็น ปริเฉทการสนทนา ทั่วไป 2 ชนิด ได้แก่ บทสนทนาใน ครอบครัว และบท สนทนาในกลุ่มเพื่อน และปริเฉทการ สนทนาที่มี ลักษณะเฉพาะจำนวน 1 ชนิด ได้แก่ บท	ชนิดของปริเฉทการสนทนาและ ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมมีผล ต่อกลวิธีทางภาษาที่คนกรีกเลือกใช้ใ การแสดงความเห็นแย้งโดย คนกรีก เห็นว่ากรกล่าวแย้งเป็นสิ่งที่ยัง ปรารถนา อีกทั้งเป็นการแสดงถึงการมี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของคนในสังคม และ ไม่เห็นว่ากรแย้งจะเป็นการคุกคาม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนใน สังคมได้ ดังนั้นชาวกรีกจึงมักจะแสดง การโต้แย้งอย่างชัดเจนและกล่าวแย้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแลกเปลี่ยน ความรู้และความคิดเห็นระหว่างกัน

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
		สนทนาในรายวิชาเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	มากกว่าทำให้คู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกอับอาย
Kim (2013)	ศึกษาพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นของคนอเมริกันและคนไทยในการแสดงความคิดเห็นจากปริชเนทการสนทนาชนิดบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (Task-based conversation)	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (Task-based conversation) ของผู้พูดคนอเมริกันจำนวน 6 คู่ และผู้พูดคนไทยจำนวน 6 คู่	คนไทยมักเลือกใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็นแบบอ้อมมากกว่าคนอเมริกัน แต่มีความตรงไปตรงมามากกว่าคนญี่ปุ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาการปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นในภาษาอังกฤษอื่นข้างต้น ผู้วิจัยจะได้นำวิธีการศึกษาการแสดงความคิดเห็นที่สัมพันธ์กับชนิดของปริชเนทการสนทนาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมาเป็นแนวทางในการศึกษาการแสดงความคิดเห็นในปริชเนทการสนทนาภาษาไทย และนำวิธีการการวิเคราะห์ทฤษฎีทางภาษาในงานข้างต้นมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์ทฤษฎีทางภาษาในงานวิจัยนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้อาศัยวิธีการเก็บข้อมูลการปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นจากวรรณกรรมดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลการปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นในภาษาไทย

2.2.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นในภาษาไทย

จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นในภาษาไทย ดังนี้

Deephungton (1992) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Politeness in Thai Strategies of a refusing and disagreeing” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีความสุภาพใดบ้างในการกล่าวปฏิเสธ และการแสดงความไม่เห็นด้วยตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson 1978, 1987) ทั้งนี้ข้อมูลที่ศึกษานำมาจากการสังเกตการณ์ในชีวิตประจำวัน การประชุม รายการทอล์คโชว์ และบทสนทนาในละครทางโทรทัศน์ ผลการวิจัย¹²

¹² ในที่นี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเฉพาะผลการวิจัยเรื่องการแสดงความไม่เห็นด้วย (disagreeing) ของ Deephungton (1994) เท่านั้น โดยไม่รวมถึงผลการวิจัยเรื่องการปฏิเสธ (refusing)

พบว่า คนไทยให้ความสำคัญกับการตกลงกันได้ในสังคมโดยหลีกเลี่ยงการปะทะหรือความวุ่นวายต่างๆ ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นคนไทยจึงมักจะหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นแย้ง แต่เมื่อต้องการกล่าวแย้งจะใช้กลวิธีความสุภาพต่างๆ ดังนี้

1. กลวิธีการไม่ผูกมัดตนเอง (non-commitment tactics) มี 2 วิธี คือ

ก. การปิดความรับผิดชอบให้กับสิ่งอื่นหรือคนอื่น เป็นการพูดที่แสดงว่าตนไม่เกี่ยวข้องกับถ้อยคำนั้น อาจจะเป็นการอ้างว่าเป็นสิ่งที่ตนไม่สามารถทำได้เพื่อบอกเป็นนัยว่าไม่เห็นด้วย

ข. การอ้างกฎหมาย กฎเกณฑ์ ค่านิยม ความเชื่อ หรือข้อมูลความจริงจากแหล่งอื่นๆ เป็นการแสดงความเห็นแย้งโดยการอ้างถึงหลักการและเหตุผลซึ่งผู้พูดไม่ต้องรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น เพราะเป็นการหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่แสดงว่าเป็นของผู้พูดเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากสำนวนที่ว่า “จริงๆ แล้ว” “ความจริงแล้ว” “อันที่จริงแล้ว” เป็นต้น

2. การใช้สำนวนที่ทำให้อ่อนลง (mitigating expression) เป็นวิธีหนึ่งที่แสดงความไม่เห็นด้วยโดยการกล่าวอ้อมๆ ดังเช่นการใช้สำนวนว่า “ไม่ใช่อย่างนั้นหรอก” “ไม่จริงเลย” หรือบางครั้งพบการใช้คำว่า “เปล่า” และตามด้วยเหตุผลของตน

3. การใช้คำถาม (questioning) เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้การแย้งอ่อนลงโดยการแสดงความสงสัยของผู้พูดด้วยคำถาม ซึ่งจะมีเสียงเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ใช้เสียงสูงในคำถามแสดงความสงสัยหรือไม่แน่ใจเพื่อบอกว่าไม่เห็นด้วย

4. การใช้ดัชนีปริจเฉทเพื่อทำให้สุภาพยิ่งขึ้น (discourse particle and expression) ในภาษาไทยมีคำเหล่านี้อยู่มากมายที่ทำให้ถ้อยคำสุภาพมากขึ้นหรืออ่อนนุ่มลง สำหรับการใช้นำคำเหล่านี้ในการแสดงความเห็นแย้ง เช่น “แหม...ก็” “โธ...ก็” “อ้าว...ก็” “หรือ...ก็” ใช้กับคำเรียกขานซึ่งอาจจะอยู่ตรงกลางหรือข้างหน้าก็ได้

5. การกลบเกลื่อนโดยใช้ดัชนีปริจเฉทและสำนวน (hedging discourse particles and expression) คำที่ใช้ในการกลบเกลื่อน เช่น “หิ” (เสียงสูง) หรือสำนวนว่า “แบบ” “แบบว่า” แล้วจึงตามด้วยความคิดเห็นแย้ง ซึ่งเป็นลักษณะที่มักพบในการพูดของคนไทย

6. การแนะนำ (counter-suggestion as distraction) กลวิธีนี้ผู้พูดจะให้คำแนะนำเพื่อ โนม่น้าวหรือเบี่ยงเบนความสนใจของคู่สนทนาและในขณะเดียวกันก็เพื่อบอกโดยนัยว่าไม่เห็นด้วย เช่น การใช้คำว่า “ชะเออะ” ซึ่งรูปคำที่แสดงการขอร้องเพื่อหวังที่จะโนมน้าวผู้พูดและเพื่อเป็นการประนีประนอมระหว่างคู่สนทนาด้วย

จากผลการวิจัยยังพบว่าถ้อยคำที่ปรากฏในการแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการแสดงความสุภาพและรักษาหน้าสอดคล้องกับแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน โดยกลวิธีการกล่าวแย้งที่พบมีทั้งกลวิธีความสุภาพด้านบวก ด้านลบ และกลวิธีโดยอ้อม ซึ่ง

กลวิธีต่างๆ เหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่ลงรอยและการเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน อีกทั้งยังพบว่าคนไทยบางส่วนยังเลือกใช้กลวิธีการเจียบแทนการกล่าวแย้งเพื่อลดความตึงเครียดและหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่อการเสียหาย

เช่นเดียวกับ อูมาภรณ์ สังขมาน (2544) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ภาษาสุภาพในไทย: วัจนกรรมการขอร้อง ปฏิเสธ และการไม่เห็นด้วย” งานวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษารูปแบบ ปริมาณการปรากฏ และความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมทั้งสามประเภทกับตัวแปรเรื่องเพศของคู่สนทนา โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามประเภทเติมเต็มบทสนทนา (Discourse Completion Task ; DCT) ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของวัจนกรรมการแสดงความไม่เห็นด้วย¹³ ประกอบด้วย 3 ส่วนใหญ่ คือ

1. ส่วนเสริมหน้า หมายถึง ส่วนที่นำมาข้างหน้าถ้อยคำแสดงเจตนา เช่น การเกริ่นนำ การประนีประนอม การเสนอแนะ การให้เหตุผล การเรียกขาน
2. ส่วนถ้อยคำแสดงเจตนา หมายถึง ส่วนที่แสดงเจตนาของวัจนกรรม อาจแสดงความเห็นแย้งโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ซึ่งส่วนมากพบว่าใช้โดยอ้อม
3. ส่วนเสริมหลัง หมายถึง ส่วนที่ตามมาข้างหลังถ้อยคำแสดงเจตนา เช่น การให้เหตุผล การประนีประนอม การเสนอแนะ การประชดประชัน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าตัวแปรเรื่องเพศไม่มีผลต่อการเลือกใช้รูปแบบวัจนกรรมที่แตกต่างกัน และรูปแบบที่ใช้ตามระดับความเสี่ยงต่อการเสียหายของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันมากนัก

ปวีณา วัชรสุวรรณ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลวิธีการกล่าวแย้งในภาษาไทยของผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน: กรณีศึกษาของครูและนักเรียน” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการกล่าวแย้งในภาษาไทยของผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน และความสัมพันธ์ของการกล่าวแย้งของผู้ที่มีสถานภาพต่างกับสถานการณ์การมีและไม่มีบุคคลที่สาม ทั้งนี้ในงานวิจัยแบ่งการกล่าวแย้งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การกล่าวแย้งเมื่อคู่สนทนากล่าวผิด และการกล่าวแย้งเมื่อมีความเห็นต่างกับคู่สนทนา โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากคำตอบในแบบสอบถามประเภทเติมเต็มบทสนทนา (Discourse Completion Task ; DCT) ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เป็นผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าคือ ครู 100คน และผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าคือ นักเรียน 100 คน ผลการวิจัยในส่วนของกลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งสิ่งที่ผิดพบว่า ผู้พูดทั้งสองสถานภาพใช้กลวิธีทางภาษาทั้งตรงและอ้อม กล่าวคือ ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้กลวิธีการกล่าวแย้งสิ่งที่ผิดจำนวนทั้งสิ้น 20 กลวิธี แบ่งเป็นกลวิธีตรง 3

¹³ ในที่นี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเฉพาะผลการวิจัยเรื่องวัจนกรรมการแสดงความไม่เห็นด้วย ของ อูมาภรณ์ สังขมาน (2544) เท่านั้น โดยไม่รวมถึงผลการวิจัยเรื่องวัจนกรรมการขอร้อง และวัจนกรรมการปฏิเสธ

กลวิธี และกลวิธีอ้อม 17 กลวิธี ขณะที่ผู้พูดซึ่งมีสถานภาพต่ำกว่าใช้กลวิธีการกล่าวแย้งจำนวนทั้งสิ้น 12 กลวิธี แบ่งเป็นกลวิธีตรง 2 กลวิธี และกลวิธีอ้อม 10 กลวิธี

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวแย้งสิ่งที่เกิดของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า(ต่อ)		
กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวแย้ง สิ่งที่เกิด	ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่า	ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่า
2.9 การอ้างแหล่งที่มาของข้อมูล	✓	✓
2.10 การสั่งให้จำข้อมูลที่ถูกต้อง	✓	
2.11 การขอให้กล่าวข้อมูลอีกครั้ง	✓	✓
2.12 การพูดหรือถามถึงประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อบอกข้อมูลที่ถูกต้อง	✓	
2.13 การเสนอทางเลือกอื่น	✓	
2.14 การขอหลักฐานที่อ้างถึงข้อมูลของผู้ฟัง	✓	✓
2.15 การเตือนให้ระวังการกล่าวข้อมูลในครั้งต่อไป	✓	
2.16 การพูดตลก	✓	✓
2.17 การแสดงความประหลาดใจ ช้องใจ สงสัย		✓
2.18 การแสดงความอ้อมตน		

เช่นเดียวกับผลการวิจัยในส่วนของกลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งความคิดเห็นพบว่า ผู้พูดทั้งสองสถานภาพใช้กลวิธีทางภาษาทั้งตรงและอ้อม กล่าวคือ ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้กลวิธี การกล่าวแย้งสิ่งที่ผิดจำนวนทั้งสิ้น 17 กลวิธี แบ่งเป็นกลวิธีตรง 3 กลวิธี และกลวิธีอ้อม 14 กลวิธี ขณะที่ผู้พูดซึ่งมีสถานภาพต่ำกว่าใช้กลวิธีในการกล่าวแย้งจำนวนทั้งสิ้น 16 กลวิธี แบ่งเป็นกลวิธีตรง 5 กลวิธี และกลวิธีอ้อม 11 กลวิธี ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวแย้งความคิดเห็นของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า		
กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวแย้งสิ่งที่ผิด	ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่า	ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่า
1. <u>กลวิธีตรง</u>		
1.1 การบอกว่าไม่เห็นด้วย	✓	✓
1.2 การเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างจากข้อคิดเห็นของผู้ฟัง	✓	✓
1.3 การแสดงว่าข้อคิดเห็นของผู้ฟังไม่ดี ไม่น่าสนใจ	✓	✓
2. <u>กลวิธีอ้อม</u>		
2.1 การแสดงการถาม	✓	✓
2.2 การแสดงเหตุผลที่ไม่เห็นด้วยกับผู้ฟัง	✓	✓
2.3 การแสดงความเห็น	✓	✓
2.4 การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายด้านบวก	✓	✓
2.5 การบอกให้เสนอสิ่งอื่น	✓	
2.6 การบอกให้คิดพิจารณาอีกครั้ง	✓	
2.7 การเสนอทางเลือกอื่นเพิ่มเติม	✓	✓
2.8 การเสนอให้ถามความเห็นของบุคคลที่สาม	✓	✓

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวแย้งความคิดเห็นของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า(ต่อ)		
กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวแย้ง สิ่งที่ผิด	ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่า	ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่า
2.9 การแสดงความกังวลไม่ แน่ใจ	✓	✓
2.10 การผลัดไปโอกาสหน้า	✓	✓
2.11 การแสดงว่ามีทางเลือกอื่น	✓	✓
2.12 การหลีกเลี่ยงไม่ตอบรับ ทันที	✓	
2.13 การอ้างความเห็นของ ส่วนรวม		✓
2.14 การแสดงว่ายังไม่เห็นด้วย ในขณะนี้		✓
2.15 การแสดงความต้องการทำ ในสิ่งที่ตนปรารถนา		✓
2.16 การชักชวนให้เปลี่ยนเป็นอย่าง อื่น	✓	
2.17 การแสดงความเสียใจที่ไม่ สามารถทำตามความคิดเห็นของ ผู้ฟังได้	✓	

จากผลการศึกษาพบว่าสถานภาพที่ต่างกันของผู้พูดและผู้ฟังมีผลต่อการเลือกที่จะแย้งและไม่แย้งต่างกันด้วย กล่าวคือ ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะแย้งน้อยกว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแย้งเมื่อคู่สนทนากล่าวผิด อีกทั้งสถานภาพยังมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งที่ต่างกัน

นอกจากนี้สถานการณ์การมีบุคคลที่สามก็มีผลต่อการเลือกที่จะแย้งหรือไม่แย้ง กล่าวคือ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีบุคคลที่สาม ผู้พูดทั้งสองสถานภาพมักจะแย้งน้อยลงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะแย้งน้อยลงมาก แต่ทั้งนี้สถานการณ์ไม่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้ง คือ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดผู้พูดที่เลือกกล่าวแย้งก็จะใช้กลวิธีเดียวกัน

ขณะที่ สุภาสิณี โพธิวิทย์ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทย” งานวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทย และความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับตัวแปรเรื่องเพศ อายุและระดับการศึกษาของผู้พูด โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ บทสนทนาในละครโทรทัศน์ และแบบสอบถาม ในส่วนของข้อมูลบทสนทนาในละครโทรทัศน์เก็บจากละครโทรทัศน์จำนวน 3 เรื่อง ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามนั้น สุภาสิณีได้นำข้อมูลที่พบในบทสนทนาของละครมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามประเภทต่างๆ ตามกลุ่มวิจัยกรรม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวน 80 คน จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ และการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทย

ผลการวิจัยเรื่องกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทยพบว่าแหล่งข้อมูลการสนทนาในบทละครโทรทัศน์มีกลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งจำนวน 12 กลวิธี ขณะที่กลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งที่ปรากฏในแบบสอบถามพบเพียง 7 กลวิธี ดังตารางต่อไปนี้

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในบทละครโทรทัศน์	กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในแบบสอบถาม
1.การปฏิเสธ	1.การให้เหตุผล
2.การแก้ไขคำพูด	2.การผัดผ่อน
3.การให้เหตุผล	3.การแก้ไขคำพูด
4.การถามกลับ	4.การปฏิเสธ
5.การการแสดงความไม่แน่ใจ	5.การกล่าวท้าทาย
6.การกล่าวท้าทาย	6.การถามกลับ
7.การให้ทางเลือก	7.การแสดงความไม่แน่ใจ
8.การพูดประชด	
9.การผัดผ่อน	
10.การกล่าวบั่นทอนกำลังใจ	
11.การกล่าวโทษตัวเอง	
12.การต่อว่า	

จากผลการวิจัยข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่าแหล่งที่มาของข้อมูลการสนทนาในการวิจัยเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทยมีความแตกต่างกัน

2. กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทยจำแนกตามกลุ่มวัจนกรรม¹⁴

เมื่อพิจารณาแยกกลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทยตามกลุ่มวัจนกรรมของ Leech (1983) พบว่ากลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งดังกล่าวสามารถปรากฏอยู่ในกลุ่มวัจนกรรม 4 กลุ่ม ของ Leech (1983)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทยกับ ตัวแปรเรื่องเพศ อายุ และระดับการศึกษาของผู้พูด

จากการผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรเรื่องเพศ อายุ และระดับการศึกษาของผู้พูดมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทย

วันวิสาข์ กุลภทรนิรันดร์ (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบโครงสร้างและกลวิธีการโต้แย้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างและสำนวนภาษาในบทสนทนาแสดงการโต้แย้งของชาวญี่ปุ่นและชาวไทย 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการโต้แย้งของชาวญี่ปุ่นและชาวไทย 3) เพื่อศึกษาว่าปัจจัย

¹⁴ กลุ่มวัจนกรรมในที่นี้ สุภาสิณี โพธิวิทย์ (2548) จำแนกตามแนวคิดเรื่องกลุ่มวัจนกรรม (illocutionary function) ของ Leech (1983) ที่จำแนกกลุ่มวัจนกรรมโดยใช้เกณฑ์เรื่องหน้าที่ทางสังคม (social goal) ของวัจนกรรมนั้นๆ เป็นเกณฑ์

ด้านประเภทของวัจนกรรม 4 ชนิด ได้แก่ การกล่าวแข่งขัน การกล่าวแสดงความเป็นมิตร การกล่าว แกล้งและการกล่าวขัดแย้งมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการโต้แย้งหรือไม่ และ 4) ปัจจัยด้านเพศของผู้พูด และปัจจัยด้านความแตกต่างทางสังคมว่ามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการโต้แย้งอย่างไร ดำเนินการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากการแสดงบทบาทสมมติของกลุ่มตัวอย่างประชากรชาวญี่ปุ่นและชาวไทยจำนวน กลุ่มละ 24 คน และการตอบแบบสอบถามแบบเติมบทสนทนา (Discourse Completion Test) ของ กลุ่มตัวอย่างประชากรชาวญี่ปุ่นและชาวไทยจำนวนกลุ่มละ 50 คน

ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างบทสนทนาแสดงการโต้แย้งประกอบด้วย 1) หัวข้อการ เกริ่นนำก่อนการโต้แย้ง 2) หัวข้อการโต้แย้ง และ 3) หัวข้อการปิดการสนทนา หัวข้อที่สำคัญของการ สนทนาแสดงการโต้แย้งคือ หัวข้อการโต้แย้งซึ่งประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนเสนอ ความคิด ส่วนโต้แย้ง และส่วนสรุปการโต้แย้ง สรุปได้ว่าชาวญี่ปุ่นและชาวไทยมีโครงสร้างบทสนทนา แสดงการโต้แย้งเหมือนกัน

ในส่วนของกลวิธีการโต้แย้ง สามารถแบ่งกลุ่มกลวิธีตามหน้าที่ทางการสื่อสารได้ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มกลวิธีมีหน้าที่ทำให้การโต้แย้งบรรลุวัตถุประสงค์ 2) กลุ่มกลวิธีที่มีหน้าที่รักษา สัมพันธภาพ และ 3) กลุ่มกลวิธีเสริม โดยแบ่งออกเป็น 22 กลวิธีย่อย ผลการศึกษาพบว่า ทั้งชาว ญี่ปุ่นและชาวไทยเลือกใช้กลวิธีในกลุ่มที่มีหน้าที่ทำให้การโต้แย้งบรรลุประสิทธิภาพมากที่สุด เหมือนกันโดยใช้กลวิธีการให้เหตุผลและกลวิธีการปฏิเสธมากที่สุด แต่ชาวญี่ปุ่นใช้กลวิธีในกลุ่มที่มี หน้าที่รักษาสัมพันธภาพมากกว่าชาวไทยโดยเฉพาะกลวิธีการขอโทษ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการโต้แย้ง พบว่า ปัจจัยด้าน ประเภทวัจนกรรมและปัจจัยด้านเพศมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการโต้แย้งทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวไทย กล่าวคือ ในการโต้แย้งต่อวัจนกรรมการกล่าวหาพบการใช้กลวิธีการปฏิเสธมากที่สุดเนื่องจากเป็นวัจน กรรมที่มีระดับการคุกคามหน้าผู้โต้แย้งมากที่สุด ในขณะที่การโต้แย้งต่อวัจนกรรมประเภทอื่นพบ กลวิธีการให้เหตุผลมากที่สุด และเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะใช้กลวิธีในกลุ่มที่มีหน้าที่รักษาสัมพันธภาพ มากกว่าเพศชาย แต่ปัจจัยด้านสถานภาพของผู้สนทนาไม่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการโต้แย้งอย่าง ชัดเจนมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทฤษฎีและรูปแบบในการนำเสนอความคิดเห็นโต้แย้งและเพื่อวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นกับกลวิธีแสดงความคิดเห็นโต้แย้งจากการศึกษาทฤษฎีแสดงความคิดเห็นโต้แย้งพบว่าผู้สนทนาในกระทุ้มักเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลเป็นส่วนสนับสนุนสำคัญในการ โต้แย้งเพราะทำให้ผู้สนทนาคนอื่นเข้าใจการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนที่สุดและจากการศึกษา การใช้กลวิธีในแต่ละประเด็นยังพบว่าถึงแม้ว่าผู้สนทนาไม่ได้ใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากเป็นอันดับที่1แต่ กลวิธีการให้เหตุผลก็ยังคงอยู่ในอันดับที่2เสมอแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในประเด็นใด การให้เหตุผลก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นในการโต้แย้งในทุกประเด็น

นอกจากนี้ โสภาวรรณ หนูกุ่ม (2551) ยังได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นโต้แย้งบนกระดานเสวนาเว็บไซต์พันทิป” งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลวิธีและรูปแบบในการนำเสนอความคิดเห็นโต้แย้งและเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นกับกลวิธีแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง

ผลการศึกษากลวิธีแสดงความคิดเห็นโต้แย้งพบว่าผู้สนทนาในกระทู้มักเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลเป็นส่วนสนับสนุนสำคัญในการโต้แย้ง เพราะทำให้ผู้สนทนาคนอื่นเข้าใจการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนที่สุดและจากการศึกษาการใช้กลวิธีในแต่ละประเด็นยังพบว่าถึงแม้ว่าผู้สนทนามิได้ใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากเป็นอันดับที่ 1 แต่กลวิธีการให้เหตุผลก็ยังคงอยู่ในอันดับที่ 2 เสมอ แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในประเด็นใดการให้เหตุผลก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นในการโต้แย้งในทุกประเด็น

ส่วนในการศึกษารูปแบบการนำเสนอความคิดเห็นโต้แย้งพบว่า มีส่วนประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) การเกริ่นนำ 2) เนื้อหาการโต้แย้ง และ 3) การปิดการโต้แย้งจากการศึกษาพบว่า ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดและปรากฏเสมอในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งคือเนื้อหาการโต้แย้ง เนื่องจากเป็นส่วนที่นำเสนอความคิดเห็นของผู้สนทนา

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้กลวิธีแสดงความคิดเห็นโต้แย้งและประเด็นการสนทนาพบว่า การเลือกใช้กลวิธีแสดงความคิดเห็นโต้แย้งไม่ได้แปรไปตามประเด็นในการสนทนาเนื่องจากสิ่งสำคัญในการเลือกใช้กลวิธีของผู้สนทนาขึ้นอยู่กับเนื้อหาของกระทู้เหตุการณ์ขณะนั้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับงานวิจัยในภาษาไทยที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง สามารถสรุปได้เป็นตาราง ดังนี้

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
Deephuengton (1992)	ศึกษาว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีความสุภาพใดบ้างในการกล่าวปฏิเสธและการแสดงความไม่เห็นด้วยตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson 1978, 1987)	การสังเกตการณ์ในชีวิตประจำวัน วัน การประชุม รายการทอล์คโชว์ และบทสนทนาในละครทางโทรทัศน์	คนไทยให้ความสำคัญกับการตกลงกันได้ในสังคมโดยหลีกเลี่ยงการปะทะหรือความวุ่นวายต่างๆในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นคนไทยจึงมักจะหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นแย้ง
อุมาภรณ์ สังขมาน (2544)	ศึกษา รูปแบบ ปริมาณการ ปรากฏ และ ความสัมพันธ์ ระหว่าง กลวิธีทาง ภาษาใน วัจนกรรมทั้ง สามประเภท กับตัวแปร เรื่องเพศ ของคู่สนทนา	แบบสอบถาม ประเภทเติมเต็มบทสนทนา (Discourse Completion Task ; DCT)	ตัวแปรเรื่องเพศไม่มีผลต่อการเลือกใช้รูปแบบวัจนกรรมที่แตกต่างกัน และรูปแบบที่ใช้ตามระดับความเสี่ยงต่อการเสียหายของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันมากนัก

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
ปวีณา วัชรสุวรรณ (2547)	ศึกษาการกล่าวแย้งในภาษาไทยของผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน และความสัมพันธ์ของการกล่าวแย้งของผู้ที่มีสถานภาพต่างกับสถานการณ์การมีและไม่มีบุคคลที่สาม	แบบสอบถามประเภทเติมบทสนทนา (Discourse Completion Task ; DCT)	ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะแย้งน้อยกว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแย้งเมื่อคู่สนทนากล่าวผิด อีกทั้งสถานภาพยังมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งที่ต่างกันนอกจากนี้สถานการณ์การมีบุคคลที่สามก็มีผลต่อการเลือกที่จะแย้งหรือไม่แย้ง กล่าวคือ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีบุคคลที่สาม ผู้พูดทั้งสองสถานภาพมักจะแย้งน้อยลงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะแย้งน้อยลงมาก แต่ทั้งนี้สถานการณ์ไม่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งคือ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดผู้พูดที่เลือกกล่าวแย้งก็จะใช้กลวิธีเดียวกัน
สุภาสินี โพธิวิทย์ (2548)	ศึกษาการใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทย และความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับตัวแปรเรื่องเพศ	บทสนทนาในละคร โทรทัศน์ และแบบสอบถามเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามประเภทต่างๆ ตามกลุ่มวัฒนธรรม	ตัวแปรเรื่องเพศ อายุ และระดับการศึกษาของผู้พูดมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทย

งานวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	ผลการวิจัยสำคัญ
วันวิสาข์ กุลภัทร นิรันดร์ (2549)	ศึกษาเปรียบเทียบ กลวิธีการ โต้แย้งของ ชาวญี่ปุ่น และชาวไทย และพิจารณา ความสัมพันธ์ ระหว่าง กลวิธีการ ปัจจัยด้าน ประเภทของ วัฒนธรรม และปัจจัย ด้านเพศ	ปริชเนทการ สนทนาใน บทบาทสมมติ และ แบบสอบถาม	ปัจจัยด้านประเภทวัฒนธรรมและปัจจัยด้านเพศมีผลต่อ การใช้กลวิธีการโต้แย้งทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวไทย
โสภาวรณ หนูกุ้ง (2551)	ศึกษากลวิธี และรูปแบบ ในการ นำเสนอ ความคิดเห็น โต้แย้งและ เพื่อวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ ระหว่าง ประเด็นกับ กลวิธีแสดง ความคิดเห็น โต้แย้ง	กระดาน เสวนาเว็บไซต์ พื้นที่ป	ผู้สนทนาในกระทู้มักเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลเป็นส่วน สนับสนุนสำคัญในการโต้แย้งเพราะทำให้ผู้สนทนาคนอื่น เข้าใจการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนที่สุดและจาก การศึกษาการใช้กลวิธีในแต่ละประเด็นยังพบว่าถึงแม้ว่าผู้ สนทนาสามารถใช้กลวิธีการให้เหตุผลมากเป็นอันดับที่1แต่ กลวิธีการให้เหตุผลก็ ยังคงอยู่ในอันดับที่2เสมอแสดงให้เห็น เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในประเด็นใดการให้เหตุผลก็ ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นในการโต้แย้งในทุกประเด็นและการ เลือกใช้ กลวิธีแสดงความคิดเห็นโต้แย้งไม่ได้แปรไปตาม ประเด็นในการสนทนาเนื่องจากสิ่งสำคัญในการเลือกใช้ กลวิธีของผู้สนทนาขึ้นอยู่กับเนื้อหาของกระทู้เหตุการณ์ ขณะนั้น

จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นการศึกษากลวิธี
 ความสุภาพในการแสดงความเห็นแย้งตามแนวคิดเรื่อง “หน้า” และ “ความสุภาพ” ของ บราวน์
 และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) และยังมีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธี
 ทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งกับชนิดของประจําการสนทนา อีกทั้งมีได้ศึกษาปัจจัยทาง
 สังคมวัฒนธรรมตามที่นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาเสนอไว้ว่าปัจจัยดังกล่าวมีความเกี่ยวข้อง
 กับการแสดงความเห็นแย้งในสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร รวมถึงยังมีได้ศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ
 (native speakers’ motivational concerns) หรือปัจจัยที่เจ้าของภาษาคำนึงถึง ดังนั้นในงานวิจัยนี้
 ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในประจําการ
 สนทนาภาษาไทยจากประจําการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-
 based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)
 และศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (native speakers’ motivational concerns) หรือปัจจัยที่ผู้พูด
 ภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งโดยไม่ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีหลักเรื่องความสุภาพ ซึ่งได้แก่
 ทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เป็นกรอบการ
 วิเคราะห์ แต่จะมุ่งพิจารณาปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทาง
 สังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory
 Pragmatics)

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัย ทางสังคมวัฒนธรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
 วัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีปรากฏทั้งในภาษาอื่นและ
 ภาษาไทย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์ กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมในภาษาอื่น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษา
 ความสัมพันธ์ระหว่างวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีปรากฏใน
 ภาษาอื่น ดังนี้

Ide (1982) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Japanese sociolinguistics: Politeness and
 women’s language” ซึ่งมีการกล่าวถึงลักษณะของความสุภาพในการสื่อสารในวัฒนธรรมญี่ปุ่น Ide
 กล่าวว่า ในวัฒนธรรมญี่ปุ่นความสุภาพจะเกี่ยวข้องกับรูปภาษาแสดงการยกย่อง (Honorifics) ซึ่งแบ่ง

ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ Honorification of nominal elements และ Honorification of predicative elements

Ide อธิบายว่า Honorification of nominal elements เป็นรูปภาษาที่แสดงการยกย่องบุคคล ตัวอย่างเช่น สรรพนามบุรุษที่ 1 ผู้พูดอาจเลือกใช้รูปภาษาได้หลายลักษณะ กล่าวคือ ผู้พูดสามารถเลือกใช้รูป watas หรือ watakusi แต่รูป watakusi เป็นการแสดง การยกย่องมากกว่า watas นอกจากนั้น ยังมีรูปภาษาที่แสดงการยกย่องสิ่งของ กล่าวคือ การอ้างถึงสิ่งของของบุคคลที่น่าเคารพนับถือ ผู้พูดสามารถใช้คำเติมหน้า (prefixes) o หรือ go เพื่อแสดงการยกย่อง ตัวอย่างเช่น hon: go-hon 'book' หรือ kane: o-kane 'money' เป็นต้น

ส่วน Honorification of predicative elements สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ Referent honorifics และ Addressee honorifics ทั้งนี้ Referent honorifics เป็นรูปภาษาที่แสดงการยกย่องประธานหรือกรรมตัวอย่างเช่นรูปภาษาแสดงการยกย่องนามวลีซึ่งเป็นประธานของประโยค ผู้พูดอาจใช้คำเติมหน้า o หรือ go หน้าคำกริยาที่ไม่ผันรูปและเติม ninaru ข้างท้ายคำกริยาดังกล่าว เป็นต้น ส่วน Addressee honorifics Ide อธิบายว่าผู้พูดสามารถแสดงการยกย่องได้หลายลักษณะ ตัวอย่างเช่นการเติม masu ข้างท้าย เป็นต้น

รูปภาษาแสดงการยกย่องในวัฒนธรรมญี่ปุ่นเกี่ยวข้องกับไวยากรณ์ในภาษาและเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมด้วย ได้แก่ 1. ตำแหน่งทางสังคม (social position) 2. อำนาจ (power) 3. อายุ (age) และ 4. ความเป็นทางการ (formality) เนื่องจากคำพูดซึ่งแสดงออกถึงการยกย่องเป็นพฤติกรรมทางถ้อยคำที่เกิดจากการปฏิบัติตามกฎความสุภาพปัจจัยทั้ง 4 ประเภทสามารถอธิบายเป็นกฎความสุภาพได้ดังนี้ 1. ให้สุภาพต่อบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า (Be polite to a person of a higher social position) 2. ให้สุภาพต่อบุคคลที่มีอำนาจ (Be polite to a person with power) 3. ให้สุภาพต่อผู้ที่อาวุโสมากกว่า (Be polite to an older person) และ 4. ให้สุภาพในสถานการณ์ที่มีความเป็นทางการ (Be polite in a formal setting)

นอกจากนี้ Ide ได้เปรียบเทียบวิธีการแสดงความสุภาพในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษเพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม Ide กล่าวว่า ในภาษาที่ไม่มีรูปภาษาแสดงการยกย่อง ความสุภาพสามารถเกิดขึ้นได้ในการสื่อสารทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ในภาษาอังกฤษเมื่อต้องการกล่าวคำว่า eat แต่ต้องการความเป็นทางการและความสุภาพสามารถใช้คำว่า dine แทน เป็นต้น และสามารถแสดงความสุภาพจากการใช้ tag question ได้ เช่น 'Open the window, will you?' แม้ว่ารูปภาษาของ tag question ดังกล่าว อาจไม่เป็นทางการ แต่เนื่องจากสามารถลดการบีบบังคับให้น้อยลง จึงเป็นการเพิ่มความสุภาพให้มากขึ้น ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นการแสดงถึงความสุภาพจะมีลักษณะที่เป็นทางการ

จากแนวคิดของ Ide ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การนำแนวคิดของนักวิชาการ ตะวันตกมาวิเคราะห์ความสุภาพในวัฒนธรรมญี่ปุ่นอาจไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เนื่องจาก แนวคิดของ บราวน์และเลวินสันสนใจเรื่อง หน้า (face) การรักษาหน้า (face-saving) การกระทำที่คุกคามหน้า (FTA) รวมถึงในการกล่าวถ้อยอาจมีความเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการได้ ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ให้ความสนใจกับรูปภาษาที่ใช้และความเป็นทางการ ทั้งนี้ อีเดะเน้นว่า ความสุภาพในวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นเหมือน “กฎ” มิใช่การเลือกใช้กลวิธีตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน

เช่นเดียวกับ Gu (1990) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “Politeness phenomena in modern Chinese” ซึ่งเป็นงานวิจัยที่กล่าวถึงปรากฏการณ์เกี่ยวกับความสุภาพในวัฒนธรรมจีน Gu ได้นำแนวคิดความสุภาพของบราวน์และเลวินสันมาเปรียบเทียบกับความสุภาพในวัฒนธรรมจีนเพื่อแสดงว่าความสุภาพในวัฒนธรรมจีนจำเป็นต้องพิจารณาจากบรรทัดฐานของสังคม

Gu กล่าวว่า ในวัฒนธรรมจีนเรียกความสุภาพว่า ‘limao’ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐาน 4 อย่าง ได้แก่ ความน่านับถือ (respectfulness) ความอ่อนน้อมถ่อมตน (modesty) ความโอบอ้อมอารีหรือการคิดถึงผู้อื่น (attitudinal warmth) และพฤติกรรมที่ได้รับการอบรมขัดเกลา (refinement)

Gu อธิบายว่า แนวคิดเรื่อง หน้า (face) ของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987 cited in Gu, 1990) เป็นแนวคิดที่มีความแตกต่างจากความคิดเรื่องหน้าในสังคมจีนซึ่งเน้นการทำตามความต้องการหรือบรรทัดฐานของสังคม การกระทำซึ่งบราวน์และเลวินสันพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่คุกคามหน้านั้น อาจไม่เป็นการคุกคามหน้าในวัฒนธรรมจีน ตัวอย่างเช่น การเชิญ หากพิจารณาตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน จะเป็นการคุกคามหน้าผู้ฟัง แต่ในวัฒนธรรมจีน การเชิญดังกล่าวมิได้เป็นการคุกคามหน้าผู้ฟังแต่อย่างใด

ทั้งนี้ Gu ได้เสนอเหตุผล 2 ประการเพื่อแสดงว่า แนวคิดความสุภาพของบราวน์และเลวินสันไม่เหมาะสมกับความสุภาพในวัฒนธรรมจีน ประการแรก แนวคิดเรื่องหน้าด้านลบของบราวน์และเลวินสันไม่สามารถนำมาอธิบายวัฒนธรรมบางประเภทในวัฒนธรรมจีนได้ เนื่องจาก Gu เห็นว่าบางวัฒนธรรมซึ่งบราวน์และเลวินสันพิจารณาว่าเป็นการคุกคามหน้าด้านลบ แต่ในวัฒนธรรมจีนพิจารณาว่าเป็นการแสดงออกถึงความจริงใจตัวอย่างเช่น การที่ผู้พูดยังคงยืนยันกรานที่จะเชิญผู้ฟังไปรับประทานอาหาร (มีนัยว่าผู้พูดจะเป็นผู้ออกค่าอาหาร) แม้ว่าผู้ฟังจะแสดงออกว่าผู้พูดไม่ต้องกระทำเช่นนั้น การกระทำดังกล่าวในวัฒนธรรมจีนจะพิจารณาว่าเป็นการแสดงออกถึงความสุภาพและความจริงใจแตกต่างจากแนวคิดของบราวน์และเลวินสันที่พิจารณาว่าเป็นการกระทำที่คุกคามหน้าด้านลบของผู้ฟัง ประการที่สอง ความสุภาพในวัฒนธรรมจีนมิได้เป็นกลวิธีทางภาษา แต่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งบราวน์และเลวินสันมิได้พิจารณาประเด็นดังกล่าว เนื่องจากให้ความสำคัญกับการ

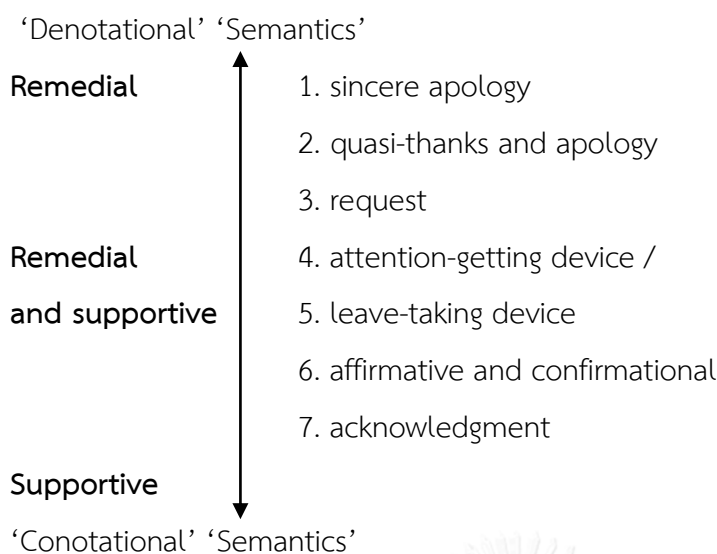
คุกคามหน้าหรือความต้องการหน้าของปัจเจกมากกว่ามองเรื่องบรรทัดฐานหรือค่านิยมในแต่ละสังคม งานวิจัยดังกล่าวช่วยให้เข้าใจมุมมองของคนจีนที่มีต่อความสุภาพ และสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เหมาะสมบางประการจากแนวคิดของนักวิชาการตะวันตก ซึ่งไม่สามารถนำมาพิจารณาหรืออธิบาย การสื่อสารในวัฒนธรรมอื่นได้ทั้งหมด

ขณะเดียวกัน Ide (1998) ก็ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ‘Sorry for your kindness’: Japanese interactional ritual in public discourse” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษา หน้าทีและความหมายของคำว่า “sumimasen” ในภาษาญี่ปุ่น และอภิปรายหน้าที่และความหมาย ของคำดังกล่าวตามกรอบสังคมวัฒนธรรมเจ้าของภาษาทั้งนี้เเต่เก็บข้อมูลจากบทสนทนาจริงใน คลินิกจักษุแพทย์ของเมืองโตเกียว โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแพทย์ผู้หญิง พยาบาล พนักงานต้อนรับ และคนไข้จำนวนอย่างละ 2 คน

ผลการวิจัยพบว่าหน้าที่และความหมายของคำว่า “sumimasen” ในภาษาญี่ปุ่นมี 7 ประการ คือ

1. Sumimasen as sincere apology (“sumimasen” ที่ทำหน้าที่เป็นคำ แสดงการขอโทษอย่างจริงจัง)
2. Sumimasen as quasi-thanks and apology (“sumimasen” ที่ทำ หน้าที่เป็นคำแสดงการขอบคุณถึงขอโทษ)
3. Sumimasen as request marker (“sumimasen” ที่ทำหน้าที่เป็นคำ แสดงการขอร้อง)
4. Sumimasen as attention-getting device (“sumimasen” ที่ทำ หน้าที่เป็นคำเปิดการสนทนาเพื่อเรียกความสนใจจากผู้ฟัง)
5. Sumimasen as leave-taking device (“sumimasen” ที่ทำหน้าที่ แสดงการจบผลัด)
6. Sumimasen as affirmative and confirmational response (“sumimasen” ที่ทำหน้าที่แสดงการตอบรับอย่างยืนยันและมั่นใจ)
7. Sumimasen as reciprocal exchange of acknowledgment (“sumimasen” ที่ทำหน้าที่เป็นคำแลกเปลี่ยนการยอมรับซึ่งกันและกัน)

จากหน้าที่และความหมายทั้ง 7 ประการของคำว่า “sumimasen” ในภาษาญี่ปุ่น ข้างต้น ผู้วิจัยเสนอว่าอาจจำแนกหน้าที่ของคำดังกล่าวได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

ทั้งนี้ Ide อธิบายว่าการใช้ “sumimasen” ซึ่งเป็นคำแสดงการขอโทษในสถานการณ์การขอบคุณเนื่องจากผู้พูดรู้สึกว่าการที่ผู้ฟังกระทำหรือเสนอบางสิ่งบางอย่างแก่ผู้พูดจะทำให้ผู้ฟังลำบากหรือเกิดความไม่สะดวก จำเป็นที่ผู้พูดต้องแสดงการขอโทษ ขณะเดียวกันผู้พูดก็รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณและจำเป็นต้องแสดงการขอบคุณเพื่อลดความเป็นหนี้บุญคุณนั้น การใช้คำ “sumimasen” ในหน้าที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในสถานการณ์ของการให้หรือเสนอสิ่งใดสิ่งหนึ่งในวัฒนธรรมญี่ปุ่น ผู้รับจะคำนึงถึงผู้ให้มากกว่าตนเอง กล่าวคือ ผู้รับจะรู้สึกที่ทำให้ผู้ให้เกิดความลำบากหรือเกิดความไม่สะดวก จำเป็นที่ตนจะต้องแสดงการขอโทษ ขณะเดียวกันก็รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณและจำเป็นต้องแสดงการขอบคุณเพื่อลดความเป็นหนี้บุญคุณนั้น (ในสถานการณ์การเสนอให้ในวัฒนธรรมญี่ปุ่นผู้รับจะคำนึงถึงผู้ให้มากกว่าตนเอง) ซึ่งแตกต่างกับในบางวัฒนธรรม เช่น ในวัฒนธรรมตะวันตกที่ให้ความสำคัญแก่ผู้รับมากกว่าผู้ให้ กล่าวคือ เมื่อฝ่ายหนึ่งให้หรือเสนอสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ฝ่ายที่เป็นผู้รับจำเป็นต้องแสดงความรู้สึกปลาบปลื้มและยินดีกับสิ่งนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณของตนเองดังจะเห็นได้จากการกำหนดเงื่อนไขวัฒนธรรมการขอบคุณของ Searle (1969) (ในสถานการณ์การเสนอให้ในวัฒนธรรมอื่น เช่น วัฒนธรรมตะวันตกผู้รับจะคำนึงถึงตนเองมากกว่าผู้ให้) ทั้งนี้ Ide อธิบายว่าการหล่อมซ้อนของคำว่า “sumimasen” ดังกล่าวสามารถอธิบายด้วยกรอบและแนวคิดพื้นฐานในสังคมวัฒนธรรม (folk notion) เรื่อง “Aisatsu” ของคนญี่ปุ่น โดย “Aisatsu” เป็นแนวคิดที่กล่าวถึงวิถีปฏิบัติและการประพฤติตนให้เหมาะสมของคนญี่ปุ่นในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ขณะที่ Hongladarom (2009) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Indexicality in Thai and Tibetan: Implication for a Buddhism grounded approach” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาลักษณะเด่นของคำสรรพนามและคำเรียกขานในภาษาไทยและคำแสดงที่มาของ

หลักฐานในภาษาทิเบตว่ามีลักษณะใดบ้าง และลักษณะเด่นของถ้อยคำเหล่านี้สัมพันธ์กับหลักของนาการชุน (หลักที่ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง) และหลักปฏิจสมุปบาท(หลักที่ว่าทุกสิ่งล้วนสัมพันธ์กัน) หรือไม่ อย่างไร โดยเก็บข้อมูลจากบทสนทนาที่ใช้จริงในภาษาไทยและภาษาทิเบตอย่างละ 2 บทสนทนาผลการศึกษาเกี่ยวกับคำแสดงที่มาของหลักฐานในภาษาทิเบตพบว่าคำแสดงที่มาของหลักฐานในภาษาทิเบตประกอบด้วยสัมพันธ์กริยา “tuu” และ “yowree” โดยสัมพันธ์กริยาทั้งสองมีหน้าที่ดังนี้

“tuu”	“yowree”
1. ตัวแสดงประสบการณ์ตรง	1. ตัวแสดงประสบการณ์อ้อม
2. คำที่ใช้ในสถานการณ์เฉพาะ	2. คำที่ใช้ในสถานการณ์ทั่วไป
3. การให้ข้อมูลส่วนหน้า	3. การให้ข้อมูลเบื้องหลัง

อย่างไรก็ตามจากการเก็บข้อมูลผู้พูดภาษาทิเบตบางคน Hongladarom พบว่าการใช้ สัมพันธ์กริยา “tuu” และ “yowree” อาจไม่ได้ใช้ในหน้าที่ข้างต้น แต่การใช้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้พูด รวมไปถึงการใช้เพื่อต้องการเอาชนะการโต้แย้ง เพื่อความสุภาพ หรือใช้เพื่อต้องการสร้างความแตกต่างจากคนอื่น นอกจากนี้การใช้สัมพันธ์กริยา “tuu” บางสถานการณ์อาจเกิดจากการที่ผู้พูดไม่ได้มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งนั้นแต่ต้องการสื่อว่ามีส่วนร่วมในเหตุการณ์ก็ได้

การใช้คำแสดงที่มาของหลักฐานในภาษาทิเบตที่ไม่ได้เป็นไปตามกฎเกณฑ์เช่นนี้ แต่ใช้แตกต่างกันในสถานการณ์ที่หลากหลายอาจอธิบายได้ด้วยหลักนาการชุนที่ว่าสรรพสิ่งไม่มีการอยู่คงที่ ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

2.2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมในภาษาไทย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีปรากฏในภาษาไทย ดังนี้

Bilmes (1992) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Dividing The Rice: A Microanalysis of Mediator’s Role in A Northern Thai Negotiation” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาบทบาทหน้าที่และปฏิสัมพันธ์ของผู้ไกล่เกลี่ยปัญหาในการแบ่งข้าวของหมู่บ้านทางภาคเหนือของประเทศไทยโดยใช้แนวทางชาติพันธุ์วิทยาประกอบกับการวิเคราะห์บทสนทนาในการไกล่เกลี่ย

รวมไปถึงการศึกษาปริบทแวดล้อมทั้งหมดของการเกิดปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่าในการใกล้เคียงกรณีพิพาทเรื่องการแบ่งข้าว “มูล” ซึ่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการปฏิสัมพันธ์ใกล้เคียงข้อพิพาททั้งหมด 2 กลวิธี ได้แก่ 1. กลวิธีการตักเตือน ซึ่งแบ่งเป็น การใช้ถ้อยคำแสดงการแนะนำ และการใช้ถ้อยคำตักเตือนโดยตรงไปตรงมา และ 2. กลวิธีการสั่งสอนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการอวยพร และยกคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้คู่กรณีทั้งสองลดความโกรธหรือความบาดหมางกัน

Bilmes เสนอว่านอกจากแนวคิดในสังคมวัฒนธรรมไทยเรื่อง “พรรคพวก” และ “ความอาวุโส” จะมีผลต่อการปฏิสัมพันธ์เรื่องการใกล้เคียงปัญหาการแบ่งข้าวแล้ว ความคิดเกี่ยวกับเรื่องการไม่ชอบเผชิญหน้าของคนไทยยังเป็นปัจจัยทางวัฒนธรรมอีกลักษณะหนึ่งที่ปรากฏในการปฏิสัมพันธ์ประเภทนี้

ขณะที่ Hongladarom (2009) ศึกษาวิจัยเรื่อง “Indexicality in Thai and in Tibetan: Implications for a Buddhism grounded approach” โดยมีสมมติฐานว่าภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้และการวิเคราะห์ทางภาษาควรสะท้อนมาจากแนวคิดของผู้พูด Hongladarom ได้ยกตัวอย่างแนวปรัชญาของนาคาร์จุน (Nagarajuna’s philosophy) ที่เชื่อมโยงกับหลักทางพุทธศาสนาซึ่งเห็นว่าสิ่งต่างๆ เริ่มต้นจากความว่างเปล่าจนกระทั่งเกิดการประกอบสร้างขึ้นมา เมื่อพิจารณาตามกรอบนี้การใช้คำบ่งชี้ (indexicality) ก็ควรขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม หรือวัฒนธรรมประเพณีเช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาอธิบายว่า คนไทยสามารถสับเปลี่ยนบุรุษสรรพนาม (personal pronoun) หรือคำเรียกที่ใช้เรียกเหมือนบุรุษสรรพนามได้ ทั้งนี้ พุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน ดังนั้น ค่านิยมทางพุทธศาสนาและความเชื่อต่างๆ ย่อมฝังรากอยู่ในวัฒนธรรมและมีผลต่อการพูดและการประพฤติตน นอกจากนี้ ผู้พูดคนไทยจะรับรู้และใช้ภาษาตามสถานะของคู่สนทนาที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ เด็กอาจใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ฉัน” และเรียกคู่สนทนาที่อายุใกล้เคียงกันว่า “พี่” “ตัวเอง” หรือเรียกชื่อเล่นของอีกฝ่าย ขณะที่คู่สนทนาเปลี่ยนเป็นผู้ใหญ่เด็กอาจใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ผม” และใช้สรรพนามเรียกเพื่อนว่า “เขา” ซึ่งแสดงความห่างเหินและดูเป็นทางการกว่าสถานการณ์ที่ไม่มีผู้ใหญ่เข้ามาเกี่ยวข้อง และบางสถานการณ์คนไทยยังสามารถใช้คำสรรพนามแทนตัวเองว่า “ป่า” และเรียกคู่สนทนาว่า “ลูก” เพื่อแสดงความเป็นมิตรต่อกัน แม้ว่าเป็นเพียงคนแปลกหน้าที่เพิ่งเคยพบกันก็ตาม

จากความหลากหลายในการใช้คำสรรพนามของคนไทยสะท้อนว่าการใช้สรรพนามต่างๆ ในภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์การสื่อสารและไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบการใช้ที่ตายตัว อีกทั้ง การใช้สรรพนามยังเผยให้เห็นลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมไทยซึ่งมีรูปแบบและได้รับอิทธิพลจากค่านิยมในหลักคำสอนทางพุทธศาสนา

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภัคดีผาสุข (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ‘บุญคุณ’ ในฐานะปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์ในภาษาไทย: กรณีศึกษาการตอบรับคำขอบคุณตามแนว Emancipatory Pragmatics” งานวิจัยดังกล่าวมุ่งศึกษาปัจจัยเรื่อง “บุญคุณ” ซึ่งเป็นปัจจัยทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกกลวิธีการตอบรับคำขอบคุณหรือไม่อย่างไร

งานวิจัยเรื่องนี้ได้เก็บตัวอย่างผู้บอกภาษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. นิสิตนักศึกษา และ 2. พนักงานบริษัทเอกชน และกำหนดสถานการณ์ 2 สถานการณ์ได้แก่การตอบรับคำขอบคุณของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและมีบุญคุณและการตอบรับคำขอบคุณของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าแต่ไม่มีบุญคุณโดยที่ครูจัดอยู่ในสถานการณ์แรก และผู้จัดการจัดอยู่ในสถานการณ์ที่สอง

ทั้งนี้ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภัคดีผาสุข ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทั้ง 3 ประการ ได้แก่ อำนาจของผู้พูดและผู้ฟังในปริบท (Power) ระยะห่างหรือความสนิทสนมของคู่สนทนา (Distance) และระดับของสถานการณ์ (Ranking) ของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) อาจไม่เพียงพอในการอธิบายปรากฏการณ์การตอบรับคำขอบคุณในภาษาไทยและเสนอว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมเรื่อง “บุญคุณ” เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับคำขอบคุณในสังคมไทย

ส่วน ทรวงธรรม อินทจักร (2552,2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสุภาพ ความเกรงใจ และ วัจนปฏิบัติศาสตร์ปลดพันธนาการ” และเรื่อง “Politeness motivated by ‘heart’ and ‘binary rationality’ in Thai culture” (Intachakra, 2012) เป็นการขยายขอบเขตงานวิจัยด้านภาษาสุภาพโดยใช้ความเกรงใจเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากการนำแนวคิดภาษาสุภาพแบบตะวันตกมาวิเคราะห์แบบดั้งเดิมทำให้การตีความความเกรงใจผิดแผกจากความเป็นจริง อาทิ แนวคิดความสุภาพของ บราวน์และเลวินสันให้ความสำคัญกับสัมฤทธิผลในการสื่อเจตนาของผู้พูด แต่ความเกรงใจให้ความสำคัญกับการเสียสละของผู้พูดเพื่อให้ประโยชน์แก่อีกฝ่าย ผลการวิจัยพบการแสดงของความเกรงใจ 4 ประเภท ดังนี้

1. การไม่สื่อสาร หรือผู้พูดเลือกไม่บอกความในใจให้ผู้ฟังรู้สึกเกรงใจรับรู้
2. การทำให้เชื่อเป็นอื่น หรือการทำให้ผู้ฟังสบายใจและไม่ต้องรับรู้สิ่งที่ ผู้พูดปกปิดไว้
3. การลิดรอนสิทธิ์ของตนอย่างเปิดเผย หรือการแสดงออกว่าตนไม่ต้องการกระทำการที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และไม่ต้องการสร้างความลำบากใจแก่ผู้ฟัง
4. การแสดงเจตนาเชิงลั้งเล หรือการแสดงความเกรงใจที่ยังคงรบกวนผู้ฟัง

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาตามแนวคิดแบบตะวันตกพบว่า ความเกรงใจ 3 ประเภทแรก ถูกมองว่าไม่สมเหตุสมผลเพราะเจตนาของผู้พูดไม่สัมฤทธิผล และอาจถูกตีความว่า “ไม่กล้า

แสดงออก” อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาจากมุมมองในสังคมวัฒนธรรมไทย ความเกรงใจทั้ง 3 ประเภท ถือว่ามีความสมเหตุและสมผล เนื่องจากผู้พูดให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากผลการศึกษาจึงพบว่า ความสุภาพตามแนวคิดแบบตะวันตกให้ความสำคัญกับสัมฤทธิผลในเจตนาของผู้พูดเพียงอย่างเดียว ขณะที่ความเกรงใจให้ความสำคัญกับการอุทิศตนร่วมด้วย ดังนั้น การศึกษาภาษาจากแนวคิดในสังคมวัฒนธรรมของตนย่อมแสดงให้เห็นผลที่ชัดเจนและถูกต้องมากกว่า

ขณะเดียวกัน Panpothong and Phakdeephassook (2012) ก็ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “The wide use of mai-pen-rai ‘It’s not substantial’ in Thai interactions and its relationship to Buddhist concept of Tri Laksana” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1. เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ของคำว่า “ไม่เป็นไร” ที่ปรากฏใช้ในชีวิตประจำวัน และ 2. เพื่อพิจารณาความหมายแก่นของคำว่า “ไม่เป็นไร” และพิจารณาความสัมพันธ์กับปัจจัยทางวัฒนธรรม ผลการศึกษาจากตัวอย่างทั้งสิ้น 134 ตัวอย่าง พบว่า “ไม่เป็นไร” เป็นการตอบรับในหลากหลายบริบท อาทิ การขอโทษ การขอบคุณ การเสนอความช่วยเหลือ การรำพึงรำพัน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คำว่า “ไม่เป็นไร” สามารถแบ่งหน้าที่ด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ออกเป็น 4 ประเภทหลัก ดังนี้

1. “ไม่เป็นไร” ในฐานะที่เป็นการตอบรับการขอโทษและการขอบคุณ
2. “ไม่เป็นไร” ในฐานะที่เป็นกลวิธีปฏิเสธ
3. “ไม่เป็นไร” ในฐานะที่เป็นการปลอบใจ
4. “ไม่เป็นไร” ในฐานะที่เป็นกลวิธียุติความขัดแย้ง

“ไม่เป็นไร” ทั้ง 4 หน้าที่ข้างต้น แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่บรรเทาความกังวลของผู้ฟังเกี่ยวกับผู้พูด ซึ่งประกอบด้วย “ไม่เป็นไร” ในฐานะที่เป็นการตอบรับการขอโทษ การตอบรับการขอบคุณ กลวิธี การปฏิเสธ
2. กลุ่มที่บรรเทาความกังวลเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ฟังเอง ซึ่งประกอบด้วย “ไม่เป็นไร” ในฐานะที่เป็นการปลอบใจ
3. กลุ่มที่บรรเทาความกังวลของผู้ฟังเกี่ยวกับข้อขัดแย้งของผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งประกอบด้วย “ไม่เป็นไร” ในฐานะที่เป็นกลวิธีในการยุติความขัดแย้ง

“ไม่เป็นไร” ทั้ง 3 กลุ่มข้างต้นปรากฏความหมายแก่นร่วมกัน นั่นคือ การใช้คำว่า “ไม่เป็นไร” เพื่อบรรเทาความกังวลให้แก่ ผู้ฟังหรืออีกนัยหนึ่งของคำว่า “ไม่เป็นไร” หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นสาระหรือสำคัญอย่างแท้จริง

Panpothong and Phakdeephassook เห็นพ้องกับ ชาย โพธิ์สิตา (2538) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคำว่า “ไม่เป็นไร” กับแนวคิด “ไตรลักษณ์” (Tri Laksana) กล่าวคือ ในทางคำสอนทางพุทธศาสนาสอนว่าไม่มีสิ่งใดคงทนถาวร หรือไม่มีใครที่จะหลีกเลี่ยงจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก หรือคนเราควรปล่อยวางตนเองจากวัตถุต่างๆ หรือคนเราควรเตือนตนเองว่าไม่มีสิ่งใด

เที่ยงแท้บนโลกใบนี้สัมพันธ์กับความหมายแก่นของคำว่า “ไม่เป็นไร” ซึ่งหมายถึง ไม่มีสิ่งใดเป็นแก่นสารที่แท้จริง

ความสัมพันธ์ของคำว่า “ไม่เป็นไร” กับแนวคิดเรื่องไตรลักษณ์ชี้ให้เห็นว่าการอธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาง่ายๆ ไม่ควรละเลยค่านิยมทางวัฒนธรรมซึ่งมีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์ของคนในแต่ละวัฒนธรรม หรือศึกษาตามแนวที่เรียกว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Hanks et al., 2009 cited in Panpothong and Phakdeephassook, 2012)

ปณินดา เลอเลิศยุติธรรม (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสุภาพในการขอร้องและการปฏิเสธในการติดต่อธุรกิจทางจดหมายในภาษาไทยตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์” โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ 1. วิเคราะห์กลวิธีความสุภาพในการขอร้องและการปฏิเสธในการติดต่อธุรกิจทางจดหมายในภาษาไทย 2. เปรียบเทียบกลวิธีความสุภาพในการขอร้องและการปฏิเสธในการติดต่อธุรกิจทางจดหมายในภาษาไทย และ 3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธี ความสุภาพในการขอร้องและการปฏิเสธในการติดต่อธุรกิจทางจดหมายในภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีความสุภาพในการขอร้องปรากฏ 6 กลวิธี ได้แก่ การยกย่อง การใช้วัจนกรรมที่ทำให้ผู้ฟังพึงพอใจ การให้เหตุผล การเสนอทางเลือก การแสดงความหวังและการให้ข้อมูลเพิ่มเติมทางธุรกิจ กลวิธีความสุภาพในการปฏิเสธปรากฏ 5 กลวิธี ได้แก่ การยกย่อง การใช้วัจนกรรมที่ทำให้ผู้ฟังพึงพอใจ การให้เหตุผล การแสดงความหวังและการให้ข้อมูลเพิ่มเติมทางธุรกิจ ทั้งนี้ การเสนอทางเลือกไม่ปรากฏในการปฏิเสธ เนื่องจากในการปฏิเสธ ผู้พูดไม่ได้ขอให้ผู้ถูกปฏิเสธกระทำการสิ่งใดให้

ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีความสุภาพในการติดต่อธุรกิจทางจดหมายในภาษาไทย ปณินดา เลอเลิศยุติธรรม พบว่ามี 4 ประการ ได้แก่ อำนาจ ระยะห่างทางสังคม ภาระหน้าที่และวัฒนธรรมซึ่งแบ่งออกเป็น วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมทางธุรกิจ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมไทยมีผลต่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคมไทย ดังนั้น หากอ้างอิงแนวคิดตะวันตกด้านเดียว อาจทำให้งานขาดความสมบูรณ์ไป เช่นเดียวกับ ชาญวิทย์ เยาวฤทธา (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดเรื่องบุญคุณกับวัจนกรรม 3 ชนิดในสังคมไทย” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องบุญคุณกับการแสดงวัจนกรรมการบอกเลิกสัญญา วัจนกรรมการทวงถามและวัจนกรรมการแสดงความไม่พอใจในภาษาไทยตามแนวที่เรียกว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) ชาญวิทย์ เยาวฤทธา เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดละ 150 ฉบับ ได้แก่ 1. แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลวัจนกรรมประกอบด้วย 12 สถานการณ์ 2. แบบสอบถามที่ใช้ถามเหตุผลของการเลือกใช้กลวิธี ทั้งนี้ กลุ่มประชากรในงานวิจัย ได้แก่ นิสิต/นักศึกษา ตำรวจ และพนักงานบริษัทเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายผลการวิจัยพบว่า เมื่อผู้ฟังเป็นผู้มีบุญคุณ ผู้พูดเลือกแสดงวัจนกรรมทั้ง 3 ชนิดน้อยกว่ากรณีที่ผู้ฟังเป็นคนรู้จัก (ไม่มีบุญคุณ) อย่างชัดเจน ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า เหตุผล “บุญคุณ” เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้พูดเลือกไม่

แสดงวัจนกรรมทั้ง 3 ชนิด ในกรณีที่ผู้พูดเลือกแสดงวัจนกรรม ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัย “บุญคุณ” ไม่มีผลต่อการเลือกกลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมทั้ง 3 ชนิด เนื่องจากกลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ตามสถิติ t-test for correlate samples ทั้งนี้ ผู้พูดให้เหตุผลของการเลือกใช้กลวิธีไว้หลากหลาย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่งระบุว่า กลวิธีทางภาษาที่เลือกใช้มีความสุภาพจึงใช้ได้กับทั้ง 2 กรณี ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งระบุว่า ตนได้รับความเสียหายร้ายแรง เช่น เสื่อมเสียชื่อเสียงจึงไม่จำเป็นต้องสุภาพต่อผู้ฟัง ไม่ว่าจะมียุบุญคุณหรือไม่

นอกจากนี้ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุก (2557) ยังได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผู้พูดภาษาไทยปฏิสัมพันธ์อย่างไรในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ: การศึกษาข้อมูล Mister O ตามแนว Emancipatory Pragmatics” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ 1. มุ่งศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการปฏิสัมพันธ์แบบเน้นภารกิจ และ 2. เสนอให้อธิบายการใช้กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ด้วยปัจจัยพื้นฐานในวัฒนธรรมไทยตามแนวคิด Emancipatory Pragmatics ข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจจากข้อมูลชุด Mister O ภาษาไทยจำนวน 11 บทสนทนา โดยคู่สนทนาเป็นนิสิตหญิงและเป็นเพื่อนกัน

ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยมักเสนอความคิดเห็นโดยการใช้รูปประโยคคำถามและการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักเพื่อแสดงความลึกลับเปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้แสดงความคิดเห็น วิธีการปฏิสัมพันธ์ของผู้พูดภาษาไทยมีลักษณะบางประการคล้ายวิธีการปฏิสัมพันธ์ของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น กล่าวคือ ทั้งผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมักใช้กลวิธีการกล่าวซ้ำ ถ้อยคำของคู่สนทนาและกลวิธีการต่อเรื่อง กลวิธีดังกล่าวแสดงวิธีการปฏิสัมพันธ์แบบเน้นความร่วมมือกัน อย่างไรก็ตามมีข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างผู้พูดทั้งสองภาษา กล่าวคือ ผู้พูดภาษาไทยนิยมใช้การหยอกล้อและการพูดตลกในระหว่างกระทำภารกิจ แต่กลวิธีนี้ไม่พบในข้อมูลการสนทนาภาษาญี่ปุ่น ญัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุก เสนอว่าวิธีการปฏิสัมพันธ์ของผู้พูดภาษาไทยสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดในวัฒนธรรมไทย 2 แนวคิด คือ 1) มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน และ 2) แนวคิดเรื่อง “สนุก” มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาอาศัยกันและกันในสังคมไทยน่าจะสัมพันธ์กับแนวคิดพุทธศาสนาเรื่อง “ปฏิจจสมุพบาท” กล่าวคือ คู่สนทนาที่มีมุมมองดังกล่าวย่อมจะปฏิสัมพันธ์ด้วยลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและร่วมมือร่วมใจกัน ส่วนแนวคิดเรื่อง “สนุก” เป็นกลไกที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์ที่กลมเกลียวกันในสังคมไทย เมื่อมีความคิดเรื่องความสุขเป็นพื้นฐานในการปฏิสัมพันธ์ คู่สนทนาจึงสามารถร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุภารกิจได้อย่างราบรื่น

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมทั้งในภาษาไทยและภาษาอื่น แสดงให้เห็นว่ามุมมองของเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมนั้นๆช่วยพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาบางชนิดได้อย่างเหมาะสมและลึกซึ้ง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ศึกษาการแสดง
ความเห็นแย้งในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาทฤษฎีความสุภาพในการแสดงความเห็นแย้งตาม
แนวคิดเรื่อง “หน้า” และ “ความสุภาพ” ของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978,
1987) และยังไม่มีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความเห็นแย้งกับชนิดของปริเฉทการ
สนทนา อีกทั้งมิได้ศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (native speakers’ motivational concerns) หรือ
ปัจจัยที่เจ้าของภาษาคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง ดังนั้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์
เพื่อต้องการศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนาภาษาไทยจากปริเฉทการสนทนาที่
เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนา
แบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) และศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ
(native speakers’ motivational concerns) หรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดง
ความเห็นแย้ง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะไม่ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีหลักในสาขา วิชาปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ทฤษฎี
ความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เป็นกรอบการวิเคราะห์
แต่อาศัยการพรรณนาจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวคิด
วิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)

บทที่ 3

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งจากปริศนาการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) โดยมุ่งตอบคำถามว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการแสดงความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนาทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้นำแนวคิดทฤษฎีหลักเรื่อง ความสุภาพซึ่งได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพมาเป็นกรอบการวิเคราะห์ เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งพิจารณาปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)เสนอไว้

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาในบทนี้ออกเป็น 6 หัวข้อ คือ

- 3.1 กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง
  - 3.2 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง
  - 3.3 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง
  - 3.4 การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง
  - 3.5 การเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมอื่น
  - 3.6 สรุปภาพรวมของผลการวิจัย
- ในแต่ละหัวข้อนี้มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง

ในหัวข้อกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง ผู้วิจัยจะนำเสนอว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการแสดงความเห็นแย้งจากปริศนาการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด คือบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) โดยแยกการนำเสนอออกเป็นแต่ละกลวิธีและจะได้กล่าวถึงการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในหัวข้อ 3.4

ผู้วิจัยจำแนกกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งจากเกณฑ์และ/หรือแนวทาง 4 ประการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง
2. รูปภาษาและ/หรือเนื้อหาของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง
3. บริบทของการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง
4. การจำแนกกลวิธีทางภาษาในงานวิจัยทางด้านวัจนปฏิบัติ

ศาสตร์และ/หรือสนทนาวิเคราะห์ที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งในภาษาต่างๆ เช่น Atkinson and Drew (1979) Shiffrin (1984) Katriel (1986) Krainer (1988) Garcia (1989) Jones (1990) Greatbath (1992) Kuo (1992) Kakava (1993; 2002) Kothoff (1993) Song (1993) Takashi and Beebe (1993) Myers (1998) Ress-Miller (2000) Edstorm (2004) Lei Shen (2006) Kim (2013) Netz (2013) Zhu (2014) ฯลฯ

จากผลการวิจัยโดยใช้เกณฑ์และ/หรือแนวทางการจำแนกกลวิธีทางภาษาข้างต้นสามารถจำแนกกลวิธีทางภาษาได้เป็น 4 กลวิธี คือ 1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา และ 4. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชั้น เรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

3.1.1 กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในงานวิจัยนี้ หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของทั้งถ้อยคำและสถานการณ์การสนทนาที่มีความเห็นแย้ง

จากการศึกษาสามารถจำแนกกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้งออกเป็น 12 กลวิธีย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. การแสดงการถาม
2. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง
3. การใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมหรือแสดงความเห็นด้วยขึ้นก่อน
4. การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ
5. การแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจ
6. การเสนอแนะ
7. การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็น

8. การกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนา
  9. การเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา
  10. การพูดตลก
  11. การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบสร้างอารมณ์ขัน
  12. การแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนา
- ในแต่ละกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1.1 การแสดงการถาม

การแสดงการถาม ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงการถามคู่สนทนาเพื่อแสดงความเห็นแย้ง

ในสถานการณ์การสนทนาที่คู่สนทนามีความเห็นไม่ตรงกัน การแสดงการถามนับเป็นกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่ถูกผู้พูดภาษาไทยนิยมใช้มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปประโยคคำถาม สามารถช่วยให้คู่สนทนารู้สึกเหมือนว่าผู้พูดไม่ได้แย้งคู่สนทนาโดยตรงไปตรงมา แต่เปิดโอกาสให้คู่สนทนามีสิทธิ์ที่จะยอมรับหรือปฏิเสธถ้อยคำในรูปประโยคคำถามของผู้พูดได้ วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) และ Kothoff (1993) ที่ศึกษากลวิธีการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษากรีกและเยอรมัน ตามลำดับ และพบว่าผู้พูดทั้ง 2 ภาษาเลือกใช้กลวิธีการแสดงการถามเพื่อช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้ง เช่นเดียวกับ Takashi and Beebe (1993) ที่ชี้ว่าคนญี่ปุ่นมักเลือกใช้กลวิธีการแสดงการถามเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำในการกล่าวแย้งมากกว่าคนอเมริกัน หรือในงานวิจัยของ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของครูและนักเรียนชาวอเมริกันและพบว่าเมื่อครูและนักเรียนชาวอเมริกันต้องการทำให้ถ้อยคำและสถานการณ์การสนทนาที่มีความขัดแย้งลดความรุนแรงลง ครูและนักเรียนชาวอเมริกันก็จะเลือกใช้กลวิธีการแสดงการถาม นอกจากนี้ Edstorm (2004) และ Lei Shen (2006) ยังจัดให้กลวิธีการแสดงการถามเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์กลวิธีหนึ่งที่ผู้พูดภาษาเวเนซุเอลาและจีน ตามลำดับ ใช้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง

จากการศึกษาถ้อยคำที่เป็นการแสดงการถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการถาม จำแนกออกเป็นกลวิธีย่อยได้ 5 กลวิธี ได้แก่ 1.การถามติง 2.การถามความคิดเห็น 3.การถามเพื่อเสนอให้พิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็น 4.การถามเพื่อเสนอทางเลือกอื่น และ 5.การถามเพื่อเสนอให้ถามความเห็นจากบุคคลอื่น

3.1.1.1.1 การถามติง

การถามติงจัดเป็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งกลวิธีหนึ่ง เนื่องจากการถามติงเป็นการใช้คำถามในลักษณะของการติงคู่สนทนา “ติง” ในงานวิจัยนี้หมายถึง “ทักไว้ หรือ ท้วงไว้” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 463) เพื่อต้องการแสดงความเห็นแย้ง

จากการศึกษาข้อมูลในบทสนทนาพบว่าถ้อยคำที่จัดเป็นการถามติงเพื่อแย้งปรากฏใน 2 ลักษณะ คือ 1.การถามติงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนา และ 2. การถามติงในลักษณะการถามเพื่อแสดงความสงสัยคู่สนทนา

3.1.1.1.1.1 การถามติงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือ

ความแน่ใจของคู่สนทนา

การถามติงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนา ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การที่ผู้พูดถามถึงความมั่นใจหรือความแน่ใจในข้อมูลบางอย่างที่คู่สนทนา กล่าวถึงเพื่อแย้งหรือท้วงความคิดเห็นของคู่สนทนา การถามในลักษณะนี้มักปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงความมั่นใจหรือความแน่ใจ + (คำขยาย “จริง”)¹⁵ + (คำช่วยหลังกริยา “แล้ว”) + คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ

ตัวอย่างที่ 1 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 2

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

- ...
1. R :   แล้ว แล้วก็ นี่มีตัวนี้ แล้วก็อันนี้ อันนี้เอาไว้ก่อน อืม
  2. L :   → **แน่ใจแล้วหรือ**¹⁶
  3. R :   ก็เอารวมกันก่อน แล้วค่อยเรียง
- ...

จากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง L ถามติงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาโดยปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “หรือ”(“หรือ”) ในโครงสร้าง[คำกริยาแสดงความมั่นใจหรือความแน่ใจ “แน่ใจ” + คำช่วยหลังกริยา “แล้ว” + คำแสดงการถาม “หรือ”] (บรรทัดที่ 2)

¹⁵ ส่วนที่ปรากฏในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) หมายถึงอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้

¹⁶ ตัวอย่างถ้อยคำทั้งหมดที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะถ่ายทอดเสียงตามที่ได้ยินจากกลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษา

ตัวอย่างที่ 2 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 3

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. B : ยังไม่มหาวิทยาลัยก็ต้องมีกฎระเบียบสิ ไม่ใช่ใส่อะไรก็ได้
2. A : ก็น่าจะได้นะ เป็นการให้อิสระเสรีว่าจะแต่งกายแบบไหนมาเรียนก็ได้
3. B : ไม่ต้องมีกฎมาบังคับกัน
4. B : → แกมั่นใจว่ามันถูกต้องแล้วใช่ไหมอะ
5. A : มันเป็นสิทธิเสรีภาพของเรา
6. B : เสรีภาพแต่มันไม่เหมาะสมนะเว้ย

...

จากตัวอย่างที่ 2 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาโดยปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ใช่ไหม” (“ใช่ไหม”) ในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงความมั่นใจหรือความแน่ใจ “มั่นใจ” + คำแสดงการถาม “ใช่ไหม”] (บรรทัดที่ 4) ทั้งนี้การถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาที่ปรากฏคำแสดงการถาม “ใช่ไหม” จะใช้ในกรณีที่ผู้พูดค่อนข้างมั่นใจข้อมูลที่ทราบหรือเห็นมา และมีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบมากพอ จึงแสดงออกถึงความไม่แน่ใจในคำตอบที่คาดคะเนไว้และแสดงการคาดคั้นข้อมูลจากคู่สนทนา (Santaputra, 1984)

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนอาจใช้คำแสดงการถาม “ไม่ใช่หรือ” ในการถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาเมื่อเห็นว่าข้อมูลที่ตนรู้มาจากแหล่งอื่นกับข้อมูลที่ได้รับจากคู่สนทนาไม่ตรงกันหรือขัดแย้งกัน เช่น

ตัวอย่างที่ 3 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1. A : เพื่อนชั้นไปร้อยไหมมาอะ มันอยู่ได้หลายปีเลยนะ สวยตั้ง
2. B : หน้าใสจริงเลย
3. B : → แต่เท่าที่ชั้นรู้มา มีคนคอนเฟิร์มว่ามันอยู่ได้หกเดือนเอง
4. A : ไม่ใช่เธอแก็

...

จากตัวอย่างที่ 3 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาโดยปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ไม่ใช่หรือ” (“ไม่ใช่หรือ”) ในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงความมั่นใจหรือแน่ใจ “คอนเฟิร์ม” + คำแสดงการถาม “ไม่ใช่หรือ”] (บรรทัดที่ 3) โดยอ้างว่าตนได้รับทราบข้อมูลจากแหล่งอื่น (ในถ้อยคำ “มีคนบอกว่า...” บรรทัดที่ 3) ว่าการทำศัลยกรรมใบหน้าแบบร้อยไหมมีระยะเวลาที่ทำให้ใบหน้าสวยงามเพียงหกเดือนซึ่งไม่ตรงกับข้อมูลของคู่สนทนาที่กล่าวว่าการทำศัลยกรรมดังกล่าวทำให้ใบหน้าสวยงามเป็นระยะเวลาหลายปี (บรรทัดที่ 1) เพื่อชี้ให้เห็นว่าคู่สนทนาพูดขัดแย้งกับที่เคยพูดไว้

ในการถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาที่ปรากฏคำแสดงการถาม “เปล่า” กลุ่มตัวอย่างอาจแสดงการถามถึงโดยไม่ใช่คำกริยาแสดงความมั่นใจหรือความแน่ใจ แต่ใช้คำขยาย “จริง” ร่วมกับคำแสดงการถาม “หรือ” และ “หรือเปล่า” เช่น

ตัวอย่างที่ 4 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

- ...
1. A : ก็เมื่อก่อนเคยดูตอนกามีใหม่ๆปะ คือเมื่อก่อนไม่สวยมากเลยเว้ย
  2.   จำๆหน้าได้ปะ ตอนนั้นยังเด็ก ๆ อยู่หน้าดำๆ จมูกแบนๆ ไม่ได้ดำนะ
  3. B :   ไม่
  4. A :   ทำแล้วสวย ทั้งตา จมูก ปาก
  5. B :   → **จริงหรือ** ทั้งตา จมูก ปาก เลยเนี่ยนะ
- ...

จากตัวอย่างที่ 4 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง B ถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาโดยใช้คำขยาย “จริง” ร่วมกับคำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “หรือ” (“หรือ”) (บรรทัดที่ 5)

นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะแสดงการถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาในรูปประโยคคำถามที่ปรากฏคำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธแล้ว จากการศึกษาข้อมูลบทสนทนาพบว่า ในบางกรณีกลุ่มตัวอย่างก็อาจเลือกใช้กลวิธีการถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาที่ปรากฏคำแสดงการถามแบบตอบเนื้อความในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงความมั่นใจหรือความแน่ใจ + (คำขยาย “จริง”) + (คำช่วยเหลือกริยา “แล้ว”) + คำแสดงการถามแบบตอบเนื้อความ] เช่น

ตัวอย่างที่ 5 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. B: อ้อๆ ไม่รู้เรายัง คือว่ายังไงอะ คืออย่างน้อยเค้ายังมีตำแหน่งเป็นสามี
2. เราก็กี่เกียรติเค้า ถึงเราจะชอบก็เก็บไว้ในใจก็พอ
3. A : แล้วๆ เค้าเรียกว่าอะไรนะ อยู่ก่อนแต่งเหมือนกันใช่ไหม ถ้าเกิด
4. สมมติว่าเค้าแต่งงานไปแล้วๆ เค้าไม่ถูกใจกันอะแก มันไม่ใช่อะ
5. เออจะทำยังไงอะแก
6. B : →เดียวกับก่อนนะ แกมันใจได้ยังไงว่าอยู่กันไปก่อนแล้วจะเข้าใจกัน

...

จากตัวอย่างที่ 5 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ถามถึงในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาโดยปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบเพื่อความ “ยังงัย” (“อย่างไร”) ในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงความมั่นใจหรือความแน่ใจ “มั่นใจ” + คำแสดงการถาม “อย่างไร”] (บรรทัดที่ 6)

3.1.1.1.2 การถามถึงในลักษณะการถามเพื่อแสดงความ

สงสัยคู่สนทนา

การถามถึงในลักษณะการถามเพื่อแสดงความสงสัยคู่สนทนาในงานวิจัยนี้ได้แก่ การที่ผู้พูดถามถึงข้อมูลบางอย่างที่ผู้ฟังกล่าวถึงด้วยความสงสัยหรือประหลาดใจเพื่อแย้งหรือท้วงความคิดเห็นของคู่สนทนา การถามในลักษณะนี้สามารถปรากฏได้ทั้งคำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ และคำแสดงการถามแบบตอบเพื่อความในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงการคิดหรือการรับรู้ + คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ / คำแสดงการถามแบบตอบเพื่อความ] ทั้งนี้อาจสังเกตได้ว่ากลวิธีทางภาษาดังกล่าวจะปรากฏร่วมกับกลวิธีในการแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจที่มีคำกริยา “สงสัย” “งง” “ประหลาดใจ” “แปลกใจ” และ “ไม่เข้าใจ” และ/หรือคำอุทานแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ เช่น “เอ๊ะ” “เอ” ฯลฯ (ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดของกลวิธีในการแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจในหัวข้อ 3.1.1.1.4)

ตัวอย่างที่ 6 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 10

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามัภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. A : ว่าเราจะรู้สึกถูกใจ จะถูกใจกับอยู่ก่อนแต่งหรือไม่ถูกใจกับอยู่
2. ก่อน แต่งก็ได้เออแต่สมมติว่าเราเห็นด้วยอย่างงี้ ถ้าตัดเรื่องของ
3. วัฒนธรรมของเราไปป๊
4. B : จบเลย
5. A : มันก็อยู่ได้อะ
6. B : ผู้ชายดูแลเรายังงี้ ยังอยู่ด้วยกัน แต่รู้สึกว่ๆ แบบไม่
7. ผูกพันอะไรที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอะ รู้สึกว่ายังไม่มีอะไร
8. ผูกมัดยังไม่ได้ให้ความรู้สึกเป็นของกันและกัน ไม่ใช่ๆ
9. ความรู้สึกเหมือนกับแบบคือเราเป็นสามัภรรยากันอะ มันยัง
10. ไม่ได้ให้ความรู้สึกแบบนั้น
11. A : →แกกำลังคิดอะไร เอ ชั้นไม่เข้าใจแกอะ

...

จากตัวอย่างที่ 6 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ถามถึงในลักษณะการถามเพื่อแสดงความสงสัยคู่สนทนาคู่สนทนาโดยปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบเนื้อความ “อะไร” ในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงการคิดหรือการรับรู้ “คิด” + คำแสดงการถาม “อะไร”] (บรรทัดที่ 11)

ตัวอย่างที่ 7 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. A : เพราะว่ามันอยู่ในวงการเจอแต่คนหน้าตาดีๆ เยอะเปล่าแล้ว
2. แบบมาเปรียบเทียบกับตัวเองก็เลยอยากสวยไปมากกว่านี้ คือ
3. จริงๆ แล้วมันก็สวยอยู่แล้วมันแล้วแต่คนมากกว่า แต่ถ้ามอง

4.   จริงๆ ดาราส่วนใหญ่ก็ศัลยกรรม
5.   B   :   ใช่แต่ดาราส่วนใหญ่เดี๋ยวนี้ก็ศัลยกรรม
6.   A   :   จริงๆนะทำแล้วหน้าเหมือนดาราเกาหลีเลย สวยจริง ๆ หน้า
7.   ใสปิ๊งๆ
8.   B   : → แกรู้ได้ยังไง ฉันทงวะ จากหน้าตาบ้านๆเป็นดาราเกาหลีเลย
9.   จริงอะ

...

จากตัวอย่างที่ 7 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง B ถามถึงในลักษณะการถามเพื่อแสดงความสงสัยคู่สนทนาโดยใช้คำแสดงการถามแบบตอบเนื้อความ “ยังไง” ในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงการคิดหรือการรับรู้ “รู้” + คำแสดงการถาม “อย่างไร”] (บรรทัดที่ 8)

3.1.1.1.2 การถามความคิดเห็น

การถามความคิดเห็นเป็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งที่ผู้พูดใช้คำถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นบางอย่างของคู่สนทนาซึ่งมีความเห็นไม่สอดคล้องกับผู้พูดมักปรากฏคำกริยา “ว่า” “คิด” “เห็น” “คิดว่า” “เห็นว่า” หรือ “คิดเห็น” ร่วมกับคำแสดงการถามแบบตอบเนื้อความ “อย่างไร” ในถ้อยคำเช่น

ตัวอย่างที่ 8 บทสนทนาแบบแสดงความความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1.   A :   ใช่ก็ต้องสวย แล้วมันก็ต้องไปเรียนนิเทศม.กรุงเทพเว้ย แล้วพอไปเรียน
2.   ม.กรุงเทพอะก่อนที่จะไปเรียนปี 1 มันก็ไปทำจมูกใหม่ แล้วมันก็สวย
3.   เลยเว้ย แล้วตอนเมื่อก่อนมันจะอวบๆ อ้วนๆ ตอนนี้นั้นก็ลดน้ำหนักมัน
4.   ก็สวยไปเลยนะ แบบมีฟงมีแฟนยังมันก็ดีขึ้นอย่างถ้าในเรื่องของหน้าตา
5.   มันก็มีผล
6.   B : → อย่างนี้แฟนเค้าก็รักเราเพราะหน้าตาดี แกเห็นว่ายังงอะ

...

จากตัวอย่างที่ 8 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ถามความคิดเห็นเพื่อแย้งคู่สนทนาโดยใช้ คำแสดงการถามแบบตอบเนื้อความ “ยังไง” (“อย่างไร”) (บรรทัดที่ 6) ร่วมกับ คำกริยา “เห็นว่า” (บรรทัดที่ 6)

นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะเลือกใช้คำแสดงการถามแบบตอบเนื้อความ “อย่างไร” ในการถามความคิดเห็นเพื่อแย้งคู่สนทนาแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งก็อาจถามความคิดเห็นเพื่อแย้งคู่สนทนาโดยเลือกใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ไหม” เช่น

ตัวอย่างที่ 9 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 2

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

- ...
1. A : ไม่ใช่ๆ เราอาจจะมองคนที่สองนะเว้ย เราอาจจะไปสืบประวัติเค้าก่อนนะ
  2.   เว้ยไปสืบประวัติ สืบบ้านเป็นยังไง ไปสืบหน้าที่การงาน เค้ารักเราจริง
  3.   ม้ย พอสืบมันจะคลิกรักมากกว่าคนแรก แล้วคนที่สองอาจจะใช่ก็ได้ เออ
  4.   มันก็เลยดีกว่าการแกจะไปแต่งงานเลยแล้วแกไม่รู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับเค้าอะ!
  5. B : อ้าวแล้วสมมติเหมือนกับแกบอกว่า คือแกอยู่ด้วยดูใจก่อน ก็คนเราก่อน
  6.   จะแต่งงานเราก็ต้องดูใจกันก่อนปะ แต่ยังไม่ได้มาอยู่ด้วยกันก็แค่นั้นอะ ไม่
  7.   → ได้มาอยู่บ้านเดียวกัน ไม่ได้อยู่ด้วยกันตลอดเวลา แกคิดเหมือนชั้นม้ย

จากตัวอย่างที่ 9 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ถามความคิดเห็นเพื่อแย้งคู่สนทนาโดยใช้ คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ม้ย” (“ไหม”) (บรรทัดที่ 7) ร่วมกับ คำกริยา “คิด” (บรรทัดที่ 7)

3.1.1.1.3 การถามเพื่อเสนอให้เปลี่ยนความคิดเห็น

การถามเพื่อเสนอให้เปลี่ยนความคิดเห็น เป็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งที่ผู้พูดใช้คำถามเพื่อต้องการเสนอให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม มักปรากฏคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” และคำกริยา “เปลี่ยน” และคำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ไหม” ในถ้อยคำเช่น

ตัวอย่างที่ 10 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 9

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่วง

- ...
1. A : ไม่ยอมรับหรือ เฮ้ย เราว่าสื่อสมัยเนี้ยมันเปิดกว้างนะ เราเห็นแบบดาราระอะ
  2. พอแบบทำศัลยกรรมมาก็มีหลายคนนะที่แบบ เออก็ออกมาพูดเลยว่าเออ
  3. โอเคเขาทำ และสื่อค่อนข้างจะยอมรับมากกว่าคนที่แบบแอบไปทำเลแบบ
  4. มาบอกว่า เออ ไม่ได้ทำ ไม่ได้ทำด้วย จริงปะละ
  5. B : แต่มันก็ไม่ดีนะเว้ย ทำและมันก็มีผลข้างเคียงอะ อย่างบางคนไปทำเลก็
  6. → แบบหน้าแปลกๆอย่างเงี้ยแกล้งเปลี่ยนความคิดที่ดีมัย

...

จากตัวอย่างที่ 10 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งโดยการถามเพื่อเสนอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็น ทั้งนี้ปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “มัย” (“ไหม”) ร่วมกับคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” และคำกริยา เปลี่ยน (บรรทัดที่ 6)

ตัวอย่างที่ 11 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 10

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามมีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

- ...
1. B : ถ้าแบบไม่เราว่าแต่งก่อนอยู่ยังไงมันก็แบบคือแบบมันเซฟหลายอย่างมาก!
  2. A : → เซฟไงวะแกล้งเปลี่ยนความคิดใหม่มัยวะ

...

จากตัวอย่างที่ 11 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A แสดงความเห็นแย้งโดยการถามเพื่อเสนอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็น ทั้งนี้ปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “มัย” (“ไหม”) ร่วมกับคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” และคำกริยา “คิด” (บรรทัดที่ 2)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลในบทสนทนาพบว่า ในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งอาจแสดงการถามเพื่อเสนอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็นโดยใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “หรือ” และไม่ปรากฏคำกริยาที่ แสดงความต้องการให้คู่สนทนาพิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็น เช่น

ตัวอย่างที่ 12 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 9

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำคนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. A : ไม่รู้อะ แต่จริงๆนะเราว่า ถ้าเกิดว่าเรามีตังค์เราก็แบบอยากจะไปทำ
2. ใครๆ ก็อยากสวยจริงปะ และเราก็ไม่เห็นว่ามันจะมีข้อเสียอะไรมากมาย
3. B : มันมีข้อเสียนะเว้ย ถ้าเกิดไปทำอย่างเงี้ย ตอนแรกมัน อะ สมมติเสริม
4. จมูกไซ้มะ มันก็ต้องใส่ซิลิโคน แล้วถ้าเกิดแบบ เราก็ต้องระวังไม่ให้แบบ
5. ไปชนนู่นชนนี่อะ ถ้าเกิดแบบมันเกิดอะไรขึ้นมาอะ และถ้าเกิดร่างกายเรา
6. ไม่ยอม ไม่ยอมรับไอ้พวกสิ่งแปลกปลอมที่มันเข้ามาในร่างกายอะ มันก็
7. เกิดผลข้างเคียงนะเว้ย
8. A : แต่เราว่ามันต้องแบบ มันอยู่ที่การศึกษาก่อนอะ เพราะแบบอย่างเพื่อน
9. เราอย่างเงี้ย มันไปทำมาไซ้ปะ คือไอ้ที่ทำอย่างเงี้ยเป็นซิลิโคนยัดเข้าไป
10. เป็นแท่งเลยมันก็มี แต่มันก็มีพวกที่แบบใช้ฉีดยาอะ ซึ่งแบบมันก็แบบ
11. อ๋อ คือถ้าไม่ ไม่ได้รับแบบ คือหมอสวนใหญ่เขาก็จะมีแบบดูมาแล้วนะว่า
12. แบบมันปลอดภัยสำหรับเราจริงๆ อะคือถ้าเราแบบ เรามีความรู้สึกว่าถ้า
13. คิดจะทำจริงๆ ก็แบบเก็บเงินแล้วก็แบบไปหาหมอดีๆ ทำอะ มันน่าจะ
14. ดีกว่าที่มามาแล้วแบบทำถูกๆ แล้วแบบจุมกพึงอะไรอย่างเงี้ย
15. B : อ้อ แต่ถ้าอย่างงั้นถ้าเกิดแบบคนนิยมทำศัลยกรรมอย่างเงี้ยก็แบบ
16. → หมายความว่าสังคมยอมรับที่หน้าตามากกว่าจิตใจนั่นหรือ

...

จากตัวอย่างที่ 12 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A แสดงความเห็นแย้งโดยการถามเพื่อเสนอให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งนี้ปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “หรือ” (“หรือ”) (บรรทัดที่ 16)

3.1.1.1.4 การถามเพื่อเสนอทางเลือกอื่น

การถามเพื่อเสนอทางเลือกอื่น เป็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งกลวิธีหนึ่ง ที่ผู้พูดใช้คำถามเพื่อต้องการเสนอวิธีการหรือแนวทางอื่นแก่คู่สนทนา มักปรากฏคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” ร่วมกับคำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ไหม” ในถ้อยคำ เช่น

ตัวอย่างที่ 13 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำคนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรม ใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. A : อันนี้เราพูดในเรื่องของความงามภายนอกไป ถ้าแบบถ้าจะพูดในเรื่องของ
2.   มันช่วยในเรื่องของการทำงาน
3. B : → แต่จริงๆ ทำพวกนี้ก็น่าจะดีขึ้นนะ ลองดูแลผิวหน้า รักษาผิวพรรณ ดูแล
4.   → ตัวเองมีเยอะโดยไม่ว่า ไม่ต้องพึ่งศัลยกรรมอะ อาจจะไม่ต้องไปวุฒิศักดี
5.   เป๊ะอะไรยังงี้

...

จากตัวอย่างที่ 13 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้ง โดยการถามเพื่อเสนอทางเลือกอื่นให้แก่คู่สนทนาทั้งนี้ปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “มี” (“ไหม”) (บรรทัดที่ 4) ร่วมกับคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” (บรรทัดที่ 3)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 14 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำคนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรม ใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. B : ไม่เห็นมันจะทำให้ผมเลย
2. A : ไม่ได้กินแบบจริงจังอะดิ
3. B : → ถึงกินจริงจังก็ไม่เห็นมันจะลดได้อยู่ดี ชั้นว่าแกลองคุมอาหาร ออกกำลัง
4.   → กาย และก็เข้าฟิตเนสดีกว่ามีเยอะไม่ต้องเสียเงินแถมยังปลอดภัย

...

จากตัวอย่างที่ 14 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งโดยการถามเพื่อเสนอทางเลือกอื่นให้แก่คู่สนทนา ทั้งนี้ปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “มัย” (“ไหม”) (บรรทัดที่ 4) ร่วมกับคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” (บรรทัดที่ 3)

3.1.1.1.5 การถามเพื่อเสนอให้ถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่น

การถามเพื่อเสนอให้ถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่นเป็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งที่ผู้พูดใช้คำถามเพื่อต้องการเสนอให้คู่สนทนาถามความคิดเห็นหรือความเห็นชอบจากบุคคลอื่นว่าความคิดเห็นของคู่สนทนานั้นถูกต้องหรือไม่ อย่างไรก็ตามปรากฏคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” ร่วมกับคำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “ไหม” ในถ้อยคำ เช่น

ตัวอย่างที่ 15 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 10

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1.A : อยู่ก่อนแต่งงานจะเสียหายอะไรนักหนา ดีชะอีกได้ลองอยู่กันก่อน

2.B : → แกล้งไปถามคนอื่นก่อนดีมัยว่าเขาจะเห็นด้วยกับแกด้วยรีเปล่า

...

จากตัวอย่างที่ 15 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งโดยการถามเพื่อเสนอให้คู่สนทนาถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ซึ่งในที่นี้คือ “คนอื่น” (บรรทัดที่ 2) ทั้งนี้ปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “มัย” (“ไหม”) (บรรทัดที่ 2) ร่วมกับคำช่วยหน้ากริยา “ลอง”(บรรทัดที่ 2)

ตัวอย่างที่ 16 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 9

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1. B : อะอย่างงี้ก็แสดงว่ามีแต่คนรยณะเว้ย ที่ทำได้อย่างเงี้ยศัลยกรรมอะ

2. A : อืม ก็ ใช่ คือมันไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องของแบบความเท่าเทียมหรือไม่เท่า

3. เทียมในสังคมไง เพราะศัลยกรรมมันอยู่ที่แบบ ก็ถ้ามีพาวเวอร์

4. พอที่จะทำ ก็แล้วยอมรับผลได้ก็ไปทำ แต่ถ้ายังไม่ก็ต้องยอมรับในที่

5. ตัวเองเป็นอยู่ตอนนี้ อืม เราถึงบอกไงว่าแบบศัลยกรรมมันไม่ได้มี

6. ข้อเสียอะไรหรือก เพียงแต่ว่าคนเรามั่นแค่แบบอคติและก็คิดไปเอง
7. แค่นั้นแหละ ในความรู้สึกเราอะนะ
8. B : แต่มันก็ยังไม่มีการแบบบอกมานะว่าแบบทำศัลยกรรมอย่างเงี้ย
9. พอไปจนถึงแบบอายุมากอะ แล้วมันจะแบบไม่เกิดผลข้างเคียง
10. → อะไร ไม่เกิดอะไรขึ้นอะอยากให้แกล้งไปคุยหรือถามคนที่เค้าเคย
11. → ทำมาแล้วก่อนมั้ยว่าเค้าคิดว่ามันดีรีไม่

...

จากตัวอย่างที่ 16 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้ง โดยถามเพื่อเสนอให้คู่สนทนาถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ซึ่งในที่นี้คือ “คนที่เค้าเคยทำมาแล้ว” (บรรทัดที่ 10) ทั้งนี้ปรากฏการใช้คำแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ “มั้ย” (“ไหม”) (บรรทัดที่ 11) ร่วมกับคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” (บรรทัดที่ 10)

3.1.1.2 การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง

การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้คำหรือถ้อยคำเพื่อให้การแสดงความคิดเห็นมีความรุนแรงลดลง

การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้งกลวิธีหนึ่ง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าว แสดงว่าผู้พูดได้ลดน้ำหนักถ้อยคำที่ไปโจมตีผู้ฟังหรือขัดแย้งกับผู้ฟังโดยตรง กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) และ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนกรีกและอเมริกัน ตามลำดับ และพบว่าผู้พูดทั้ง 2 ภาษาดังกล่าวนิยมใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง หรือในงานวิจัยของ Takashi and Beebe (1993) Lei Shen (2006) และ Kim (2013) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนญี่ปุ่น จีน และเกาหลี ตามลำดับ และพบว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ผู้พูดต้องการลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์ความขัดแย้ง ผู้พูดมักเลือกใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในบทสนทนา

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 กลวิธีย่อย ได้แก่ 1.การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น 2.การใช้

3.1.1.2.1 การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น

การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น ได้แก่ การใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวแย้งเป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้พูด คำที่ปรากฏใช้คือ คำว่า “คิด” “ว่า” “คิดว่า” “เห็นว่า” “มีความเห็นว่า” และ “มีความคิดว่า” การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นเช่นนี้ ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของการแสดงความคิดเห็นแย้งได้ เพราะเป็นการแสดงว่าสิ่งที่ตนกล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้นซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนอาจถูกหรือผิดก็ได้ และอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโต้แย้งหรือปฏิเสธสิ่งที่ผู้พูดนำเสนอ

ตัวอย่างที่ 17 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 4

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

- ...
1. R : แล้วสรุปว่าอันนี้กับอันนั้น อันไหนมันต้องเกิดก่อนเกิดหลัง
  2.   ระหว่างสีดำ สีเทา กับตัวสีเหลืองอะ
  3. L : อ้อ
  4. R : น่าจะเกิดอะไรก่อน
  5. L : เราน่าจะ น่าจะตัวที่ทับสี
  6. R : → แต่เราว่าสีนี้ต้องเกิดก่อนอะ

...

จากตัวอย่างที่ 17 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง R ใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นในการแสดงความคิดเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้คือคำว่า “ว่า” (บรรทัดที่ 6)

ตัวอย่างที่ 18 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 10

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

- ...
1. R : เหยยเดี่ยวเดี่ยวเดี่ยว อันนี้มันสีเทาเว้ย ก็คือมันทับอิตัวนี้เว้ย
  2. L : ไซ้ ไซ้ ไซ้
  3. R : → อ้อ ฉันคิดว่าเป็นน้ำ อันนี้ไม่ใช่
- ...

จากตัวอย่างที่ 18 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง R ใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้คือคำว่า “คิดว่า” (บรรทัดที่ 3)

3.1.1.2.2 การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน

การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน ได้แก่ การใช้คำหรือถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวแย้งเป็นเพียงการคาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้า จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ คำที่ปรากฏใช้คือ คำว่า “อาจ” “คง” “อาจจะ” “คงจะ” และ “น่าจะ” การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเนช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของการแสดงความเห็นแย้งได้เพราะเป็นการสื่อว่าเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวถึงเป็นเพียงการคาดคะเนของผู้พูดเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 19 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 8

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

- ...
1. L : เรียกให้มาขึ้นบนตัวมัน เออ แล้ว
  2. R : แล้วมันก็เป็นเงี้ย นี้อีกเหอ
  3. L : เออ อ้อ
  4. R : ตลกว่ะ
  5. L : หมุน แล้วก็ แต่มันมีเจอไอนี้ด้วยนะแล้วคนเดินมาที่หลังมาเจอ
  6. ชาก
  7. R : → ไม่น่าใช่
- ...

จากตัวอย่างที่ 19 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง R ใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเนในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้คือคำว่า “น่า” (บรรทัดที่ 7)

ตัวอย่างที่ 20 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 9

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

- ...
1. A : เกิดมาจะขอ ขอสวยไว้ก่อน ขอหล่อไว้ก่อนจะเป็นไงก็ไม่รู้อะ เออ
  2. ชันก็คิดอย่างงั้นนะเว้ย ชันก็เลยไม่ได้แอนตี้หรือแบบไม่ได้อะไรกะ

3. ศัลยกรรม ออกจะเห็น ออกจะเห็นว่ามันก็ดีอะ เกิดมา คิดซะว่า
4. เราเกิดมาครั้งนึงเห็นปะ
5. B : อืม
6. A : เราก็ออสวยไว้ก่อนนิตนึงอะโรอย่างเงี้ยะ (หัวเราะ)
7. B : → แต่แบบ ถ้าลูกออกมาอย่างเงี้ยะ เออ ลูกหน้าตาอาจจะไม่เหมือน
8. พ่อแม่ น่ารักแล้ว แบบ ลูกใครวะเนี่ย แบบ แม่ ทำไมพอกับแม่หล่อจัง
9. แล้วก็ต้องเก็บตังค์ให้ลูกทำต่อ
10. A : (หัวเราะ)

จากตัวอย่างที่ 20 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเนในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้คือคำว่า “อาจจะ” (บรรทัดที่ 7)

3.1.1.2.3 การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ

การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ ได้แก่ การใช้คำหรือถ้อยคำที่แสดงถึงการลดปริมาณความเห็นแย้งของผู้พูด คำที่ปรากฏใช้คือ คำว่า “ค่อนข้าง” “ค่อนข้างจะ” “ไม่ค่อย” “ไม่ค่อยจะ” “แค่” และ “เพียง” การใช้ถ้อยคำลดปริมาณเช่นนี้ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของการแสดงความเห็นแย้งได้ เพราะเป็นการสื่อว่าความเห็นแย้งที่ผู้พูดมีต่อคู่สนทนา มีระดับความรุนแรงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 21 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 7

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (*private*) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

1. A: แต่เราว่า ถ้ามองอีกมุมนึงอะ ชุดนักศึกษาอะ แบบ การใส่ชุด
2. นักศึกษาการใส่เข็มการใส่อะไรที่มันแสดงตัวว่า ชั้นอยู่ เราอยู่ใน
3. สถาบันไหน มัน มันเหมือนเป็นเครื่องเตือนใจอย่างนึง ให้ให้เราไม่
4. ทำอะไรเสื่อมเสียไง ถ้าสมมุติเราใส่อยู่ในชุดธรรมดา เราก็จะคิดว่า
5. เฮ้ย! ตอนนี้อยู่ในชุดธรรมดาเว้ย ทำอะไรก็ได้ อะไรประมาณเนี่ยะ
6. แต่ถ้าเกิด อยู่ในชุดนักศึกษา จะทำอะไรก็ต้องคิดนิตนึง แบบ เราก็
7. ต้องฉุกคิดว่า เฮ้ย ใส่ชุดนักศึกษาอยู่ คนอื่นจะรู้เปลววะ ว่าแบบ

8. เฮียกู อะไรประมาณเนี่ยะ
9. B : → อ้อ แต่บางคนเค้าก็ใส่ชุดนักศึกษาแต่ก็แต่งตัว **ค่อนข้างจะไม่**
10. → **เรียบร้อยนะ** แบบ **ค่อนข้างไม่**เหมาะที่จะใส่ชุดนักศึกษาอะ บาง
11. คนอะ เรายังก็ใส่ชุดธรรมดาที่นั่นละก็ดีละใส่ชุดธรรมดาผมมันจะ
12. ยังไงก็ได้ใส่ชุดนักศึกษาบางที่มันแบบ ผมมาแบบเซอร์ ๆ บางที่
13. → แบบ เสื้อผ้า แบบ มัน **ค่อนข้างจะไม่**ค่อยดีนี่อะ เรายังมันก็แบบ **ไม่**
14. **ค่อยจะ**เหมาะที่จะใส่ชุดนักศึกษามา

...

จากตัวอย่างที่ 21 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้ถ้อยคำลดปริมาณในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้คือคำว่า “ค่อนข้างจะ” (บรรทัดที่ 9) “ค่อนข้าง” (บรรทัดที่ 10) และ “ไม่ค่อยจะ” (บรรทัดที่ 13-14)

ตัวอย่างที่ 22 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

1. B: หมอเค้าก็ตำแรงมาก คุณรู้ได้ไงว่ากินตัวนี้ มันส่งผลต่อร่างกายนะ นี่มันก็มี
2. ผล มันไม่ดีใจ
3. A: → หมออาจว่า **แค่นิด**หน่อยน่าแก คงไม่มีผลเสียอะไรมาก

...

จากตัวอย่างที่ 22 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้ถ้อยคำลดปริมาณในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้คือคำว่า “แค้” (บรรทัดที่ 3)

นอกจากการใช้คำว่า “ค่อนข้าง” “ค่อนข้างจะ” “แค้” และ “เพียง” เพื่อลดปริมาณความเห็นแย้งของผู้พูดแล้ว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังใช้คำบอกจำนวนเพื่อลดปริมาณความเห็นแย้งดังกล่าวด้วย คำที่ปรากฏใช้คือ “นิด” “นิดนึง” “หน่อย” และ “เล็กน้อย” เช่น

ตัวอย่างที่ 23 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 9

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. B: คือถ้าเป็นนักร้อง เออ ชั้นก็ชอบคุณะ แบบ เออ คนที่แบบหน้าตาดี ๆ แบบ
2. ดูหนังเราก็อยากเห็นคนที่แบบ หน้าตีสวย ถ้า นี่ก็ ก็ทำมา ทำมาเยอะ
3. เหมือนกัน ไม่ใช่หรือ
4. A: → มันก็หน้าเค้าก็ดูอยู่แล้วเว้ยแต่พอเค้าทำนิดนึงมันก็ดูดีขึ้นแล้วอะ

...

จากตัวอย่างที่ 23 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้ถ้อยคำบอกจำนวนเพื่อลดปริมาณในการแสดงความคิดเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้คือคำว่า “นิดนึง” (บรรทัดที่ 4)

3.1.1.2.4 การใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจน

การใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจน ได้แก่ การใช้คำหรือถ้อยคำที่ไม่เจาะจงเป้าหมายถึงคู่สนทนาโดยตรง แต่เลือกที่จะใช้ถ้อยคำรวมๆ ไม่เจาะจงคนใดคนหนึ่งอย่างชัดเจน การใช้ถ้อยคำไม่เจาะจงคู่สนทนาโดยตรงเช่นนี้ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของการแสดงความคิดเห็นแย้ง เพราะผู้พูดมิได้เจาะจงเป้าหมายในการแสดงความคิดเห็นแย้งถึงคู่สนทนาโดยตรง แต่ผู้พูดอาจหมายถึงบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ได้

ตัวอย่างที่ 24 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 3

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. B: มันลำบาก แล้วเราเป็นคน เก้งก้างนู่นนี่นั่นด้วยไง ต้องมานั่งใส่
2. กระโปรงต้องคอยระวัง เหมือนไม่ใช่แนวมั้ง
3. A : มันอาจ อาจจะเป็น วิธีการทำให้ ฝึกให้เราเป็น คนเรียบร้อยด้วย
4. มั้ง การใส่ชุดนักศึกษา
5. B : เหอะ ๆ
6. A : →แต่บางคน แต่บางคนที่ไม่ได้ใส่ชุดนักศึกษาอะ ก็ไม่ได้ ก็ไม่ได้แต่ง
7. ทะมัดทะแมงนะก็ไม่ได้แบบ เหมือนเค้าก็แต่งตัวแบบ ใส่กระโปรง

8. ใส่อะไรกันอะ เราว่าความ ส่วนมากที่ไม่ได้ใส่ชุดนักศึกษาอะ ไม่ ไม่
9. ไม่ค่อยเกี่ยวกับความคล่องตัวหรอก

...

จากตัวอย่างที่ 24 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A เลือกใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจน “บางคน”(บรรทัดที่ 6) เพื่อไม่ต้องการเจาะจงเป้าหมายในการแสดงความเห็นแย้งถึงคู่สนทนาโดยตรง

นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจนโดยการไม่เจาะจงคู่สนทนาโดยตรงแล้ว จากการศึกษาพบว่าในบางกรณีกลุ่มตัวอย่างก็อาจใช้ถ้อยคำที่ทำให้การพูดของตนมีความชัดเจนน้อยลง ซึ่งคำที่มักปรากฏใช้ ได้แก่ “เหมือน” “เหมือนว่า” “เหมือนจะ” “ดูเหมือน” “ดูเหมือนว่า” “ประมาณ” “ประมาณว่า” “คล้าย” และ “คล้ายว่า” เช่น

ตัวอย่างที่ 25 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 22

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

...

1. R : อันนี้น่าจะเป็นภาพแรกนะ
2. L : → แต่อันนี้เหมือนมันจะต่อกันมากกว่า
3. R : มากกว่า ต่อกันแล้วเดินไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตัวอย่างที่ 25 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง L ใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจนในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำว่า “เหมือน”(บรรทัดที่ 2) เพื่อทำให้การพูดของตนมีความชัดเจนน้อยลง

ตัวอย่างที่ 26 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. A: มันก็ต้องทำใจยอมรับแบบว่าคือถ้าเราตัดสินใจอยู่ก่อนแต่งงานขึ้นมาเราก็
2. ต้องทำใจแบบว่าเอ้ยยังงั้นมันก็ต้องถูกนินทาอยู่ดี ไม่ว่าจะอะสมมติ
3. อาจจะไม่ได้อยู่ก่อนแต่งงานอาจจะไม่ได้อยู่ด้วยกัน

4. B: จริงอะ
5. A: →ก็คล้ายๆว่ายังถูกนิททาอยู่ดี เอ๊ยไปมาหาสู่กันโดยที่แบบว่าโดยไม่
6. ผ่านผู้ใหญ่อะ บางคนก็ไม่ผ่านผู้ใหญ่อย่างงี้ โหสังคมสมัยนี้เอาอะไร
7. มาวัดวะเอาอะไรมาวัดค่าความดี ความไม่ดี

...

จากตัวอย่างที่ 26 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้ถ้อยคำแบบไม่ระบุชัดเจนในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำว่า “คล้ายๆ ว่า” (บรรทัดที่ 5) เพื่อให้การพูดของตนมีความชัดเจนน้อยลง

3.1.1.3 การใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมหรือแสดงความคิดเห็นด้วยขึ้นก่อน

การใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมหรือแสดงความคิดเห็นด้วยขึ้นก่อน ในงานวิจัยนี้หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำกล่าวชมหรือถ้อยคำแสดงความคิดเห็นด้วยก่อนแล้วจึงแสดงความคิดเห็นแย้ง มักจะปรากฏคำเชื่อม “แต่...” เพื่อแสดงความขัดแย้งเสมือนนอกจากนี้ยังอาจปรากฏถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง (backchannel) “อือ” หรือ “อือ” ที่ใช้เพื่อแสดงการตอบรับความคิดเห็นของคู่สนทนาพร้อมด้วย

การใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมหรือแสดงความคิดเห็นด้วยขึ้นก่อนนับเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้งกลวิธีหนึ่ง เนื่องจากการกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้เห็นแย้งทั้งหมด แต่เห็นด้วยกับความคิดเห็นบางส่วนของคู่สนทนา ดังในงานวิจัยของ Takashi and Beebe (1993) Edstorm (2004) Houck, Pomona, and Fujii (2015) ที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งของคนญี่ปุ่น คนเวเนซุเอลา และคนญี่ปุ่นที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ตามลำดับ และจัดให้การแสดงความคิดเห็นด้วยบางส่วน (โดยนักวิชาการแต่ละท่านเรียกว่า token agreement, partial agreement positive remark และ pro-forma agreement ตามลำดับ) เป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้งที่คนทั้ง 3 วัฒนธรรมเลือกใช้

ตัวอย่างที่ 27 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 12

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

...

1. R : ก็ไอ้น้ำมันเป็นสีเหลืองอะ คือเหมือนพอไอ้น้ำมันไปคว่ำลง แบบว่า
2. คว่ำลง แบบว่าคว่ำแล้วคว่ำแล้วแบบมันจะตั้งขึ้นมารีเปล่าอะไร

3. อย่างงี้
4. L : งั้นแยกอันนี้ไว้ก่อนไหม ไอ้ที่มีด้วยกันสองตัว
5. R : อืม
6. L : อันนี้ มันตัวเดียวกันนะ
7. R : → **ใช่** แต่ว่าเหมือนมันกระเด็นตัวเพื่อให้โอเนี่ย สำหรับเรานะคิดว่า
8. ลอยไปฝั่งนี้รีเปลา เข้าใจปะ

...

จากตัวอย่างที่ 27 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง R ใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่มีการแสดงความเห็นด้วยขึ้นก่อนในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำว่า “ใช่” (บรรทัดที่ 7) และคำเชื่อม “แต่...” (บรรทัดที่ 7)

ตัวอย่างที่ 28 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการศึกษาที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีกรรยาก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

1. B : อยู่ด้วยกันอย่างงั้นอย่างงี้เลยหรือแล้วแบบอะแกลองคิดดูถ้า
2. แก่ไม่คิดจะแต่งงานขึ้นมา ลูก! ออกมาแล้วอะไรจะรองรับอะ
3. พวกกฎหมายกฎหมายก็ไม่รองรับเด็กที่มันแบบว่าลูกนอก
4. ทะเบียนสมรสอะไรอย่างเงี้ย
5. A : อ้อ
6. B : เข้าใจปะ ยังไงทะเบียนสมรสก็ยังมีความสำคัญกว่าไม่มีนะเว้ย
7. A → **อ้อ** (พยักหน้ารับคู่สนทนา) **ส่วนหนึ่งซั้ก็คิดแบบแคะเว้ย**
8. **แต่คือแบบยังงั้จะถึงจะมีทะเบียนสมรส ลูกที่เกิดมาก็ไม่ได้ใช้**
9. **นามสกุลพ่อใช่ปะแต่ใช้นามสกุลแม่ คือมันก็ได้เป็นปัญหา**
10. **อะไรก็มีนามสกุลใช่ เออ**

...

จากตัวอย่างที่ 28 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่มีการแสดงความเห็นด้วยขึ้นก่อนในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้ถ้อยคำว่า “ส่วนหนึ่งซั้ก็คิด

แบบเกาะเว้ย” (บรรทัดที่ 7) และคำเชื่อม “แต่...”(บรรทัดที่ 8) ร่วมกับถ้อยคำแสดงการเป็นผู้ฟัง (backchannel) “อือ” ที่ใช้เพื่อแสดงการตอบรับความคิดเห็นของคู่สนทนา (บรรทัดที่ 7)

ตัวอย่างที่ 29 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 3

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

- ...
1. B: ไม่ต้องมานั่งแต่งตัวแบบ ถ้าใส่ชุดนักศึกษาแบบมันทำอะไรลำบากอะเราว่า สำหรับ
  2. นักกีฬามันก็:: แต่เราที่เราเห็นคนส่วนใหญ่ก็ใส่ชุดธรรมดากันเยอะนะ แบบส่วนใหญ่จริง ๆ อะ
  3. ใหญ่จริง ๆ อะ
  4. A:→ความคิดแกก็โอเคเลยนะแต่ฉันว่าใส่ชุดนักศึกษาแล้วเวลาออกไปข้างนอกแล้วมัน
  5. ให้ความรู้สึกที่ตึกว่า แบบ เรา อืม มัน มหาลัยดัง ๆแบบ พอใส่ชุดนักศึกษา
  6. แล้วแบบ พอได้ใส่แล้วเออ อืม มันน่าภูมิใจใจ ภูมิใจในสถาบัน
- ...

จากตัวอย่างที่ 29 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมขึ้นก่อนในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำว่า “โอเค” (บรรทัดที่ 4) และคำเชื่อม “แต่...” (บรรทัดที่ 4)

3.1.1.4 การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ

การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจในสิ่งหรือข้อมูลที่คู่สนทนากล่าวถึง คำกริยาที่มักปรากฏใช้ คือ “สงสัย” “งง” “ประหลาดใจ” “แปลกใจ” และ “ไม่เข้าใจ” นอกจากนี้ยังปรากฏใช้คำอุทานแสดงความสงสัย เช่น “เอ๊ะ” “เอ” เป็นต้น ในบางกรณีอาจปรากฏร่วมกับกลวิธีการถามตั้งในลักษณะการถามเพื่อแสดงความสงสัยคู่สนทนา

กลวิธีการแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจต่างกับกลวิธีการถามตั้งในลักษณะการถามเพื่อแสดงความสงสัยคู่สนทนาตรงที่กลวิธีการแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคบอกเล่าที่มีคำกริยาสงสัย “งง” “ประหลาดใจ” “แปลกใจ” และ “ไม่เข้าใจ” อย่างชัดเจนในถ้อยคำ (ในบางกรณีอาจปรากฏใช้คำอุทานแสดงความสงสัย เช่น “เอ๊ะ” “เอ” เป็น

ต้น) เพื่อแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจในการแสดงความคิดเห็น ขณะที่กลวิธีการถามถึงในลักษณะการถามเพื่อแสดงความสงสัยคู่สนทนาเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคคำถามในการถามถึงข้อมูลบางอย่างที่คู่สนทนากล่าวถึงด้วยความสงสัยหรือประหลาดใจเพื่อแย้งหรือท้วงความคิดเห็นของคู่สนทนา

การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจจัดเป็นกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ต้องการเผชิญหน้าคู่สนทนาโดยการกล่าวแย้งโดยตรงไปตรงมา แต่เลือกที่จะใช้ถ้อยคำแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจในสิ่งหรือข้อมูลที่คู่สนทนากล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) Takashi and Beebe (1993) Ressa-Miller (2000) และ Lei Shen (2006) ที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษากรีก ญี่ปุ่น อเมริกัน และจีน ตามลำดับ และจัดให้กลวิธี การแสดงความสงสัยหรือประหลาดใจเป็นกลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 30 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 6

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

- ...
1. R : ไ้ตัวเล็กโดนสปริงแต่ว่ามันเล็กเกินมันเลยโดนทับตายก่อน
  2. L : → ไม่หนิ เอ๊ะ แล้วมันจะเล็กเกินทับได้ยังไง งง
  3. R : อ้อ
  4. L : → เอ๊ะ งง
- ...

จากตัวอย่างที่ 30 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง L ใช้กลวิธีการแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำว่าอุทาน “เอ๊ะ” และคำกริยา “งง” (บรรทัดที่ 4)

ตัวอย่างที่ 31 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 2

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามมีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

- ...
1. B : มันก็ขึ้นอยู่กับว่าบางทีอะ อย่างไน้ๆ บอกช่วงโปรโมชั่น เออช่วง

2. อยู่ก่อนแต่งอะไรอย่างเงี้ยของบางคู่ก็เหมือนกับเป็นช่วงโปรโมชันจะ
3. เอาใจไข่ม้อย อะไรอย่างเงี้ย แต่พออยู่ด้วยกันอะ ก็เรียกว่าทะเลียน
4. สมรสเป็นอะไรที่วัดใจกันมากกว่านะ แต่ว่าเอาที่นี้มันผูกมัดกันแล้ว
5. ไข่ปะผูกมัดกันแล้วมันต้องแบบว่าที่นี้ชีวิตคุณอะ คุณก็ไม่ใช่แบบว่า
6. อันนี้
7. A: → นำแปลกใจนะ ที่คนบอกนักบอกหนาว่าอยู่ก่อนแต่งไม่ดี
8. อย่างจูนอย่างนี้ ชั้นก็เห็นอยู่กันก่อนให้เยอะไป

...

จากตัวอย่างที่ 31 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีการแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำกริยา “แปลกใจ” (บรรทัดที่ 7) ร่วมกับกลวิธีการถามตั้งในลักษณะการถามเพื่อแสดงความสงสัยคู่สนทนาในโครงสร้าง [คำกริยาแสดงการคิดหรือการรับรู้ “คิด”+ คำแสดงการถาม “หรือ”(หรือ)] (ที่ขีดเส้นใต้บรรทัดที่ 7)

3.1.1.5 การแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจ

การแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจเพื่อแย้ง คำกริยาที่มักปรากฏใช้ คือ “ไม่แน่ใจ” “ไม่มั่นใจ” และ “เกรงว่า”

กลวิธีการแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจต่างกับกลวิธีการถามตั้งในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาตรงที่กลวิธีการแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคบอกเล่าที่มีคำกริยาแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจ “ไม่แน่ใจ” “ไม่มั่นใจ” และ “เกรงว่า” เพื่อแสดงความลังเลหรือความไม่มั่นใจของตนเอง ขณะที่กลวิธีการถามตั้งในลักษณะการถามความมั่นใจหรือความแน่ใจของคู่สนทนาเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคคำถามในการถามถึงความมั่นใจหรือความแน่ใจในข้อมูลบางอย่างที่คู่สนทนากล่าวถึงเพื่อแย้งหรือท้วงความคิดเห็นของคู่สนทนา

การแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจในสถานการณ์ที่มีความเห็นแย้งจัดเป็นกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของทั้งถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้ง เพราะการแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ยืนยันว่าความคิดของตนเองถูกต้อง วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) Takashi and Beebe (1993) Song (1993) และ Ress-Miller

(2000) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษากรีก ญี่ปุ่น เกาหลีและอเมริกัน ตามลำดับ และจัดให้กลวิธีการแสดงความล้มเหลวหรือไม่แน่ใจเป็นกลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนัก ความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 32 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 10

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

...

1. R : มันเหมือนจะเหยียบสีเหลือง
2. L : อันนี้คู่กัน
3. R : → รีเปล่า **ไม่แน่ใจ**
4. L : เอาอันนี้คู่กันไว้ก่อน

...

จากตัวอย่างที่ 32 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง R ใช้กลวิธีการแสดงความล้มเหลวหรือความไม่แน่ใจในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำกริยา “ไม่แน่ใจ” (บรรทัดที่ 3)

ตัวอย่างที่ 33 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรม ใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. A: อืม ก็ ใช่ คือมันไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องของแบบความเท่าเทียมหรือไม่เท่า
2.   เทียมในสังคมไง เพราะศัลยกรรมมันอยู่ที่แบบ ก็ถ้ามีพาวเวอร์พอที่จะ
3.   ทำ ก็แล้วยอมรับผลได้ก็ไปทำ แต่ถ้ายังไม่ก็ต้องยอมรับในที่ตัวเอง
4.   เป็นอยู่ตอนนี้ อืม เราถึงบอกไงว่าแบบศัลยกรรมมันไม่ได้มีข้อเสียอะไร
5.   หรอก เพียงแต่ว่าคนเรามันแค่แบบอคติและก็คิดไปเองแค่นั้นแหละ ใน
6.   ความรู้สึกรออะนะ
7. B: แต่มันก็ยังไม่มีการแบบบอกมานะว่าแบบทำศัลยกรรมอย่างเงี้ย
8.   → **ฉันไม่มั่นใจ**ว่าพออยู่ไปจนถึงแบบอายุมากอะ แล้วมันจะแบบไม่เกิด
9.   ผลข้างเคียง ไม่เกิดอะไรขึ้นอะ

...

จากตัวอย่างที่ 33 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำกริยา “ไม่มั่นใจ” (บรรทัดที่ 7)

3.1.1.6 การเสนอแนะ

การเสนอแนะ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการใช้ถ้อยคำเสนอแนะให้คู่สนทนากระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมักปรากฏการใช้คำว่า “ลอง” “น่า” “ควร” “น่าจะ” หรือ “ควรจะ” ในถ้อยคำ

การเสนอแนะนับเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้งกลวิธีหนึ่ง เนื่องจากการเสนอแนะเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ต้องการเผชิญหน้าคู่สนทนาโดยการกล่าวแย้งอย่างตรงไปตรงมา แต่เลือกที่จะใช้ถ้อยคำเสนอแนะให้คู่สนทนาลองไปพิจารณา วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Takashi and Beebe (1993) และ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของคณิสต์อเมริกัน ตามลำดับ และจัดให้การเสนอแนะเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้งที่คณิสต์อเมริกันเลือกใช้

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีการเสนอแนะ สามารถจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ 1.การเสนอแนะให้พิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็น 2.การเสนอแนะเพื่อเปลี่ยนความคิดเห็น 3.การเสนอแนะเพื่อทำสิ่งอื่น และ 4.การเสนอแนะเพื่อให้ถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่น

3.1.1.6.1 การเสนอแนะเพื่อให้พิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็น

การเสนอแนะเพื่อให้พิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็น ได้แก่ การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการใช้ถ้อยคำเพื่อเสนอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็นเดิม มักปรากฏการใช้คำว่า “ลอง” “น่า” “ควร” “น่าจะ” หรือ “ควรจะ” ร่วมกับคำกริยา “คิด” หรือ “ทบทวน” และคำขยาย “อีก” ในถ้อยคำ

ตัวอย่างที่ 34 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1. B : ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีหรอกที่จะต่ำกว่า 3 ครั้งอะ ส่วนใหญ่ก็อยาก
2. ไปจิ้มโน้นเพิ่มจิ้มนี้เพิ่ม ทำจมูก ตัดกราม เฮ้ยมีๆ อยู่คนนึงนะที่

3. จินอะชื่อหวางเปยมั่งที่เป็นนักร้องอะ คือไปจะผ่าตัดกรมเว้ย อัน
4. นี่คือครั้งที่ 3 นึกออกมั๊ย ก่อนหน้านี่ก็ทำจุกทำอะไรมาแล้วละ ก็
5. สวยอะนะเป็นนักร้องแต่มันบอกอยากสวยมากกว่านี้ ก็เข้าผ่าตัด
6. โรงพยาบาลรัฐเนี่ยแหละเข้าพร้อมแม่คนละห้องกัน คือแม่ก็ผ่าตัด
7. ด้วยเว้ย แต่ปรากฏว่าหมอะทำพลาดก็คือทำให้เลือดไปอุดตัน
8. หลอดลม ก็คือตาย
9. A : ตาย
10. B : เพิ่ง 20 กว่าๆ เอง ดูดิอนาคตอีกตั้งเยอะอะ
11. A : อันนี้ก็เป็นแค่เคสตัวอย่างที่ไม่ดีเปล่าวะ คือมันก็มีแบบดี ๆ
12. B : → **ทดลองคิดดี ๆ** ชั้นไม่ค่อยจะโอเคเท่าไรกับไอศลยกรรมแบบนี้

จากตัวอย่าง 34 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการเสนอแนะในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อให้คู่สนทนาพิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมเสริมความงามโดยปรากฏคำว่า “ลอง” ร่วมกับคำกริยา “คิด” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 12)

3.1.1.6.2 การเสนอแนะเพื่อให้เปลี่ยนความคิดเห็น

การเสนอแนะเพื่อให้เปลี่ยนความคิดเห็น ได้แก่ การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการใช้อ้อยคำเพื่อเสนอให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม มักปรากฏการใช้คำว่า “ลอง” “น่า” “ควร” “น่าจะ” หรือ “ควรจะ” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” “เลิก” หรือ “หยุด” ในถ้อยคำ

กลวิธีการเสนอแนะเพื่อให้เปลี่ยนความคิดเห็นต่างกับกลวิธีการเสนอแนะเพื่อให้พิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็นตรงที่กลวิธีการเสนอแนะเพื่อให้เปลี่ยนความคิดเห็นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเสนอแนะให้คู่สนทนาเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือการกระทำเดิม ขณะที่กลวิธีการเสนอแนะเพื่อให้พิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดต้องการเพียงให้คู่สนทนาไตร่ตรองความคิดเห็นหรือการกระทำนั้นอีกครั้ง

นอกจากนี้กลวิธีการการเสนอแนะเพื่อให้เปลี่ยนความคิดเห็นยังแตกต่างกับกลวิธีการถามเพื่อให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นตรงที่กลวิธีการเสนอแนะให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคบอกเล่าที่มีคำว่า “ลอง” “น่า” “ควร” “น่าจะ” หรือ “ควรจะ” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” “เลิก” หรือ “หยุด” ในถ้อยคำ เพื่อเสนอแนะให้คู่สนทนาเปลี่ยน

ความคิดเห็นหรือการกระทำเดิม ขณะที่กลวิธีการถามเพื่อให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคคำถามในการชี้แนะให้คู่สนทนาเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้น

ตัวอย่างที่ 35 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 2

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. A : อันนี้มันก็แค่ชู้ชิตกัน แบบว่า ยังไงอะ
2. B : อย่างงี้ก็แสดงว่าเค้าก็ยังไม่ยอมรับกันดิ เออ
3. A : มันก็ยอมรับกันส่วนน้อยเว้ย คือแบบคนรู้จักขึ้นอะ เค้าก็อยู่ก่อน
4. แต่งนานมากนะเว้ย นานมาก เค้าอยู่กันก่อนแต่งเพราะเค้า
5. ต้องการดูใจกันเว้ย เค้าอยู่กันประมาณยี่สิบปีอะ ซึ่งแบบถ้าเป็น
6. คนอื่นเค้าก็คงไปแล้วไข่ม้อย เออแต่เนี่ยเค้ารักกันจริงๆ เค้าต้องการ
7. พิสูจน์ก่อนเว้ย สรุปว่าการอยู่ก่อนแต่งเค้าต้องการพิสูจน์ว่าอีก
8. ฝ่ายนึงรักกันจริงรีเปลา เออ
9. B : → จริงๆแล้วแก**ควร**จะ**เปลี่ยน**ความคิดใหม่ะเว้ย ที่จริงการพิสูจน์
10. ความรักมันก็ไม่ใช่แค่แบบว่าการกินนอน ที่จริงอะถ้าแค่เวลาเกิด
11. ปัญหาเราอยู่เคียงข้างกัน อันนี้สำหรับเรานะเราคิดว่ามันพอแล้ว
12. อะ

...

จากตัวอย่าง 35 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการเสนอแนะในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานโดยปรากฏคำว่า “ควร” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 9)

3.1.1.6.3 การเสนอแนะเพื่อให้ทำสิ่งอื่น

การเสนอแนะเพื่อให้ทำสิ่งอื่นได้แก่ การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการใช้ถ้อยคำเพื่อเสนอวิธีการหรือแนวทางอื่นแก่คู่สนทนา มักปรากฏการใช้คำว่า “ลอง” “น่า” “ควร” “น่าจะ” หรือ “ควร” ในถ้อยคำ

กลวิธีการการเสนอแนะเพื่อให้ทำสิ่งอื่นแตกต่างกับกลวิธีการถามเพื่อเสนอทางเลือกอื่นตรงที่กลวิธีการเสนอแนะเพื่อให้ทำสิ่งอื่นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคบอกเล่าที่มีคำว่า “ลอง” “น่า” “ควร” “น่าจะ” หรือ “ควรจะ” ในถ้อยคำ เพื่อเสนอแนะให้คู่สนทนากระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่แตกต่างไปจากการกระทำเดิม ขณะที่กลวิธีการถามเพื่อเสนอทางเลือกอื่นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคคำถามในการชี้แนะให้คู่สนทนาทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่แตกต่างจากการกระทำเดิมนั้น

ตัวอย่างที่ 36 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 4

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. A : เราที่ ที่เราเคยออกมันหิวอะ มัน มันก็จะยิ่งกัน มันก็ยิ่งอ้วนอะ
2. B : แกหิวอะไร:!
3. A : หิวข้าวอะ มันแบบมันเสียพลังงานไปเยอะอะมันก็เลยทำให้เราหิว
4. มากขึ้นอะ แล้วที่นี้เราก็ต้องกิน กินแล้วก็อ้วน
5. B : → **เกลองคิดถึงวิธีการ ก่อนแกจะเบิร์นแคลอรีได้แต่แคลอรีแล้ว**
6. **แบบ ชันแบบ บางที่ชันวิ่งเนี่ยะ วิ่งประมาณครึ่งชั่วโมง เบิร์นได้**
7. **ประมาณสามร้อยห้าสิบบ** เกลองคิดดูว่ากว่าจะวิ่งได้แต่ชันก็คิดถึง
8. แคลอรีที่ชันผลาญไปได้แล้วชันก็แบบ จะคิดว่าชันนะ กินอะไรไม่ลอง
9. อะไรประมาณนี้อะแก

...

จากตัวอย่าง 36 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการเสนอแนะในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อให้คู่สนทนาใช้วิธีการวางแผนก่อนการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อลดความอ้วนแทนการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารโดยปรากฏคำว่า “ลอง” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 5)

3.1.1.6.4 การเสนอแนะเพื่อให้ถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่น

การเสนอแนะเพื่อให้ถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ได้แก่ การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการใช้อ้อยคำเพื่อเสนอให้คู่สนทนาถามความคิดเห็นหรือความเห็นชอบจากบุคคลอื่นว่าความคิดเห็นของคู่สนทนานั้นถูกต้องหรือไม่ อย่างไรก็ตามปรากฏการใช้คำว่า “ลอง” “น่า” “ควร” “น่าจะ” หรือ “ควรจะ” ในถ้อยคำ

กลวิธีการการเสนอแนะเพื่อให้ถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่นแตกต่างกับ
 กลวิธีการถามเพื่อให้คู่สนทนาถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่นตรงที่กลวิธีการเสนอแนะเพื่อให้ถาม
 ความคิดเห็นจากบุคคลอื่นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้ใช้รูปประโยคบอกเล่าที่มีคำว่า “ลอง” “น่า” “ควร”
 “น่าจะ” หรือ “ควรจะ” ในถ้อยคำ เพื่อเสนอแนะให้คู่สนทนาถามความคิดเห็นหรือทัศนคติจากบุคคลที่
 สวมก่อนกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขณะที่กลวิธีการถามเพื่อให้คู่สนทนาถามความคิดเห็นจากบุคคลอื่นเป็น
 กลวิธีที่ ผู้พูดเลือกใช้ใช้รูปประโยคคำถามในการชี้แนะให้คู่สนทนาถามความคิดเห็นหรือทัศนคติจากบุคคล
 ที่สวมก่อนกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น

ตัวอย่างที่ 37 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิต
 แบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

- ...
1. A : gen นั้นขึ้นไป ผู้หญิงอาจจะอยู่ gen y อะไรใหม่ๆ
  2. B : เป็นสาวใหม่
  3. A : อะไรใหม่ๆ
  4. B : ชั้นแต่งงานอะ ชั้นจะไปอยู่กับครอบครัวชั้น ยังไงก็ต้องกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอีกอยู่ดีอะไรอย่างเงี้ย เออ มันก็เลยแบบว่า ผู้ชาย
  5. เป็นอะไรที่ต้องปรับตัว บางบ้านนะผู้ชายก็ปรับตัวเข้าหาฝั่งผู้หญิงได้ง่าย
  6. บางบ้านผู้หญิงจะไม่ค่อยยอมปรับตัวอะไรอย่างเงี้ย ว่าอย่างสังคมพ่อแม่
  7. เรา เราเห็นหลายคู่แล้วค่อนข้างที่จะแบบว่าเห็นเรื่องครอบครัวมาก่อน
  8. ใช้ปะ นอกจากที่เค้าจะปรับตัวเข้าหากันเองได้แล้วอะเค้าก็ต้องปรับตัว
  9. เข้าหาครอบครัวด้วย เออแล้วเวลาเค้าคบอะไรอะ เค้าจะเข้าทางตรอก
  10. ออกทางประตูใช้ปะ
  11. A : โบราณจัง
  12. B → แกน่าจะถามพ่อแม่ก่อนนะ ไม่ใช่อยู่แกก็ชอบเสื้อผ้าไปอยู่
  13. กับใครก็ไม่รู้ ชั้นว่า คือแบบเค้าก็เข้าทางพ่อแม่ ให้พ่อแม่รับรู้อะ เออ
  14. ชั้นคบกับคนนี้นะ ถ้าเกิดจะให้อยู่ด้วยกันยังไงก็ต้องมีการบอกพ่อแม่
  15. ก่อน ป้ามา เราจะอยู่ด้วยกันนะ เค้าเป็นคนยังไงคือควรให้พ่อแม่รู้
  16. ก่อน ไม่ว่าจะยังไงก็ตาม

จากตัวอย่าง 37 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการเสนอแนะในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อให้คู่สนทนาลองถามความคิดเห็นจาก “พ่อแม่” เกี่ยวกับการใช้ชีวิตอยู่กันแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงาน โดยปรากฏคำว่า “น่าจะ” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 13-14)

3.1.1.7 การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็น

การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการขอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม มักปรากฏคำกริยา “ขอ” หรือ “อยากให้” ร่วมกับคำบอกจำนวนเพื่อลดปริมาณ “นิด” “หน่อย” “นิดนึง” และ/หรือคำบอกมาลา “เถอะ” ในถ้อยคำ

กลวิธีการขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นต่างกับกลวิธีการเสนอแนะให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นตรงที่การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้คำกริยา “ขอ” หรือ “อยากให้” (ในบางกรณีผู้พูดอาจใช้กลวิธีการขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้คำกริยาแสดงควาหวังต่อคู่สนทนา “หวังว่า”) อย่างชัดเจนในถ้อยคำเพื่อขอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นนั้นอีกครั้ง ขณะที่กลวิธีการเสนอแนะให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้คำ “ลอง” “น่า” “ควร” “น่าจะ” หรือ “ควรจะ” ในถ้อยคำเพื่อเสนอแนะให้คู่สนทนาพิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม

การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นนับเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้งกลวิธีหนึ่ง เนื่องจากการขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ต้องการบังคับให้คู่สนทนาเชื่อความคิดเห็นของผู้พูดอย่างตรงไปตรงมา แต่เลือกที่จะแสดงความเห็นแย้งโดยการขอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีการขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.การขอให้พิจารณาความคิดเห็น และ 2. การขอให้เปลี่ยนความคิดเห็น

3.1.1.7.1 การขอให้พิจารณาความคิดเห็น

การขอให้พิจารณาความคิดเห็นได้แก่ การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการขอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือทบทวนความคิดเห็นเดิม มักปรากฏคำกริยา “ขอ” “ขอให้” หรือ “อยากให้” ร่วมกับคำกริยา “คิด” หรือ “ทบทวน” คำขยาย “อีก” และ/หรือคำบอกจำนวนเพื่อลดปริมาณ “นิด” “หน่อย” “นิดนึง” และ/หรือคำบอกมาลา “เถอะ” ในถ้อยคำ

ตัวอย่างที่ 38 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. A : มันอาจ มันอาจจะเป็น วิธีการทำให้ ฝึกให้เราเป็น คนเรียบร้อยด้วย
2. มั้ง การใส่ชุดนักศึกษา
3. B : เหอะ ๆ
4. A : → แต่บางคนแต่บางคน **ชั้นขอให้แกคิดดูอีกนิดนึงที่ไม่ได้ใส่ชุด**
5. นักศึกษาอะก็ไม่ได้ ก็ไม่ได้แต่งตัวทะมัดทะแมงนะก็ไม่ได้แบบ เหมือน
6. เค้าก็แต่งตัวแบบ ใส่กระโปรง ใส่อะไรกันอะ เราว่าความ ส่วนมากที่
7. ไม่ได้ใส่ชุดนักศึกษอะ ไม่ ไม่ ไม่ค่อยเกี่ยวกับความคล่องตัวหรอก
8. B : อืม:: อ้าวแล้วบางทีมันก็ดูเทห์::นะใส่ชุดธรรมดาเนะ แบบ แบบมาคุย
9. กันเฮ้ยวันนี้ชุดกูเป็นยังไงบ้าง อะไรแบบเนี่ยะ
10. A : นั่นแหละยังไม่ดี

...

จากตัวอย่างที่ 38 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีการขอให้พิจารณาความคิดเห็นในการแสดงความคิดเห็นแย้งโดยปรากฏคำกริยา “ขอให้” ร่วมกับคำกริยา “คิด” คำขยาย “อีก” และคำบอกจำนวนเพื่อลดปริมาณ “นิดนึง” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 4)

นอกจากคำกริยา “ขอ” แล้ว ในบางกรณีกลุ่มตัวยังเลือกใช้คำกริยา “อยาก ให้” เพื่อขอให้พิจารณาความคิดเห็น เช่น

ตัวอย่างที่ 39 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำคนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรม ใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. A : มันก็อาจ มันอาจจะในขณะที่เป็นการเสพติด แต่อย่างน้อยมันเป็น
2. การเสพติดที่ไม่เดือดร้อนใครอะ เพราะอย่างถ้าทำไขปะ ถ้า
3. สมมติอะ ถ้าสมมติเราไปทำศัลยกรรม คนที่ทำก็เรา มันจะหน้าจะ
4. แปลกหรืออะไรมันก็หน้าเรา เงินที่เอาไปทำมันก็เงินเราไง และถ้า

5. ถ้าเราทำและมัน ถ้าเราทำและเรามีความสุขแล้วมันไม่ ไม่ได้แบบ
6. ไม่ได้ไปเดือดร้อนใครอะไรมาก เรากี่ เออ มันก็โอเคปะ ยังไงมันก็
7. เป็นของเรา
8. B : แต่มันก็
9. A : → ฉันอยากให้เห็นเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่

...

จากตัวอย่างที่ 40 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีการขอให้เปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแสดงความเห็นแย้ง โดยปรากฏคำกริยา “อยากให้เห็น” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 9)

3.1.1.7.2 การขอให้เปลี่ยนความคิดเห็น

การขอให้เปลี่ยนความคิดเห็นได้แก่ การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการขอให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม มักปรากฏคำกริยา “ขอ” “ขอให้” หรือ “อยากให้เห็น” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” คำขยาย “ใหม่” และ/หรือคำบอกจำนวนเพื่อลดปริมาณ “นิด” “หน่อย” “นิดนึง” และ/หรือคำบอกกาลา “เถอะ” ในถ้อยคำ

กลวิธีการขอให้เปลี่ยนความคิดเห็นต่างกับกลวิธีการขอให้พิจารณาความคิดเห็นตรงที่กลวิธีการขอให้เปลี่ยนความคิดเห็นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดแสดงเจตนาขอให้คู่สนทนาเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือการกระทำเดิม ขณะที่กลวิธีการขอให้คู่สนทนาพิจารณาความคิดเห็นเป็นกลวิธีที่ผู้พูดต้องการเพียงขอให้คู่สนทนาไตร่ตรองความคิดเห็นหรือการกระทำนั้นอีกครั้ง

ตัวอย่างที่ 40 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่วง

...

1. A: ไม่รู้อะ แต่จริงๆนะเราว่า ถ้าเกิดว่าเรามีตังค์เรากี่แบบอยากจะไปทำ
2. ใครๆ ก็อยากสวยจริงปะ และเราก็ไม่เห็นว่ามันจะมีข้อเสียอะไร
3. มากมาย
4. B : → มันมีข้อเสียนะเว้ย ขอให้เห็นเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่นิดนึงถ้าเกิดไปทำ
5. อย่างเงี้ย ตอนแรกมัน อะ สมมติเสริมจมูกไข่มะ มันก็ต้องใส่ซิลิโคน
6. แล้วถ้าเกิดแบบ เรากี่ต้องระวังไม่ให้แบบไปชนนู่นชนนี่อะ ถ้าเกิด

7.   แบบมันเกิดอะไรขึ้นมาอะ และถ้าเกิดร่างกายเราไม่ยอม ไม่ยอมรับไอ้
8.   พวกสิ่งแปลกปลอมที่มันเข้ามาในร่างกายอะ มันก็เกิดผลข้างเคียงนะ
9.   เว้ย

จากตัวอย่างที่ 40 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการขอให้เปลี่ยนความคิดเห็นในการแสดงความเห็นแย้งโดยปรากฏคำกริยา “ขอให้” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” คำขยาย “ใหม่” และ “คำบอกจำนวนเพื่อลดปริมาณ “นิดนึง” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 4)

ตัวอย่างที่ 41 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

- ...
1. B :   เค้าก็ยังไม่รู้สิว่าแบบมันก็ยังไม่ได้อยู่ดีอะ เพราะว่ามัน ชีวิตคนเรานั้นก็ไม่แน่
  2.   ไม่นอนอะ ถ้าแบบ คือบางทีอยู่อย่างเงี้ย เราอาจจะแบบ เออ อาจจะไม่ได้
  3.   แพ้อะไรอย่างเงี้ย ถ้าเกิดเราไปทำขึ้นมาอย่างเงี้ย บางทีถ้าเกิดสมมติแพ้
  4.   ขึ้นมาหรืออะไรขึ้นมาอย่างเงี้ย
  5. A :   อืม
  6. B :   แล้วแบบ เราต้องมานั่งเสียใจหรืออะไรอย่างเงี้ยไข่ม้อย บางทีแบบคนที่
  7.   → เสียใจที่สุดอะ อาจจะเป็นพ่อแม่ของเราอย่างเงี้ย ชั้นขอให้แกเปลี่ยน
  8.   → ความคิดใหม่อะ
- ...

จากตัวอย่างที่ 41 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการขอให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแสดงความเห็นแย้ง โดยปรากฏคำกริยา “ขอให้” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 7-8)

นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้กลวิธีการขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นโดยเลือกใช้คำกริยา “ขอ” หรือ “อยากให้” อย่างชัดเจนในถ้อยคำเพื่อขอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นนั้นอีกครั้งแล้ว จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังเลือกใช้กลวิธีการขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นโดยการใช้คำกริยาแสดงความคาดหวัง “หวังว่า” เพื่อขอให้คู่สนทนาพิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม เช่น

ตัวอย่างที่ 42 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 4

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. A: มันจะลงเร็วไง ผอมแบบนี้ก็สวยเลย
2. B: แล้วทำไมถึงอยากผอมเร็ว
3. A: ไม้ไงก็ถ้าออกกำลังกายอย่างเดี๋ยวมันช้าไป แบบเราไม่ใช่เด็กที่เราจะเผาผลาญดีแล้วไง
4. ...
5. B: → เออ ฉันหวังว่าจะเปลี่ยนความคิดใหม่ซะเว้ย ก็ควบคุมอาหารด้วย
6. ...

...

จากตัวอย่างที่ 42 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการขอให้เปลี่ยนความคิดเห็นในการแสดงความคิดเห็นแย้งโดยการแสดงความคาดหวังว่าคุณสนทนาจะเปลี่ยนความคิดเห็นเดิมซึ่งปรากฏคำกริยา “หวังว่า” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” คำขยาย “ใหม่” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 5)

ตัวอย่างที่ 43 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. B: มันผอมมันมีวันผอมแต่แกอยากผอมแบบอยู่นาน ๆ หรือแกอยากผอม
2. ...
3. A: แสบเดียวผอมสิ ไม่งั้นไม่ก็ไม่ทันนะ
4. B: ไม่ใช่ผอม แปลว่าอะไร ทำไมถึงผอมแสบเดียว ไม่ควรกินมันเลยด้วยซ้ำ
5. A: → แต่ก็กินยาบ้างนิดหน่อยไง ฉันหวังว่าแกคงเปลี่ยนความคิดเชื่อฉันนะ แล้ว
6. ...

...

จากตัวอย่างที่ 43 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีการขอให้เปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแสดงความเห็นแย้ง โดยปรากฏคำกริยา “อยากให้” ร่วมกับคำกริยา “เปลี่ยน” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 5)

3.1.1.8 การกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนา

การกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนาในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนาในผลัดก่อนหน้าเพื่อแสดงความเห็นแย้งทั้งนี้การกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนาเพื่อแย้งมักปรากฏทำนองเสียงสูงในถ้อยคำที่กล่าวซ้ำนั้น

ในสถานการณ์ที่มีการแสดงความเห็นแย้ง การกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนานับเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้งกลวิธีหนึ่งที่ผู้พูดใช้ในการแสดงความเห็นแย้งเนื่องจากการกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนาเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ต้องการกล่าวแย้งอย่างคู่สนทนาโดยตรงไปตรงมา แต่เลือกที่จะกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนาใน ผลัดก่อนหน้าด้วยทำนองเสียงสูงเสมือนเป็นการแสดงความประหลาดใจเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วย วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย Jones (1990) Kuo (1992) และ Kakava (1993; 2002) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของคนญี่ปุ่น จีน และกรีก ตามลำดับ และพบว่ากลวิธีการกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนาเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงกลวิธีหนึ่งที่ผู้พูดใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 44 บทสนทนาแบบแสดงความความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 9

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1. B : คิดดูดีเค้าว่าฉีดแค่เข็มเดียวอาจจะมีความเสี่ยงที่จะเป็นมะเร็งแค่
2. ประมาณ 5-10 เปอร์เซ็นต์ อันนั้นคิดไปเองนะ แล้วพอกีฟบอกว่ามัน
3. ต้องฉีดไปเรื่อยๆ โอกาสในการเป็นมะเร็งมันก็เพิ่มขึ้น
4. A : → **เพิ่มขึ้น**, (พูดด้วยทำนองเสียงสูงและทำสีหน้าแบบไม่เห็นด้วย)เพิ่ม
5. ยังไง

...

จากตัวอย่างที่ 44 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้การกล่าวซ้ำถ้อยคำบางส่วนของคู่สนทนาในผลัดก่อนหน้าเพื่อแสดงความเห็นแย้ง ในที่นี้ได้แก่ การกล่าวซ้ำคำว่า “เพิ่มขึ้น” ด้วยทำนองเสียงสูง(บรรทัดที่ 4) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของถ้อยคำในผลัดก่อนหน้าของคู่สนทนา (บรรทัดที่ 4)

นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะกล่าวซ้ำถ้อยคำบางส่วนในผลัดก่อนหน้าด้วยทำนองเสียงสูงเพื่อแย้งคู่สนทนาแล้ว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งยังกล่าวซ้ำถ้อยคำทั้งหมดในผลัดก่อนหน้าด้วยทำนองเสียงสูงเพื่อแสดงความเห็นแย้ง เช่น

ตัวอย่างที่ 45 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

1. A : มันก็อยู่ที่ว่าเราจะเลือกกินยี่ห้อไหนด้วย
2. B : มันจะทำให้ต้องกินไปตลอดชีวิต แล้วลดน้ำหนักเองไม่ได้อะดิ
3. A : ได้
4. B : →ได้, (พูดด้วยทำนองเสียงสูงและทำสีหน้าแบบไม่เห็นด้วย)ได้หรือ
5. A : ก็กินซั๊กพัก แล้วก็เลิก หันมาคุมอาหารแทน

จากตัวอย่างที่ 45 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้การกล่าวซ้ำถ้อยคำทั้งหมดของคู่สนทนาในผลัดก่อนหน้าเพื่อแสดงความเห็นแย้ง ในที่นี้ได้แก่ การกล่าวซ้ำคำว่า “ได้” ด้วยทำนองเสียงสูง (บรรทัดที่ 4) ซึ่งเป็นถ้อยคำในผลัดก่อนหน้าของคู่สนทนา (บรรทัดที่ 4)

3.1.1.9 การเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา

การเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการพูดหรือถามถึงสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือประเด็นเดิมของการสนทนา

การเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนานับเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนัก ความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้งกลวิธีหนึ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนาเป็นการแสดงว่าผู้พูดเลือกที่จะหลีกเลี่ยงการกล่าวแย้งคู่สนทนา โดยผู้พูดเลือกที่จะพูดหรือถามถึงสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือประเด็นเดิมดังในงานวิจัยของ Takashi and Beebe (1993) Song (1993) และ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น เกาหลี และอเมริกัน ตามลำดับ และพบว่าผู้พูดทั้ง 3 วัฒนธรรมเลือกใช้กลวิธีการเปลี่ยน

ประเด็นการสนทนาเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดง
ความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 46 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 7

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษา
สามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. B: แกจะแบบ เข้าไปในธรรมศาสตร์
2. A: ยิ่งๆชุดแบบเนี่ย เออ ถ้าเกิดว่ามันเคียดแค้นธรรมศาสตร์ มาเจอแก
3. แต่งชุดนักศึกษาธรรมศาสตร์ไป ละมันมายิ่งแกขึ้นมา มาชกแก ต่อย
4. แกแล้วแบบ มัน...
5. B: บ้า ธรรมศาสตร์ไปทำอะไรให้มันวะ
6. A: ไม่รู้
7. B: ธรรมศาสตร์ออกจะแบบ ออกจะช่วยการเมืองไทยนะเว้ย ไม่เห็นหรือ
8. A: ก็ดูแบบเป็นการเมืองเกินไปปะ
9. B: → **हितเตอร์ธรรมศาสตร์ปีนี้สวย ๆ หล่อ ๆ ทั้งนั้นเลยนะแก**
10. A: เหรอ เปลี่ยนเรื่องซะงั้น (หัวเราะ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

...

จากตัวอย่างที่ 46 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็น
การสนทนาโดยการพูดสิ่งอื่นในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือการกล่าวถึงเชียร์ฮิตเตอร์ของ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (บรรทัดที่ 9) ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือประเด็นการแต่งกายชุดไปรเวทมา
เข้าเรียนหรือสอบ

ตัวอย่างที่ 47 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำคนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรม
ใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1. A : มันก็ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณส่วนบุคคลเลยเว้ย คือมันความพอใจ
2. คือบางคนพอแค่นี้ คืออย่างเพื่อนเค้าทำแค่จมูก มันพอแค่นั้นมันก็

3. ไม่ทำอะไรต่อแล้ว เออถ้าแบบมันรู้สึกดีขึ้น
4. B : แต่ก็มีคนอื่นเยอะงะที่ไม่พอใจ
5. A : ส่วนใหญ่พอใจนะเว้ย
6. B : →เมื่อคืนอะเฮ้ย ได้ดูต้นรักกริมรั้วรีเปล่า
7. A : เออ ดู ถามทำไมอะ เกี่ยวกันมั๊ยนี่

...

จากตัวอย่างที่ 47 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็น การสนทนาโดยการถามสิ่งอื่นในการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือการถามคู่สนทนาว่าได้ดูละคร “ต้นรักกริมรั้ว” หรือไม่ (บรรทัดที่ 6) ที่ไม่เกี่ยวข้องข้อกับเรื่องหรือประเด็นการทำศัลยกรรมเสริมความงาม

3.1.1.10 การพูดตลก

การพูดตลก ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อลดความตึงเครียดใน สถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้ง โดยการกล่าวถึงสิ่งที่อยู่เหนือความคาดหมายหรือ ความคาดการณืของคู่สนทนาภายใต้กรอบการเล่น ไม่จริงจัง (Playful frame) Davis (1993 อ้างถึง ใน ศิริพร ภักดีผาสุข, 2547) กล่าวว่า การพูดตลกที่สามารถสร้างอารมณ์ขันได้นั้นเป็นผลจากการรับรู้ ความไม่เข้ากัน (Incongruity) ความไม่เข้ากันซึ่งเป็นหัวใจของอารมณ์ขันเกิดจากการที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง อยู่เหนือความคาดหมายหรือความคาดการณื หรือเบี่ยงเบนออกนอกมาตรฐาน ขนบแบบแผน หรือ แนวทางที่ควรจะเป็น ความไม่เข้ากันหรือไม่เข้าพวกเป็นมโนทัศน์เชิงความสัมพันธ์ กล่าวคือ ไม่มีสิ่งใด ที่จะ “ไม่เข้ากัน” หรือ “ไม่เข้าพวก” โดยตัวของสิ่งนั่นเอง ความไม่เข้ากันเกิดจากที่สิ่งนั้น “เบี่ยงเบน” หรือ “แหวก” ออกนอกเหนือความคาดหมายหรือความคาดการณืหรือออกมาจากระบบ ที่มีความเป็นแบบแผน ดังนั้นการจะตัดสินใจว่าสิ่งใดไม่เข้าพวกหรือก่อให้เกิดความไม่เข้ากันจะต้อง พิจารณาส่ิงนั้นกับสิ่งที่เป็นมาตรฐานหรือแบบแผน การค้นพบความไม่เข้ากันที่อยู่เหนือความ คาดหมายหรือการคาดการณืนี้ก่อให้เกิดความอัศจรรย์ใจอย่างฉับพลัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ขันและกระตุ้นให้เกิดเสียงหัวเราะหรือรอยยิ้ม นอกจากนี้องค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งของการ สร้างอารมณ์ขัน คือ กรอบการเล่น (Playful frame) ซึ่งบ่งให้รู้ว่าความไม่เข้ากันที่เกิดขึ้นเป็นเรื่อง เล่นๆ ไม่ใช่เรื่องจริงจัง

ตัวอย่างที่ 48 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 2

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. B: คือไม่ว่าๆ จะใครก็ตามที่มองว่าส่วนใหญ่อยู่ก่อนแต่งเป็นเรื่องธรรมดาใช่ปะแต่
2. เราก็ก็นึกถึงคนที่ยังซุบซิบเรื่องนี้กันอยู่ใช่ปะเนี่ย อยู่กับแฟนก่อน เฮ้ยแกมันดู
3. ไม่เหมาะสม แล้วไหนๆ บอกว่าโลกสังคมสมัยใหม่อยู่ก่อนแต่งเป็นเรื่อง
4. ธรรมดาแล้วไงแล้วก็แบบมันก็เป็นอะไรนี่หว่า
5. A: อันนี้มันก็แค่ซุบซิบกัน แบบว่า ยังไงอะ
6. B: อย่างงี้ก็แสดงว่าเค้าก็ยังไม่ยอมรับกันดิ เออ
7. A: มันก็ยอมรับกันส่วนน้อยเว้ย คือแบบคนรู้จักชั้นอะ เค้าก็อยู่ก่อนแต่งงาน
8. มากนะเว้ย นานมาก เค้าอยู่กันก่อนแต่งเพราะเค้าต้องการดูใจกันเว้ย เค้าอยู่
9. กันประมาณยี่สิบปีอะซึ่งแบบถ้าเป็นคนอื่นเค้าก็คงไปแล้วไข่ม้อย เออแต่เนี่ยเค้า
10. รักกันจริงๆ เค้าต้องการพิสูจน์ก่อนเว้ย สรุปว่าการอยู่ก่อนแต่งเค้าต้องการ
11. พิสูจน์ว่าอีกฝ่ายนึงรักกันจริงรีเปลา เออ
12. B: แต่ที่จริงการพิสูจน์ความรักมันก็ไม่ใช่แค่แบบว่าการกินนอน ที่จริงอะถ้าแค่
13. เวลาเกิดปัญหาเราอยู่เคียงข้างกัน อันนี้สำหรับเรานะเราคิดว่ามันพอแล้วอะ
14. A: ไม่พอ อีอย่างเว้ยแก
15. B: อะไรอะแกพอแล้ว
16. A: → จะพอได้ไงละ เกิดแกแต่งไป ตอนแรกแกก็เป็นเมียเค้า แต่พออยู่ๆไป เค้า
17. → ดันเป็นเมียคนอื่นล่ะยุ่งเลย (หัวเราะ)
18. B: แกก็ว่าไปนั่น (หัวเราะ)
19. A: เออ

...

จากตัวอย่างที่ 48 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการพูดตลกในการแสดงความคิดเห็น โดยการกล่าวถึงสิ่งที่อยู่เหนือความคาดหมายหรือคาดการณ์ของคู่สนทนา ซึ่งในที่นี้คือการกล่าวถึงบทบาทของการเป็นภรรยาของเพศชายภายใต้กรอบการเล่น ไม่จริงจัง (Playful frame) (บรรทัดที่ 16-17)

3.1.1.11 การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบสร้างอารมณ์ขัน

ถ้อยคำนัยผกผัน หรือ Verbal Irony ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนิยามตามแนวทางของ Panpothong (1996) ว่าหมายถึง

1. ถ้อยคำที่หมายความตรงข้ามกับความหมายตามรูป หรือตรงข้ามกับความหมายมูลบทและความหมายเป็นนัย ผู้ฟังต้องตีความมูลบท ความหมายเป็นนัย และความหมายอุปลักษณ์เสียก่อน แล้วจึงพลิกกลับเป็นตรงกันข้าม จึงจะเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ
2. วัจนกรรมที่ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของ Searle (1969)¹⁷ เช่น คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ คำแนะนำที่ไม่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตาม คำขอร้องที่ผู้พูดไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังกระทำเช่นนั้น
3. ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อนกลับซึ่งแฝงทัศนคติด้านลบของผู้พูด ในบางกรณีอาจมีได้มีผู้ใดกล่าวถ้อยคำนั้นไว้ก่อน แต่ผู้ใช้ถ้อยคำนัยผกผันเชื่อว่าผู้ฟังมีความคิดเช่นนั้น (Wilson and Sperber, 1992)

ผลการศึกษาพบว่าถ้อยคำนัยผกผันที่กลุ่มตัวอย่างใช้สร้างอารมณ์ขันหรือความสนุกสนานเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นยังมีเพียงลักษณะเดียว¹⁸ คือ ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ หรือ Irrational expression¹⁹

ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือ Irrational expression ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดกล่าวในสิ่งที่เกินจริงหรือเป็นไปไม่ได้ และคู่สนทนาสามารถตีความได้ว่าผู้พูดมิได้หมายความว่าตามนั้น (Panpothong, 1996)

ในการแสดงความคิดเห็นแย้งนอกจากผู้พูดจะใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เพื่อประชดประชันให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดมีความเห็นแย้งหรือไม่เห็นด้วยแล้ว ผู้พูดยังใช้ถ้อยคำ

¹⁷ Searle (1969 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 27) จำแนกเงื่อนไขวัจนกรรม หรือ felicity condition ไว้ 4 ข้อ ได้แก่ 1.เงื่อนไขเนื้อความ (propositional condition) 2.เงื่อนไขเบื้องต้น (preparatory condition) 3.เงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition) และ 4.เงื่อนไขจำเป็น 6essential condition)

¹⁸ ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันในลักษณะอื่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการประชดประชัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวอย่างละเอียดต่อไปในหัวข้อกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน

¹⁹ ผู้วิจัยจำแนกลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) แต่ละประเภทตามงานวิจัยเรื่อง “A Pragmatics study of verbal irony in Thai” ของ Panpothong (1996)

นัยผกผันประเภทดังกล่าวในการสร้างอารมณ์ขันหรือความสนุกสนานเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้งด้วย เนื่องจากถ้อยคำนัยผกผันประเภทนี้จัดเป็นถ้อยคำนัยผกผันที่แบบหยอกล้อ (playful irony) ประเภทหนึ่ง กล่าวคือ เป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่สมเหตุสมผลและความไม่เข้ากันระหว่างสิ่งที่พูดกับความที่เป็นจริงที่จะสามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้กรอบการเล่น ไม่จริงจัง (Playful frame) โดยความไม่เข้ากัน หรือ Incongruity นี้เอง ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างอารมณ์ขันให้การสื่อสาร (Davis, 1993 อ้างถึงใน ศิริพร ภักดีผาสุข, 2547) ทั้งนี้ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ (playful irony) เป็นถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ล้อเล่นเพื่อสร้างอารมณ์ขัน หากพิจารณาเฉพาะรูป ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อก็ไม่มีส่วนใดแตกต่างไปจากถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน (sarcastic irony/sarcasm) ดังนั้นหากปริบทหรือน้ำเสียงของผู้พูดไม่ชัดเจน ผู้ฟังก็อาจตีความเจตนาล้อเล่นของผู้พูดผิดไปได้ ถ้อยคำนัยผกผันประเภทนี้จึงมักใช้ในกลุ่มเพื่อนสนิทหรือในบรรยากาศที่เป็นมิตรเท่านั้น (Myers, 1976, cited in Panpothong, 1996) วัตถุประสงค์เพื่อสร้างอารมณ์ขันหรือความสนุกสนานในการสนทนาของถ้อยคำดังกล่าวนับได้ว่าสอดคล้องงานวิจัย Myers (1976, cited in Panpothong, 1996) Roberts (1992) และ Panpothong (1996) ที่ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันในภาษาอังกฤษและภาษาไทยตามลำดับ และชี้ว่า นอกจากถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทยจะใช้เพื่อโจมตีหรือประชดประชันให้ผู้ฟังเจ็บปวดแล้ว การใช้เพื่อสร้างอารมณ์ขันหรือหยอกล้อยังเป็นอีกหน้าที่หนึ่งของถ้อยคำชนิดนี้

เช่นเดียวกับ Kakava (1993; 2002) และ Song (1993) ที่ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ที่มีการแสดงความเห็นแย้งของคนกรีก และเกาหลีส ตามลำดับ และพบว่านอกจากผู้พูดภาษากรีกและเกาหลีสจะใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อประชดประชันให้คู่สนทนารู้ว่าตนไม่เห็นด้วยแล้ว ถ้อยคำนัยผกผันยังนำมาใช้เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของบรรยากาศการสนทนาที่กำลังมีความขัดแย้งเกิดขึ้น

ตัวอย่างที่ 49 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 4

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. B: เนี่ยะไอ้พวกเนี้ยก็กินไปเดี๋ยวมันก็ไปดูสารอาหาร เดียว หลัง ๆ มา เดียว
2. มันก็จะแบบเป็นโยโย่อะไรอย่างเงี้ย
3. A: ไม่หรอก! เพราะว่า อันนี้เค้าวิจัยมาแล้วว่าอันนี้ควรกิน เพื่อนเราก็กิน
4. อันเนี้ยะ
5. B: ผลวิจัยใครทำวิจัยแจะไปเชื่อเค้าได้ยังแะ
6. A: เออ แบบ โอ้ย! ไม่ ๆ แต่เพื่อนเรากินนะ เพื่อนเราก็กินไอ้เคอะเพ็งกินไป

7. เดือนเดียว แต่ลดได้เยอะมากเลยห้ากิโลอะ
8. B : เดือนเดียวห้าโล
9. A : อืม ไม่ได้ออกกำลังกายด้วย
10. B : จะ มันจะเวิร์คหรือแกะ:: แล้วเพื่อนแกตอนนี้เป็นไงล่ะ
11. A : ก็ดีอะ ไม่โทรมด้วยพอมเพรียวสุดๆ
12. B : →พอมแน่ๆแก ชัวร์ว่าพอมแบบภายใน 3 ถึง 5 นาทีเลยล่ะ(หัวเราะ)
13. A : ไม่ถึงขนาดนั้น แกก็พูดเกินไป (หัวเราะ)

...

จากตัวอย่างที่ 49 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B กล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เพื่อแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งได้แก่ การแสดงความเห็นว่ายาหรือผลิตภัณฑ์ลดความอ้วนที่คู่สนทนากล่าวถึงมีประสิทธิภาพในการช่วยลดน้ำหนักภายใน 3-5 นาที (บรรทัดที่ 12) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เชื่อว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้จริง แต่ใช้ถ้อยคำนัยผกผันลักษณะนี้เพื่อแสดงความเห็นแย้ง

3.1.1.12 การแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนา

การแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนา ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงว่าตระหนักหรือรับรู้ในสิทธิเกี่ยวกับความเห็นที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามของคู่สนทนาก่อนการกล่าวแย้ง มักปรากฏคำเชื่อม “แต่” ในถ้อยคำ

การแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนาเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้งกลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งเนื่องจากการแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนาเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ต้องการกล่าวแย้งคู่สนทนาอย่างทันที แต่เลือกที่จะแสดงว่าตระหนักหรือรับรู้ในสิทธิเกี่ยวกับความเห็นที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามของคู่สนทนาก่อนการกล่าวแย้ง

ตัวอย่างที่ 50 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 3

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษานิสิตนักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. B : ที่แต่งประท้วงว่าแบบ ให้ใส่ชุดธรรมดามาเรียนอะไรอะ จะใส่ชุด

2. ธรรมดามาเรียนให้เหมือนคนอื่นอะ เป็นแฉวงคณะแพทย์เค้าใส่ชุด
3. นักศึกษาเลยอะ
4. A : อ้าวหรอ
5. B : เออ อะไรประมาณนั้นอะ เห็นพวกเพื่อน ๆ บอกอะพวกคณะ
6. สหเวชอะเป็นชั้น ชั้นก็ประท้วง
7. A : → **ที่จริงมันก็เป็นสิทธิของแฉวงในฐานะที่แฉวงเป็นนักศึกษาแต่ถึงขั้น**
8. ประท้วงเลยหรอ แคใส่ชุดนักศึกษาเองแค้ แค้การใส่ชุดนักศึกษาเอง

...

จากตัวอย่างที่ 50 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีการแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนาก่อนการกล่าวแย้ง ในที่นี้ คือ การตระหนักถึงสิทธิของการใส่ชุดไปรเวทของคู่สนทนา โดยปรากฏคำเชื่อม “แต่” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 7)

3.1.2 กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม

กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในงานวิจัยนี้ หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อทำให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามถ้อยคำการแสดงความเห็นแย้ง

ผลการศึกษาสามารถจำแนกกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามได้เป็น 6 กลวิธีย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้

1. การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น
2. การให้เหตุผล
3. การให้รายละเอียด
4. การใช้อุปลักษณ์
5. การใช้สำนวน
6. การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข

ในแต่ละกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามมีรายละเอียดดังนี้

3.1.2.1 การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น

การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดอ้างความคิดเห็น ทักษะ หรือประสบการณ์ของสิ่งหรือบุคคลอื่นเพื่อแสดงความเห็นแย้ง

Aristotle (1947 cited in Larson, 1986: 28) จัดให้การสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร(Ethos) เป็นวาทศิลป์แบบหนึ่งที่ใช้ในการโน้มน้าว โดยการสร้างความน่าเชื่อถือของแหล่ง

สารนั้นเกิดขึ้นจากการที่ผู้พูดใช้วิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นประกอบการสนทนา เช่นเดียวกับในแนวคิดเรื่องขั้นตอนการโน้มน้าวใจ (motivated sequence) ของ Monroe (cited in Larson, 1986: 32) ที่จัดให้การสร้างภาพหรือทำให้เห็นภาพด้วยการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นเป็นขั้นตอนหนึ่งของการโน้มน้าวใจ

เมื่อพิจารณางานวิจัยทางด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ และสนทนาวิเคราะห์ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาต่าง ๆ จะพบว่า การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นทั้งการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นที่อยู่ในวิชาชีพที่น่าเชื่อถือ การอ้างบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จัก การอ้างบุคคลที่ใกล้ชิดกับคู่สนทนา และการอ้างคนส่วนใหญ่ จัดเป็นกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวใจให้เชื่อหรือคล้อยตามกลวิธีหนึ่ง เช่น Kakava (1993; 2002) ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษากรีก และพบว่า การอ้างสิ่งหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือ นอกจากจะเป็นกลวิธีทางภาษาแบบหนึ่งที่ผู้พูดใช้ในการแสดงความเห็นแย้งแล้ว ยังเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยโน้มน้าวใจคู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม เพราะสิ่งหรือบุคคลที่ผู้พูดกล่าวอ้างในถ้อยคำเป็นสิ่งหรือบุคคลที่คู่สนทนายอมรับหรือให้ความเคารพนับถือ ดังนั้นการอ้างสิ่งหรือบุคคลที่คู่สนทนายอมรับหรือให้ความเคารพนับถือจึงสามารถโน้มน้าวใจคู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดได้ เช่นเดียวกับในงานวิจัยของ Song (1993) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของคนเกาหลีและชี้ว่าเมื่อคนเกาหลีต้องการโน้มน้าวใจคู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามการแสดงความเห็นแย้ง คนเกาหลีจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายและหนึ่งในกลวิธีที่หลากหลายนั้น คือ การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น

ขณะเดียวกันสิ่งหรือบุคคลอื่นที่ผู้พูดกล่าวอ้างก็ยังช่วยทำให้คู่สนทนาเห็นภาพของการแสดงความเห็นแย้งอย่างเป็นรูปธรรมเพราะกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงความเห็นแย้งผ่านภาพบุคคลจริงที่ชี้ว่าความคิดเห็นของคู่สนทนามีผลเสียหรือผลร้าย สอดคล้องกับที่ Johnson (1994, อ้างถึงใน จิตติมา หลอมทอง, 2544) อรพรรณ ปิรันธน์โอวาท (2542) และธิดา โมสิกรัตน์ (2556) กล่าวไว้ว่าการสื่อสารแบบอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นเป็นวิธีการหนึ่งของผู้ส่งสารใช้โน้มน้าวผู้รับสารโดยการทำให้ผู้รับสารรับรู้ภาพและจินตนาการเสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์จริงเดียวกันกับผู้ส่งสาร

จากการศึกษาพบว่าการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น สามารถจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ 1. การอ้างบุคคลอื่นที่ชี้ว่าความคิดเห็นของคู่สนทนาไม่ดีหรือไม่ถูกต้อง 2. การอ้างบุคคลอื่นที่ชี้ว่าความคิดเห็นของคู่สนทนามีผลเสียหรือผลร้าย 3. การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นที่มีอำนาจลงโทษหรือให้ผลในทางลบ และ 4. การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นที่เสนอทางเลือกอื่น

3.1.2.1.1 การอ้างบุคคลอื่นที่ชี้ว่าความคิดเห็นของคุณสนทนาไม่ดีหรือไม่ถูกต้อง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างอาจแสดงความเห็นแย้งโดยการอ้างบุคคลอื่นเพื่อชี้ว่าความคิดเห็นของคุณสนทนาเป็นสิ่งที่ไม่ดีหรือไม่ถูกต้อง ซึ่งสามารถจำแนกกลวิธีดังกล่าวตามบุคคลที่อ้างได้ 4 ลักษณะดังนี้

ก. การอ้างความคิดเห็นหรือทัศนะของบุคคลในวิชาชีพที่มีความน่าเชื่อถือ
ตัวอย่างที่ 51 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

1. A: อันนี้ อันนี้เรารู้แล้วแต่ห่มอะ ก็ถ้าแบบถ้าหาห่มได้ดีมันก็ มันก็
2. โอเคปะมันก็ไม่หน้าแปลก
3. B : อ้อ
4. A: ไม่รู้อะ แต่จริงๆนะเราว่า ถ้าเกิดว่าเรามีตังค์เราก็แบบอยากจะไป
5. ทำ ใครๆ ก็อยากสวยจริงปะ และเราก็ไม่เห็นว่ามันจะมีข้อเสียอะไร
6. มากมาย
7. B: →มันมีข้อเสียนะเว้ย ห่มบอกเลยว่ามันไม่ดี ถ้าเกิดไปทำอย่างเงี้ย
8. ตอนแรกมัน อะ สมมติเสริมจมูกไซ้มะ มันก็ต้องใส่ซิลิโคน แล้วถ้า
9. เกิดแบบ เราก็ต้องระวังไม่ให้แบบไปชนนู่นชนนี่อะ ถ้าเกิดแบบมัน
10. เกิดอะไรขึ้นมาอะและถ้าเกิดร่างกายเราไม่ยอม ไม่ยอมรับไอ้พวกสิ่ง
11. แปลกปลอมที่มันเข้ามาในร่างกายอะ มันก็เกิดผลข้างเคียงนะเว้ย

จากตัวอย่างที่ 51 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งคุณสนทนาโดยการอ้างความคิดเห็นหรือทัศนะของบุคคลในวิชาชีพที่น่าเชื่อถือซึ่งในที่นี้คือการอ้างถึง “ห่ม” ที่บอกว่าการทำศัลยกรรมเป็นสิ่งที่ไม่ดี (บรรทัดที่ 7)

ข. การอ้างความคิดเห็นหรือทัศนะของบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จัก

ตัวอย่างที่ 52 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่วง

...

1. A : ทำแล้วสวยก็มีถมไป
2. B : → ตรงไหนวะแก ดูอย่างพริตตี้แอนที่เป็นเน็ตไอดอลที่เซฟติด
3. → ศัลยกรรมดิแกเค้าบอกเลยว่าการทำศัลยกรรมมันไม่ดีมันมี
4. ผลเสียมากมาย

...

จากตัวอย่างที่ 52 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งคู่สนทนาโดยการอ้างความคิดเห็นหรือทัศนะของบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จัก ในที่นี้คือ “พริตตี้แอนที่เป็นเน็ตไอดอล” บอกว่าการทำศัลยกรรมเป็นสิ่งที่ไม่ดี (บรรทัดที่ 2-3)

ค. การอ้างความคิดเห็นหรือทัศนะของบุคคลที่ใกล้ชิดกับคู่สนทนา

ตัวอย่างที่ 53 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามมีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

1. A : เออเอาความคิดเห็น
2. B : เหมือนกับสถานะแกเป็นไงเรื่องๆ แบบนี้
3. A : หา?
4. B : เรื่องแบบนี้อยู่ก่อนแต่ง เค้าสนับสนุนมั๊ยหรือว่ายังไง
5. A : ถึงยังงั้นก็ว่าอยู่ก่อนแต่งดีกว่าเป็นไหนๆ
6. B → ยังงั้นพ่อแม่ พี่น้อง คนรอบตัวเราเขาก็มองไม่ดีหรอกแก เชื้อ
7. ชั้นเถอะถึงแกจะรับได้ที่บ้านแกก็รับไม่ได้อยู่ดี

...

จากตัวอย่างที่ 53 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งคู่สนทนา โดยการอ้างความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคลที่ใกล้ชิดกับคู่สนทนา ในที่นี้คือ “พ่อแม่ พี่น้อง และคนรอบตัว” ซึ่งมองว่าการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบสามมีภรรยาก่อนการแต่งงานเป็นสิ่งที่ไม่ดี

ง. การอ้างความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคลส่วนใหญ่

ตัวอย่างที่ 54 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 7

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

- 1.A : ถึงยังไงขั้นก็เห็นวามหาลัยสมควรให้นักศึกษาแต่งชุดไปรเวทมาเข้าเรียนได้
- 2.B : → ไม่เรียบริยเอาซะเลย ใส่อย่างนี้ คนส่วนใหญ่ในมหาลัยเขาองไม่ตีรอก
3. → แก

...

จากตัวอย่างที่ 54 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งคู่สนทนา โดยการอ้างความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคลส่วนใหญ่ซึ่งในที่นี้คือ “คนส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัย” ซึ่งมองว่าการใส่ชุดไปรเวทมาเข้าเรียนหรือสอบเป็นสิ่งที่ไม่ดี (บรรทัดที่ 2-3)

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการอ้างบุคคลที่ระบุเฉพาะเจาะจงเพื่อชี้ว่าความคิดเห็นของคู่สนทนาไม่ดีหรือไม่ถูกต้อง เช่น บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีความใกล้ชิดหรือสนิทสนมกับคู่สนทนาจะช่วยโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดได้มากกว่าการอ้างบุคคลทั่วไปหรือไม่ระบุเฉพาะเจาะจง

3.1.2.1.2 การอ้างบุคคลอื่นที่ชี้ว่าความคิดเห็นของคู่สนทนามีผลเสียหรือผลร้าย

จากการศึกษาข้อมูลบทสนทนาพบว่า การแสดงความเห็นแย้งโดยการอ้างบุคคลอื่นที่ชี้ว่าความคิดเห็นของคู่สนทนามีผลเสียหรือผลร้าย กลุ่มตัวอย่างอาจอ้างถึงบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพที่น่าเชื่อถือ บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จัก บุคคลที่ใกล้ชิดกับคู่สนทนาหรือบุคคลทั่วไปก็ได้

ทั้งนี้การอ้างบุคคลอื่นที่ชี้ว่าความคิดเห็นของคู่สนทนามีผลเสียหรือผลร้ายสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. การอ้างบุคคลอื่นที่บอกว่าความคิดเห็นนั้นมีผลเสียหรือผลร้าย

ตัวอย่างที่ 55 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. A : ทำแล้วหน้าจะสวย
2. B : สวยยังไง
3. A : ก็แบบดาราที่เค้าไปทำกันมาไงละแก
4. B : →ไม่เห็นจะสวยเลย ชั้นเคยคุยเรื่องนี้กับไอ้แยมเพื่อนรุ่มเมท
5. →นางเคยไปทำมา นางบอกมีแต่ผลเสีย

...

จากตัวอย่างที่ 55 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งคู่สนทนา โดยการอ้างบุคคลที่คู่สนทนาใกล้ชิด ซึ่งในที่นี้คือการอ้างถึงเพื่อนที่เป็นรุ่มเมทชื่อ “แยม” ที่บอกว่าการทำศัลยกรรมใบหน้าและรูปร่างมีผลเสีย (บรรทัดที่ 4-5)

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนก็อาจอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นที่บอกว่าความคิดเห็นของผู้ฟังมีผลเสียหรือผลร้ายโดยไม่ได้กล่าวว่ามีผลเสียหรือผลร้ายอย่างตรงไปตรงมา แต่ใช้วิธีการให้รายละเอียดถึงผลเสียหรือผลร้ายแทน เช่น

ตัวอย่างที่ 56 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. B : อาหารเสริมพวกนี้มันลดความอ้วนได้จริงๆหรือ
2. A : มันช่วยลดความอ้วนได้จริงๆนะ ลดทั้งพุง แขน สะโพก ต้นขา
3. B : →จริงหรือ แต่หมอบอกว่าไอยาพวกนี้กินแล้วมันจะเบลอๆและก็ใจสั่นแบบ
4. →หวิวๆ แบบเหมือนคนเหม่อลอย
5. A : แกพูดซะน่ากลัว
6. B : น่ากลัวสิ เพราะฉะนั้นอย่ากิน

...

จากตัวอย่างที่ 56 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งคู่สนทนา โดยการอ้างบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งในที่นี้คือการอ้างถึง “หมอ” ที่ให้รายละเอียดถึงผลเสียของการรับประทานยาลดความอ้วนว่าจะทำให้มีอาหารมันง ใจสั้น และเหม่อลอย (บรรทัดที่ 3-4)

ข. การอ้างบุคคลอื่นที่ได้รับผลเสียหรือผลร้าย

ตัวอย่างที่ 57 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีกรรยาก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

- ...
1. B : แต่ก็เห็นๆ หลายนุ่เลยอะ คือเอาดาราช่วงนี้เลยอะที่แบบ
  2. แต่งงานกันอะคือท้องก่อนแต่งเกือบทุกนุ่เลยอะ
  3. A: → แกเคยเห็นดารานี้ปะ หวานๆอะว้าวหวานๆอะที่เคยออกวู้ดตี้
  4. → แล้วก็โดนเซอร์ไพรส์ขอแต่งงานบนเรือยอร์ช คือเซอร์ไพรส์
  5. → แบบก็แค่ต้องการรอดคนอื่นปะ แบบว่าตัวเองแต่งงานแล้วอะ
  6. → สาวสามสิบค่อนๆ จะไปสามสิบห้าแล้วก็แค่ต้องการจะรอดชั้น
  7. → แต่งงานแล้วนะชั้นมีเป็นตัวเป็นตนแล้วนะเออ คือแค่รายนั้น
  8. → แค่เอาทะเบียนสมรสมาแบบแค่ทำให้ตัวเองดูดีขึ้นอะไร
  9. → อย่างเงี้ยเป็นไงสุดท้ายแบบเดี๋ยวกี้เล็ก แหละ เออมันกั้นะ
- ...

จากตัวอย่างที่ 57 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A แสดงความเห็นแย้งคู่สนทนา โดยการอ้างบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จัก ซึ่งในที่นี้ คือ การอ้างถึงดาราที่ชื่อ “หวานๆ” ซึ่งได้รับผลเสียจากการให้ความสำคัญกับการแต่งงานหรือการจดทะเบียนสมรส ว่าในที่สุดแล้วก็ไม่สามารถใช้ชีวิตคู่อยู่กับแฟนที่คบกันได้ (บรรทัดที่ 3-9)

3.1.2.1.3 การอ้างถึงหรือบุคคลอื่นที่มีอำนาจลงโทษหรือให้ผลในทางลบ

ในบางกรณี กลุ่มตัวอย่างอาจเลือกใช้กลวิธีการแสดงความเห็นแย้งโดยการอ้างถึงหรือบุคคลอื่นที่มีอำนาจลงโทษหรือให้ผลในทางลบ โดยสิ่งหรือบุคคลที่ผู้พูดกล่าวอ้างนั้นมักเป็นสิ่งหรือบุคคลที่มีอำนาจหรือสถานภาพเหนือหรือสูงกว่าคู่สนทนา เช่น

ตัวอย่างที่ 58 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 3

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. A : มันก็เป็นสิทธิของนักเรียนนะที่จะใส่
2. B : เป็นสิทธิที่ไม่มีระเบียบ
3. A : ก็อย่างอ๋ม เนโกะงิ ดุสิเขายังแต่งได้เลย ไปเรียนไปสอบ
4. ไปเดินโชว์
5. B : → เฮ้ย แต่กฎหมายเค้าไม่ให้คนใส่ชุดแบบนี้เข้าสอบนะ
6. A : แต่ใส่เข้าเรียนได้
7. B : ไม่เรียบริ่อยวะ
8. A : ตรงไหน

...

จากตัวอย่างที่ 58 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งคู่สนทนาโดยการอ้างถึง “กฎหมายมหาวิทยาลัย” ซึ่งมีอำนาจเหนือกว่าคู่สนทนาเพื่อชี้แจงว่าการสวมใส่ชุดไปรเวทจะทำให้ไม่สามารถเข้าสอบ (บรรทัดที่ 5)

3.1.2.1.4 การอ้างถึงหรือบุคคลอื่นที่เสนอทางเลือกอื่น

กลุ่มตัวอย่างอาจเลือกใช้กลวิธีการอ้างถึงหรือบุคคลอื่นที่เสนอทางเลือกอื่นเพื่อแสดงความเห็นแย้งคู่สนทนา ทั้งนี้อาจอ้างถึงหรือบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพที่น่าเชื่อถือ บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จัก บุคคลที่ใกล้ชิดกับคู่สนทนาหรือบุคคลทั่วไปก็ได้เช่น

ตัวอย่างที่ 59 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 4

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. B : นานมัยกว่าจะเห็นผล

2. A : ประมาณสามเดือนแหละ ก็ให้เห็นผลว่าดีจริงโรจจริง
3. B : →แต่ชั้นเคยอ่านแบบพวกนิตยสารสุขภาพประมาณนี้เค้าก็ยืนยัน
4. →นะ ว่าวิธีการลดน้ำหนักที่ดีที่สุด คือควบคุมอาหารกับออกกำลังกาย
5. →กาย
6. A : แต่มันค่อนข้างจะเห็นผลช้า
7. B : ถึงจะช้า แต่หุ่นมันจะเฟิร์มกว่านะแก
8. A : แกรู้ได้ไง
9. B : เชื่อชั้นสิ

...

จากตัวอย่างที่ 59 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งคู่สนทนา โดยการอ้างสิ่งที่น่าเชื่อถือเพื่อเสนอทางเลือกอื่น ซึ่งในที่นี้คือการอ้างถึง “นิตยสารสุขภาพ” ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลดน้ำหนักร่างกายว่าให้ควบคุมอาหารและออกกำลังกายแทนการรับประทานยาลดความอ้วน (บรรทัดที่ 3-5)

3.1.2.2 การให้เหตุผล

การให้เหตุผล ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อชี้แจงถึงเหตุและผล ในการแสดงความเห็นแย้ง

Aristotle (1947 cited in Larson, 1986: 28) กล่าวว่า การโน้มน้าวใจเป็นสิ่งที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ และการจูงใจด้วยเหตุผล (Logos) นับเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยโน้มน้าวให้คู่สนทนาคล้อยตามถ้อยคำของผู้พูดได้ นอกจากนี้ Hovland (1965) Bettinghaus (1968) อรวรรณ พิรันธนินโอวาท (2542) และธิดา โมสิกรัตน์ (2556) ยังจัดการให้เหตุผลเป็นวาทศิลป์แห่งการโน้มน้าว เนื่องจากการยกเหตุผลจะช่วยสนับสนุนให้คำชี้แจงนั้นมีความน่าเชื่อถือ มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น และเป็นที่น่าสนใจอย่างมีเหตุผล

ในงานวิจัยทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์และสนทนาวิเคราะห์ วัตถุประสงค์สำคัญของการให้เหตุผลในการแสดงความเห็นแย้ง คือ การโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามถ้อยคำการแสดงความเห็นแย้ง เนื่องจากการให้เหตุผลเป็นการแสดงความพยายามของผู้พูดที่จะนำเสนอให้คู่สนทนาเห็นถึงตรรกะของสิ่งที่แย้ง วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) Takashi and Beebe (1993) Song (1993) และ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งของคนกรีก ญี่ปุ่น เกาหลี และอเมริกันตามลำดับ และพบว่ากลวิธีการให้เหตุผลเป็นกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามกลวิธี

หนึ่งของผู้พูดในวัฒนธรรมต่าง ๆ ข้างต้นใช้ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง นอกจากนี้วรรณ ปิรันธน์ โอวาท (2542) และธิดา โมสิกรัตน์ (2556) ยังกล่าวไว้ว่าการยกหรืออ้างเหตุผลมาประกอบในการสื่อสารเป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้พูดโน้มน้าวใจผู้ฟังได้

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีการให้เหตุผล สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. การให้เหตุผลของการกล่าวแย้ง และ 2. การให้เหตุผลของเรื่องหรือประเด็นที่มีการแสดงความเห็นแย้ง

3.1.2.2.1 การให้เหตุผลของการกล่าวแสดงความเห็นแย้ง

การให้เหตุผลของการกล่าวแสดงความเห็นแย้ง ได้แก่ การที่ผู้พูดให้เหตุผลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือความจำเป็นบางอย่างที่ต้องกล่าวแสดงความเห็นแย้งทั้งนี้จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมักให้เหตุผลของการแสดงความเห็นแย้งว่าเกี่ยวข้องกับผลดีหรือประโยชน์ที่คู่สนทนาจะได้รับ เช่น เป็นห่วงหรือไม่ต้องการให้คู่สนทนาได้รับผลเสียหรือผลร้ายจากการเข้าใจผิดหรือเข้าใจคลาดเคลื่อน

ตัวอย่างที่ 60 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำคนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

- ...
1. A: อันนี้ อันนี้เราว่าแล้วแต่หมอวะ ก็ถ้าแบบถ้าหาหมอได้ดีมันก็ มันก็
  2. โอเคปะมันก็ไม่หน้าแปลก
  3. B: อือ
  4. A: ไม่รู้อะ แต่จริงๆนะเราว่า ถ้าเกิดว่าเรามีตังค์เราก็แบบอยากจะไปทำ
  5. ใครๆ ก็อยากสวยจริงปะ และเราก็ไม่เห็นว่ามันจะมีข้อเสียอะไร
  6. มากมาย
  7. B:→ ขอแย้งหน่อยนะแก **ไม่**อยากให้แก่เข้าใจผิดอะ มันมีข้อเสียนะเว้ย ถ้า
  8. เกิดไปทำอย่างเงี้ย ตอนแรกมัน อะ สมมติเสริมจมูกไซ้มะ มันก็ต้องใส่
  9. ซิลิโคน แล้วถ้าเกิดแบบ เราก็ต้องระวังไม่ให้แบบไปชนนูนขนนี่อะ ถ้า
  10. เกิดแบบมันเกิดอะไรขึ้นมาอะ และถ้าเกิดร่างกายเราไม่ยอม ไม่
  11. ยอมรับไอ้พวกสิ่งแปลกปลอมที่มันเข้ามาในร่างกายอะ มันก็เกิด
  12. ผลข้างเคียงนะเว้ย
- ...

จากตัวอย่างที่ 60 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ให้เหตุผลของการกล่าวแสดงความเห็นแย้งว่าไม่ต้องการให้คู่สนทนาเข้าใจผิดเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมใบหน้าและรูปร่าง (บรรทัดที่ 7)

3.1.2.2.2 การให้เหตุผลของเรื่องหรือประเด็นที่มีการแสดงความเห็นแย้ง

การให้เหตุผลของเรื่องหรือประเด็นที่มีการแสดงความเห็นแย้ง ได้แก่ การที่ผู้พูดให้เหตุผลบางประการเกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่ตนกำลังแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 61 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 8

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

- ...
1. R : เออไอ้มันคืออะไรของตัวไหน
  2. L : หรือว่าจริงๆแล้วเดินมาเจอไอ้ก่อน
  3. R : → อืมมันก็แปลกๆเพราะภาพอื่นมันไม่มีไอ้เอียงๆ
- ...

จากตัวอย่างที่ 61 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง R ใช้กลวิธีการให้เหตุผลของเรื่องหรือประเด็นที่มีการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลของเรื่องหรือประเด็นเกี่ยวกับการเรียงภาพที่มีลักษณะแปลกเพราะว่าภาพอื่นไม่มีลักษณะเอียง (บรรทัดที่ 3)

ตัวอย่างที่ 62 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

- ...
1. A: แล้วแต่คาดไม่ถึงถึงรีเปลา รู้แล้วไงขอแค่อายุใน 4ปีนี้ อีก 4ปี ตาย
  2.   หลังจากนั้นไม่เป็นไร นี่ไงมันก็มีอาหารเสริมอย่างนี้ วิตามิน ก็โอเคนะ
  3.   เค้าสกัดมาอยู่ในเม็ดอย่างนี้ ไม่ต้องกินของแท้ ไม่ต้องกินผักผลไม้เยอะๆ
  4.   ครบในห้าเม็ดอย่างนี้
  5. B: → กินยาทีเดียวก็กินกับข้าวไปเลยใช่ปะมันไม่ต้องยูนั่นแหละเพราะมันก็

6. → เป็นผลิตภัณฑ์เคมี เป็นยา กินเข้าไป มันก็เหมือนอย่างที่เคื่บอก ไต
7. มันจะทำงานหนัก ส่วนวิตามิน วิตามินพวกนี้กินเข้าไปร่างกายไม่
8. ต้องการ มันก็ขับออกผ่านไต ไตมันก็ทำงานหนัก
9. A: คุณมีหลักการดี
10. B: ก็ย้อนกลับไปที่ประสบการณ์ของคนแรกที่เราให้ฟังไป ที่กินติดกัน 7
11. วัน กรวยไตอักเสบเลย

...

จากตัวอย่างที่ 62 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการให้เหตุผลของเรื่องหรือประเด็นที่มีการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลของเรื่องหรือประเด็นเกี่ยวกับอันตรายของผลิตภัณฑ์หรือยาลดความอ้วนว่าเพราะเป็นสารเคมี (บรรทัดที่ 5-6)

3.1.2.3 การให้รายละเอียด

การให้รายละเอียด ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดอธิบายขยายความหรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ในการแสดงความเห็นแย้ง

ในการแสดงความเห็นแย้ง การให้รายละเอียดนับเป็นกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามกลวิธีหนึ่งในการแสดงความเห็นแย้ง เนื่องจากการให้รายละเอียดช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลที่แย้ง อีกทั้งช่วยทำให้คู่สนทนาเกิดหรือเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ดังในงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) Song (1993) และ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ที่มีการแสดงความเห็นแย้งของคนกรีก เกาหลี และอเมริกัน ตามลำดับ และพบว่าผู้พูดในวัฒนธรรมดังกล่าวเลือกที่จะให้รายละเอียดของเหตุการณ์เพื่อโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามสิ่งที่แย้ง

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีการให้รายละเอียด สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลวิธีย่อย ได้แก่ 1.การให้รายละเอียดโดยการขยายความ และ 2.การให้รายละเอียดโดยยกตัวอย่างเหตุการณ์

3.1.2.3.1 การให้รายละเอียดโดยการอธิบายหรือขยายความ

การให้รายละเอียดโดยการอธิบายหรือขยายความ ได้แก่ การที่ผู้พูดอธิบายหรือขยายความสิ่งหรือข้อมูลที่กล่าวถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 63 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามัภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. A: เออ นี่คือเรา เราต้องมาเปรียบเทียบกับเด็กอายุสิบแปดในปัจจุบันเจ๊
2.   มันก็ต้องมีความคิดที่เป็นผู้ใหญ่ขึ้นดิถูกปะ
3. B: → แต่เราว่าแบบสังคมไทยกับสังคมต่างประเทศมันไม่เหมือนกันเว้ยคือเด็ก
4.   → ต่างชาติบางคนออกเรือนใช้ชีวิตอยู่กับแฟนแยกจากครอบครัวไร
5.   → เจ๊ แต่เราว่าเด็กต่างชาติอะส่วนใหญ่เค้ามีความรับผิดชอบสูงจะไม่
6.   → เหมือนเด็กไทยที่แบบว่าจะจ้องแง้ง แต่พยายามทำให้เหมือนเด็ก
7.   → ต่างชาติเข้าใจปะ แต่ทั้งๆ ที่เค้าไม่มีวุฒิภาวะมากพอในความคิดที่
8.   → แบบว่าเค้าจะทำแบบนั้น เออมันเลยกลายเป็นว่าเรื่องมันคาราคาซังที่
9.   → แบบว่าอะไรพอกับแฟน อ้าวแม่พลาตต้องขึ้นมา อ้าวแม่เดี่ยว
10. → ก็แบบเดียวกันเล็กกัน เดี่ยวก็อะไรอย่างจี้ เออที่จริงมันก็ไม่เกี่ยวกับว่า
11.   แต่งแล้วค่อยอยู่ด้วยกันแล้วจะเลิก เราต้องแบบคือพ่อแม่เรารุ่นๆ พ่อแม่
12.   เราสมัยก่อนเค้าก็แต่งแล้วเค้าก็ค่อยอยู่ด้วยกันก็มีเยอะเยอะถมไปอะไร
13.   อย่างเจ๊ คือแบบอยู่กันได้ถึงทุกวันนี้ เราคิดว่าการที่เราแต่งก่อนอยู่มัน
14.   เหมือนเป็นการทฤษฎีมอมนั้นเหมือนเป็นการวัดใจผู้ชายด้วยนะ แบบว่า
15.   เค้าจะทฤษฎีมอดูแลเราได้ดีแค่ไหนก่อนที่จะถึงวันแต่งอะไรอย่างเจ๊
16. A : มันก็อาจจะต่างเหมือนที่แกว่า
17. B : ก็ใช่ะสิ

...

จากตัวอย่างที่ 63 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการให้รายละเอียดในการแสดงความคิดเห็น โดยการอธิบายหรือขยายความเกี่ยวกับความแตกต่างของวัยรุ่นไทยกับวัยรุ่นในประเทศตะวันตกเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอยู่กับแบบสามัภรรยา ก่อนการแต่งงาน (บรรทัดที่ 3-10)

3.1.2.3.2 การให้รายละเอียดโดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์

การให้รายละเอียดโดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์ ได้แก่ การที่ผู้พูดยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือเรื่องราวของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในการแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 64 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 4

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

- ...
1. A: เอาแค้ก็แบบมีนักวิชาการมาอธิบายว่ามันก็เป็นอย่างนี้ๆ นะ อะไร
  2. ยั้ง
  3. B: บางคนมันไม่เหมือนกันใช่ปะ ร่างกายของคน ถ้าคนนี่กินเข้าไปมัน
  4. อาจะส่งผลดีต่อเค้า แต่ถ้าน้ำหวานกินเข้าไปบางทีอาจจะตายเลยก็
  5. ได้ ใช่ว่าแบบที่อ่านในพันธุวิทย่อีกแล้ว พันธุวิทย่อีกแล้ว ไอ้เนี่ยก็เป็น
  6. ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารใช่ปะ แล้วแค้ก็แนะนำมาก็อ่านๆ ก็มีคนมาเล่า
  7. ประสบการณ์
  8. A: อืม
  9. B : ประมาณว่าเค้าอะ ก็กินยาเสริมอาหารของอเมริกามั้ง แล้วก็
  10. เหมือนกับว่ามันไม่มี ออ. เว้ย แต่มันมีคำรับรองของอเมริกา
  11. A: ขนาดนั้นเลยหรอ คงไม่ถึงขนาดนั้นหรอกเว้ย
  12. B: →แต่แค้ก็กิน จนรู้สึกว่ามันมีอันตรายแค้กินวันแรกก็รู้สึกอึดเร็ว
  13. → ขึ้น แต่รู้สึกมีอซา ก็ไม่เป็นไรๆ ยังทนได้ ส่วนวันที่สองก็กินแล้ว
  14. → ก็อึดเร็ว และก็ไม่อยากอาหาร แต่อาการก็เป็นหนักขึ้น มีนหัว
  15. → อะไรอย่างนี้ เธอจะอ้วก แค้ก็กินไปเรื่อยๆ ได้สามสี่วันตอนที่
  16. → สี่เหมือนจะไม่ไหวแล้ว เธอไม่ไหวแล้ว แล้วแค้ก็ไปซ่งน้ำหนัก
  17. → มันลงไปสี่โล แค้ก็บอกทหนักนิดๆ แค้ก็กินไปเรื่อยๆ คือวันที่ 7
  18. → คือมีโอกาสซ็อกได้เลย แค้ก็เลยเอาไปส่งโรงพยาบาล หมอแค้
  19. → ก็วินิจฉัยว่ามันเกิดจากภาวะกรวยไตอักเสบมันเกิดจากการกิน
  20. สารพวกนี้ลงไปใช่ปะ

21. A : พุดชะเห็นภาพ

22. B : เรื่องจริงนะแก

...

จากตัวอย่างที่ 64 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการให้รายละเอียดในการแสดงความเห็นแย้งโดยการยกตัวอย่างเหตุการณ์ของ “เค้า” ซึ่งในที่นี้คือการยกตัวอย่างเหตุการณ์ “ญาติของกลุ่มตัวอย่าง” ที่ได้รับอันตรายจากการรับประทานยาลดความอ้วน (บรรทัดที่ 12-19)

3.1.1.2.4 การใช้อุปลักษณ์

“อุปลักษณ์” ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนิยามตามฉฐพร พานโพธิ์ทอง (2542) ว่า หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการเปรียบเทียบของสองสิ่ง สิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ อีกสิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบ และทั้งสองต้องเป็นสมาชิกจากต่างกลุ่มกัน

ในการแสดงความเห็นแย้ง การใช้อุปลักษณ์ที่เหมาะสมกับบริบทสามารถช่วยโน้มน้าวให้ผู้สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามได้ เนื่องจากอุปลักษณ์จะช่วยเปลี่ยนวิถีที่ผู้สนทนามองหรือเข้าใจโลกและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้สนทนาจึงทำให้ผู้สนทนาเกิดการรับรู้หรือเข้าใจแบบใหม่ (Charteris-Black (2004, 2005 อ้างถึงใน ฉฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555: 114) นอกจากนี้ผู้พูดยังใช้อุปลักษณ์เพื่อสื่อความให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม วัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวและทำให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรมเช่นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉฐพร พานโพธิ์ทอง (2542) ที่ศึกษาหน้าที่อุปลักษณ์จากมุมมองผู้พูดภาษาไทย และพบว่าทำให้ผู้ฟังเห็นภาพในสิ่งที่ผู้พูดนำเสนอเป็นหน้าที่หนึ่งของการใช้อุปลักษณ์ และเมื่อผู้พูดทำให้ผู้ฟังเห็นภาพในสิ่งที่นำเสนอแล้ว ผู้พูดก็ย่อมสามารถโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อหรือคล้อยตาม (Goatly, 1988 อ้างถึงใน ฉฐพร พานโพธิ์ทอง, 2542) การแสดงความเห็นแย้งได้

ตัวอย่างที่ 65 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. B : featuring กับผู้หญิงลูกเดียวเลยอะ ไร่อย่างเงี้ย เราก็เลยแบบว่า สิ่ง
2. คนๆ ที่มีเสียหาก็เป็นผู้หญิงแบบเราอะ ก็เลยเสียหายนะ เพราะผู้ชาย
3. สมัยเนี้ยมันไวใจไม่ได้จริงๆ อะแก คือบางคนอะดูดีใช้ปะแต่แบบว่า
4. สุดท้าย ทรมานอะไร่อย่างเงี้ย

5. A : โหยแบบนี้ต้องดูกันไปนานๆ ไม่ใช่แปบเดียววันสองวันก็รู้
6. B : ที่จริงมันก็ๆ ถ้าเกิดมันเป็นอย่างนั้นอะ เราก็ต้องคบกันแบบธรรมดา
7. ไปก่อนอะใช้อย่างเงี้ย การอยู่ด้วยกันยังไงมันก็ไม่เหมาะสมใน
8. สายตาคนอื่นอยู่ดี
9. อะใช้อย่างเงี้ย
10. A : → อืมคือทะเบียนสมรสมันก็ มันก็แบบโซ่ล่ามจริงๆ นะเว้ย เมื่อ
11. → ก็ก็พูดไป แหละว่ามันเหมือนโซ่ล่าม คือแบบมันเหมือนกับแค่
12. ผูกมัดอีกฝ่ายอะ คือแบบคุณมีภาระเพิ่มขึ้นนะ คุณมีค่าใช้จ่าย
13. ต้องจ่ายให้เมียตัวเอง ให้สามีตัวเอง คือเป็นแฟนกันอะ ถ้าเป็น
14. แฟนกัน ที่ไม่มีทะเบียนสมรสมันก็ยังพอแบบว่าเอ้ยชั้นจ่ายตรงนี้
15. โดยที่ยังไม่มีอะไรมาบังคับว่าเนี่ยเงินส่วนเนี่ยเป็นของชั้นแต่ไม่ใช่ของ
16. เธออะ แต่ถ้าอยู่กันแต่งงานกันแล้วอะ มันก็ต้องมีแบบ คำเรียกว่า
17. ไรอะ เงินในส่วนของครอบครัว เออผู้หญิงก็ต้องเป็นคนจัดการอยู่ดี
18. ปะ เดี่ยวนี้ผู้หญิงก็แบบเป็นใหญ่ คือสมบัติก็เกี่ยวกับเรื่องเงินๆ
19. ทองๆ อะแหละทำให้คนขัดแย้งกัน มันลำบากอะตอนแบ่ง จริงๆ
20. แล้วเฮ้ยถ้าเกิดวันนึงต้องหย่ากันอะ ทำไงอะ

จากตัวอย่างที่ 65 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้อุปลักษณะในการแสดงความเห็นแย้ง โดยเปรียบเทียบการจดทะเบียนสมรส (สิ่งที่ถูกเปรียบ) (บรรทัดที่ 9) กับการถูกโซ่พันธนาการ (แบบเปรียบ) (บรรทัดที่ 10-11)

3.1.1.2.5 การใช้สำนวน

ผู้วิจัยให้คำจำกัดความของคำว่า “สำนวน” ตามศิริพร ภักดีผาสุข (2547) ว่าหมายถึง การที่ผู้พูดใช้คำหรือถ้อยคำในความหมายแตกต่างจากที่ใช้ปกติ ความหมายที่แตกต่างนั้นเป็นไปในลักษณะเปรียบเทียบ และใช้กันแพร่หลายจนผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ทันที

วัตถุประสงค์ของการใช้สำนวน เป็นประเด็นหนึ่งที่นักภาษาให้ความสนใจศึกษาอย่างมากมาย เช่น

ไซลิริ ปราโมช ณ อยุธยา (2534) เสนอว่า สำนวนมักเป็นถ้อยคำที่มีลักษณะของการเปรียบเทียบ และจะช่วยทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของคำพูดได้รวดเร็วลึกซึ้ง

Taylor (1994) กล่าวถึงหน้าที่หนึ่งของสำนวนไว้ว่า สำนวนสามารถช่วยโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือและปฏิบัติตามเนื้อหาการสอนในสำนวนได้ เนื่องจากสำนวนเป็นการอ้างถึงแนวปฏิบัติที่ผ่านการประเมินค่ามาแล้วว่า “ดี” ของคนในยุคก่อน ๆ

Seitel (1994, อ้างถึงในศิริพร ภักดีผาสุข, 2547) กล่าวว่า สำนวนช่วยทำให้ผู้ฟังเข้าใจสารที่ผู้พูดต้องการสื่ออย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา การรับรู้สิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบเทียบและอีกสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

ในทางวิจัยปฏิบัติศาสตร์ การใช้สำนวนในการแสดงความคิดเห็นแย้งสามารถช่วยทำให้คู่สนทนาเห็นภาพของการแสดงความคิดเห็นแย้งได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เนื่องจากสำนวนมีลักษณะเป็นถ้อยคำเปรียบเทียบ (ไซลิริ ปราโมช ณ อยุธยา, 2534) ผู้ฟังจึงสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อกับสิ่งที่ผู้พูดเปรียบนั่นเอง วัตถุประสงค์นี้สอดคล้องกับที่ Seitel (1994, อ้างถึงในศิริพร ภักดีผาสุข, 2547) กล่าวไว้ว่า สำนวนช่วยทำให้ผู้ฟังเข้าใจสารที่ผู้พูดต้องการสื่ออย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา การรับรู้สิ่งหนึ่งเป็นแบบเปรียบเทียบและอีกสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ

ขณะเดียวกันสำนวนที่มีลักษณะเป็นคติสอนใจหรือ “สุภาษิต” ยังช่วยในการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อถือหรือคล้อยตามการแสดงความคิดเห็นแย้งด้วย ดังที่ Taylor (1994) กล่าวถึงหน้าที่หนึ่งของสำนวนไว้ว่า สำนวนสามารถช่วยโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อหรือคล้อยตาม เนื่องจากสำนวนเป็นการอ้างถึงแนวปฏิบัติที่ผ่านการประเมินค่ามาแล้วของคนในยุคก่อน ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 66 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. B: ใช่แต่สำหรับเค้าๆ ก็ยังไม่เห็นด้วยอยู่ดี เพราะมันเป็นเหมือนการสร้าง
2. ปัญหาสังคมปัญหาใหม่เลย เพราะคนที่เสพติดส่วนใหญ่ก็เป็นวัยรุ่น แค
3. ปัญหาเรื่องท้องในวัยเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ปัญหายาเสพติดแค่นี้ก็เยอะมาก
4. พอแหละ และเกิดมีปัญหายาเสพติดศัลยกรรมเพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งปัญหา
5. เนี่ย ผลกระทบจะตามมาอีกหลายด้านเลย พอเสพติดศัลยกรรมก็อาจจะไม่
6. มีตั้งนำมาสู่ปัญหาของการปล้นจี้ก็อีก อาชญากรรมอีกเยอะแยะเลย
7. A :—>อาจจะไม่ขนาดนั้นก็ได้อ คือมันเป็นตาบสองคมมากกว่า

8. B : ขึ้นว่าไม่ มันมีข้อเสียมากกว่าข้อดีอะ
9. A : มองในแง่ดีก็ดีไปเรื่อย แต่ทุกอย่างมันก็มีผลเสียอยู่แล้วแหละแต่แค่ทุกคน
10. ต้องคิดให้รอบคอบ
11. B : แต่เราต้องทำให้เด็กตระหนักให้ได้ว่าผลเสียของมันก็มีอีกเยอะ
12. A : คือตอนนี้มันยังเป็นปัญหาเล็กน้อยไปเมื่อเทียบกับปัญหาอื่นในบ้านเมือง
13. B : ใช่ๆ เพราะมันยังไม่กลาย คือตอนนี้ต้องยอมรับว่าคนที่ทำยังเป็นพวกที่มี
14. ดังไรเงี้ย แต่วันนึงเมื่อมันมาลงสู่รากหญ้าแล้วอะ

...

จากตัวอย่างที่ 66 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้สำนวนในการแสดงความเห็นแย้งเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำศัลยกรรมเสริมความงาม ซึ่งในที่นี้ได้แก่ การใช้สำนวน “ดาบสองคม” (บรรทัดที่ 7) ที่หมายถึง “การมีทั้งคุณและโทษ”

3.1.2.6 การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข

การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่แสดงเงื่อนไขบางสิ่งบางอย่างเพื่อต้องการแสดงความเห็นแย้ง มักปรากฏรูปประโยคเงื่อนไขที่มีคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” หรือ “หาก” โดยถ้อยคำแรกจะเป็นถ้อยคำที่แสดงเงื่อนไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งมักปรากฏคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” หรือ “หาก” ส่วนถ้อยคำหลังจะเป็นถ้อยคำที่แสดงถึงผลที่เกิดจากเงื่อนไขของถ้อยคำแรกทั้งนี้ถ้อยคำดังกล่าวอาจสลับตำแหน่งกันได้ การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเช่นนี้ช่วยโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามการแสดงความเห็นแย้งได้ เพราะคู่สนทนาต้องใช้เหตุผลมาประกอบในการสรุปความหมายสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการแนะนำอีกทั้งการใช้ประโยคเงื่อนไขยังสามารถช่วยสร้างเหตุผลและเพิ่มน้ำหนักคำพูดให้ตนเองหรือสร้างเหตุผลเพื่อหักล้างคำพูดของผู้ฟัง

เมื่อพิจารณาจากมุมมองทางด้านจิตวิทยาการสื่อสาร การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขในการแสดงความเห็นแย้งนับเป็นกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามกลวิธีหนึ่ง เนื่องจากการใช้กลวิธีดังกล่าวแสดงว่าคู่สนทนาต้องใช้เหตุผลมาประกอบในการสรุปความหมายสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการแนะนำอีกทั้งการใช้ประโยคเงื่อนไขยังสามารถช่วยสร้างเหตุผลและเพิ่มน้ำหนักคำพูดให้ตนเองหรือสร้างเหตุผลเพื่อหักล้างคำพูดของผู้ฟัง (Salon, 1983; อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2542; ทศน์วลัย เนียมบุปผา, 2544; ธิดา โมสิกรัตน์, 2556) วัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) และ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนกรีกและอเมริกันตามลำดับ และพบว่าผู้พูดทั้ง 2 ภาษาดังกล่าวนิยมใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขในการแสดงความเห็นแย้ง

เพื่อโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามสิ่งที่แย้ง หรือในงานวิจัยของ Takashi and Beebe (1993) Lei Shen (2006) และ Kim (2013) ที่ศึกษาทวิวิธีการแสดงความคิดเห็นแย้งของคณูปุ่น จีน และเกาหลี ตามลำดับ และพบว่า เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ผู้พูดต้องการโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อหรือคล้อยตามสิ่งที่กล่าว ผู้พูดมักเลือกใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขในบทสนทนา

จากข้อมูลบทสนทนา สามารถแบ่งลักษณะของการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขตามผลที่เกิดขึ้นจากเงื่อนไขได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้นทั่วไป และ 2. การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้นกับคู่สนทนา

3.1.2.6.1 การใช้อถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้นทั่วไป

การใช้อถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้นทั่วไปในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้อถ้อยคำเพื่อบอกผลเสียหรือโทษทั่ว ๆ ไปที่ไม่เฉพาะเจาะจงว่าจะเป็นผลเสียหรือโทษที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา มักปรากฏรูปแบบประโยคเงื่อนไขที่มี คำว่า “ถ้า” หรือ “หาก” ในถ้อยคำโดยถ้อยคำแรกจะเป็นถ้อยคำที่แสดงเงื่อนไขบางอย่างซึ่งมักปรากฏคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” หรือ “หาก” ส่วนถ้อยคำหลังจะเป็นถ้อยคำที่แสดงถึงผลเสียหรือโทษที่เกิดจากเงื่อนไขของถ้อยคำแรก

ตัวอย่างที่ 67 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

- ...
1. A : แต่อาจจะผลก็ได้สมมติมีคนมาสัมภาษณ์งานซัก 10 คนอย่างเงี้ย
  2. แล้วอีกคนมีบุคลิกดี ความสามารถดี แล้วสมมติหน้าตาเด่น แล้วอีก
  3. คนก็บุคลิกดีนะความสามารถก็เท่าๆ กัน เค้าอาจจะเลือกเราเพราะเรา
  4. หน้าตาดีกว่าก็ได้เออ มันก็ช่วยแหละ เหมือนแบบเรามีชัยไปกว่าครึ่งปะ
  5. ถ้าสมมติแบบหน้าตาดีกว่า เหมือนหน้าตาดีทำอะไรก็ดี เออใช่ไหม
  6. แต่มันก็แล้วแต่เว้ย แล้วแต่จะคิดอะ แต่เค้าว่าคนที่ศัลยกรรมมันก็ไม่ได้
  7. แยะ แต่ถ้าทำแล้วเราก็ต้องรู้จักๆ แบบดูดีๆ เออไม่ใช่แบบทำมั่วๆ
  8. B: →**แต่ถ้าทำแล้ว มันก็จะเกิดผลเสีย หน้าละ เกิดรอยแผลเป็นแบบฝัง**

9. → **ลูกจัน** แก่ไปไม่ได้อีกสมมติหมอกุ้งมากจริง ๆ อะ แต่คือหนึ่งในร้อย
10. มันอาจจะมีพลาดได้ เพราะหมอกุ้งก็คนเหมือนกัน
11. A: เออใช่เราก็ต้องคิดก่อนไง คือเราอาจจะชวยก็ได้เว้ย สมมติเราไปทำ
12. ยั้งจ้ เออ...

...

จากตัวอย่างที่ 67 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้รูปประโยคเงื่อนไขที่มีถ้อยคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” ในถ้อยคำ โดยถ้อยคำแรกจะเป็นถ้อยคำที่แสดงเงื่อนไขของการทำศัลยกรรมที่ปรากฏคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” (บรรทัดที่ 8 ที่พิมพ์ตัวหนา) ส่วนถ้อยคำหลังจะเป็นถ้อยคำที่แสดงถึงผลเสียหรือโทษที่เกิดจากการทำศัลยกรรมต่างๆ ไปไม่เฉพาะเจาะจงว่าจะเป็นผลเสียหรือโทษที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา ซึ่งในที่นี้ คือการเกิดรอยแผลเป็นแบบฝังลึก (บรรทัดที่ 8-9 ที่ขีดเส้นใต้)

3.1.2.6.2 การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้นกับคู่สนทนา

การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้นกับคู่สนทนาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นผลเสียหรือโทษที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สนทนา มักปรากฏรูปประโยคเงื่อนไขที่มี คำว่า “ถ้า” หรือ “หาก” ในถ้อยคำโดยถ้อยคำแรกจะเป็นถ้อยคำที่แสดงเงื่อนไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งมักปรากฏคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” หรือ “หาก” ส่วนถ้อยคำหลังจะเป็นถ้อยคำที่แสดงถึงผลที่เกิดจากเงื่อนไขของถ้อยคำแรก

การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้นกับคู่สนทนาจะช่วยให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามมากกว่าการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเพื่อบอกผลเสียหรือโทษที่เกิดขึ้นทั่วไปเพราะการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขในลักษณะแรกเป็นการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขที่ผู้พูดกล่าวถึงผลเสียหรือโทษที่สามารถเกิดขึ้นกับคู่สนทนาโดยตรง ขณะที่การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขในลักษณะหลังเป็นการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขที่ผู้พูดกล่าวถึงผลเสียหรือโทษโดยทั่วไป ไม่ระบุอย่างชัดเจนว่าผลเสียหรือโทษนั้นจะเกิดขึ้นได้กับคู่สนทนาเหมือนการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขในลักษณะแรก

ตัวอย่างที่ 68 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำศัลยกรรมที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามมีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. A : คือแกแต่งงานมันก็ต้องใช้บะเยอะ
2. B : เออใช่
3. A : เข้าใจปะ คำก็เลยไม่พร้อมในเมื่อหาเงินแต่งงานกันมาได้แล้ว ที่
4. จะใช้ในการจัดงานแต่งงานกันได้แล้วอะ คือคำก็ต้องมีความคิด
5. ว่าเงินตั้งเท่านี้ใช้หมดไปวูบเดียวกับการจัดงานซึ่งแบบว่าไม่ได้
6. อะไร เออได้แค่กินได้แค่เดินใส่ชุดสวย
7. B: → ถ้าเป็นแก แกก็จะรู้สึกที่คำไม่ให้เกียรติแก มาเป็นสามีแก
8. → แต่ไม่มีหลักฐานอะไรยืนยันได้เลยว่าแกเป็นเมียคำตาม
9. → กฎหมาย แต่ว่าแต่งงานพูดถึงนะมันก็ไม่ใช่แค่จัดงานแต่ง
10. อย่างเดียวนะบางคนก็บอกว่าแค่จดทะเบียนสมรสก็พอ ชั้นจด
11. ทะเบียนสมรสชั้นอยู่ด้วยกัน ถูกต้องตามกฎหมาย โอเคชั้นอยู่กับ
12. คุณได้

จากตัวอย่างที่ 68 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้รูปประโยคเงื่อนไขที่มีถ้อยคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” ในถ้อยคำ โดยถ้อยคำแรกจะเป็นถ้อยคำที่แสดงเงื่อนไขของการที่หนุ่มสาวใช้ชีวิตอยู่กันแบบสามีภรรยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสที่ปรากฏคำแสดงเงื่อนไข “ถ้า” (บรรทัดที่ 7 ที่พิมพ์ตัวหนา) ส่วนถ้อยคำหลังจะเป็นถ้อยคำที่แสดงถึงผลเสียหรือโทษที่เกิดจากการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสซึ่งกลุ่มตัวอย่างระบุผลเสียหรือโทษที่อาจเกิดขึ้นกับคู่สมรสอย่างเจาะจง ซึ่งในที่นี้ คือการถูกทำให้เสื่อมเสียเกียรติ และไม่มีหลักประกันในชีวิตคู่ (บรรทัดที่ 7-9 ที่ขีดเส้นใต้)

3.1.3 กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในงานวิจัยนี้ หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อแสดงความเห็นแย้งผู้ฟังอย่างชัดเจนและไม่สามารถตีความเป็นอื่นได้

ผลการศึกษสามารถจำแนกกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาได้เป็น 3 กลวิธีย่อย โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย
2. การแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็น
3. การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ

ในแต่ละกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมามีรายละเอียดดังนี้

3.1.3.1 การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย

การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วยในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งคู่สนทนาโดยการใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วยอย่างตรงไปตรงมา มักปรากฏคำบอกปฏิเสธ “ไม่” หรือ คำกริยา “ไม่เห็นด้วย” ในถ้อยคำ

ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วยจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมาและไม่สามารถตีความเป็นอื่นได้ เนื่องจากผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธและไม่เห็นด้วย ซึ่งผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าผู้พูดกำลังมีความเห็นแย้ง ดังในงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) Takashi and Beebe (1993) Song (1993) และ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษากรีก ญี่ปุ่น เกาหลีและอเมริกัน ตามลำดับ และพบว่าเมื่อผู้พูดต้องการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมา ผู้พูดก็จะเลือกใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย

ตัวอย่างที่ 69 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 10

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

- ...
1. R :   อ้อ ฉันคิดว่าเป็นน้ำอันนี้
  2. L :   →ไม่ใช่ ไม่ใช่
  3. R :   อันนี้ก็เลยเดินกลับไปฟองสีเทา
  4. L :   เอออันนี้ชี้ฟองจ้ะเลยอะ
- ...

จากตัวอย่างที่ 69 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง L แสดงความเห็นแย้งโดยการใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วยอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำ “ไม่ใช่” (บรรทัดที่ 2)

ตัวอย่างที่ 70 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

- ...
1. A: แต่ว่า ของเราอย่างเงี้ย จะให้ไปอย่างงั้นก็ไม่ไหวอะ เราอยากรู้ว่า เกิด

2. มาทีนี้เนี่ยะ ได้ มีอะไรตอนนี้ อะไรให้กิน อยากรู้ ก็อยากจะกิน ไม่
3. อยากรู้มาคิดว่า เอ้ย แบบว่า เนี่ย แคลอรีเกินวันหนึ่งแคลอรีเกินอย่าง
4. เจียะ ก็มาคิดว่านู่นกินไม่ได้นี่ก็กินไม่ได้ เกินหกโมงกินไม่ได้อีก เพราะถ้า
5. กินเกินหกโมงมันก็ อ้วนอีกอะ นี่ก็เรากินตอนไหนก็ได้เว้ย แล้วมัน
6. ยิ่งไขมันก็ช่วยอะ ยามันก็ต้องช่วยเรา
7. B: → **ฉันไม่เห็นด้วย**อะแก คือแบบ คือบางทีมันก็กินได้ทุกอย่างนะเว้ยแต่แก
8. แคกินในปริมาณที่มันเหมาะสมคือกินอย่างพอดี แบบ สมมุติมีแพลน
9. แบบแกไปกินอันนี้ไท้ต่ออย่างเจียะ แกจะกินคนเดียวทั้งถาดมันก็มาใช่ปะ
10. ล่ะ
11. A : ใช่ เรากินได้นะเว้ย เราชอบ เราชอบกินอะไรแบบเนี่ยะ
12. B : บางทีเราก็กินแค่แบบ ให้มันน้อยๆ ให้มันแบบเพิ่มน้ำตาลเพิ่มกลูโคส
13. อะไรอย่างเจียะแกไม่ต้องไปกินแบบ ประโยชน์ขนาดนั้นก็ได้

จากตัวอย่างที่ 70 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งโดยใช้ถ้อยคำ แสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วยอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำ “ไม่เห็นด้วย” (บรรทัดที่ 7)

นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วยอย่างตรงไปตรงมาแล้วในบางกรณีกลุ่มตัวอย่างก็อาจเลือกใช้ถ้อยคำที่แสดงว่ามีความเห็นต่างหรือตรงกันข้ามกับความเห็นของคุณสนทนา เช่น

ตัวอย่างที่ 71 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1. A : แต่ก็มีหลายคนนะที่ทำแล้วตั้งแต่เราอาจจะไม่รู้จักรั้ไรเจียะ มีหลายคน แต่
2. บางคนที่ไม่ได้ศัลยกรรมก็ไม๊
3. B : เหมือนอ้อมเหมือนชมพูไรเจียะก็ดูออกว่าทำ
4. A : ใช่ทำแล้วทำแล้วก็ดูดีมากขึ้น
5. B : → **ดูดีน้อยลง**ต่างหาก

6. A : เอาเป็นว่าเค้าก็ยังมีอยู่ได้ในวงการแบบสวยๆ

...

จากตัวอย่างที่ 71 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B แสดงความเห็นแย้งโดยเลือกใช้ถ้อยคำที่แสดงว่ามีความเห็นต่างหรือตรงกันข้ามกับความเห็นของคู่สนทนาซึ่งในที่นี้ คือ การที่บอกว่าการทำศัลยกรรมเสริมความงามทำให้ดาราทิ้งไปทำให้ความสวยลดลง (ใช้คำ “น้อย” ในบรรทัดที่ 5) ขณะที่คู่สนทนาเห็นว่าการทำศัลยกรรมเสริมความงามทำให้ดาราทิ้งไปทำให้ความสวยมากขึ้น (ใช้คำ “มาก” ในบรรทัดที่ 4)

3.1.3.2 การแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็น

การแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการสั่งให้คู่สนทนาเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม

การแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็นเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความเห็นแย้งอย่างชัดเจนและไม่สามารถตีความเป็นอื่นได้ กล่าวคือ ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการสั่งเพื่อให้ผู้ฟังพิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นเดิม ดังเช่น ในงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) และ Ress-Miller (2000) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษากรีก และอเมริกัน ตามลำดับ และพบว่าเมื่อผู้พูดภาษากรีกและอเมริกันต้องการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมา ผู้พูดก็จะเลือกใช้การแสดงการสั่งในการแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 73 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. A : แต่ผลดีมันก็มีเว้ยถ้าแบบเรามองในแง่ดีเิง
2. B : → **เปลี่ยนความคิดใหม่ซะแก** ยังไงผลดีก็น้อยกว่าผลเสีย
3. A : ก็ไม่น้อยนะบางคนทำดีก็ดีเิง คือคนส่วนใหญ่ที่ทำดีอะ
4. B : เค้าว่านะถ้าคิดจะทำศัลยกรรมอะควรจะไปทำบุญด้วย
5. A : อ้อจะส่งผลใม่เีย
6. B : ใม่เียจะส่งผลนะจริงเิง

...

จากตัวอย่างที่ 72 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแสดงความเห็นแย้ง โดยปรากฏคำกริยา “เปลี่ยน” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 2)

ตัวอย่างที่ 72 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 3

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. A: เขาก็น่าจะแบบ เปิดให้เราแต่งอะไรไปก็ได้ เพราะว่าแบบ เขาพูดกันว่าแบบ ธรรมศาสตร์เป็นมหาลัยที่มีเสรีภาพทุกตารางนิ้วอะไรอย่างงี้
2. ว่าแบบ ธรรมศาสตร์เป็นมหาลัยที่มีเสรีภาพทุกตารางนิ้วอะไรอย่างงี้
3. มันก็ควรที่จะเปิดกว้างปะวะ แบบ เท่าเทียมหมด แต่งอะไรก็ได้อะไร
4. อย่างเงี้ย
5. B: → **เปลี่ยนความคิด**ซะ แต่งอะไรก็ได้ ถ้าเกิดแบบ บางคนมันใส่บิกินีมาเรียนอะ
6. เรียนอะ
7. A: บ้า มันก็ต้องอยู่ในแบบความเหมาะสม อะไรอย่างงี้
8. B: เหี้ยมันมีนะเว้ย
9. A: ให้แบบ แต่ละคนมีจิตสำนึกใจ ในการที่เราจะแต่งตัว แบบ มาเรียนอะไรอย่างเงี้ย
10. อะไรอย่างเงี้ย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

...

จากตัวอย่างที่ 73 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อแสดงความเห็นแย้ง โดยปรากฏคำกริยา “เปลี่ยน” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 5)

ตัวอย่างที่ 74 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. B : แล้วมันอยู่ที่โครงหน้าด้วยแก ของอย่างเงี้ยะ มันจะไปลดเลือดอะได้
2. เล่า
3. A : จริงหรอ

4. B : เอื้อ!!
5. A : แต่
6. B : → **เปลี่ยนความคิดเดี๋ยวนี้** พัดได้ผอมได้
7. เหมือนกัน
8. A : แต่เหนื่อยอะ เราไม่มีเวลาอะ
9. B : แค่มิไม่มีเวลามันจะอะไรนักหนาวะแกวันนึ่ง ยี่ห้าสามสิบนาที่แก
10. เต็น T25 ตอนอาบน้ำก็ได้ไม่มีใครว่าหอรอก

...

จากตัวอย่างที่ 74 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อแสดงความเห็นแย้ง โดยปรากฏคำกริยา “เปลี่ยน” ในถ้อยคำ (บรรทัดที่ 6)

3.1.3.3 การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ

การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงความเห็นแย้งโดยการใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบอย่างตรงไปตรงมา มักปรากฏคำกริยาแสดงการตำหนิหรือคำกริยาที่แสดงการประเมินค่าในทางลบในถ้อยคำ

การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความคิดเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมาและไม่สามารถตีความเป็นอื่นได้ เนื่องจากถ้อยคำที่ผู้พูดเลือกใช้เป็นถ้อยคำที่มีความหมายในเชิงลบซึ่งคู่สนทนาสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าผู้พูดไม่เห็นด้วย เช่น ในงานวิจัยของ Kakava (1993;2002) และ Takashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งของผู้พูดภาษกรีก และญี่ปุ่นตามลำดับ และพบว่าเมื่อผู้พูดต้องการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมา ผู้พูดก็จะเลือกใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ

ตัวอย่างที่ 75 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. A : ชันว่ามันเป็นตัวช่วยที่ดีเลยละ

2. B : แต่ฉันอยากให้แกออกกำลังกาย แบบฟิตเนส เข้ายิม หรืออะไรก็ได้
3. A : แกเห็นใจฉันหน่อยนะว่าฉันเหนื่อย ชั้นไม่ไหว
4. B : → **ซีเกียจจะสิแก** ยิ่งไงก็ดีกว่าแกกินยาอะไรก็ไม่รู้อันตราย
5. A : ชั้นว่าฉันก็ไซ้ แต่ก็ดีกว่าให้ชั้นต้องออกกำลังกายอะ เหนื่อยก็เหนื่อย
6. เสียเวลาด้วย

...

จากตัวอย่างที่ 75 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบเพื่อแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้คำว่า “ซีเกียจ” (บรรทัดที่ 4)

3.1.4 กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน

กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันในงานวิจัยนี้ หมายถึง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อประชดประชันให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดมีความเห็นแย้งหรือไม่เห็นด้วย

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน²⁰เพื่อประชดประชันในการแสดงความเห็นแย้ง

Panpothong (1996) ได้อ้างถึงแนวคิดเรื่องการใช้ถ้อยคำนัยผกผันของ Myers(1976, cited inPanpothong, 1996) ที่ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันในภาษาอังกฤษจากบทสนทนาประจำวัน และจัดแบ่งถ้อยคำนัยผกผันออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน(sarcastic irony/sarcasm) 2) ถ้อยคำนัยผกผันแบบกำกวม (ambiguous irony) และ 3) ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ(playful irony) และได้อธิบายว่าเหตุที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำนัยผกผันก็เพราะผู้พูดสามารถเลี่ยงความรับผิดชอบ และปกป้องตนเองจากความเสี่ยงในกรณีที่ผู้ฟังไม่พอใจอย่างรุนแรง ขณะที่ Leech (1983: 283) กล่าวว่า เหตุที่ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีเพื่อโจมตีผู้ฟัง เพราะกลวิธีนี้เป็นการรักษาความสุภาพในระดับของรูปภาษา ซึ่งทำให้กลวิธีนี้มีความรุนแรงน้อยกว่าการบริภาษอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้เพราะการโจมตีด้วยถ้อยคำรุนแรง ย่อมจะร้ายให้เกิดการโต้ตอบที่รุนแรงเช่นกันกลับมา ดังนั้นการใช้ถ้อยคำนัยผกผันซึ่งเป็นวิธีการโจมตีทางอ้อม จึงสามารถช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกับ Roberts (1992) ศึกษาหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันของผู้พูดภาษาอังกฤษและพบว่าถ้อยคำนัยผกผันมีหน้าที่ 10 ประการ คือ 1) แสดงอารมณ์ความรู้สึกด้านลบ 2) สร้างอารมณ์ขัน 3) เน้นย้ำ 4) ทำให้ชัดเจน 5) ทำให้ชัดเจน 6) กระตุ้นให้ตอบสนอง 7) ลด

²⁰ ผู้วิจัยนิยามคำว่า “ถ้อยคำนัยผกผัน” หรือ Verbal Irony ตาม Panpothong (1996)

ความเครียด/ไม่สบายใจ 8) เรียกร้องความสนใจ 9) ควบคุมหรือจัดการการสนทนา 10) ช้อนความคิดบางประการ

ในการปฏิสัมพันธ์ในวัฒนธรรมไทย Panpothong (1996) ศึกษาลักษณะและหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย และสรุปว่านอกจากถ้อยคำนัยผกผันจะสามารถทำให้ผู้ตกเป็นเป้ารู้สึกเจ็บปวดแล้ว ยังอาจช่วยสร้างความขบขันในการสนทนา

ในการแสดงความเห็นแย้งกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่มักใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อประชดประชันให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดมีความเห็นแย้งหรือไม่เห็นด้วย (นอกจากถ้อยคำนัยผกผันแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ อาจใช้ในการสร้างอารมณ์ขันหรือความสนุกสนานเพื่อลดความน่าหนักความรุนแรงของสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้ง) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993; 2002) และ Song (1993) ที่ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ที่มีการแสดงความเห็นแย้งของคนกรีก และเกาหลี ตามลำดับ และพบว่าถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีทางภาษาแบบหนึ่งที่ใช้เพื่อประชดประชันในสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้ง

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อประชดประชันให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดมีความเห็นแย้งหรือไม่เห็นด้วยกับผู้ฟังสามารถจำแนกออกเป็น 5 ลักษณะ²¹ ได้แก่ 1. ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมต่าง ๆ ที่มีการละเมิดกฎความจริงใจ 2. ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ 3. ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน 4. ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม และ 5. ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน

3.1.4.1 ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมต่าง ๆ ที่มีการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมต่าง ๆ ที่มีการละเมิดกฎความจริงใจ ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดใช้รูปวัจนกรรมต่าง ๆ โดยละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมประเภทนั้น (Panpothong, 1996) จากการศึกษสามารถแบ่งลักษณะออกได้ตามรูปวัจนกรรมที่ปรากฏ ดังนี้

ก. ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการแนะนำ

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) วัจนกรรมการแนะนำ คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังสนใจกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดแนะนำ โดยผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง และถ้าหากผู้พูดไม่แนะนำ ผู้ฟังก็คงจะไม่กระทำการสิ่งนั้นจึงได้กล่าววัจนกรรมการแนะนำ

²¹ ผู้วิจัยจำแนกลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) แต่ละประเภทตามงานวิจัยเรื่อง “A Pragmatics study of verbal irony in Thai” ของ Panpothong (1996)

ถ้อยคำนี้ผกผันในรูปวัจนกรรมการแนะนำ จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการแนะนำ กล่าวคือผู้พูดไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดแนะนำ แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 76 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 4

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

- ...
1. A: เปื่อที่ต้องมาทำอย่างงั้นนะ คือแค่เรียน ก็ ก็เหนื่อยแล้วอะ แล้ว
  2. ต้องมาคำนวณแคลอรี จะกินอะไรก็ได้ นี่คือแบบกินได้สบายใจ
  3. คือแบบ กินเท่าไรก็กินไปเลยมีความสุขกับการกิน สุด ๆ อะ
  4. จริง ๆ แล้วแบบที่กินแล้วก็กิน กียาต่อ แค่นี้ยะ
  5. B : แต่ชั้นว่าแบบ ถ้าเอาเข้าจริงแล้วก็เรารู้จัก เอาเข้าเท่ากับเอา
  6. ออกอะแกมันก็ มันก็พอมได้มันก็ดี
  7. A : มันมันไม่พอมอะดิเอาเข้าเท่ากับเอาออกอะ มันก็ทรงตัว
  8. B : มันก็ทรงตัวแต่มันก็ มันก็ได้ความฟิตความเฟิร์มคือเวลาที่เราก่อน
  9. กำลังกายมันไม่ใช่แบบ อะสมมุติแบบมันก็ต้องลด มันแค่กระชับให้
  10. ร่างกายแต่ละส่วนกระชับขึ้นเว้ย เท่าที่ขึ้นไปออก
  11. A : อ้อ อย่างเงี้ยชั้นก็คิดว่ามันกินดีกว่า ไม่ชอบอะ ชั้นไม่ชอบออก
  12. กำลังกาย
  13. B : อ้อ ถ้าไม่ชอบออกกำลังกายเดี๋ยวนี๊แบบ แกเคยเห็นโฆษณาเน็งมัย::
  14. แคชยับเท่ากับออกกำลังกาย บางทีถ้าแกไม่ชอบแกก็แบบ ยืน
  15. แกว่งแขนแกว่งขาเวลาอาบน้ำอะไรอย่างเงี้ย
  16. A : อ้อหือ:: แล้วมันกว่ามันจะลดได้อะ มัน มันไม่ทันใจนะ:: เกิดแบบ
  17. อีกสองเดือนจะต้องไป อย่างเงี้ย ไปเดทอะ
  18. B : → **งั้นชั้นแนะนำให้แกกินยาลดความอ้วนแบบที่เห็นผลแบบ**
  19. **ทันทีทันใดเลย** (พูดด้วยน้ำเสียงประชดประชัน) จะได้ออกเดทได้
  20. A : (หัวเราะ) ไม่เอา เดียวตาย

จากตัวอย่างที่ 76 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวจนกรรณการแนะนำ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้วจนกรรณการแนะนำโดยไม่ต้องการให้ผู้ฟังกระตามสิ่งที่ตนเสนอ แต่กลับใช้วจนกรรณการแนะนำเพื่อแสดงความเห็นแย้งแทน ซึ่งได้แก่ การแนะนำผู้ฟังให้รับประทานยาลดความอ้วนแบบที่เห็นผลทันทีทันใด ทั้งที่ตัวเองไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังกระทำเช่นนั้น (บรรทัดที่ 18-19)

ข. ถ้อยค่านัยผกผันในรูปวจนกรรณการชม

ตามทฤษฎีวจนกรรณการของ Searle (1969) วจนกรรณการชม คือ วจนกรรณการที่ผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดรู้สึกยกย่อง ชื่นชมสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ โดยผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ เป็นสิ่งที่ดี น่ายกย่องชมเชย

ถ้อยค่านัยผกผันในรูปวจนกรรณการชม จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจของวจนกรรณการชม กล่าวคือผู้พูดไม่ได้รู้สึกยกย่อง ชื่นชมสิ่งที่ผู้ฟังกระทำแต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 77 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 10

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

1. A: เออ ก็ต้องแบบ รีบกลับไปเปลี่ยนและก็กลับมาเรียนใหม่อย่างเงี้ย
2. เพื่อลงพื้นที่ลงอะไรอย่างเงี้ยหรือ เค้าว่ามันลำบากไปปะวะ นอกจาก
3. ว่าแบบ เออให้แต่งชุดนอกไปเลย แต่คือขอให้แต่งให้สุภาพ อะ
4. อย่างเสื้อคอกลมอาจจะไม่ได้อะไรอย่างเงี้ย ก็อาจจะเป็นเสื้อคอปก
5. เออมันก็แบบ เค้าว่ามัน เค้าเรียกว่าไรอะ ทะมัดทะแมงมากกว่าปะ
6. B: มันก็จริง ก็คือแบบ เค้า แต่สำหรับเค้าเองเนี่ย เค้าว่าแบบ ก็อย่าง
7. แบบ ประเด็นที่บอกว่าแบบ มันดูละแบบ มันๆภูมิใจมากกว่า คือ
8. แบบอย่างๆบางคนอย่างเงี้ย คืออย่างแบบ คนนอกอะ คือเค้าแบบ
9. คนที่เค้าอยากเข้ามาเรียนจริงๆอะ เค้าก็อยากแต่งนะ แบบชุด
10. นักศึกษาอะ คือแบบว่า แบบ คนที่เค้าอยากเข้ามาเรียนที่

11. ธรรมศาสตร์อะ ก็มีเยอะอะ ละคือแบบ คือเค้าก็ เค้าเองเค้าก็แบบ
12. อยาก เออ แบบอยากใส่ชุดเครื่องแบบของมหาลัยเราอะ แต่คือถ้า
13. แบบตัวเราเองอะ คือถ้าเราแบบไม่ใส่อะ มันก็จะดูแบบ ดูยังไงปะ
14. มันจะดูแบบ แปลกๆอะ คือถ้าเราแบบ ไม่ใส่อะ
15. A: → **แกช่างเป็นคนมีระเบียบมาก มีระเบียบสุดๆ สุดๆเลยเท่าที่ชั้น**
16. เคยเห็น (พูดด้วยน้ำเสียงประชดประชัน)
17. B: คนนอกเค้าก็อยากเข้ามาเรียนเหมือนเราอะ แต่เราควรจะแบบ เออ
18. แบบ ใส่ มันจะดีกว่าปะ เค้าอยากเรียนธรรมศาสตร์ก็แบบมีเยอะ
19. นะ แบบ คนนอกอะก็แบบ ถ้าเป็นประเด็นคนนอกแบบ อยากเข้ามา
20. เรียนอย่างเงี้ย คือหนึ่งละ มันก็ต้องผ่านการแข่งขันเข้ามา ถูกปะ
21. B: อือ

จากตัวอย่างที่ 77 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการชมซึ่ง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้วัจนกรรมการชมในสิ่งที่ตนไม่รู้สึยกยกย่องชื่นชม แต่กลับใช้วัจนกรรมการชมเพื่อแสดงความเห็นแย้งแทน ซึ่งได้แก่ การชมว่าผู้ฟังเป็นคนมีระเบียบวินัยในการแต่งการในชุดนิสิตนักศึกษาเพื่อมาเข้าเรียน ทั้งที่ตัวเองไม่รู้สึกรักว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่น่ายกย่อง (บรรทัดที่ 15)

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าในบางกรณีถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการชมอาจอยู่ในรูปของถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับเสียงพิเศษ (special intonation) และจากข้อมูลส่วนใหญ่มักปรากฏอยู่ในรูปแบบคำซ้ำที่ใช้ระดับเสียงสูงในพยางค์และ/หรือคำแรก ทั้งนี้ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับเสียงพิเศษ (special intonation) จัดเป็นถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) ประเภทหนึ่ง (Cruttenden, 1986: 114 cited in Panpothong, 1996: 42) เช่น

ตัวอย่างที่ 78 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

1. B: แกจะเก็บตังค์เพื่อสิ่งนี้แกต้องไปซื้อไปกินแกต้องไปซื้อหนังสือเรียนซื้อนู่นซื้อ

2. นี่เยอะแยะค่าใช้จ่ายก็บานปลาย จะมาซื้อของพวกนี้กินอีก
3. A : ไซ้ เฮ้ยวันนึงเราก็กินไม่ขนาดนั้นนะ
4. B : เปลืองจะตาย
5. A : เราก็กินเกือบอ้อมไป เกือบอ้อมไว้เพื่อส่วนนี้ ไม่งั้น มันก็ต้อง?? ส่วน ส่วนนึง
6. ในชีวิตนะเว้ย
7. B : หือ:: เป็นขั้นขั้นไม่ซื้อหรือกลัวเสียตังค์พ่อแม่หาตังค์มาลำบาก มาใช้ตังค์
8. ซื้ออาหารไร้สาระพวกเนี่ยเอาตังค์ไปซื้อของที่มิประโยชน์ต่อสุขภาพดีกว่า
9. A → **จ้า แก่แก้งแก่ฉลาดฉลาดใช้เงินมาก**(พูดด้วยน้ำเสียงประชดประชัน)
10. B : ประชดชั้นทำไมอะ ก็ฉันไม่เห็นด้วยนี่
11. A : (หัวเราะ)

...

จากตัวอย่างที่ 78 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการชมซึ่งปรากฏอยู่ในรูปแบบคำซ้ำที่ใช้ระดับเสียงสูงในคำแรกจากคำว่า “**แก้งแก่**” (ใช้ระดับเสียงสูงที่คำแรกในบรรทัดที่ 9) และคำว่า “**ฉลาดฉลาด**” (ใช้ระดับเสียงสูงที่คำแรกในบรรทัดที่ 9) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการชม กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้วัจนกรรมการชมในสิ่งที่ตนไม่รู้สึกลอยกย่องชื่นชม แต่กลับใช้วัจนกรรมการชมเพื่อแสดงความเห็นแย้งแทน ซึ่งได้แก่ การชมว่าผู้ฟังเก่งหรือมีความสามารถในการใช้เงิน ทั้งที่ตัวเองไม่รู้สึกลว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่น่ายกย่อง (บรรทัดที่ 9

ค. ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการขอบคุณ

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) วัจนกรรมการขอบคุณ คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดรู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณของผู้ฟัง โดยผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังกระทำเป็นประโยชน์หรือมีผลดีต่อผู้พูด

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการขอบคุณ จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการขอบคุณ กล่าวคือผู้พูดไม่ได้รู้สึกซาบซึ้งในสิ่งที่ผู้ฟังกระทำแต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงความเห็นแย้ง และถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการขอบคุณมักอยู่ในรูปของถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับเสียงพิเศษ (special intonation) ในรูปแบบคำซ้ำที่ใช้ระดับเสียงสูงในพยางค์และ/หรือคำพยางค์หลัง ทั้งนี้ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับเสียงพิเศษ

(special intonation) จัดเป็นถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) ประเภทหนึ่ง (Cruttenden, 1986: 114 cited in Panpothong, 1996: 42) เช่น

ตัวอย่างที่ 79 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำคัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1. A : แต่เค้าก็ดูดีกว่าเมื่อก่อนเยอะมากเลยเว้ย คือทำจุมูก ทำกรรมไข่ม้อย
2.   แล้วก็ทำตัวเองบุคลิกให้ดีขึ้น
3. B : ใช้อันนั้นบุคลิกอาจจะดี
4. A : บุคลิกดีแบบหุนดีขึ้น
5. B : แต่ทำมาแล้วก็ยังไม่ได้สวยนะ
6. A : แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเค้าดูดีขึ้น อย่างเมื่อก่อนตอนแสดงสายลับจับ
7.   บ้านเล็กกะแบบหน้าแบบหน้าตลกมากอะแต่ทำแล้วดูดีอะ ขึ้น
8.   แนะนำให้แกทำ
9. B : → **ขอบคุณ** **ขอบคุณที่แนะนำนะแก** ขึ้นจะเอาแบบให้เหมือนถืออกัน

ง. ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นด้วย

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) วัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นด้วย คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดเห็นด้วยกับถ้อยคำหรือพฤติกรรมบางอย่างของผู้ฟัง โดยผู้พูดเชื่อว่าถ้อยคำหรือสิ่งที่ผู้ฟังกระทำเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือน่ากระทำตาม

ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นด้วย จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นด้วย กล่าวคือผู้พูดไม่ได้เชื่อว่าถ้อยคำหรือสิ่งที่ผู้ฟังกระทำเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือน่ากระทำตาม แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงความเห็นแย้ง และถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการแสดงความคิดเห็นด้วยมักอยู่ในรูปของถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับเสียงพิเศษ (special intonation) ในรูปแบบคำซ้ำที่ใช้ระดับเสียงสูงในพยางค์และ/หรือคำพยางค์หลัง ทั้งนี้ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับเสียงพิเศษ (special intonation) จัดเป็นถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) ประเภทหนึ่ง (Cruttenden, 1986: 114 cited in Panpothong, 1996: 42) เช่น

ตัวอย่างที่ 80 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 2

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. A : สมมตินะว่าฉันต้องเลี้ยงลูกคนเดียว คือมันคงไม่เกิดอาจจะเกิดขึ้น
2. ก็ได้ ลูกมัย
3. B : single mom
4. A : ยังไงก่อนที่เราจะแต่งงานอย่างนี้เราอาจจะทำข้อตกลงกับเค้า ซึ่ง
5. ไม่ใช่การจดทะเบียนสมรส ให้เค้าช่วยรับผิดชอบ มันก็เป็นหน้าที่
6. ของพ่ออยู่แล้วปะ
7. B : อ้าวแล้วมันเห็นแก่ตัวปะ
8. A : ยังไม่จบๆ มันเป็นเรื่องความรู้สึกวัยแก่ ยังไงความเป็นพ่อต้อง
9. รักลูกวัย
10. B : เฮ้ยแกสมัยนี้ แกไม่ดูหรือที่ลูกที่อะไรเต็ม ของคนทั่วประเทศ
11. แล้วนะตอนนี้!
12. A : มันเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องทิ้งลูกไปแก แต่ว่ายังไงคือสมมตินะ
13. ว่าเราอยู่กับเค้าก่อนแต่ง เราต้องมองเห็นข้อดีของเค้าซักอย่าง
14. นึกออกปะ คือมันต้องมีความผูกพันซักอย่างนึงอะที่มันจะ
15. สามารถโน้มน้าวให้เค้ามายอมเซ็นใบว่าเค้าจะต้องรับผิดชอบลูก
16. เออ
17. B : มันไม่ถูก
18. A : หรือถ้าเค้าไม่รับผิดชอบนะ ก็ปล่อยเค้าไปเลย เพราะเราเป็น
19. ผู้หญิงแบบไฮเทคนึกออกปะอะไรยังงี้
20. B : →โอเค ชั้นเห็นด้วยเห็นด้วยกับแก(พูดด้วยน้ำเสียงประชด
21. ประชัน)
22. A : ก็ชั้นไม่เห็นด้วยกับแกนี่

...

จากตัวอย่างที่ 80 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้วัจนกรรมการแสดงความเห็นด้วยในรูปแบบ คำซ้ำที่ใช้ระดับเสียงสูงในพยางค์หลังจากพยางค์ว่า “ด้วย” ในคำว่า “เห็นด้วย” (ใช้ระดับเสียงสูงที่ พยางค์หลังในบรรทัดที่ 20 ส่วนที่ขีดเส้นใต้) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของ วัจนกรรมการแสดงความเห็นด้วย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้วัจนกรรมการแสดงความเห็นด้วยในสิ่งที่ ตนไม่ได้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือน่ากระทำตาม แต่กลับใช้วัจนกรรมการแสดงความเห็นด้วยเพื่อ แสดงความเห็นแย้งแทน ซึ่งได้แก่ การบอกว่าเห็นด้วยกับความคิดเห็นเรื่องการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบ สามีภรรยา ก่อนการแต่งงาน ทั้งที่ตัวเองไม่รู้สึกรู้ว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือน่ากระทำตาม (บรรทัดที่ 20)

จ. ถ้อยค่านัยผกผันในรูปวัจนกรรมการให้พร

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) วัจนกรรมการให้พร คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดมี ความปรารถนาให้ผู้ฟังได้รับสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นผลในเชิงบวกหรือเป็นสิ่งที่ผู้ฟังพึงปรารถนา โดยผู้พูด ต้องเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังจะได้รับนั้นต้องเป็นผลในเชิงบวกหรือเป็นสิ่งที่ผู้ฟังพึงปรารถนา

ถ้อยค่านัยผกผันในรูปวัจนกรรมการให้พร จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ความจริงใจของวัจนกรรมการให้พร กล่าวคือผู้พูดไม่ได้ปรารถนาให้ผู้ฟังได้รับสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นผลใน เชิงบวกหรือเป็นสิ่งที่ผู้ฟังพึงปรารถนา แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 81 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิต แบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

1. A : เอนั้นแหละๆ คือเสียความเป็นสาวอะๆ
2. B : อ้าวแล้วอยู่ด้วยกันก่อนแต่งไม่เสียอ้อมึง
3. A : หมายถึงว่าเสียไปแล้วคือแบบว่าเลิกกันจะน่าเกลียดกว่า
4. B : ก็คือเหมือนว่าเราแบบอะไรหย่ามาแล้วใช้ปะ อย่างงี้ใช้ปะ เคย
5. ผ่านผู้ชายมาแล้วอย่างงี้
6. A : เออใช่
7. B : แต่เราว่ามันก็ดีจะบอกยังไงดีแบบ มันเหมือน คือเราหัวโบราณไง
8. แก เหมือนกับแบบ
9. A : → ชื่นขอให้แก่ได้เจอเนื้อคู่ที่เป็นเทพบุตรในฝันนะยะ (พูดด้วย

10. น้ำเสียงประชดประชัน)
11. B : มันถูกศีลธรรมปะไอ้อยู่ก่อนแต่งปะ เออซึ่งเราคิดว่าไอ้คนที่ตั้งกฎ
12. นี้ขึ้นมา เขาก็ต้องมีข้อดีอยู่แล้วว่าไอ้มันมันดีจริงๆ เพราะว่าเค้าทำ
13. มาตั้งแต่แรกแล้ว ซึ่งมันเป็นวัฒนธรรมไทย
14. A : เออๆ
15. B : แต่การอยู่คนเดียวของแกมันตะวันตกปะ เออ
16. A : แกขึ้นว่าเรื่องวัฒนธรรมอย่างเงี้ย คือถ้าสมมตินะ ว่าเราๆ ตัดมัน
17. ออกไปแล้วดูว่าเค้าว่าเรียกว่าอะไร ความๆ เป็นปัจเจกของเราอะ
18. B : ความเป็นปัจเจก
19. A : ไข่เหมือนกับว่าเราคิดอะไรมันสมควร

จากตัวอย่างที่ 81 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการให้พร กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้วัจนกรรมการให้พรทั้งที่ตนไม่ได้ปรารถนาให้ผู้ฟังได้รับสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นผลในเชิงบวกหรือเป็นสิ่งที่ผู้ฟังพึงปรารถนา แต่กลับใช้วัจนกรรมการให้พรเพื่อแสดงความเห็นแย้งแทน ซึ่งได้แก่ การให้พรว่าขอให้คู่สนทนาพบเนื้อคู่ที่เป็นเทพบุตรในฝัน ทั้งที่ตัวเองไม่ได้ปรารถนาเช่นนั้น (บรรทัดที่ 9)

ข. ถ้อยค่านัยผกผันในรูปวัจนกรรมการเสนอตัว

ตามทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) วัจนกรรมการเสนอตัว คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดมีความปรารถนาที่จะเสนอตัวหรือรับอาสาที่จะกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งที่ผู้ฟังต้องการหรือพึงปรารถนา โดยผู้พูดต้องเชื่อว่าผู้พูดสามารถกระทำหรือไม่สามารถกระทำสิ่งที่ผู้ฟังต้องการหรือพึงปรารถนา

ถ้อยค่านัยผกผันในรูปวัจนกรรมการเสนอตัว จึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการเสนอตัว กล่าวคือผู้พูดไม่ได้เชื่อว่าตนเองจะสามารถกระทำหรือจะไม่สามารถกระทำตามสิ่งที่ผู้ฟังต้องการหรือพึงปรารถนาได้แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างที่ 82 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 9

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

- ...
1. A : ก็ต้องมีเสริมบ้างอะไรบ้างแหละเพื่อขั้นจะได้ประกวดนางงามนางงาม
  2. กับเค้าบ้าง
  3. B : → ประทศมิสไทยแลนด์เวิลด์แบบนี้้องเมญาเลยแก **เดี่ยวขั้นเป็น**
  4. → **สปอนเซอร์ให้แกเองเลย**(พูดด้วยน้ำเสียงประชดประชัน)
  5. A : แต่บางคนหน้าเค้าดีอยู่แล้ว ทำครั้งเดียวมันก็ต้องไปต่อ
  6. B : พวกนี้มัน มันเป็นที่ผิวอะ ผิวเค้าดีอะ แบบ ผิวอะ หยาบ ๆ
  7. กร้าน ๆ นี่ก็
  8. A : แต่วันนั้นขั้นดูรายการนึ่งเว้ย รู้สึกจะเป็นรายการ รายการอะไรไม่
  9. รู้อะ เอาคนมาสัมภาษณ์อะ เค้าน่าสงสารมาก
  10. B : อืม
- ...

จากตัวอย่างที่ 82 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมการเสนอตัว กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้วัจนกรรมการเสนอตัวทั้งที่ไม่ได้เชื่อว่าตนเองจะสามารถกระทำหรือจะไม่สามารถกระทำสิ่งที่ผู้ฟังต้องการหรือฟังปรารภณาได้แต่กลับใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อแสดงความเห็นแย้งซึ่ง ได้แก่ การเสนอตัวว่าจะเป็นสปอนเซอร์ส่งให้ผู้ฟังเข้าประกวดมิสไทยแลนด์เวิลด์ ทั้งที่ตัวเองไม่ได้เชื่อว่าจะสามารถกระทำเช่นนั้น (บรรทัดที่ 3-4)

3.1.4.2 ถ้อยค่านัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

ถ้อยค่านัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ หรือ Irrational expressions ได้แก่ ถ้อยค่านัยผกผันที่ผู้พูดกล่าวในสิ่งที่เกินจริงหรือเป็นไปไม่ได้ และคู่สนทนาสามารถตีความได้ว่าผู้พูดมิได้หมายความว่าตามนั้น (Panpothong, 1996)

ตัวอย่างที่ 83 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรือนร่าง

- ...
1. B : อยู่แล้ว เออแต่เอาเข็มมาจิ้ม! ๆ! โดนตา น่ากลัวจะตาย แบบ แล้วที่
  2. อย่างเงี้ยะ มัน มันทำไปแล้วอะ มัน มันแก้ให้เหมือนเดิมอะ มันเป็นไป

3. ไม่ได้ ไข่มะ เช่นแบบ ทูบกระดุกตรงนี้เข้าไปเลยอะ อิม เออ
4. A : นิดหน่อยเอง
5. B : หรือ เราเองเรายังแบบกลัวเลยว่า มัน มันต้องเจ็บมากแน่ ๆ เลยอะ
6. เคยดู ไอนั้นนะรายการอะไรที่เกาหลีสื่อ ที่มันพาคนไปศัลยกรรมอะ ที่
7. เขียนจดหมายไปขออะ เออ เคื่อก็เห็นตอนที่ทำเว็ย ตอนที่เคื่ เคื่เอา
8. ค้อนอะ คือเอาค้อนเลยนะแบบ ทูบกระดุกตรงไหนกะ ให้มันลง
9. ไปอะ และจะเอาตาข่ายเหล็กอะไรไม่รู้เข้าไปวาง เห็นแล้วแบบ เฮ้ยถ้า
10. มันจิ้มออกมา แล้วหน้าเราอะเออ แบบ
11. A : ไม่หรือกแก คือ บางคนเนี่ยะโครงหน้ามันทำแล้วหน้ามันดีขึ้นจริง ๆ
12. เว็ย ทำมาแล้วสวย ทำมาแล้ววิ้ง
13. B : → อาจจะได้สวยอย่างเดียวกัด้วยแก ทำมาแล้วเหาะได้ด้วย
14. (พูดด้วยน้ำเสียงประชดประชัน)
15. A : แบบสวยๆอะ ไม่คิดมาก (หัวเราะ)

จากตัวอย่างที่ 83 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B กล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เพื่อแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งได้แก่ การบอกว่าหากบุคคลใดที่ไปทำศัลยกรรมเสริมความงามมาแล้วจะมีความสามารถในการเหาะ (บรรทัดที่ 13) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เชื่อว่าความสามารถดังกล่าวเกิดขึ้นได้จริง แต่ใช้ถ้อยคำนัยผกผันลักษณะนี้เพื่อแสดงความเห็นแย้ง

3.1.4.3 ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน

ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน หรือ Contradictory adjacent expressions ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดนำถ้อยคำ 2 ถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันและมีถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งสื่อความหมายตรงกันข้ามกับรูปมาไว้ด้วยกัน เพื่อเน้นความหมายตรงกันข้าม โดยคู่สนทนาสามารถทราบว่าเป็นถ้อยคำนั้นเป็นถ้อยคำนัยผกผัน (Panpothong, 1996)

ตัวอย่างที่ 84 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีกรรยาก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. B : แต่เราๆ เราไม่คิดอย่างงั้นนะเว้ย คือแบบ คือมันเค้าเรียกว่าเราอยู่ใน
2. สังคมไทยอะ เออ เพราะฉะนั้น??พวกเนี้ยมันเป็นเรื่องเราควรจะทำอยู่
3. แล้ว แบบถ้าเราไปอยู่ก่อนแต่งแบบนี้มันก็ดูไม่ดีปะ แบบยังไม่ได้เป็น
4. อะไรกันแล้วก็มากินนอนอยู่ด้วยกันอย่างเงี้ย
5. A : หรือวะ
6. B : เออ คือแบบยังงั้นอะมันดูแบบไม่เหมาะสมอะแก
7. A : เฮ้ยยังงั้นเค้าเรียกไม่เหมาะสมวะ แบบสังคมไทยชอบกำหนดกรอบ
8. แบบว่า เนี่ยถ้าอยู่ด้วยกันแล้วมันก็ดูไม่เหมาะสม ดูอย่างฝรั่งดิเออ
9. ค่านิยมของฝรั่งกับของเราอะแตกต่างกัน ของเราผู้ใหญ่มักจะนิยม
10. กันมองว่าอยู่ก่อนแต่งนะก็ดูแบบว่าผิดผีใช่ไหม เออผิดประเพณี แต่ดู
11. ฝรั่งเค้าก็ไม่วอร์กับเรื่องนี้ซะหน่อย
12. B : เออแต่เรา
13. A : มันก็ไม่ได้เสียหายนะเว้ย
14. B : แต่ที่จริงอะ ไอ้ที่ประเด็นว่าอยากไม่ยกมันก็ไม่เกี่ยวนะ เพราะว่า
15. เราก็ก็นั้นๆ หลายคู่ที่แบบว่าอะไรนะขั้นจะใช้ชีวิตอยู่ก่อนแต่งอะ แต่
16. ทำไปทำมาแม่ผู้ชายไม่แต่งซะงั้นอะ เออแบบเนี้ยแบบอยู่ๆ แล้ว
17. แบบไม่แต่ง เปลืองอะไรอย่างเงี้ย อ้าวแล้วผู้หญิงทำไงอะ อ้าวแล้ว
18. ใครจะมารับผิดชอบอะ แล้วก็จะเอาอย่างไรกับชีวิตดีไรเงี้ยคนฉลาดเค้า
19. เลยต้องแต่งก่อนที่จะตัดสินใจอยู่ร่วมกันไง
20. A : → ฉลาดมากเลยเนาะต้องคอยปรนนิบัติลูกและสามีงๆ ไหนจะดูแล
21. → ลูก ดูแลสามี แล้วยังต้องทำงานนอกบ้านอีก (พูดด้วยน้ำเสียงประชด
22. ประชัน)
23. B : มันก็ไม่เสมอไปหรอกแก
24. A : เป็นไงขั้นก็ไม่แต่ง (หัวเราะ)

...

จากตัวอย่างที่ 84 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A กล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกันเพื่อแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำแสดงการชมเชยความคิดเกี่ยวกับการแต่งงานก่อนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบสามีภรรยาว่าเป็นความคิดที่ฉลาด (บรรทัดที่ 20 ที่พิมพ์ตัวหนา) เนื่องจากต้องคอยปรนนิบัติสามีและลูก รวมไปถึงการทำงานนอกบ้าน (บรรทัดที่ 20-21 ที่ขีดเส้นใต้) ทั้งนี้การที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวถ้อยคำชมเชยความคิดเกี่ยวกับการแต่งงานก่อนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันว่าเป็นความคิดที่ฉลาดเป็นถ้อยคำที่เมื่อพิจารณาแล้วขัดแย้งกับถ้อยคำข้างหลัง นั่นคือการต้องคอยปรนนิบัติสามีและลูก รวมไปถึงการทำงานนอกบ้าน จึงอาจตีความได้ว่าถ้อยคำที่กล่าวว่าเป็นความคิดเรื่องการแต่งงานก่อนการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นความคิดที่ฉลาดมีความหมายตรงข้ามกับรูป

3.1.4.4 ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม

ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมหรือ Inappropriate language ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดใช้คำหรือถ้อยคำที่แสดงถึงสถานภาพของคู่สนทนาซึ่งไม่ได้อยู่ในสถานภาพเช่นนั้น และใช้ความขัดกันระหว่างระดับภาษากับสถานภาพเพื่อเน้นความหมายบางอย่าง (Panpothong, 1996)

ตัวอย่างที่ 85 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 5

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

1. A: ไอ้ที่กินยา ลดเฉพาะส่วนอะ ที่แบบหน้าบานแล้วกินอะ แบบว่า เฮ้ยเพื่อน
2. เราหน้าเรียวอะจากบาน ๆ แล้วเรียวแล้วไม่มีผลไรด้วยอะ
3. B : มันไปทำยันฮีรีเปล่าแก
4. A: ไม่ใช่ เค้กินลดเฉพาะส่วน
5. B → ^๕ฉันไม่เชื่อหรอกแก ถึงแกกินยาลดความอ้วน แต่แกยังเสวยของทอดของ
6. มันอยู่ มันก็อ้วนอยู่ดี(พูดด้วยน้ำเสียงประชดประชัน)
7. A : มันบอกเองว่าได้ยาจากหมอ ไม่ค่อยได้ควบคุมอาหารเท่าไร

จากตัวอย่างที่ 85 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมเพื่อแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งได้แก่ การใช้คำกริยาว่า “เสวย” (บรรทัดที่ 5) โดยทั่วไป

“เสวย”เป็นคำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ หมายถึง “กิน” (คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ราชาศัพท์”, 2537: 3) แต่ในที่นี้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้คำดังกล่าวเป็นราชาศัพท์แต่ใช้เพื่อแสดงความเห็นแย้ง

3.1.4.5 ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน

ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน หรือ Echoic irony ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดนำถ้อยคำที่ผู้อื่นได้กล่าว หรือผู้พูดคิดว่าผู้ฟังคิดหรือกล่าวเช่นนั้นกับตนมากล่าวอีกครั้งหนึ่ง (Wilson and Sperber, 1992 cited in Panpothong, 1996) จากการศึกษาพบว่าในการเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน ผู้พูดมักกล่าวถ้อยคำนัยผกผันลักษณะดังกล่าวด้วยน้ำเสียงประชดประชัน

ตัวอย่างที่ 86 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

1. B: รู้เร็วมากอะไรอย่างเงี้ย แล้วคือแบบว่าคือคนปัจจุบันพูดว่าการอยู่ก่อน
2. แต่งเรื่องธรรมดาใช่ปะ แต่เราเห็นที่ทุกคนพูดคุยกันอะ
3. A: โอ๊ยหัวโบราณจัง
4. B: →จำ ชันมันพวกหัวโบราณ(พูดด้วยน้ำเสียงประชดประชัน)แต่คือไม่ว่า
5. จะใครก็ตามที่มองว่าส่วนใหญ่อยู่ก่อนแต่งเป็นเรื่องธรรมดาใช่ปะแต่
6. เราก็ก็นเห็นคนก็ยังซุบซิบเรื่องนี้กันอยู่ใช่ปะเนี่ย! อยู่กับแฟนก่อน เฮ้ย
7. แกมันดูไม่เหมาะสม แล้วไหนๆ บอกว่าโลกสังคมสมัยใหม่อยู่ก่อนแต่ง
8. เป็นเรื่องธรรมดาแล้วไงแล้ว ก็แบบมันก็เป็นอะไรนี่หว่า
9. A : อันนี้มันก็แค่ซุบซิบกัน แบบว่า ยังไงอะ
10. B : อย่างงี้ก็แสดงว่าเค้าก็ยังไม่ยอมรับกันดิ เออ
11. A: มันก็ยอมรับกันส่วนน้อยเว้ย คือแบบคนรู้จักชั้นอะ เค้าก็อยู่ก่อนแต่ง
12. นานมากนะเว้ย นานมาก เค้าอยู่กันก่อนแต่งเพราะเค้าต้องการดูใจกัน
13. เว้ย เค้าอยู่กันประมาณยี่สิบปีอะ ซึ่งแบบถ้าเป็นคนอื่นเค้าก็คงไปแล้ว

14. ไข่ม้อย เออแต่นี้เค้ารักกันจริงๆ เค้าต้องการพิสูจน์ก่อนเว้ย สรุปว่าการ
15. อยู่ก่อนแต่งเค้าต้องการพิสูจน์ว่าอีกฝ่ายนึงรักกันจริงรีเปล่า เออ

...

จากตัวอย่างที่ 86 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อนเพื่อแสดงความคิดเห็นแย้ง ซึ่งได้แก่ การบอกว่าตนเป็นคนหัวโบราณและพูดด้วยน้ำเสียงประชดประชัน (บรรทัดที่ 4) โดยถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำที่คู่สนทนาได้ตำหนิผู้พูดไว้ว่าเป็นเช่นนั้น (บรรทัดที่ 4)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งจำนวนทั้งสิ้น 4 กลวิธี เรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้คือ

1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง
2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม
3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา และ
4. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน ดังมีรายละเอียดกลวิธีย่อยตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง	กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวใจเพื่อหรือคล้อยตาม	กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา	กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน
<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสดงการถกเถียง 2. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง 3. การใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมหรือแสดงความเห็นด้วยขึ้นก่อน 4. การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ 5. การแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจ 6. การเสนอแนะ 7. การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็น 8. การกล่าวซ้ำถ้อยคำของผู้สนทนา 9. การเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา 10. การพูดตลก 11. การใช้ถ้อยคำย่นย่อแบบสร้างอารมณ์ขัน 12. การแสดงความระหมัดในเชิงอิทธิของคู่สนทนา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น 2. การให้เหตุผล 3. การให้รายละเอียด 4. การใช้ข้อมูลลักษณะ 5. การใช้ตัวเลข 6. การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนงำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย 2. การแสดงการสั่ง 3. การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประณามกันในทางลับ 	<p>การใช้ถ้อยคำย่นย่อแบบประชดประชัน</p>

3.2 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจำแนกการนำเสนอความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแยกออกเป็น 2 หัวข้อ คือ 1. ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง และ 2. การเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

3.2.1 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 กลวิธี คือ 1. ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง 2. ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง 3. ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง และ 4. ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

3.2.1.1 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นพบความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งจำนวน 4,864 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 66.80 ดังมีรายละเอียดความถี่ของกลวิธีย่อยตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา		
กลวิธีย่อย	ครั้ง	ร้อยละ
1. การแสดงการถาม	585	18.72
2. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง	450	14.40
3. การใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมหรือแสดงความเห็นด้วยขึ้นก่อน	425	13.60
4. การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ	392	12.38
5. การแสดงความลี้เลหรือความไม่แน่ใจ	364	11.65
6. การเสนอแนะ	300	9.60
7. การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็น	177	5.66
8. การกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนา	137	4.38
9. การเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา	126	4.03
10. การพูดตลก	94	3.00
11. การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบสร้างอารมณ์ขัน	50	1.60
12. การแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนา	24	0.76
รวม	3,124	100.00

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้งในอัตราส่วนถึงร้อยละ 56.47 (ดูตารางที่ 6) ซึ่งนับได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่มักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้ง ทั้งนี้จากตารางที่ 2 ยังแสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้จะมีจำนวนกลวิธีย่อยถึง 12 กลวิธี

การที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนามากถึงอัตราส่วนร้อยละ 56.47 เช่นนี้อาจเกิดจากค่านิยมและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมของคนไทยที่มักเป็นคนถ้อยทีถ้อยอาศัยและมีความประนีประนอม อีกทั้งไม่ชอบความขัดแย้งและการเผชิญหน้า (Benedict (1952); Insor (1963); Phillips (1970); Mole (1973); Klausner (1981); Cooper (1982); Fieg (1989); Komin (1991); Bilmes (1992); สุพัตรา สุภาพ (2529); สนิท สมักรการ (2535); อคิน รพีพัฒน์ (2539); ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ (2542); นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2546))

3.2.1.2 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นพบความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งจำนวน 1,760 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.41 (ดูตารางที่ 6) ดังมีรายละเอียดความถี่ของกลวิธีย่อยตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในการสนทนา

กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในการสนทนา		
กลวิธีย่อย	ครั้ง	ร้อยละ
1.การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น	500	28.40
2.การให้เหตุผล	450	25.56
3.การให้รายละเอียด	353	20.05
4.การใช้อุปสรรค	275	15.62
5.การใช้สำนวน	159	9.03
6.การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข	23	1.30
รวม	1,760	100.00

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในการแสดงความคิดเห็นแย้งในอัตราส่วนร้อยละ 31.81 (ดูตารางที่ 6) ทั้งนี้จากตารางที่ 3 ยังแสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้มีจำนวนกลวิธีย่อยทั้งหมด 6 กลวิธี ได้แก่ การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น การการให้เหตุผล การให้รายละเอียด การใช้อุปสรรค การใช้สำนวน และการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข ผู้วิจัยเห็นว่าการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในการแสดงความคิดเห็นแย้งถึงอัตราส่วนร้อยละ 28.41 เช่นนี้อาจเกิดจากการที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่านอกจากกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามจะช่วยทำให้ผู้พูดสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการแสดงความคิดเห็นแย้งได้แล้ว (Hovland, 1965; Bettinghaus, 1968; Larson, 1986; อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท, 2542; ธิดาโมสิกรัตน์, 2556) กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวยังไม่ทำให้การปฏิสัมพันธ์เกิดความขัดแย้งหรือการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนาเหมือนกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

การที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเห็นว่าการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในการแสดงความคิดเห็นจะช่วยทำให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว สอดคล้องกับมุมมองของนักนิเทศศาสตร์และนักวาทวิทยาหลายท่าน เช่น สวนิต ยมาภัย (2526) ขวัญเรือน กิติวัฒน์ (2527) อรรวรรณ ปิรันธน์โอวาท (2542) ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร (2556) ฯลฯ ที่ชี้ให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการนำเสนอความคิดเห็น โดยเฉพาะการนำเสนอความคิดเห็นแย้งหรือตรงกันข้าม คือ การที่ผู้สื่อสารสามารถโน้มน้าวให้ผู้รับสารเชื่อหรือคล้อยตามสารที่กำลังสื่อตามเป้าประสงค์

3.2.1.3 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในบริบทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นพบความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นแย้งจำนวน 466 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.40 ดังมีรายละเอียดความถี่ของกลวิธีย่อยตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในการสนทนา

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในการสนทนา		
กลวิธีย่อย	ครั้ง	ร้อยละ
1.การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย	266	57.08
2.การแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็น	144	30.20
3.การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ	56	12.01
รวม	466	100.00

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในการแสดงความคิดเห็นแย้งในอัตราส่วนร้อยละ 8.40 (ดูตารางที่ 6) ทั้งนี้จากตารางที่ 4 ยังแสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้มีจำนวนกลวิธีย่อยทั้งหมด 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย การแสดงการสั่ง และการใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ ผู้วิจัยเห็นว่าการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในการแสดงความคิดเห็นแย้งอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการแสดง

ความเห็นแย้งโดยการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงอาจทำให้คู่สนทนาไม่เข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อเหมือนกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

3.2.1.4 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้ในการแสดง ความเห็นแย้ง

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในปริเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นพบความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งจำนวน 182 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.28 ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งพบกลวิธีย่อยเพียงกลวิธีเดียว คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ดังค่าความถี่ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา		
กลวิธีย่อย	ครั้ง	ร้อยละ
การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน	182	100.00
รวม	182	100.00

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันในการแสดงความเห็นแย้งในอัตราส่วนร้อยละ 3.28 (ดูตารางที่ 6) ทั้งนี้จากตารางที่ 5 ยังแสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันมีกลวิธีย่อยเพียงกลวิธีเดียว คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (ซึ่งปรากฏใน 5 ลักษณะย่อย คือ 1. ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมต่าง ๆ ที่มีการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ 2. ถ้อยคำนัยผกผันแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้ 3. ถ้อยคำนัยผกผันแบบการนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน 4. ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม และ 5. ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน) การที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันในการแสดงความเห็นแย้งอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างต้องการแสดงอารมณ์ความรู้สึกในด้านลบหรือไม่เห็นด้วย (Robert, 1990; Panpothong, 1996) และขณะเดียวกันก็อาจเห็นว่าการใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันน่าจะช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของการแสดงความเห็นแย้งได้มากกว่าการใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรง เพราะกลวิธีแบบประชดประชันเป็นการรักษาความสุภาพในระดับของรูปภาพ ซึ่งทำให้มีความรุนแรงน้อยกว่าการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมา และการแสดง

ความเห็นแย้งด้วยถ้อยคำรุนแรงและตรงไปตรงมาอาจจะรื้อให้เกิดการโต้ตอบที่รุนแรงกลับมาเช่นกัน ดังนั้นการใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันซึ่งเป็นวิธีการโจมตีทางอ้อม จึงสามารถช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ (Leech, 1983) และในบางกรณียังช่วยสร้างอารมณ์ขันและลดความตึงเครียดในการสนทนา (Myers, 1976; Panpothong, 1996) ทั้งนี้ Mole (1973: 77) และ Klausner (1981: 71) ได้กล่าวว่า การประชดประชันเป็นกลไกในการสงวนท่าทีหรือลดการเผชิญหน้าอย่างหนึ่งของคนไทยที่เลือกใช้เมื่อจำเป็นต้องแสดงอารมณ์ความรู้สึกในด้านลบหรือโต้แย้ง

3.2.2 การเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง

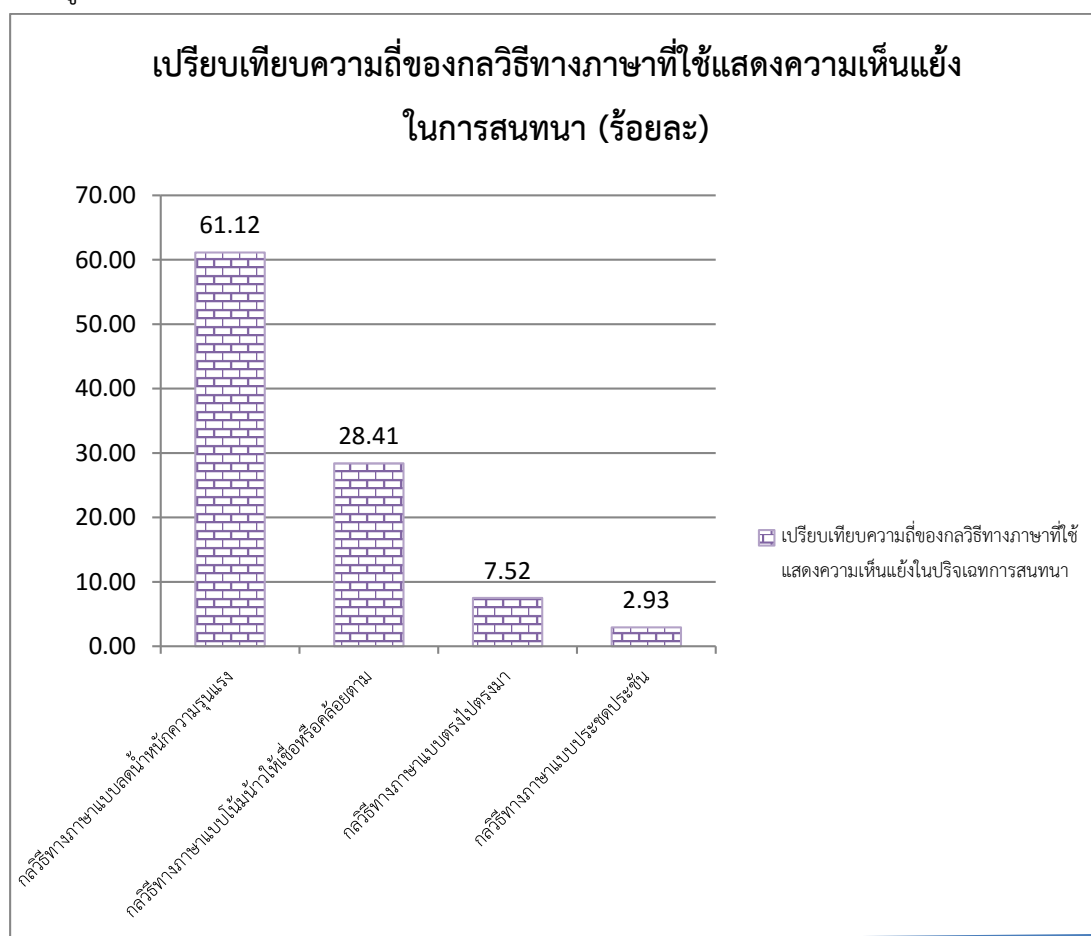
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาทั้ง 4 กลวิธี ซึ่งได้แก่ 1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา และ 4. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน ที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา สามารถแสดงการเปรียบเทียบความถี่ของแต่ละกลวิธีได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง	ครั้ง	ร้อยละ
1.กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง	3,124	56.47
2.กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม	1,760	31.81
3.กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา	466	8.4
4.กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	182	3.28
รวม	5,532	100.00

ค่าการเปรียบเทียบความถี่ของแต่ละกลวิธีทางภาษาข้างต้นสามารถแสดงได้เป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ผู้วิจัยจะได้อธิบายความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความเห็นแย้งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนามักเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง ดังจะเห็นได้จากอัตราส่วนที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง ทั้งกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำการแสดงความเห็นแย้ง และกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้ง **มากถึงร้อยละ 56.47** ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา เช่น การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ ฯลฯ ปรากฏในอัตราส่วนเพียงร้อยละ 8.40 การที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนามากกว่าการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาเช่นนี้อาจเกิดจากค่านิยมและ

ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมของคนไทยที่มักเป็นคนถ้อยทีถ้อยอาศัยและมีความประนีประนอม อีกทั้งไม่ชอบความขัดแย้งและการเผชิญหน้าปรากฏการณ์ดังกล่าวพบได้จากสำนวนไทยที่สอนให้หลีกเลี่ยงความขัดแย้งและเก็บความรู้สึกด้านลบโดยใช้วิธีการประนีประนอมหรือผ่อนปรนเข้าหากันเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งดังกล่าวทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เช่น “น้ำขุ่นไว้ใน น้ำใสไว้นอก” “ลดราวาคอก” “ผ่อนสั้น ผ่อนยาว” ฯลฯ รวมไปถึงสำนวนบางสำนวนยังแสดงว่าหากต้องมีการแสดงความเห็นแย้งก็ให้แสดงความเห็นแย้งอย่างนูนนวล เช่น “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” ฯลฯ นอกจากนี้นักวิชาการทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาหลายท่านก็ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยของคนไทยและสังคมไทยไว้ในทำนองเดียวกัน เช่น Insor (1963) Mole (1973) Klausner (1981) Cooper (1982) และ Sriussadaporn-Charoenngam and Jablin(1999)กล่าวว่า คนไทยมักหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และไม่ชอบแสดงความเห็นแย้งตรงๆ แต่เลือกใช้วิธีอ้อม เช่นเดียวกับ Benedict (1952) และ Fieg (1989) ที่กล่าวไว้ว่าคนไทยไม่ชอบกล่าวแย้งกับผู้อื่นโดยตรงไปตรงมา แต่หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น คนไทยมักจะทำให้ความขัดแย้งนั้นกลายเป็นเรื่องตลกหรือเปลี่ยนประเด็นในการสนทนาเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น หรือในทฤษฎีของ Phillips (1970) Moerman (1990) Bilmes (1992) และ Knutson, Komolsevin, Chatketu and Smith (2002)ที่ชี้ให้เห็นว่า คนไทยเป็นคนไม่ชอบแสดงความเห็นแย้ง และเมื่อต้องแสดงความเห็นแย้งก็มักจะประนีประนอมและถ้อยทีถ้อยอาศัยเข้าหากัน Roongrengsuke and Chansuthus (1998: 171) ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ (2542) และ ธิดา สาระยา (2556: 683) กล่าวถึงลักษณะของคนไทยไว้ว่าเป็นคนรักสงบ รักอิสระ และไม่ชอบสร้าง ความขัดแย้งกับบุคคลอื่นซึ่งอุปนิสัยเหล่านี้ของคนไทยได้รับอิทธิพลมาจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา สุพัตรา สุภาพ (2529) ยศ สันตสมบัติ (2537) และ Phukanchana (2004)กล่าวว่า สังคมไทยเป็นสังคมอิงกลุ่มที่สมาชิกจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นเมื่อเกิดความขัดแย้ง คนไทยจึงมักจะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและไม่แสดงอารมณ์ความรู้สึกก้าวร้าวที่ตนเองมีกับบุคคลอื่น อีกทั้งจิตยา สุวรรณชะภู และคณะ (2528) สนิท สมัครการ (2535) อคิน รพีพัฒน์ (2539)และนิธิ เอียวศรีวงศ์(2546) ยังอธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า การแสดงความขัดแย้งหรือโต้แย้งในวัฒนธรรมไทยถือเป็นพฤติกรรมที่สามารถทำลายความกลมเกลียวของคนในสังคม คนไทยจึงได้รับการปลูกฝังให้รู้จักวิธีการประนีประนอมหรือผ่อนปรนเข้าหากันเมื่อมีความขัดแย้ง

อย่างไรก็ตาม นอกจากการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงจะช่วยรักษาความสัมพันธ์และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนาแล้ว เมื่อพิจารณาการเลือกใช้

กลวิธีดังกล่าวจากมุมมองของผู้พูด อาจกล่าวได้ว่าผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์เพราะความเกรงใจคู่สนทนา กล่าวคือ ผู้พูดไม่ยอมให้คู่สนทนา รู้สึกอับอายหรือรู้สึกถูกไม่ให้เกียรติในการปฏิสัมพันธ์ ดังที่ Phillips (1970) Bilmes (1972) Mole (1973) Moore (1974) Hallinger (1977) Klausner (1981) และ Mulder (1996) กล่าวถึงลักษณะนิสัยสำคัญของคนไทยว่า คนไทยมีความเกรงใจผู้อื่นมาก ลักษณะนิสัยความเกรงใจทำให้คนไทยมักหลีกเลี่ยงการโต้แย้งแบบตรงไปตรงมา เช่นเดียวกับทรวงธรรม อินทจักร (2552, 2554) ที่จัดให้ความเกรงใจเป็นความสุภาพแบบหนึ่งในภาษาไทย ทั้งนี้ความเกรงใจอาจเกิดจากการที่ผู้พูดต้องการรักษาความสัมพันธ์มากกว่าสัมฤทธิ์ผลในเจตนาของผู้พูดเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ Komin (1991) Wichianchot (1972) Suthiwong (1973) อุดล วิเชียรเจริญ (2515) สนิท สมัครการ (2535) นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2541) อคิน รพีพัฒน์ (2542) และ สุระ ศิริมหาวรรณ (2546) ยังชี้ให้เห็นว่า ความเกรงใจเป็นสิ่งที่คนไทยให้ความสำคัญสูง และสังคมไทยเป็นสังคมที่รังเกียจการปะทะขัดแย้งซึ่งหน้า ทั้งนี้ไม่ใช่แต่การปะทะขัดแย้งกับผู้ใหญ่เท่านั้น การปะทะขัดแย้งซึ่งหน้ากับคนที่มิมีสถานภาพเท่าเทียมกันหรือต่ำกว่าก็เป็นสิ่งที่คนไทยหลีกเลี่ยงเช่นเดียวกัน ความเกรงใจจึงเป็นกลไกสังคมที่ช่วยให้หลีกเลี่ยงการปะทะขัดแย้ง

ในกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงบางกลวิธี เช่น การขอแสดงความเห็นแย้ง การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็น ฯลฯ ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเรื่องความอ่อนน้อมถ่อมตน ทั้งนี้การแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนนี้ถือเป็นความสุภาพอย่างหนึ่งในวัฒนธรรมไทย (Insor, 1963; Sensenig, 1975; Palakornkul, 1975; Klausner, 1981; Kanittanan, 1988; Weisz, 1991 ; Bilmes 1992; Bandhumedha, 1998; Podhisita, 1998; Smuckarn, 1998; Bilmes, 2001; อุดล วิเชียรเจริญ, 2515; วรียา ศิวะศรียานนท์ และทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์, 2523; อคิน รพีพัฒน์, 2539) กล่าวคือ ผู้พูดเลือกที่จะไม่กล่าวแย้งอย่างตรงไปตรงมาด้วยการแสดงว่าตนมีความรู้หรือความคิดที่เหนือกว่าคู่สนทนาแต่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการกล่าวแย้งเพื่อแสดงความถ่อมตนและให้เกียรติผู้ฟัง

นอกจากนี้ในส่วนของกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันหรือความสนุกสนานในการสนทนาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้ง (ซึ่งในที่นี้คือ กลวิธีการพูดตลก และกลวิธีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบการพูดถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้) สอดคล้องกับที่ Benedict (1952) Phillips (1970) Fieg (1989) สนิท สมัครการ (2535) และ ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่าคนไทยไม่ชอบกล่าวแย้งกับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา แต่หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น

คนไทยมักจะทำให้ความขัดแย้งนั้นกลายเป็นเรื่องตลกเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอีกทั้ง Klausner (1981: 288-293) Mole (1973) Vongvipanond (1994: 8) Mulder (1996) ทิตยาสุวรรณชะภูและคณะ (2528) อคิน รพีพัฒน์ (2539) ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล (2542) และพัทธา สายหู (2556) ยังชี้ให้เห็นว่า “สนุก” เป็นคำสำคัญในวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ คนไทยเป็นคนชอบความสนุก นอกจากนี้ความสนุกยังเป็นกลไกช่วยรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมให้ราบรื่นไม่ขัดแย้งกัน ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานรื่นเริง ผู้คนย่อมสามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันโดยง่าย ดังนั้นความสนุกจึงช่วยให้ผู้คนในสังคมสามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตึงเครียดและขณะเดียวกันก็ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจึงอาจเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าคนไทยชอบหรือรักความสนุกสนาน กล่าวคือ แม้ในสถานการณ์ที่ตึงเครียดอย่างในสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้งที่คู่สนทนามีความคิดหรือความเห็นไม่ตรงกัน คนไทยก็สามารถลดความรุนแรงของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการสร้างอารมณ์ขันโดยการพูดตลกหรือการใช้ถ้อยคำนัยแฝงแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เพื่อสร้างความสนุกสนาน

2. จากตารางที่ 6 และแผนภูมิที่ 1 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม เช่น การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น ฯลฯ ในอัตราส่วนร้อยละ 31.81 ซึ่งมีความถี่มากเป็นลำดับที่ 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในการแสดงความคิดเห็นแย้งมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาเช่นนี้อาจเกิดจากการที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่านอกจากกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามจะช่วยทำให้ผู้พูดสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการแสดงความคิดเห็นแย้งได้แล้ว (Hovland, 1965; Bettinghaus, 1968; Larson, 1986; อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท, 2542; ธิดา โมสิกรัตน์, 2556) กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวยังไม่ทำให้การปฏิสัมพันธ์เกิดความขัดแย้งหรือการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนาเหมือนกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

การที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเห็นว่าการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในการแสดงความคิดเห็นแย้งจะช่วยทำให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับมุมมองของนักนิเทศศาสตร์และนักทฤษฎีวิทยาท่าน เช่น สวนิต ยมาภัย (2526) ขวัญเรือน กิติวัฒน์ (2527) อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท (2542) ภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร (2556) ฯลฯ ที่ชี้ให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการนำเสนอความคิดเห็น โดยเฉพาะการนำเสนอความคิดเห็นแย้งหรือตรงกันข้าม คือ การที่ผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวให้ผู้รับสารเชื่อหรือคล้อยตามสารที่กำลังสื่อตามเป้าประสงค์

3. อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้ง แต่จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งในอัตราส่วนร้อยละ 8.40 ก็ยังเลือกแสดงความเห็นแย้งโดยใช้กลวิธีแบบตรงไปตรงมา เช่น การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ ฯลฯ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเห็นว่าการแสดงความเห็นแย้งโดยการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงอาจทำให้คู่สนทนาไม่เข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อเหมือนกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา รวมไปถึงจากผลการวิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาร่วมกับกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนัก

4. จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยส่วนหนึ่งยังเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันในการแสดงความเห็นแย้ง (ซึ่งในที่นี้ คือ กลวิธีการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน) ในอัตราส่วนร้อยละ 3.28 ทั้งนี้การที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันในการแสดงความเห็นแย้งอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างต้องการแสดงอารมณ์ความรู้สึกในด้านลบหรือไม่เห็นด้วย (Robert, 1990 ; Panpothong, 1996) และขณะเดียวกันก็อาจเห็นว่าการใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันมีลักษณะแบบ “ทีเล่นทีจริง” กล่าวคือ กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันมีลักษณะเป็น “ทีจริง” ที่ผู้พูดต้องการแสดงอารมณ์ความรู้สึกในด้านลบหรือไม่เห็นด้วยต่อคู่สนทนา แต่ขณะเดียวกันกลวิธีทางภาษาดังกล่าวก็อาจช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของการกล่าวแย้งซึ่งทำให้มีความรุนแรงน้อยกว่าการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมาเพราะการแสดงความเห็นแย้งด้วยถ้อยคำรุนแรงและตรงไปตรงมาอาจจะทำให้เกิดการโต้ตอบที่รุนแรงกลับมาเช่นกัน ดังนั้นการใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบอ้อมนี้จึงสามารถช่วยลดการโต้ตอบความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ (Leech, 1983) และในบางกรณีกลวิธีดังกล่าวยังมีลักษณะเป็น “ทีเล่น” ที่ช่วยสร้างอารมณ์ขันและลดความตึงเครียดในการสนทนา (Myers, 1976; Panpothong, 1996) สอดคล้องกับที่ Mole (1973: 77) และ Klausner (1981: 371) ได้กล่าวว่า การประชดประชันเป็นกลไกในการสงวนท่าทีหรือลดการเผชิญหน้าอย่างหนึ่งของคนไทยที่เลือกใช้เมื่อจำเป็นต้องแสดงอารมณ์ความรู้สึกในด้านลบหรือโต้แย้ง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดอาจสรุปได้ว่า ในสังคมวัฒนธรรมไทย เมื่อผู้พูดต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง ผู้พูดจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ของคู่สนทนามากกว่าการสื่อเจตนาอย่างตรงไปตรงมาดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่ถึงอัตราส่วนร้อยละ 61.12 เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนามากกว่าเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบที่ทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมาที่ปรากฏในอัตราส่วนเพียงร้อยละ 7.52 ปรากฏการณ์ทางภาษาข้างต้นสะท้อนให้เห็น

ว่าคนไทยมีลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและประนีประนอม อีกทั้งไม่ชอบความขัดแย้งและการเผชิญหน้า รวมไปถึงยังให้ความสำคัญกับความเกรงใจและความถ่อมตนต่อคู่สนทนา

3.3 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแต่ละกลวิธีที่ใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในการสนทนาทั้งจากมุมมองของผู้พูดและมุมมองของคู่สนทนา

3.3.1 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

ก. ข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

เมื่อพิจารณาข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงจากมุมมองของผู้พูดจะเห็นได้ว่ากลวิธีดังกล่าวช่วยทำให้ผู้พูดลดความตึงเครียดของถ้อยคำและ/หรือสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้ง ขณะเดียวกันก็เป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างตนกับคู่สนทนา นอกจากนี้การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้พูดว่าเป็นคนสุภาพ และไม่ก้าวร้าวเมื่อต้องมีการแสดงความคิดเห็นแย้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shiffrin (1984) Katriel (1986) Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Takashi and Beebe (1993) Ress-Miller (2000) Lei Shen (2006) และ Kim (2013) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนยิวในเมืองฟิลาดีเฟีย คนอิสราเอล คนเวเนซุเอล่า คนกรีก คนเยอรมัน คนญี่ปุ่น คนอเมริกัน คนจีน และคนเกาหลี ตามลำดับ และพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงคือเป็นกลวิธีที่นอกจากผู้พูดจะใช้เพื่อลดความตึงเครียดในสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้งแล้ว ผู้พูดยังใช้กลวิธีดังกล่าวเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตนกับคู่สนทนาและขณะเดียวกันก็ยังทำให้ผู้พูดสามารถสร้างภาพลักษณ์ของการประนีประนอมได้อีกทางหนึ่ง

ในมุมมองของคู่สนทนา จะพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงจะช่วยให้คู่สนทนาไม่รู้สึกว่าตนเองกำลังถูกเผชิญหน้าหรือได้รับความอับอาย เนื่องจากกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงสามารถตีความเจตนาของผู้พูดเป็นอย่างอื่นได้นอกจากการแสดงความคิดเห็นแย้ง อีกทั้งคู่สนทนายังรู้สึกว่าความคิดเห็นของตนที่เสนอไปยังผู้พูดนั้นไม่ได้ทำให้ผู้พูดเห็นแย้งเท่าใดนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Takashi and Beebe (1993) และ Lei Shen (2006) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนเวเนซุเอล่า คนกรีก คนเยอรมัน คนญี่ปุ่น และคนจีน ตามลำดับและพบว่ากลวิธีดังกล่าวช่วยทำให้คู่สนทนายารู้สึกว่าตนเองไม่ถูกโจมตีหรือเผชิญหน้าจากผู้พูดเหมือนกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

ข. ข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

ผู้วิจัยเห็นว่าข้อดีของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงจากมุมมองของผู้พูด คือ การทำให้ประเด็นหรือสารที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังคู่สนทนาถูกลดความหนักแน่นลง กล่าวคือ ถ้อยคำการกล่าวแย้งที่ผู้พูดต้องการสื่อออกไปยังคู่สนทนานั้นถูกตกแต่งให้มีน้ำหนักลดลงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Atkinson and Drew (1979) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) และ Takashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาอังกฤษ ภาษากรีก ภาษาเยอรมันและภาษาญี่ปุ่น ตามลำดับ และพบว่าข้อจำกัดประการสำคัญของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง คือ การทำให้ถ้อยคำหรือสารที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังคู่สนทนามีน้ำหนักน้อยลงกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้ฟังจะพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง คือ การที่ผู้ฟังอาจไม่สามารถตีความเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด หรือตีความเจตนาของผู้พูดคลาดเคลื่อนไปเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่เจตนาของการกล่าวแย้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shiffrin (1984) Katriel (1986) Kakava (1993;2002) และ Lei Shen (2006) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนยิวในเมืองฟิลาดีเฟีย คนอิสราเอล คนกรีกและคนจีน ตามลำดับและพบว่าข้อดีประการสำคัญของกลวิธีนี้ คือ การทำให้คู่สนทนาตีความรูปภาพไม่ตรงตามเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนาได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ข้อดีและข้อด้อย ของกลวิธีทาง ภาษา กลวิธีทางภาษา	ข้อดีของกลวิธีทางภาษา		ข้อด้อยของกลวิธีทางภาษา	
	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา
กลวิธีทางภาษา แบบลดน้ำหนัก ความรุนแรง	-ช่วยทำให้ผู้พูดลด ความตึงเครียดของ ถ้อยคำและ สถานการณ์การ แสดงความเห็นแย้ง	-ช่วยทำให้คู่สนทนา ไม่รู้สึกรู้ว่าตนเอง กำลังถูกเผชิญหน้า หรือได้รับความอับ อาย	-ทำให้ประเด็นหรือ สารที่ผู้พูดต้องการ สื่อไปยังคู่สนทนามี ความหนักแน่น น้อยลง	-ทำให้คู่สนทนาไม่ สามารถตีความ เจตนาที่แท้จริงของ ผู้พูด หรือตีความ เจตนาของผู้พูด คลาดเคลื่อนไปเป็น อย่างอื่นที่ไม่ใช่ เจตนาของการกล่าว แย้ง

3.3.2 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม

ก. ข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม

เมื่อพิจารณาข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามจากมุมมองของผู้พูดจะเห็นได้ว่ากลวิธีดังกล่าวช่วยทำประเด็นหรือสารที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังคู่สนทนามีความหนักแน่นและน่าเชื่อถือ ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาในแง่ภาพลักษณ์ของผู้พูด กลวิธีดังกล่าวยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือและมีเหตุผลให้แก่ผู้พูด ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่น การให้เหตุผล ฯลฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Takashi and Beebe (1993) และ Lei Shen (2006) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของคนเวเนซุเอล่า คนกรีก คนเยอรมัน คนญี่ปุ่น และคนจีน ตามลำดับ และพบว่ากลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนัก เช่น การอ้างบุคคลอื่น การให้เหตุผล การให้รายละเอียด ฯลฯ ช่วยทำให้ถ้อยคำของผู้พูดมีความหนักแน่น เช่นเดียวกับมุมมองของนักนิเทศศาสตร์หลายท่าน เช่น Hovland (1968) Bettinghaus (1968) Larson(1986) อรรวรรณ ปิรันธน์โอวาท(2542) ธิดา โมสิกรัตน์ (2556) ฯลฯ ที่ชี้ให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามช่วยทำให้เนื้อหา

ของสารที่ผู้พูดสื่อไปยังคู่สนทนา มีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งกลวิธีทางภาษาดังกล่าวยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้พูดอีกทางหนึ่ง

ขณะที่ในมุมมองของคู่สนทนา จะพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามจะช่วยทำให้คู่สนทนาเห็นภาพหรือรายละเอียดของสารที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังคู่สนทนา ข้อดีดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Atkinson and Drew (1979) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) และ Takashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนอังกฤษ คนกรีก คนเยอรมัน และคนญี่ปุ่น ตามลำดับ และพบว่ากลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวเป็นกลวิธีสำคัญที่ทำให้ผู้ฟังเกิดภาพและคล้อยตามถ้อยคำของผู้พูด เช่นเดียวกับทัศนะของนักนิเทศศาสตร์หลายท่าน เช่น Hovland (1965) Bettinghaus (1968) Larson (1986) อรรพรรณ ปิรันธน์โอวาท (2542) จิตา โมสิกรัตน์ (2556) ฯลฯ ที่เสนอว่ากลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามจะเอื้อประโยชน์ให้ผู้ฟังสามารถเห็นภาพหรือรายละเอียดเสมือนเข้าไปในเหตุการณ์จริงตามสารที่ผู้พูดต้องการสื่อ

ข. ข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม

ข้อดีของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามจากมุมมองของผู้พูด คือ ในกรณีที่คู่สนทนาไม่มีประสบการณ์ร่วมกับผู้พูดก็อาจทำให้ผู้พูดไม่สามารถสื่อเจตนาหรือสื่อเจตนาของตนไปยังคู่สนทนาได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Takashi and Beebe (1993) และ Lei Shen (2006) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนกรีก คนเยอรมัน คนญี่ปุ่น และคนจีน ตามลำดับและพบว่าข้อดีของประการสำคัญของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวบางกลวิธี เช่น การใช้อุปลักษณ์ การใช้สำนวน ฯลฯ คือ การที่ผู้พูดไม่สามารถสื่อถ้อยคำดังกล่าวให้คู่สนทนาเข้าใจได้เนื่องจากคู่สนทนาไม่มีพื้นฐานทางประสบการณ์ร่วมกัน นอกจากนี้ในมุมมองของนักนิเทศศาสตร์หลายท่าน เช่น Hovland (1965) Bettinghaus (1968) Larson (1986) อรรพรรณ ปิรันธน์โอวาท (2542) จิตา โมสิกรัตน์ (2556) ฯลฯ ยังเห็นว่า การเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามของผู้พูดหากคู่สนทนาไม่มีพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ร่วมกับผู้พูดแล้วก็อาจทำให้การสื่อสารของผู้พูดในครั้งนั้นไม่บรรลุวัตถุประสงค์

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้ฟังจะพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม คือ การที่ผู้ฟังอาจไม่สามารถตีความเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด หรือตีความเจตนาของผู้พูดคลาดเคลื่อนเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่เจตนาของการกล่าวแย้ง งานวิจัยทางวจนปฏิบัติศาสตร์หลายชิ้น เช่น Atkinson and Drew (1979) Katriel (1986) Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Takashi and Beebe (1993) ฯลฯ ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนอังกฤษ คนอิสราเอล คนเวเนซุเอล่า คนกรีก คนเยอรมัน และคนญี่ปุ่น ตามลำดับพบว่าข้อดี

ประการสำคัญของกลวิธีแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามจากมุมมองของคู่สนทนา คือ การทำให้คู่สนทนาตีความรูปภาพภาษาไม่ตรงตามเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด สอดคล้องกับนักจิตวิทยาหลายท่าน เช่น Hovland (1965) Bettinghaus (1968) Larson (1986) อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท (2542) ธิดา โมสิกรัตน์ (2556) ฯลฯ ซึ่งให้เห็นว่าการตีความคลาดเคลื่อนไปเป็นอย่างอื่นคือข้อดีของประการสำคัญของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนาได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ข้อดีและข้อดี ของกลวิธีทาง ภาษา กลวิธีทางภาษา	ข้อดีของกลวิธีทางภาษา		ข้อดีของกลวิธีทางภาษา	
	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา
กลวิธีทางภาษา แบบโน้มน้าวให้เชื่อ หรือคล้อยตาม	-ช่วยทำให้ประเด็น หรือสารที่ผู้พูด ต้องการสื่อไปยังคู่ สนทนามีความหนัก แน่นและน่าเชื่อถือ -ช่วยสร้างหรือรักษา ภาพลักษณ์และ ความน่าเชื่อถือ ให้แก่ผู้พูด	-ช่วยทำให้คู่สนทนา เห็นภาพหรือ รายละเอียดของ สารที่ผู้พูดต้องการ สื่อไปยังคู่สนทนา	-ทำให้ผู้พูดไม่ สามารถสื่อเจตนา หรือสื่อเจตนาของ ตนไปยังคู่สนทนา ได้ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์ที่ ต้องการ (ในกรณีที่คู่สนทนา ไม่มีประสบการณ์ ร่วมกับผู้พูด)	-ทำให้คู่สนทนาไม่ สามารถตีความ เจตนาที่แท้จริงของ ผู้พูด หรือตีความ เจตนาของผู้พูด คลาดเคลื่อนไปเป็น อย่างอื่นที่ไม่ใช่ เจตนาของการกล่าว แย้ง

3.3.3 ข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

เมื่อพิจารณาข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาจากมุมมองของผู้พูดจะเห็นได้ว่ากลวิธีดังกล่าวช่วยทำให้ผู้พูดสื่อเจตนาของตนไปยังคู่สนทนาได้อย่างชัดเจน โดยคู่สนทนาไม่สามารถตีความเป็นอื่นได้นอกจากการแสดงความเห็นแย้ง นอกจากนี้การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมายังช่วยสร้างความหนักแน่นให้ประเด็นหรือสารที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังคู่สนทนา เช่น การใช้กลวิธีการแสดงการสั่ง การใช้กลวิธีการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shiffrin (1984) Katriel (1986) Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff

(1993) Takashi and Beebe (1993) Ress-Miller (2000) Lei Shen (2006) และ Kim (2013) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนยิวในเมืองฟิลาดีเฟีย คนอิสราเอล คนเวเนซุเอล่า คนกรีก คนเยอรมัน คนญี่ปุ่น คนอเมริกัน คนจีน และคนเกาหลี ตามลำดับและพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาคือเป็นกลวิธีที่ผู้พูดใช้แสดงเจตนาของตนอย่างตรงไปตรงมาโดยที่ผู้ฟังไม่สามารถตีความเป็นอื่นได้นอกจากการกล่าวแย้ง อีกทั้งกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมายังช่วยทำให้สารของผู้พูดมีความหนักแน่นมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบอื่น

ส่วนในมุมมองของคู่สนทนา จะพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา คือ คู่สนทนาสามารถเข้าใจเจตนาที่ผู้พูดต้องการสื่อได้ทันทีและไม่สามารถตีความเป็นอย่างอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Atkinson and Drew (1979) Katriel (1986) Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) และ Lei Shen (2006) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนอังกฤษ คนอิสราเอล คนเวเนซุเอล่า คนกรีก คนเยอรมัน และคนจีน ตามลำดับและพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาจากมุมมองของคู่สนทนา คือ การที่คู่สนทนาสามารถเข้าใจเจตนาของผู้พูดได้ทันทีโดยไม่ต้องตีความ

ข. ข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

ข้อดีของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาจากมุมมองของผู้พูด คือ กลวิธีดังกล่าวสามารถทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา เนื่องจากการกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมาก่อให้เกิดความบาดหมางระหว่างกัน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในแง่ของภาพลักษณ์ของผู้พูดจะเห็นว่า การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาอาจทำให้คู่สนทนาหรือบุคคลอื่นมองผู้พูดในทางที่ไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shiffrin (1984) Katriel (1986) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Ress-Miller (2000) Takashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของผู้พูดชาวยิวในเมืองฟิลาดีเฟีย ชาวอิสราเอล ชาวกรีก ชาวเยอรมัน ชาวอเมริกัน และชาวญี่ปุ่น ตามลำดับ และพบว่าข้อจำกัดของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมานอกจากจะทำให้ผู้พูดเกิดความบาดหมางกับคู่สนทนาแล้ว กลวิธีดังกล่าวยังทำลายภาพลักษณ์ของผู้พูดด้วย

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้ฟังจะพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา คือ คู่สนทนาจะรู้สึกที่กำลังถูกเผชิญหน้าหรือได้รับความอับอาย เนื่องจากกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาไม่สามารถตีความเจตนาของผู้พูดเป็นอย่างอื่นได้นอกจากการแสดงความเห็นแย้ง รวมไปถึงยังอาจทำให้ผู้ฟังยังรู้สึกที่ความคิดเห็นของตนที่เสนอไปยังผู้พูดนั้นเป็นความคิดเห็นที่ทำให้ผู้พูดเห็นแย้งเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Ress-Miller (2000) Takashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนเวเนซุเอล่า คนกรีก คนเยอรมัน คนอเมริกัน และคนญี่ปุ่น ตามลำดับ และพบว่า

ข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาจากมุมมองของผู้ฟัง คือ การที่ผู้ฟังรู้สึกที่กำลังถูกเผชิญหน้าจากการแสดงความเห็นแย้งแบบตรงไปตรงมาและข้อเสนอของผู้ฟังไม่เป็นที่ยอมรับของผู้พูด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนาได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ข้อดีและข้อดี ของกลวิธีทาง ภาษา กลวิธีทางภาษา	ข้อดีของกลวิธีทางภาษา		ข้อดีของกลวิธีทางภาษา	
	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา
กลวิธีทางภาษา แบบตรงไปตรงมา	-ช่วยทำให้ผู้พูดสื่อ เจตนาไปยังคู่ สนทนาได้อย่าง ชัดเจน -ช่วยทำให้ประเด็น หรือสารที่ผู้พูด ต้องการสื่อไปยังคู่ สนทนามีความหนัก แน่น	-ช่วยทำให้คู่สนทนา สามารถเข้าใจ เจตนาที่ผู้พูด ต้องการสื่อได้ทันที และไม่สามารถ ตีความเป็นอย่างอื่น	-ทำให้ผู้พูดเกิด ความบาดหมางกับ คู่สนทนา -ทำลายภาพลักษณ์ ของผู้พูด	-ทำให้คู่สนทนา รู้สึก ว่าตนเองกำลังถูก เผชิญหน้าหรือหรือ ได้รับความอับอาย -ทำให้คู่สนทนา รู้สึก ว่าความคิดเห็นของ ตนที่เสนอไปยังผู้พูด นั้นเป็นความคิดเห็น ที่ทำให้ผู้พูดเห็นแย้ง เป็นอย่างยิ่ง

3.3.4 ข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชิดประชัน

ก. ข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชิดประชัน

เมื่อพิจารณาข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชิดประชันจากมุมมองของผู้พูดจะเห็นได้ว่ากลวิธีดังกล่าวช่วยให้ผู้พูดลดการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนามากกว่าการใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา นอกจากนี้การใช้ถ้อยคำนัยแฝงผ่านแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ยังเป็นกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่ผู้พูดใช้สร้างอารมณ์ขันหรือความสนุกในสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993)

Ress-Miller (2000) และ Takashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของผู้พูดชาวเวเนซุเอล่า ชาวกรีก ชาวเยอรมัน ชาวอเมริกัน และชาวญี่ปุ่น ตามลำดับ อีกทั้งนักวิจัยปฏิบัติศาสตร์หลายท่าน เช่น Robert (1990) และ Panpothong (1996) ที่สนใจศึกษาถ้อยคำนัยแฝงในภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตามลำดับ และพบว่ากลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน โดยเฉพาะการใช้ถ้อยคำนัยแฝงบางลักษณะ เช่น การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้ช่วยลดความตึงเครียดและสามารถสร้างความสนุกสนานในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง

ส่วนในมุมมองของคู่สนทนา จะพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันคือ ช่วยทำให้คู่สนทนาไม่รู้สึกรำคาญถูกเผชิญหน้าหรืออับอายมากเท่าใดนักเมื่อเทียบกับการที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Ress-Miller (2000) Takashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนกรีก คนเยอรมัน คนอเมริกัน และคนญี่ปุ่น ตามลำดับ และพบว่าข้อดีประการสำคัญของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันจากมุมมองของคู่สนทนา คือ ช่วยทำให้คู่สนทนาลดการเผชิญหน้าหรือความขัดแย้งกับผู้พูด

ข. ข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน

ข้อดีของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันจากมุมมองของผู้พูด คือ การที่ประเด็นหรือสารที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังคู่สนทนาถูกลดความหนักแน่นลงเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้รูปภาษาหรือถ้อยคำไม่สอดคล้องกับเจตนาที่ต้องการสื่อ กล่าวคือ ผู้พูดเลือกใช้รูปภาษาหรือถ้อยคำอย่างหนึ่ง เช่น การใช้ถ้อยคำนัยแฝงในรูปวัจนกรรมต่างๆที่มีการละเมียดเงื่อนไขความจริงใจ การใช้ถ้อยคำนัยแฝงแบบใช้ระดับของภาษาไม่เหมาะสม ฯลฯ แต่มีเจตนาต้องการประชดประชันเพื่อทำให้คู่สนทนาเห็นว่าผู้พูดไม่เห็นด้วยหรือเห็นในทางตรงกันข้ามกับคู่สนทนา ยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Ress-Miller (2000) และ Takashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของผู้พูดภาษากรีก ภาษาเยอรมัน ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น ตามลำดับ และพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันจากมุมมองของผู้พูด คือ การทำให้สารที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังผู้ฟังมีความหนักแน่นน้อยกว่าการใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา นอกจากนี้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันยังอาจทำให้ผู้พูดถูกคู่สนทนาหรือบุคคลอื่นมองว่าผู้พูดเป็นคนชอบพูดประชดประชันซึ่งถือว่าเป็นความไม่สุภาพอย่างหนึ่งในวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้ฟังจะพบว่าข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน คือ การที่ผู้ฟังอาจไม่สามารถตีความเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด หรือตีความเจตนาของผู้พูดคลาดเคลื่อนไปเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่เจตนาของการกล่าวแย้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ

Garcia (1989) Kakava (1993;2002) Kothoff (1993) Ress-Miller (2000) และ Lei Shen (2006) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งของคนกรีก คนเยอรมัน คนอเมริกัน และคนจีน ตามลำดับและพบว่า ข้อดีของการสำคัญของกลวิธีแบบประชดประชันจากมุมมองของคู่สนทนา คือ การทำให้คู่สนทนาตีความรูปภาพไม่ตรงตามเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด และในบางกรณีอาจทำให้คู่สนทนา รู้สึกว่ากำลังถูกเผชิญหน้าหรือได้รับความอับอายมากกว่าการที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนาได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แสดงข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ข้อดีและข้อดีของกลวิธีทางภาษา	ข้อดีของกลวิธีทางภาษา		ข้อดีของกลวิธีทางภาษา	
	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของคู่สนทนา	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของคู่สนทนา
กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	-ช่วยทำให้ผู้พูดให้ลดการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนา มากกว่าการใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา -ช่วยทำให้ผู้พูดสร้างอารมณ์ขันหรือความสนุกในสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้ง (โดยเฉพาะการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้)	-ช่วยทำให้คู่สนทนาไม่รู้สึกว่ากำลังถูกเผชิญหน้าหรืออับอายมากเท่าใดนัก เมื่อเทียบกับการที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา	-ทำให้ประเด็นหรือสารที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังคู่สนทนามีความหนักแน่นน้อยลง -ทำให้ผู้พูดถูกมองว่าเป็นคนชอบพูดประชดประชันซึ่งถือว่าเป็นความไม่สุภาพอย่างหนึ่งในวัฒนธรรมไทย	-ทำให้คู่สนทนาไม่สามารถตีความเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด หรือตีความเจตนาของผู้พูดคลาดเคลื่อนไปเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่เจตนาของการกล่าวแย้ง (-ในบางกรณีอาจทำให้คู่สนทนา รู้สึกว่ากำลังถูกเผชิญหน้าหรือได้รับความอับอายมากกว่าการที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมา)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็น
แย้งในการสนทนาได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ข้อดีและข้อด้อย ของกลวิธีทาง ภาษา กลวิธีทางภาษา	ข้อดีของกลวิธีทางภาษา		ข้อด้อยของกลวิธีทางภาษา	
	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา
1. กลวิธีทางภาษา แบบลดน้ำหนัก ความรุนแรง	-ช่วยทำให้ผู้พูดลด ความตึงเครียดของ ถ้อยคำและ สถานการณ์การ แสดงความเห็นแย้ง -ช่วยทำให้ผู้พูด รักษาความสัมพันธ์ ระหว่างตนกับคู่ สนทนา -ช่วยสร้างหรือรักษา ภาพลักษณ์ของผู้พูด	-ช่วยทำให้คู่สนทนา ไม่รู้สึกรู้ว่าตนเอง กำลังถูกเผชิญหน้า หรือได้รับความอับ อาย ช่วยทำให้คู่สนทนา รู้สึกว่าคุณคิดเห็น ของตนที่เสนอไปยัง ผู้พูดนั้นไม่ได้ทำให้ผู้ พูดเห็นแย้งเท่าใด นัก	-ทำให้ประเด็นหรือ สารที่ผู้พูดต้องการ สื่อไปยังคู่สนทนามี ความหนักแน่น น้อยลง	-ทำให้คู่สนทนาไม่ สามารถตีความ เจตนาที่แท้จริงของ ผู้พูด หรือตีความ เจตนาของผู้พูด คลาดเคลื่อนไปเป็น อย่างอื่นที่ไม่ใช่ เจตนาของการกล่าว แย้ง
2. กลวิธีทางภาษา แบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อ หรือคล้อยตาม	-ช่วยทำให้ประเด็น หรือสารที่ผู้พูด ต้องการสื่อไปยังคู่ สนทนามีความหนัก แน่นและน่าเชื่อถือ มากขึ้น -ช่วยสร้างหรือ รักษาภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือ ให้แก่ผู้พูด	-ช่วยทำให้คู่สนทนา เห็นภาพหรือ รายละเอียดของ สารที่ผู้พูดต้องการ สื่อไปยังคู่สนทนา	-ทำให้ผู้พูดไม่ สามารถสื่อเจตนา หรือสื่อเจตนาของ ตนไปยังคู่สนทนา ได้ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์ที่ ต้องการ (ในกรณีที่คู่สนทนา ไม่มีประสบการณ์ ร่วมกับผู้พูด)	-ทำให้คู่สนทนาไม่ สามารถตีความ เจตนาที่แท้จริงของ ผู้พูด หรือตีความ เจตนาของผู้พูด คลาดเคลื่อนไปเป็น อย่างอื่นที่ไม่ใช่ เจตนาของการกล่าว แย้ง

ตารางที่ 11(ต่อ) แสดงข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ข้อดีและข้อด้อย ของกลวิธีทาง ภาษา กลวิธีทางภาษา	ข้อดีของกลวิธีทางภาษา		ข้อด้อยของกลวิธีทางภาษา	
	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา	จากมุมมองของผู้พูด	จากมุมมองของ คู่สนทนา
3 .กลวิธีทางภาษา แบบตรงไปตรงมา	-ช่วยทำให้ผู้พูดสื่อ เจตนาไปยังคู่ สนทนาได้อย่าง ชัดเจน -ช่วยทำให้ประเด็น หรือสารที่ผู้พูด ต้องการสื่อไปยังคู่ สนทนามีความหนัก แน่น	-ช่วยทำให้คู่สนทนา สามารถเข้าใจ เจตนาที่ผู้พูด ต้องการสื่อได้ทันที และไม่สามารถ ตีความเป็นอย่างอื่น	-ทำให้ผู้พูดเกิด ความบาดหมางกับ คู่สนทนา -ทำลายภาพลักษณ์ ของผู้พูด	-ทำให้คู่สนทนารู้สึก ว่าตนเองกำลังถูก เผชิญหน้าหรือหรือ ได้รับความอับอาย -ทำให้คู่สนทนารู้สึก ว่าความคิดเห็นของ ตนที่เสนอไปยังผู้พูด นั้นเป็นความคิดเห็น ที่ทำให้ผู้พูดเห็นแย้ง เป็นอย่างมาก
4. กลวิธีทางภาษา แบบประชด ประชัน	-ช่วยทำให้ผู้พูดให้ลด การเผชิญหน้า ระหว่างคู่สนทนา มากกว่าการใช้กลวิธี ทางภาษาแบบ ตรงไปตรงมา -ช่วยทำให้ผู้พูด สร้างอารมณ์ขันหรือ ความสนุกใน สถานการณ์การ สนทนาที่มีการแสดง ความเห็นแย้ง (โดยเฉพาะการใช้ ถ้อยคำนัยผกผัน แบบการกล่าวถึงสิ่ง ที่เป็นไปไม่ได้)	-ช่วยทำให้คู่สนทนา ไม่รู้สีกว่ากำลังถูก เผชิญหน้าหรืออับ อายมากเท่าใดนัก เมื่อเทียบกับการที่ผู้ พูดเลือกใช้กลวิธี ทางภาษาแบบ ตรงไปตรงมา	-ทำให้ประเด็นหรือ สารที่ผู้พูดต้องการ สื่อไปยังคู่สนทนามี ความหนักแน่น น้อยลง -ทำให้ผู้พูดถูกมอง ว่าเป็นคนชอบพูด ประชดประชันซึ่ง ถือว่าเป็นความไม่ สุภาพอย่างหนึ่งใน วัฒนธรรมไทย	-ทำให้คู่สนทนาไม่ สามารถตีความ เจตนาที่แท้จริงของ ผู้พูด หรือตีความ เจตนาของผู้พูด คลาดเคลื่อนไปเป็น อย่างอื่นที่ไม่ใช่ เจตนาของการกล่าว แย้ง (ในบางกรณีอาจทำ ให้คู่สนทนา รู้สึกว่า กำลังถูกเผชิญหน้า หรือได้รับความอับ อายมากกว่าการที่ผู้ พูดเลือกใช้กลวิธีการ กล่าวแย้งแบบ ตรงไปตรงมา)

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่ากลวิธีทางภาษาแต่ละกลวิธีมีทั้งข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกันทั้งจากมุมมองของผู้พูดเองและมุมมองของคู่สนทนา ดังนั้นในการแสดงความคิดเห็น ผู้พูดจึงจำเป็นต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีปรากฏร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร เช่น ในการแสดงความคิดเห็นแต่ละครั้ง ผู้พูดภาษาไทยอาจเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา ขณะเดียวกันก็เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามเพื่อโน้มน้ำหนักคู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามการแสดงความคิดเห็นของตน อีกทั้งอาจเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันเพื่อแสดงให้คู่สนทนาเห็นว่าผู้พูดกำลังไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง

3.4 การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอว่ากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในการแสดงความคิดเห็นทั้ง 4 กลวิธีข้างต้นมีการปรากฏร่วมกันของกลวิธีทางภาษาในลักษณะใดบ้าง โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็นหัวข้อดังนี้

3.4.1 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยวและกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏร่วมกันในการแสดงความคิดเห็น

3.4.1.1 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยว

3.4.1.2 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏร่วมกัน

3.4.1.2.1 จำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วม

3.4.1.2.2 ลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษา

3.4.2 สรุปภาพรวมการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น

ในแต่ละหัวข้อนี้มีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยวและกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏร่วมกันในการแสดงความคิดเห็น

ผู้วิจัยจะนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

3.4.1.1 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยว

จากผลัดที่เป็นการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยวจำนวน 286 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.00 ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยวมีทั้งกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม กลวิธีทางภาษา

แบบตรงไปตรงมา หรือกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏเดี่ยวนมากที่สุด คือ กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

ตัวอย่างที่ 87 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 8

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

1. L : เดินมาเจอไอ้หิวทิม

1

2. R : →/ แล้วทำไมต้องหิวทิมสองอันด้วยอะ/

จากตัวอย่างที่ 87 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง R ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพียงกลวิธีเดียวเท่านั้นในผลัดการแสดงความเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 2) ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา)

3.4.1.2 กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏร่วมกัน²²

ในการนำเสนอกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏร่วมกัน ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. จำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน และ 2. ลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษา

3.4.1.2.1 จำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน

จากการศึกษาพบว่าจำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันมีตั้งแต่แบบกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 2 กลวิธี จนถึงแบบกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 9 กลวิธี โดยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 3 กลวิธีพบในอัตราความถี่สูงที่สุด

²² จากผลการวิจัยพบว่าการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่ก็มีลักษณะเป็นการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาระหว่างถ้อยคำในผลัดการสนทนา แต่จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งยังใช้การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาภายในถ้อยคำเดียวกันในผลัดการสนทนาซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดในส่วนอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

7. → สำหรับชั้น ชั้นคิดว่าไอ้อยู่ก่อนแต่งมันเป็นเซ็กซ์นำหน้าก่อน แล้ว

3

8. → รักค่อยมาทีหลังมันซะมากกว่า/อาจจะไม่มีเลยก็ได้ one night

4

9. → stand/ มีคนบอกว่าไอ้อยู่ก่อนแต่งมันเป็นประเพณีแบบตะวันตก/

5

6

10. → มันถึงอาจจะเกิดปัญหาปัญหาหายบุคคล/นั่นแหละเพราะมันอยู่ที่ผู้

11. → ชายไทยสมัยนี้ทำให้เปอร์เซ็นต์การอยู่ก่อนแต่งงานนี้เยอะเพิ่มเยอะด้วยรี
เปล่า

7

8

9

12. → ชั้นอยากให้เกิดคดีๆ/ไม่รู้ชั้นเข้าใจถูกปะนะ/อัสสัมชัญโพล ที่เค้าคิด

13. → เปอร์เซ็นต์ ออกมา ร้อยละ 26 ของวัยรุ่นอยากอยู่ก่อนแต่ง

14. B: พวกนี้เค้าคงอยู่กันก่อนแล้ว เค้าไม่มาพูดหรอก

15. A: ก็แสดงว่าเค้าอยู่ก่อนแล้วมันล้มเหลว จริงปะละ

...

จากตัวอย่างที่ 89 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลด
น้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 7 กลวิธีร่วมกับกลวิธีแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 2 กลวิธี
ในผลัดการแสดงความเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 6-13) ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ 1
(ที่พิมพ์ตัวหนา) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) การใช้ถ้อยคำลด
น้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ 4 (ที่ขีดเส้น
ใต้) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 5 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การแสดงการถามในถ้อยคำที่
6 (ที่ขีดเส้นใต้) การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นในถ้อยคำที่ 7 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การแสดง
ความลังเลหรือไม่แน่ใจในถ้อยคำที่ 8 (ที่ขีดเส้นใต้) และการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ 9 (ที่
พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

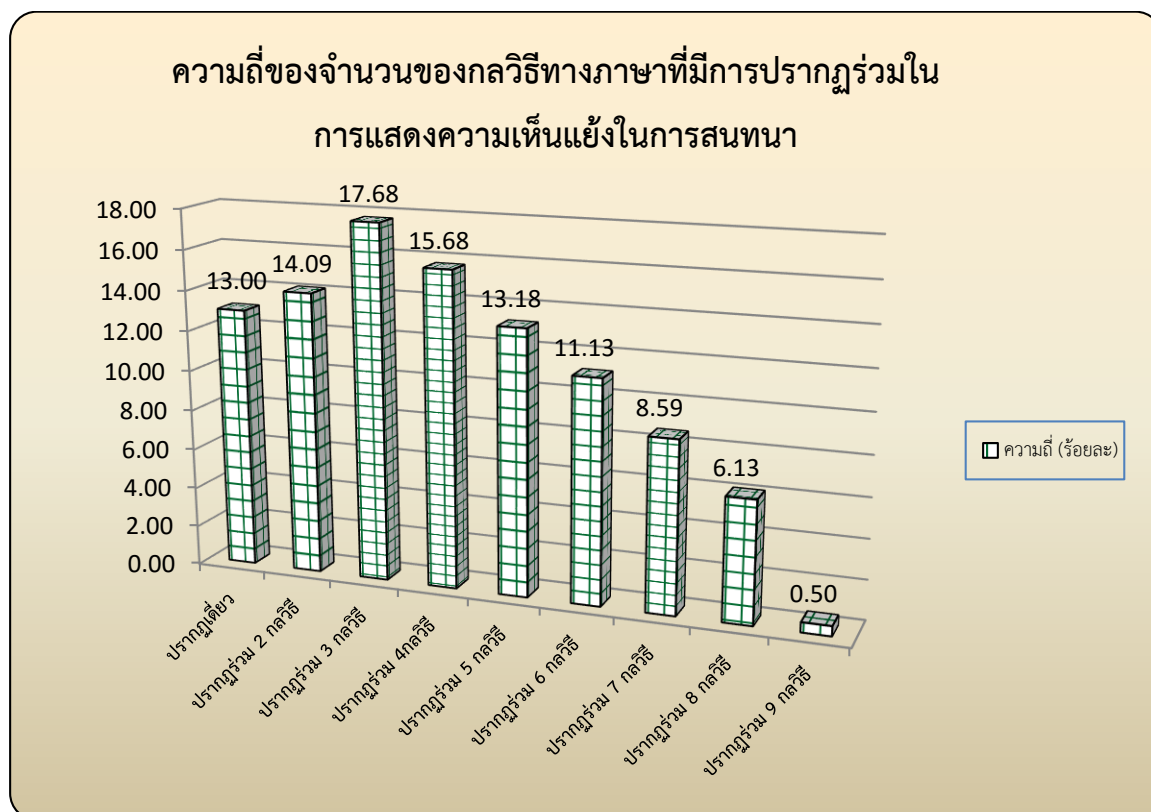
ค่าความถี่ของจำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดง
ความเห็นแย้งสามารถสรุปได้เป็นตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 แสดงความถี่ของจำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

จำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วม	ครั้ง	ร้อยละ
1.กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยว	286	13.00
2.กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน		
2.1กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 2 กลวิธี	310	14.09
2.2กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 3 กลวิธี	389	17.68
2.3กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 4 กลวิธี	345	15.68
2.4กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 5 กลวิธี	290	13.18
2.5กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 6 กลวิธี	245	11.13
2.6 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 7 กลวิธี	189	8.59
2.7กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 8 กลวิธี	135	6.13
2.8กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 9 กลวิธี	11	0.50
รวม	2,200	100.00

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปผลความถี่ร้อยละของการไม่ปรากฏร่วมและการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนาได้เป็นแผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

จากตารางและแผนภูมิข้างต้น จะเห็นได้ว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งของกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยมีทั้งแบบการปรากฏร่วมและการปรากฏเดี่ยว โดยแบบการปรากฏร่วมพบได้ทั้งการปรากฏร่วมแบบ 2 กลวิธีจนถึงการปรากฏร่วมแบบ 9 กลวิธี **ทั้งนี้จำนวนการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่พบในอัตราความถี่มากที่สุด คือ การปรากฏร่วมแบบที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา 3 กลวิธีในอัตราส่วนร้อยละ 17.68** ขณะที่จำนวนการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่พบในอัตราความถี่น้อยที่สุด คือ การปรากฏร่วมแบบที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา 9 กลวิธีซึ่งพบในอัตราส่วนร้อยละ 0.50

ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ผู้พูดภาษาไทยอาจจำเป็นต้องใช้จำนวนกลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีปรากฏร่วมกัน

8. B : แก่ก็คิดเยอะไปเนาะ
9. A : ก็ต้องคิด
10. B : ไมอะ
11. A : คิดเยอะสิ
12. B : แล้วไม่คิดเยอะ
13. A : เดี่ยวไม่ได้เข้าสอบเหมือน (หัวเราะ)
14. B : รู้นะหมายถึงใคร
15. A : รู้ก็อย่าใส่
16. B : ก็อย่าใส่ให้เห็นดิ ใส่แบบวันที่ไม่มีเรียนวิชานั้น

จากตัวอย่างที่ 90 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกันในผลัดการแสดงความเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 3) ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

2. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม²³

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้กลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของการแสดงความเห็นแย้งปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามการแสดงความเห็นแย้งทั้งในถ้อยคำเดียวกันและระหว่างถ้อยคำ

---

²³ ในที่นี้จากการนำเสนอผลการวิจัย ตำแหน่งของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏร่วมกันนั้นอาจอยู่ในตำแหน่งที่สลับกันได้จากลักษณะรูปแบบที่พบ เช่น ตำแหน่งของกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามอาจปรากฏก่อนหน้ากลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

ตัวอย่างที่ 91 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 1

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการทำคัลเลอร์กรรรม
ใบหน้าและเรือนร่าง

...

1. A : แต่ว่าตอนนี้ขนมจีน กามิกาเซ่สวยมากเว้ย แบบสวยแบบเป็นดาวของ
2. จุฬาฯ เลยเว้ย เพราะว่าแบบคือไปทำไอนี่มา ทำจุกๆ แล้วก็หน้าจะแบบ
3. พวกกลูตาอะไรแบบ นี้อ้วยปะ
4. B : แต่มันก็ แต่มันก็แบบคุ่มปะของมัน

1

2

5. A: →/ก็อาจจะคุ่มนะเว้ย/แบบขนมจีน กามิกาเซ่ไง คือเอาอย่างแรกเลยสวย
6. ←คิ่นอยู่แล้วแหละ งานก็เยอะขึ้น/

...

จากตัวอย่างที่ 91 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีทางภาษาแบบ
ลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในผลการ
แสดงความคิดเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 5-6) ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 1 (ที่
พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับกลวิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้)ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกับ
กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกับกลวิธี
ทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ได้แก่ การที่ผู้พูดใช้กลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักความ
รุนแรงของการแสดงความคิดเห็นแย้งปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อทำให้เข้าใจการแสดง
ความคิดเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมาทั้งในถ้อยคำเดียวกันและระหว่างถ้อยคำ

5. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 2

กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม 1 กลวิธี

ตัวอย่างที่ 94 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 11

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. B: แบบ จุดประสงค์ของเราคืออะไร คือถ้าแบบ อย่างชุดไปรเวทอย่างเงี้ย อะ
2.   จริง ๆ อย่างที่แกบอกว่า เนี่ย แบบ เออ อยากแบบ กลับหอดึก กลับบ้านดึก
3.   อย่างเงี้ย แบบ รีดเสื้อผ้าไม่ทันหรืออะไรอย่างเงี้ยใช่ปะ แต่คือถ้าบางคนอะ
4.   อยากจะได้มาเพื่อแบบ ก็ยังงี้แล้วไง แบบใส่มาทั้งนี้ ๆ อะ แบบ ชี้เกียจ
5.   อะไรอย่างเงี้ย เบื่อ เซ็ง ไม่อยากใส่ชุดนักศึกษาอะไรอย่างเงี้ย มันก็นั่นปะ

1

2

3

6. A: ➔ มันก็อาจจะใช่/แล้วแกว่ามันควรจะต้องทำยังไงวะ/ เพราะว่าตอน

7. ➔ เนี่ย จะมาเปลี่ยนกฎตอนเนี่ย คือมันก็ไม่ทันแล้วจริงๆ/

...

จากตัวอย่างที่ 94 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 2 กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม 1 กลวิธีในผลการแสดงความคิดเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 6-7) ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับกลวิธีการใช้การแสดงการถามในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) และกลวิธีการให้เหตุผลในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

6. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 2 กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา 1 กลวิธี

ตัวอย่างที่ 95 บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) คู่ที่ 16

L เป็นเพื่อนกับ R กำลังสนทนาขณะที่ช่วยกันเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวตามคำสั่งที่กำหนด

...

1. R : อันนี้ตอนจบแล้วกัน

2 (ที่ขีดเส้นใต้) และกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

8. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน

ทั้งหมด 4 กลวิธี

ตัวอย่างที่ 97 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 11

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

...

1. B: ที่แบบนี้ศึกษาเค้าแบบ แสดงความคิดเห็นออกมาแล้วแบบ ต่างคนก็ต่างไม่
  2. เห็นด้วย ทำให้มันเกิดความแตกแยกกันในมหาลัยอย่างเงี้ย
  3. A: เอาจริงๆนะ เค้าว่าแบบ ถ้าเกิดให้ทั้งสองฝ่าย อะอย่างเค้ากับแก สมมุติ
  4. ว่าเป็นตัวแทนของทั้งสองฝ่ายอย่างเงี้ย
  5. B: อืม
  6. A: ถ้าให้มานั่งคุยกันอย่างเงี้ย เค้าว่าปัญหาทุกอย่างมันจะไม่เกิดอะ
  7. B: มันก็ไม่เกิดอะ
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1 2 3
8. A: **→/มันก็ไชนะแต่ก็ไม่เสมอไป/มันน่าจะอยู่ที่คนมากกว่า/ไม่รู้เหมือน**

4

9. **→เหมือนกันอะ/แก็คิดว่ายังไงอะ/**
10. B: แล้วถ้าเป็นแบบ เหตุผล เหตุผลมันก็แบบไม่เหมือนกันแล้วอะ
11. A: อ้อ

...

จากตัวอย่างที่ 97 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกันทั้งหมด 4 กลวิธีในผลัดการแสดงความคิดเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 8-9) ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงความคิดเห็นด้วยบางส่วนในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความ

2 กลวิธีในผลัดการแสดงความเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 6-11) ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการให้รายละเอียดในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการเสนอแนะในถ้อยคำที่ 4 (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

10. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 2 กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา 1 กลวิธีและกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 1 กลวิธี

ตัวอย่างที่ 99 บทสนทนาแบบแสดงความความคิดเห็น (*argumentative conversation*) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. A: ทิวข้าวอะ มันแบบมันเสียพลังงานไปเยอะอะมันก็เลยทำให้เราหิว
2. มากขึ้นอะ แล้วทีนี้เราก็ต้องกิน กินแล้วก็อ้วน

1

2

3. : →/ไม่ถูกอะ/แกไม่ลองคิดถึงวิธีการ ก่อนแกจะเบิร์นแคลอรีได้แต่

3

4. → แคลอรีแล้ว/แบบ แบบเพื่อนชั้นวิ่งเนี่ยะ วิ่งประมาณครึ่งชั่วโมง

4

5. → เบิร์นได้ประมาณสามร้อยห้าสิบ/แก่น่าลองดูนะ/

6. A: โหแก แล้วมันยากอะเรา ทนไม่ได้วะ จริง ๆ

7. B: แรก ๆ

8. A: สมัยนี้ใคร ๆ เค้าก็กินกันหมดนะ

...

จากตัวอย่างที่ 99 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 3 กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา 1 กลวิธีในผลัดการแสดงความเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 3-5) ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย

ในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการเสนอแนะในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) กลวิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) และกลวิธีการเสนอแนะในถ้อยคำที่ 4 (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

11. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน

ทั้งหมด 5 กลวิธี

ตัวอย่างที่ 100 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 10

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

- ...
1. A : ยังไงก็ตามเราก็ได้ปะละ แต่ขั้นก็ไม่เคยรวย แต่ขั้นจนขั้นก็คงได้สมบัติ มันก็
  2. ดินะแต่ถ้าถามขั้นตามตรงนะ ขั้นก็เชื่อว่าอยู่ก่อนแต่งเป็นเรื่องไม่ดี แต่งก่อน
  3. อยู่เนี่ยแหละ เหมาะแหละ แต่เธอก็ยังคงยืนยันประเด็นนั้นอยู่ใช่ปะละ
  4. B : เออจริงถ้าเกิดแบบเราศึกษากันก่อนไหม อยู่ก่อนแต่งก็ได้ศึกษากันก่อน
  5. มันอาจจะเจอข้อที่ดีและข้อที่เสีย มันก็ไม่ต้องไปเลิกรากันในอนาคตไป
  6. เข้าใจไหม มันก็มีสิทธิ์เลิกกันในอนาคต ก็ไม่ะเว้ย พวกที่แต่งก่อนอยู่ก็มี
  7. เยอะแยะที่เลิกกัน มันมีสิทธิ์เลิกกันในอนาคตมากๆ เลยนะเว้ย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

8. A : → /ขั้นว่าเปอร์เซ็นต์มันกำลังนะ/ไม่รู้อี/เปอร์เซ็นต์มันอาจจะกำลังนะ/
- 4 5
9. → ส่วนใหญ่ก็อยู่กันก่อนรีเปล่า/ ขั้นว่าก็ไม่เคยมีใครไปถึงจุดนั้นได้/

...

จากตัวอย่างที่ 100 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกันทั้งหมด 5 กลวิธีในผลัดการแสดงความคิดเห็น (บรรทัดที่ 8-19) ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ 4 (ที่ขีดเส้นใต้) และ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 5 (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

12. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 4

กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 1 กลวิธี

ตัวอย่างที่ 101 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 4

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. B: มันไม่ได้เกิดจากเพราะความดีใจ
2. A: เออมันเริ่มเยอะ
3. B: → /ชั้นก็ไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญอะไรหรอกนะ/แกล้งคิดดีๆ/มันอาจ
4. → ไม่ได้เกิดจากเพราะความดีของมัน/มันเกิดความเร็วความทันใจ
5. → ของมันใช่ปะ/ที่แบบมีดาราพรตตีมาเป็นฟรีเซ็นเตอร์ แล้ววัยรุ่น
6. → เดี๋ยวนี้เป็นคนคิดง่าย ตัดสินใจง่าย โลกเดี๋ยวนี้ก็สั่งง่ายกินง่าย
7. → โอนเงินปั๊บก็ได้ของเลยเนี่ยใสวยไวตายไว/

จากตัวอย่างที่ 101 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 4 กลวิธีกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 1 กลวิธีในผลการแสดงความคิดเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 3-7) ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการออกตัวถึงคุณลักษณะหรือความสามารถของผู้พูดในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการเสนอแนะในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ 4 (ที่ขีดเส้นใต้) และกลวิธีการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ 5 (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

13. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน

ทั้งหมด 6 กลวิธี

ตัวอย่างที่ 102 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 11

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่มหาวิทยาลัยจะอนุญาตให้นักศึกษานิสิตนักศึกษาสามารถสวมใส่ชุดไปรเวท (private) มาเข้าเรียนหรือเข้าสอบได้

- ...
1. B: ชั้นเห็นที่ฟิตเนส ที่ฟิตเนสที่ขึ้นไปเล่นอยู่อะ มันมีเครื่องปั่น
  2. จักรยานใช้มัยแก มีคนเอาหนังสือไปอ่านที่ฟิตเนสด้วยจ้า
  3. A: อ่านรู้เรื่องหรือ

1

4. B: →/ชั้นก็ไม่ได้เป็นคนสมาธิอะไรหรอกนะแกแต่ก็พออ่านรู้เรื่องอยู่

2

3

5. →นะ/ชั้น อยากจะเตือนแกเรื่องยาลดความอ้วน/มันอาจจะมึผลต่อ

4

6. →ระบบเผาผลาญ/ไม่แน่ใจนะว่าประมาณว่าแบบเออ เวลาออกกำลังกาย

7. →กายอะแกแล้ว ถ้าอ่านหนังสือพร้อมออกกำลังกาย มันจะ การออก

5

6

8. →กำลังกายมันจะทำให้ความจำแบบว่าดีขึ้น /ชั้นว่ามันก็จริงนะ/ไม่รู้

7

9. →สิแกจะคิดแบบชั้นเปล่า/จักรยาน อ้า ได้สาม ครั้งชั่วโมงได้สาม

10. →ห้อยยี่สิบ แล้วก็ มาบวกกับ มาบวกกับลู่วิ่งอีกประมาณสองร้อย

8

11. →ยี่สิบก็ได้ประมาณห้าร้อยยี่สิบอะไรอย่างเงี้ยไม่ดีกว่าหรือ/แกว่าไงอะ/

...

จากตัวอย่างที่ 105 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกันทั้งหมด 8 กลวิธี ในผลัดการแสดงความเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 4-11) ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีแสดงการออกตัวถึงคุณลักษณะหรือความสามารถของผู้พูดในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) กลวิธีการเตือนในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจในถ้อยคำที่ 4 (ที่ขีดเส้นใต้) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 5 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจ

ในถ้อยคำที่ 6 (ที่ขีดเส้นใต้) การแสดงการถามในถ้อยคำที่ 7 (ที่พิมพ์ตัวหนา) และ การแสดงการถามในถ้อยคำที่ 8 (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

17. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 7 กลวิธี ร่วมกับ กลวิธีแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม 2 กลวิธี

ตัวอย่างที่ 106 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 10

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา ก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

...

1. B : เค้าก็ต้องรักกันมาก่อนแหละ อันนี้ก็คงอยู่ที่คนคิดแล้ว
1 2
2. A : → เช็กล่ะเป็นเรือธรรมชาติ รักเป็นเรื่องของจิตใจจริงปะล่ะ/แต่
3. → สำหรับฉัน ฉันคิดว่าไอ้อยู่ก่อนแต่งงานเป็นเช็กล่ะนำหน้าก่อน แล้ว
3
4. → รักค่อยมาทีหลังมันซะมากกว่า/อาจจะไม่มีเลยก็ได้ one night
4
5. → stand/ มีคนบอกว่าไอ้อยู่ก่อนแต่งงานเป็น
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY 5
6. → ประเพณีแบบตะวันตก / มันถึงอาจจะเกิด
6
7. → ปัญหาปัญหารายบุคคล/นั่นแหละเพราะ มันอยู่ที่ผู้ชายไทยสมัยนี้เอง ที่
7
8. → ทำให้เปอร์เซ็นต์การอยู่ก่อนแต่งงานนี่เยอะ เพิ่มเยอะด้วยรีเปล่า/ชั้น
8 9
9. → อยากให้แกคิดดีๆ/ไม่รู้ชั้นเข้าใจถูกปะนะ/อัสสัมชัญโพล ที่เค้าคิด
10. → เปอร์เซ็นต์ ออกมา ร้อยละ 26 ของวัยรุ่นนอยากอยู่ก่อนแต่ง. . .

จากตัวอย่างที่ 106 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง A ใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกัน 7 กลวิธีร่วมกับกลวิธีแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 2 กลวิธี ในผลัดการแสดงความเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 2-10) ซึ่งได้แก่ การใช้กลวิธีการแสดงการถามในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 3 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ 4 (ที่ขีดเส้นใต้) การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่ 5 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การแสดงการถามในถ้อยคำที่ 6 (ที่ขีดเส้นใต้) การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็นในถ้อยคำที่ 7 (ที่พิมพ์ตัวหนา) การแสดงความลังเลหรือไม่แน่ใจในถ้อยคำที่ 8 (ที่ขีดเส้นใต้) และการอ้างสิ่งหรือบุคคลอื่นในถ้อยคำที่ 9 (ที่พิมพ์ตัวหนา) ตามลำดับ

3.4.1.2.2.2 การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ไม่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม

ผลการศึกษาพบว่า การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ไม่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมอยู่ด้วยมีทั้งหมด 2 ลักษณะ ดังนี้

1. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามปรากฏร่วมกันทั้งหมด 2 กลวิธี

กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามปรากฏร่วมกันได้แก่ การที่ผู้พูดใช้กลวิธีทางภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามปรากฏร่วมกันทั้งในถ้อยคำเดียวกันและระหว่างถ้อยคำ

ตัวอย่างที่ 107 บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 9

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่คนไทยในปัจจุบันนิยมการทำศัลยกรรมใบหน้าและเรื้อนร่าง

...

1. A : อืม เราไม่รู้อะ แต่เราว่ามันไม่ ไม่เกี่ยวที่ว่าแบบมองที่หน้าตาหรือแบบจิตใจ
2. เพราะสมัยนี้ทุกคนมองที่หน้าตาก่อนอยู่แล้วอะ

1

3. B → /ถ้าเกิด ถ้าเกิดว่าสมัยนี้ทุกคนมองที่หน้าตาอย่างเงี้ยก็แสดงว่าแบบ

จากตัวอย่างที่ 108 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน
ปรากฏร่วมกันในผลัดการแสดงความเห็นแย้ง (บรรทัดที่ 8) ซึ่งได้แก่ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวิ
นกรรมต่างๆที่มีการละเมียดเงื่อนไขความจริงใจในถ้อยคำที่ 1 (ที่พิมพ์ตัวหนา) ร่วมกับถ้อยคำนัยผกผัน
แบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในถ้อยคำที่ 2 (ที่ขีดเส้นใต้) ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถแสดงความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่
ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนาได้ดังตารางต่อไปนี้

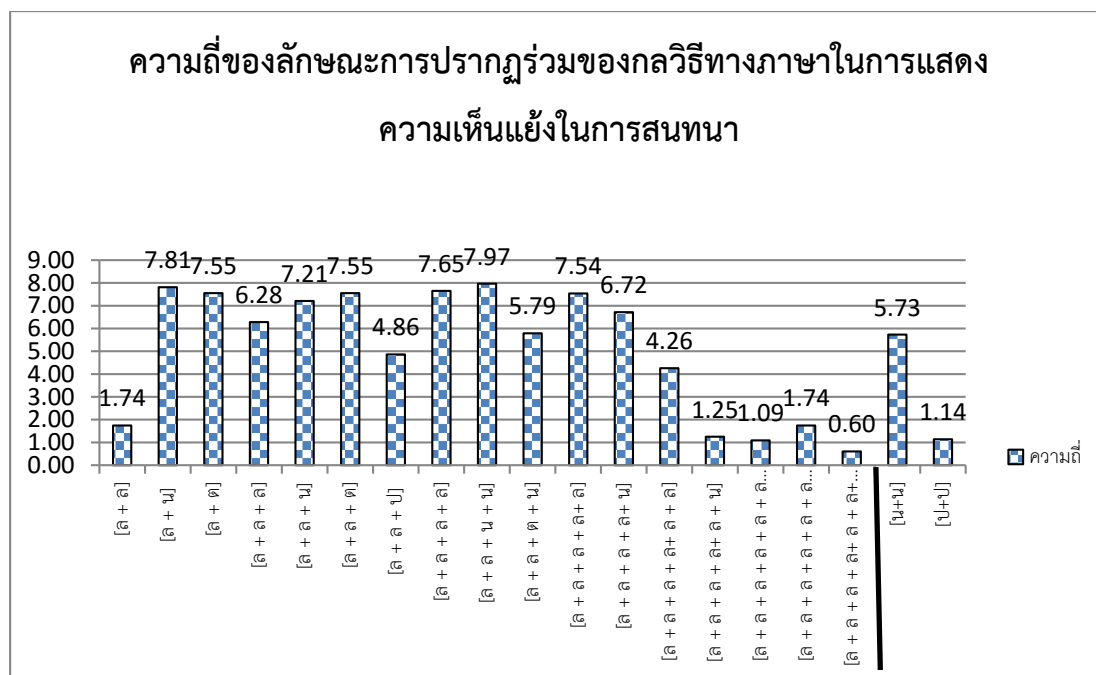
ตารางที่ 13 แสดงความถี่ลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ลักษณะการปรากฏร่วม	ครั้ง	ร้อยละ
1.การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มี กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง ปรากฏร่วม		
1.1 [ล + ล] ²⁴	32	1.74
1.2 [ล + น]	143	7.81
1.3 [ล + ต]	138	7.54
1.4 [ล + ล + ล]	115	6.28
1.5 [ล + ล + น]	132	7.21
1.6 [ล + ล + ต]	138	7.54
1.7 [ล + ล + ป]	89	4.86
1.8 [ล + ล + ล + ล]	140	7.65
1.9 [ล + ล + น + น]	146	7.97
1.10 [ล + ล + ต + น]	106	5.79
1.11 [ล + ล + ล + ล + ล]	138	7.54
1.12 [ล + ล + ล + ล + น]	123	6.72
1.13 [ล + ล + ล + ล + ล + ล]	78	4.26
1.14 [ล + ล + ล + ล + ล + น]	23	1.25
1.15 [ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล]	20	1.09
1.16 [ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล]	32	1.74
1.17 [ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล + น + น]	11	0.60
2.การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ไม่มี กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง ปรากฏร่วม		
2.1 [น + น]	105	5.73
2.2 [ป + ป]	21	1.14
รวม	1,830	100.00

²⁴ ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้อักษรย่อเรียกกลวิธีทางภาษาแบบต่างๆดังนี้ 1) ล = กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2) น = กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 3) ต = กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา และ 4) ป = กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปผลความถี่ร้อยละของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนาได้เป็นแผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนัก
ความรุนแรงปรากฏร่วม

การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ไม่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม

จากตารางที่ 13 และแผนภูมิที่ 3 จะเห็นว่า**การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่จะปรากฏกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงร่วมด้วยเสมอ** ทั้งนี้อาจเป็นการปรากฏร่วมระหว่างกลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงทั้งหมด หรือปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่น ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและประนีประนอม อีก

ทั้งไม่ชอบความขัดแย้งและการเผชิญหน้ารวมไปถึงคนไทยยังให้ความสำคัญกับความเกรงใจและความอ่อนน้อมต่อคู่สนทนา

จากตารางข้างต้นพบว่า **ลักษณะการปรากฏร่วมที่พบมากที่สุด ได้แก่ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2 กลวิธีร่วมกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม 2 กลวิธี ในอัตราส่วนร้อยละ 7.97 ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารอาจจำเป็นต้องใช้กลวิธีทางภาษาหลายแบบปรากฏร่วมกัน**

นอกจากนี้ จากข้อมูลในบทสนทนายังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักเลือกใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจากผู้พูดเห็นว่ากลวิธีการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามจะช่วยให้การแสดงความเห็นแย้งบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้ (Hovland,1965; Bettinghaus ,1968; Larson, 1986; อรรพรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2542; ธิดา โมสิกรัตน์, 2556ข) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเลือกใช้กลวิธีการโน้มน้าวร่วมกับกลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรง เพราะการใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงร่วมด้วยจะทำให้ผู้ฟังคล้อยตามได้ดีกว่าการใช้ถ้อยคำโน้มน้าวเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังไม่ทำให้การปฏิสัมพันธ์เกิดความขัดแย้งหรือการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนาเหมือนกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาด้วย

3.4.2 สรุปภาพรวมการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง

1. จากการศึกษาข้อมูลในบทสนทนาพบว่าในผลัด 1 ผลัด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มักใช้กลวิธีทางภาษามากกว่า 1 กลวิธีขึ้นไป โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพียงกลวิธีเดียวในหนึ่งผลัดมีเพียงร้อยละ 13.00 จากจำนวนผลัดทั้งหมด และส่วนใหญ่จะใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีตรงอีกทั้งพบว่า **กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้กลวิธีจำนวน 3 กลวิธี คิดเป็นร้อยละ 17.68** ส่วนจำนวนของกลวิธีที่มากที่สุดในผลัด ได้แก่ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา 9 กลวิธี ซึ่งพบในกลุ่มตัวอย่างในอัตราส่วนร้อยละ 0.50 เท่านั้น

2. การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่จะปรากฏกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงร่วมด้วยเสมอ

3. จากข้อมูลในบทสนทนายังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักเลือกใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วมกับกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจากผู้พูดเห็นว่ากลวิธีการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามจะช่วยให้การแสดงความเห็นแย้งบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้ (Hovland,1965;

Bettinghaus, 1968; Larson, 1986; อรรถรรณ ปิลาธนโอบาท, 2542; ธิดา โมสิกรัตน์, 2556) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเลือกใช้กลวิธีการโน้มน้าวร่วมกับกลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรง เพราะการใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงร่วมด้วยจะทำให้ผู้ฟังคล้อยตามได้ดีกว่าการใช้ถ้อยคำโน้มน้าวเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังไม่ทำให้การปฏิสัมพันธ์เกิดความขัดแย้งหรือการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนาเหมือนกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาด้วย.

3.5 การเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมอื่น

การที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในอัตราส่วนถึงร้อยละ 66.80 เพื่อรักษาความสัมพันธ์และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนาสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและประนีประนอม อีกทั้งไม่ชอบความขัดแย้งและการเผชิญหน้ารวมไปถึงคนไทยยังให้ความสำคัญกับความเกรงใจและความถ่อมตนต่อคู่สนทนา

น่าสังเกตว่าการที่คนไทยมักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงคล้ายคลึงกับในสังคมอื่นๆ เช่น คนในวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่มักจะแสดงปฏิสัมพันธ์การกล่าวแย้งแบบอ้อมมากกว่าการกล่าวแบบตรงไปตรงมา (Wetzel, 1988; Jones, 1990; Takashi and Beebe, 1993) หรือคนในหมู่เกาะโรตี (Rote Island) ซึ่งเป็นหมู่เกาะทางตะวันออกของประเทศอินโดนีเซียที่ชอบแสดงความเห็นแย้งแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพราะเห็นว่าการกล่าวแย้งคู่สนทนาจะมีผลต่อระบบความสัมพันธ์แบบลำดับชั้นซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่คนในสังคมให้ความสำคัญ (Fox, 1974) นอกจากนี้ในสังคมของชาวแคนาดาที่พูดภาษาฝรั่งเศส (Canadian French) มักไม่ชอบแสดงการกล่าวแย้งเพราะเชื่อว่าการกล่าวแย้งเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาเว้นแต่คู่สนทนาที่สนิทสนมกันมากเท่านั้น (Muntigl and Turnbull, 1998) อีกทั้งในงานวิจัยของ Kuo (1992) Zhu (2014) Song (1993) และ Kim (2013) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของคนจีนไต้หวัน จีนแผ่นดินใหญ่ และเกาหลีตามลำดับ พบว่าคนทั้ง 3 วัฒนธรรมมักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีตรง

ขณะที่แตกต่างไปจากสังคมบางสังคมที่สมาชิกในสังคมให้ความสำคัญกับการแสดงหรือนำเสนอความเห็นของแต่ละบุคคล โดยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมามากกว่ากลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้ง เช่น ในสังคมชาวฮิวของเมืองฟิลาเดเฟียที่มักจะแสดงการโต้แย้งกับคู่สนทนาอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน และไม่ถือว่าการกล่าวแย้งเป็นการแสดงความดื้อรั้น หยาบคาย หรือชอบทะเลาะวิวาทดังที่คนในบางวัฒนธรรมมอง เพราะชาวฮิวถือว่าการกล่าวแย้งเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างคู่สนทนา

(Shiffrin, 1984) หรือในงานวิจัยของ Katriel (1986) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งของคนอิสราเอล และพบว่าคนในวัฒนธรรมดังกล่าวชอบกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมามากกว่ากล่าวแย้งแบบอ้อมค้อม เนื่องจากเห็นว่ากรกล่าวแย้งแบบตรงไปตรงมาเป็นการแสดงความมีวาทีศิลปะและลีลาการใช้ภาษาของผู้พูด นอกจากนี้ในกรณีสังคมของชาวเวเนซุเอลาที่ Garcia (1989) และ Edstorm (2004) พบว่าเมื่อชาวเวเนซุเอลาไม่เห็นด้วยกับคู่สนทนา ชาวเวเนซุเอลามักจะเผชิญหน้าและแสดงการกล่าวแย้งอย่างตรงไปตรงมามากกว่าการแย้งโดยอ้อม เช่นเดียวกับชาวสเปนที่มีลักษณะนิสัยเด่นชัดในเรื่องของความตรงไปตรงมาและเปิดเผย ทำให้ชาวสเปนชอบและสนุกกับการโต้แย้งกับคนอื่นในทุกสถานการณ์ (Hassen and Visconti, 2009; Flores-Ferran and Lovejoy, 2014) รวมไปถึงในวัฒนธรรมของคนกรีกเยอรมัน คนอังกฤษ และอเมริกันยังมีทัศนคติเกี่ยวกับการกล่าวแย้งว่าเป็นการกระทำในทางบวกที่ช่วยแสดงความรู้ความสามารถของผู้พูด ดังนั้นคนกรีกคนเยอรมัน คนอังกฤษ และคนอเมริกันจึงมักจะแสดงการกล่าวแย้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างกันมากกว่าทำให้คู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งที่ถูกกล่าวแย้งรู้สึกอับอาย (Kakava, 1993, 2002; Kothoff, 1993; Atkinson and Drew, 1979; Myers, 1998; Greatbath, 1992; Krainer, 1988; Takashi and Beebe, 1993; Ress-Miller, 2000 Netz, 2013)

3.6 สรุปภาพรวมของผลการวิจัย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งและการปรากฏร่วมของกลวิธีดังกล่าว สามารถสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนาจำนวนทั้งสิ้น 4 กลวิธี เรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม 3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา และ 4. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน **จึงนับได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่มักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนา**

2. ผู้วิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักเลือกใช้การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษามากกว่าการเลือกใช้กลวิธีใดกลวิธีหนึ่งเพียงอย่างเดียว โดยพบกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันมากที่สุดถึง 9 กลวิธี และพบว่าการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่จะปรากฏกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงร่วมด้วยเสมอทั้งที่เป็นการปรากฏร่วมระหว่างกลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงทั้งหมด หรือปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่น เช่น กลวิธีทางภาษาที่แบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏ

ร่วมกับกลวิธีทางภาษาโน้มน้าวให้เชื่อถือหรือคล้อยตาม เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าการปรากฏร่วมของ กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ปรากฏเป็นจำนวนมากเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูด ภาษาไทยคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นสำคัญเมื่อต้องแสดงความเห็นแย้ง **ซึ่งนับ ได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลด น้ำหนักความรุนแรง**

3.การที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการ แสดงความเห็นแย้งมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกับกับในบางสังคมวัฒนธรรม เช่น ในสังคมวัฒนธรรมของคน ญี่ปุ่น ในสังคมวัฒนธรรมของคนหมู่เกาะโรตัสของประเทศอินโดนีเซีย ในสังคมวัฒนธรรมของคนแคนาดาที่พูดภาษาฝรั่งเศส ในสังคมวัฒนธรรมของคนจีนแผ่นดินใหญ่ ในสังคมวัฒนธรรมของคนจีน ไต้หวัน ในสังคมวัฒนธรรมของคนเกาหลี ฯลฯ ขณะที่แตกต่างจากบางสังคมวัฒนธรรม เช่น ในสังคม วัฒนธรรมของคนยิว ในสังคมวัฒนธรรมของคนอิสราเอล ในสังคมวัฒนธรรมของคนเวเนซุเอล่า ใน สังคมวัฒนธรรมของคนกรีก ในสังคมวัฒนธรรมของคนเยอรมัน ในสังคมวัฒนธรรมของคนอังกฤษ ใน สังคมวัฒนธรรมของคนอเมริกัน ในสังคมวัฒนธรรมของคนสเปน ฯลฯ

บทที่ 4

การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้ง

ในปริศนการสนทนา 2 ชนิด

จากการทบทวนงานวิจัยทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์จำนวนหนึ่งที่ศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งในวัฒนธรรมต่าง ๆ พบว่า ชนิดของปริศนการสนทนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งของคนในวัฒนธรรมนั้น เช่น Atkinson and Drew (1979) Krainer (1988) Jones (1990) Greatbath (1992) Myers (1998) ฯลฯ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น โดยมุ่งตอบคำถามว่ากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนาที่เกิดขึ้นจริงทั้ง 2 ชนิด มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และชนิดของปริศนการสนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทยหรือไม่ อย่างไร

ทั้งนี้ปริศนการสนทนาที่เกิดขึ้นจริงทั้ง 2 ชนิดที่เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจเป็นปริศนการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามที่กำหนด ผู้ร่วมสนทนาจึงต้องมีระดับความร่วมมือกันมากกว่าการสนทนาประเภทอื่น เช่น ช่วยกันแก้โจทย์ต่าง ๆ ช่วยกันหาเส้นทางในการเดินทาง ฯลฯ ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ภารกิจที่คู่สนทนาได้รับการมอบหมาย คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นเป็นปริศนการสนทนาที่คู่สนทนาแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นต่าง ๆ ผู้วิจัยมีสมมติฐานเบื้องต้นว่าปริศนการสนทนาที่ต่างชนิดกันมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการกล่าวแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทย กล่าวคือ ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น ผู้พูดภาษาไทยมีโอกาสเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งที่หลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจซึ่งเป็นปริศนการสนทนาที่คู่สนทนามีผลหรือเป้าหมายในการกระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามที่กำหนด

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาในบทนี้ออกเป็น 3 หัวข้อ คือ

4.1 การเปรียบเทียบการปรากฏและความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด

4.2 การเปรียบเทียบการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด

4.3 สรุปภาพรวมของผลการวิจัย

ในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบการปรากฏและความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ คือ 1. การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิดและ 2. การเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนา 2 ชนิด

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนการสนทนาทั้ง 2 ชนิด สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

ชนิดของปริจเฉทการสนทนา กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏ ในการแสดงความเห็นแย้ง	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ	บทสนทนาแบบ แสดงความคิดเห็น
1.กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง	✓	✓
2.กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือ คล้อยตาม	✓	✓
3.กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา	✓	✓
4.กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	×	✓

จากตารางที่ 14 จะเห็นว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งจำนวนทั้งสิ้น 3 กลวิธี คือ 1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม และ 3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ขณะที่ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งจำนวนทั้งสิ้น 4 กลวิธี คือ 1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม 3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา และ 4. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน การที่กลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นเลือกใช้กลวิธีทางภาษาทั้งสิ้น 4 กลวิธี แต่กลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจเลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพียง 3 กลวิธี แสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีความหลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาไม่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างอาจเห็นว่าหากใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันคู่สนทนาในการสนทนาแบบเน้นภารกิจจะทำให้คู่สนทนาโกรธหรือไม่พอใจจนภารกิจที่ต้องกระทำร่วมกันเกิดความล้มเหลวได้

ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้แสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีความหลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทสนทนา

แบบเน้นภารกิจ เป็นประจําเหตุการณ์สนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นเป็นประจําเหตุการณ์สนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดมีผลต่อการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการแสดงความคิดเห็น

การที่ชนิดของประจําเหตุการณ์สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการกล่าวแย้งของผู้พูดภาษาไทยเช่นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยในภาษาอื่น ๆ เช่น Atkinson and Drew (1979) ศึกษาการกล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์สนทนาของศาลในประเทศอังกฤษ พบว่าในประจําเหตุการณ์สนทนาของศาล ผู้พูดซึ่งเป็นฝ่ายถูกกล่าวหาในคดีพิพาทไม่ได้มีจุดมุ่งหมายของการกล่าวแย้งเพื่อรักษาหน้าของฝ่ายตรงกันข้าม แต่เลือกใช้กลวิธีการกล่าวแย้งเพื่อให้ตนเองพ้นจากข้อกล่าวหา เช่นเดียวกับ Krainer (1988) ที่ศึกษาการกล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์เปิดการสนทนาของคนอเมริกัน และพบว่ากลวิธีการกล่าวแย้งรูปแบบต่าง ๆ ในประจําเหตุการณ์เปิดการสนทนาของคนอเมริกันสามารถช่วยสร้างวาทศิลป์ให้แก่ผู้พูด Greatbath (1992) ศึกษาการกล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์รายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ของคนออสเตรเลีย และพบว่าผู้ดำเนินรายการมีสิทธิในการควบคุมการสนทนาและการกล่าวแย้งของให้สัมภาษณ์ Myers (1998) ศึกษาการกล่าวแย้งของคนอังกฤษในประจําเหตุการณ์ประชุมเฉพาะกลุ่มทางธุรกิจ พบว่าการกล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นการให้กำลังใจผู้ฟังมากกว่าเป็นการทำให้ผู้ฟังเสียหน้า Jones (1990) ศึกษาการกล่าวแย้งของคนญี่ปุ่นในประจําเหตุการณ์สนทนา 3 ชนิด ได้แก่ ประจําเหตุการณ์สนทนาในครอบครัว ประจําเหตุการณ์สนทนาในรายวิชาเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกัน และประจําเหตุการณ์สนทนาในรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ พบว่ากลวิธีทางภาษาที่คนญี่ปุ่นใช้กล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์สนทนาในรายวิชาเรียนและการสัมภาษณ์ทางรายการโทรทัศน์มีความแตกต่างจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์สนทนาในครอบครัว หรือในงานวิจัยของ Takahashi and Beebe (1993) ที่ศึกษาการแก้ไขสิ่งที่ผิด (Correction) ของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นในประจําเหตุการณ์สนทนาของครูและนักเรียนเปรียบเทียบกับประจําเหตุการณ์สนทนาทั่วไป และพบว่ากลวิธีการแก้ไขสิ่งที่ผิด (Correction) ที่คนญี่ปุ่นใช้ในประจําเหตุการณ์สนทนาของครูและนักเรียนมีความแตกต่างจากกลวิธีการแก้ไขสิ่งที่ผิด (Correction) ในประจําเหตุการณ์สนทนาทั่วไป Kuo (1991) ศึกษาการแก้ไขสิ่งที่ผิด (Correction) ที่คนจีนใช้กล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์สนทนา 2 ชนิด ได้แก่ ประจําเหตุการณ์สนทนาในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน และประจําเหตุการณ์สนทนาที่ใช้สำหรับการโต้แย้งในรัฐสภา ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งของคนจีนในประจําเหตุการณ์สนทนาทั้ง 2 ชนิดมีความแตกต่างกัน ขณะที่ Ressa-Miller (2000) Kakava (2002) Kothoff (1993) และ Edstorm (2004) ศึกษาการกล่าวแย้งของคนอเมริกัน กรีก เยอรมัน และเวเนซุเอลา ตามลำดับ พบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์สนทนาที่มีลักษณะเฉพาะอย่างในห้องเรียนมีความแตกต่างจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้กล่าวแย้งในประจําเหตุการณ์สนทนาทั่วไป เช่น การสนทนาในครอบครัวและกลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน นอกจากนี้

Graham (2007) ยังได้ศึกษาการกล่าวแย้งบนกระดานสนทนาทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นปริจเฉทการสนทนาที่มีรูปแบบเฉพาะรูปแบบหนึ่ง และพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวแย้งในปริจเฉทการสนทนาทางอินเทอร์เน็ตมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากการสนทนาทั่วไป

4.1.2 การเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

ชนิดของปริจเฉทการสนทนา / กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏ ในการแสดงความเห็นแย้ง	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ		บทสนทนาแบบ แสดงความคิดเห็น	
	ครั้ง	ร้อยละ	ครั้ง	ร้อยละ
1.กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง	325	57.21	4,539	67.70
2.กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือ คล้อยตาม	46	8.09	1,714	25.56
3.กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา	197	34.68	269	4.01
4.กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	0	0	182	2.71
รวม	568	100.00	6,704	100.00

P value and statistical significance:

The two-tailed P value is less than 0.0001 ($P < 0.05$)²⁵

By conventional criteria, this difference is considered to be extremely statistically significant.

Confidence interval:

The mean of Group One minus Group Two equals -185.49

95% confidence interval of this difference: From -225.46 to -145.51

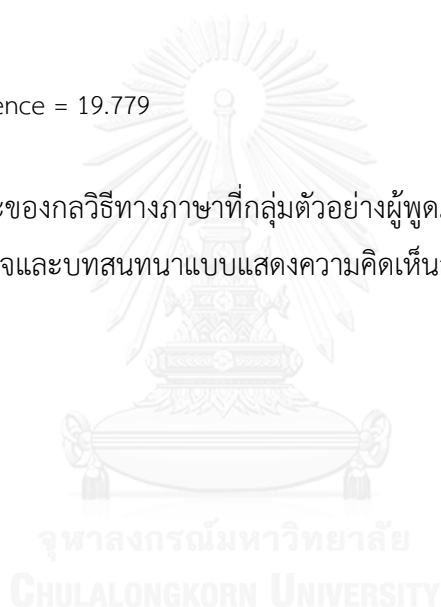
Intermediate values used in calculations:

$t = 9.3778$

$df = 40$

standard error of difference = 19.779

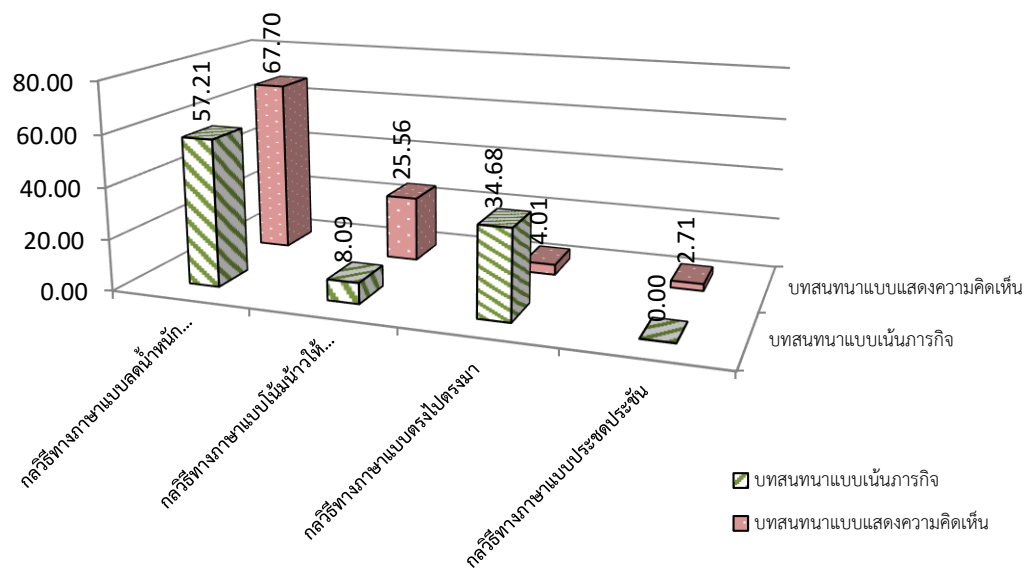
ค่าความถี่ร้อยละของกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจและบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นสามารถแสดงการเปรียบเทียบต่างได้เป็นแผนภูมิ ดังนี้

---

²⁵ ในการเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของกลวิธีต่างๆ ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples ผ่านทาง <http://www.graphpad.com/quickcalcs/ttest1.cfm> เนื่องจากวิธีการทางสถิติดังกล่าวเหมาะสำหรับการพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร (ชาญวิทย์ เยาวฤทธา, 2554: น.9) ซึ่งในที่นี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนากับชนิดของปริศนาการสนทนา

แผนภูมิที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยสามารถจัดลำดับความถี่จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 แสดงลำดับความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

ชนิดของปริจเฉทการสนทนา ลำดับที่ตามความถี่	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ		บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น	
	กลวิธีทางภาษา	ร้อยละ	กลวิธีทางภาษา	ร้อยละ
1.	กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง	57.21	กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง	67.70
2.	กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา	34.68	กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม	25.56
3.	กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม	8.09	กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา	4.01
4.	-	-	กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	2.71

จากตารางที่ 14-16 และแผนภูมิที่ 4 ข้างต้น ผู้วิจัยต้องการพิสูจน์ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีผลต่อค่าความถี่ของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทยหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของกลวิธีต่าง ๆ ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples ผ่านทาง <http://www.graphpad.com/quickcalcs/ttest1.cfm> เนื่องจากโปรแกรมดังกล่าวให้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วนมากกว่าการวิเคราะห์ด้วยตนเอง

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติฯ แสดงให้เห็นว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนามีผลต่อค่าความถี่ของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้งหมดมีค่าน้อยกว่า 0.0001 (P value less than 0.0001) ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 (P < 0.05) ด้วยเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทย

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปรียบเทียบค่าความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นในปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด ดังนี้

1. ในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิด ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจพบความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในอัตราส่วนร้อยละ 57.21 ขณะที่ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นพบความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในอัตราส่วนร้อยละ 67.70

จากผลการผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากที่สุดถึงอัตราส่วนร้อยละ 57.21 เนื่องมาจากในปริจเฉทการสนทนาดังกล่าวคู่สนทนาจำเป็นต้องมีระดับความร่วมมือกันมากกว่าการสนทนาประเภทอื่นจึงจะทำให้ภารกิจที่มีร่วมกันสำเร็จลุล่วงไปได้ กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงจึงเป็นกลวิธีทางภาษาที่จะช่วยประสานความสัมพันธ์ให้คู่สนทนาดำเนินการสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่น ผลการวิจัยสอดคล้องกับมุมมองของนักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่านเช่น Phillips (1970) Mole (1973) Rabibhadana (1973) Hofstede (1984,1987) Komin (1991) Mulder (1996) Pongsapich (1998) Smuckarn (1998) Jandt (2010) อดุล วิเชียรเจริญ (2515) จิตยา สุวรรณชะฎ และคณะ (2527) สุพัตรา สุภาพ (2529) สนิท สมัครการ (2535) อคิน รพีพัฒน์ (2539) ชาย โพธิ์สีดา (2542) ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2556) ฯลฯ ที่ศึกษาวิถีการปฏิสัมพันธ์ของคนไทยและชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) และเป็นสังคมแบบให้

ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) มากกว่าความเป็นสังคมแบบสัมฤทธิ์สัมพันธ์ (achieving society) และความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับภารกิจหรือเป้าประสงค์ของงาน (task orientation) กล่าวคือ คนไทยมักให้ความสำคัญและ มุ่งสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าการแสวงหาความสำเร็จจากงานโดยตรงหรือมีความคิดว่าการที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะประสบความสำเร็จจากภารกิจหรืองานได้นั้นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น

ขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในอัตราส่วนร้อยละ 34.68 อาจเห็นวาระเวลาในการทำภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งในที่นี้ คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราวมีจำนวนจำกัด เพราะฉะนั้นการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาเพื่อให้คู่สนทนาเข้าใจเจตนาของผู้พูดได้ทันทีที่น่าจะช่วยให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายได้ดีกว่าการใช้กลวิธีอื่น

ส่วนในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นจะเห็นว่าแม้ในบทสนทนาดังกล่าวจะเปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นกับผู้ฟังได้อย่างเต็มที่ แต่กลุ่มตัวก็ยังเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากที่สุดถึงอัตราส่วนร้อยละ 67.70 ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับมุมมองของนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Insor (1963) Mole (1973) Klausner (1981) Cooper (1982) และ Sriussadaporn-Charoenngam and Jablin (1999) ฯลฯ ที่ชี้ให้เห็นว่าคนไทยเป็นคนถ้อยทีอภัยและพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าอย่างตรงไปตรงมา

นอกจากนี้ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในอัตราส่วนร้อยละ 25.56 อาจมีความเห็นว่าการคำนึงถึงความตรงไปตรงมาอาจทำให้เกิดความบาดหมางระหว่างคู่สนทนา ขณะที่การเลือกใช้กลวิธีทางภาษาโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามนอกจากจะช่วยทำให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์แล้วยังไม่ทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างคู่สนทนาด้วย

2. เมื่อพิจารณาความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิด จะพบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในอัตราส่วนร้อยละ 34.68 มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นซึ่งใช้เพียงอัตราส่วนร้อยละ 4.01 ขณะที่การเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตามพบว่ากลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นเลือกใช้กลวิธีดังกล่าวในอัตราส่วนร้อยละ 25.56 มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจซึ่งใช้เพียงอัตราส่วนร้อยละ 8.09 ทั้งนี้ลักษณะที่เกิดขึ้นอาจอธิบายได้ว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ คู่สนทนาต่างมีจุดมุ่งหมายคือเพื่อต้องการกระทำภารกิจให้สำเร็จร่วมกัน

ภายในเวลาที่กำหนด ดังนั้นการสื่อสารเพื่อให้อีกฝ่ายเข้าใจโดยตรงไปตรงมาจึงมีความสำคัญกว่าการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม ขณะเดียวกันในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นเป็นบทสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด ดังนั้นการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อโน้มน้าวให้คู่สนทนาอีกฝ่ายเชื่อหรือคล้อยตามจึงเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ (Hovland, 1965; Bettinghaus, 1968; Larson, 1986; อรวรรณ ปิรันธน์ โอวาท, 2542; ธิดา โมสิกรัตน์, 2556) และมีความสำคัญว่าการพูดแบบตรงไปตรงมา ขณะที่ในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจมีปัจจัยเรื่องเวลาเข้ามาเป็นข้อจำกัด จึงทำให้คู่สนทนาเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมามากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม

ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) เป็นปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) เป็นปริจเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดมีผลต่อความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการแสดงความคิดเห็น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยในวัฒนธรรมอื่นที่พบว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาเป็นปัจจัยประการสำคัญที่ผู้พูดคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็น

4.2 การเปรียบเทียบการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

จากผลการศึกษาสามารถแสดงการเปรียบเทียบการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1.การเปรียบเทียบการปรากฏและความถี่ของจำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด และ 2.การเปรียบเทียบการปรากฏและความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด ดังนี้

4.2.1 การเปรียบเทียบการปรากฏและความถี่ของจำนวนของกลวิธีทางภาษาที่มีการ

จากผลการวิจัยสามารถแสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิดได้ ดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความคิดเห็นในปริเฉทการสนทนา 2 ชนิด

จำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วม	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ	บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น
1.กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยว	✓	✓
2. กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน		
2.1 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน จำนวน 2 กลวิธี	✓	✓
2.2 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน จำนวน 3 กลวิธี	✓	✓
2.3 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน จำนวน 4 กลวิธี	✓	✓
2.4 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน จำนวน 5 กลวิธี	✗	✓
2.5 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน จำนวน 6 กลวิธี	✗	✓
2.6 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน จำนวน 7 กลวิธี	✗	✓
2.7 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน จำนวน 8 กลวิธี	✗	✓
2.8 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน จำนวน 9 กลวิธี	✗	✓

จากตารางที่ 17 ข้างต้น จะเห็นว่าแม้ในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิดจะพบทั้งการปรากฏเดี่ยวและปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิดแล้ว จะเห็นได้ว่า ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีจำนวนการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ กล่าวคือ ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีจำนวนการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นจำนวน 8 รูปแบบ ขณะที่ในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจพบรูปแบบการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นจำนวน 3 รูปแบบ

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีทั้งจำนวนการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจมีจุดมุ่งหมายในการร่วมมือกันเพื่อกระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จตามคำสั่งที่กำหนด ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ภารกิจที่คู่สนทนาได้รับการมอบหมาย คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว จึงทำให้จำนวนของถ้อยคำการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นน้อยกว่าในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นปริศนาการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด

จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงอาจสรุปได้ว่า ชนิดของปริศนาการสนทนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ(task-based conversation)เป็นปริศนาการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ขณะที่ บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น(argumentative conversation) เป็นปริศนาการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดมีผลต่อการปรากฏของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทย

จากผลการศึกษานี้สามารถแสดงการเปรียบเทียบค่าความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความคิดเห็นในปริศนาการสนทนา 2 ชนิด ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดง
ความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

จำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วม	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ		บทสนทนาแบบ แสดงความความคิดเห็น	
	ครั้ง	ร้อยละ	ครั้ง	ร้อยละ
1.กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยว	200	33.67	86	5.35
2.กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกัน				
2.1 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏ ร่วมกันจำนวน 2 กลวิธี	136	22.89	174	10.83
2.2 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏ ร่วมกันจำนวน 3 กลวิธี	126	21.21	263	16.37
2.3 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏ ร่วมกันจำนวน 4 กลวิธี	132	22.22	213	13.26
2.4 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏ ร่วมกันจำนวน 5 กลวิธี	0	0	290	18.05
2.5 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏ ร่วมกันจำนวน 6 กลวิธี	0	0	245	15.25
2.6 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏ ร่วมกันจำนวน 7 กลวิธี	0	0	189	11.76
2.7 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏ ร่วมกันจำนวน 8 กลวิธี	0	0	135	8.40
2.8 กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏ ร่วมกันจำนวน 9 กลวิธี	0	0	11	0.68
รวม	594	100.00	1,606	100.00

P value and statistical significance:

The two-tailed P value = 0.0269

($P < 0.05$)²⁶

By conventional criteria, this difference is considered to be statistically significant

Confidence interval:

The mean of Group One minus Group Two equals -185.49

95% confidence interval of this difference: From -225.46 to -145.51

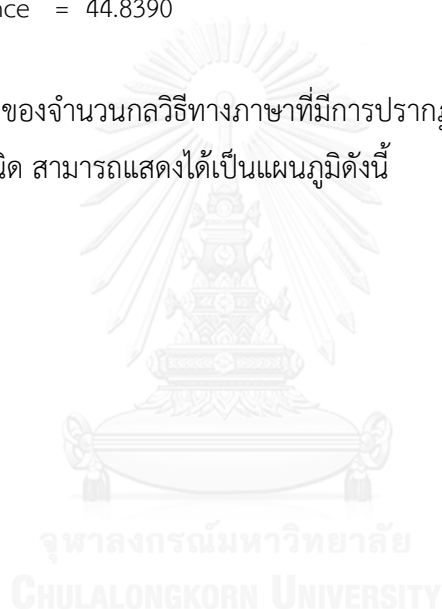
Intermediate values used in calculations:

t = 2.7105

df = 7

standard error of difference = 44.8390

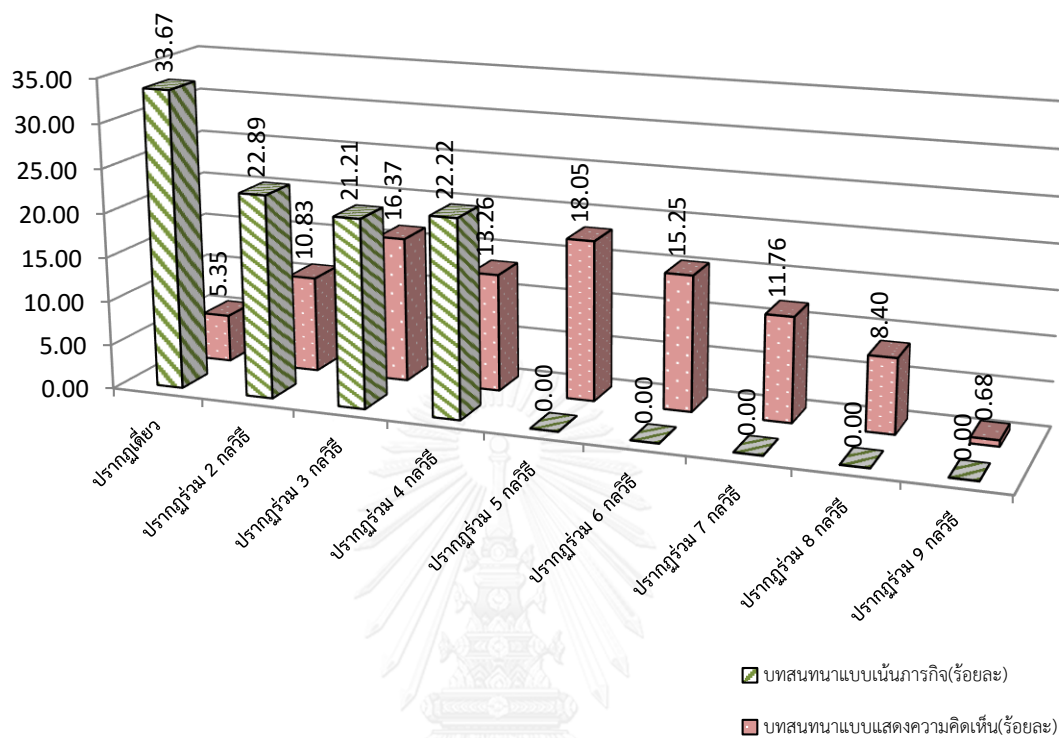
ค่าความถี่ร้อยละของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งใน
ปริศนาคำสนทนา 2 ชนิด สามารถแสดงได้เป็นแผนภูมิดังนี้

---

²⁶ ในการเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของกลวิธีต่างๆ ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples ผ่านทาง <http://www.graphpad.com/quickcalcs/ttest1.cfm> เนื่องจากวิธีการทางสถิติดังกล่าวเหมาะสำหรับการพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร (ชาญวิทย์ เยาวฤทธา, 2554: 9) ซึ่งในที่นี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนาคำสนทนาจบกับชนิดของปริศนาคำสนทนา

แผนภูมิที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดง
ความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย สามารถจัดลำดับความถี่จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดของ
จำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิดได้
ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 แสดงลำดับความความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดง
ความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนา 2 ชนิด

ชนิดของปริศนาการ สนทนา	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ		บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น	
	กลวิธีทางภาษา	ร้อยละ	กลวิธีทางภาษา	ร้อยละ
1.	กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยว	33.67	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 5 กลวิธี	18.05
2.	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 2 กลวิธี	22.89	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 3 กลวิธี	16.37
3.	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 4 กลวิธี	22.22	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 6 กลวิธี	15.25
4.	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 3 กลวิธี	21.21	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 4 กลวิธี	13.26
5.	-	-	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 7 กลวิธี	11.76
6.	-	-	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 2 กลวิธี	10.83
7.	-	-	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 8 กลวิธี	8.40
8.	-	-	กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏเดี่ยว	5.35
9.	-	-	กลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมกันจำนวน 9 กลวิธี	0.68

จากตารางที่ 18-19 และแผนภูมิที่ 5 ข้างต้น ผู้วิจัยต้องการพิสูจน์ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีผลต่อค่าความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทยหรือไม่ อย่างไรก็ตามในการเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของกลวิธีต่าง ๆ ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t - test for correlate samples ผ่านทาง <http://www.graphpad.com/quickcalcs/ttest1.cfm> เนื่องจากโปรแกรมดังกล่าวให้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วนมากกว่าการวิเคราะห์ด้วยตนเอง

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติฯ แสดงให้เห็นว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนามีผลต่อค่าความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.0269 ($P = 0.0269$) ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ($P < 0.05$)

จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงอาจสรุปได้ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) เป็นปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) เป็นปริจเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดมีผลต่อค่าความถี่ของจำนวนกลวิธีทางภาษาที่มีการปรากฏร่วมในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทย

4.2.2 การเปรียบเทียบการปรากฏและความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

จากผลการวิจัยสามารถแสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิดได้ดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบต่างการปรากฏของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริศนาการสนทนา 2 ชนิด

ลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษา	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ	บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น
1.การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม		
1.1 [ล + ล] ²⁷	✓	✓
1.2 [ล + น]	✓	✓
1.3 [ล + ต]	✓	✓
1.4 [ล + ล + ล]	✓	✓
1.5 [ล + ล + น]	✓	✓
1.6 [ล + ล + ต]	✓	✓
1.7 [ล + ล + ป]	✗	✓
1.8 [ล + ล + ล + ล]	✓	✓
1.9 [ล + ล + น + น]	✓	✓
1.10 [ล + ล + ต + น]	✓	✓
1.11 [ล + ล + ล + ล + ล]	✗	✓
1.12 [ล + ล + ล + ล + น]	✗	✓
1.13 [ล + ล + ล + ล + ล + ล]	✗	✓
1.14 [ล + ล + ล + ล + ล + น]	✗	✓
1.15 [ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล]	✗	✓
1.16 [ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล]	✗	✓
1.17 [ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล + น + น]	✗	✓
2.การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ไม่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม		
2.1 [น+ น]	✓	✓
2.2 [ป+ ป]	✗	✓

27 ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้อักษรย่อเรียกกลวิธีทางภาษาแบบต่าง ๆ ดังนี้ 1) ล = กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2) น = กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม 3) ต = กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา และ 4) ป = กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน

จากตารางที่ 20 ข้างต้น จะเห็นว่าแม้ในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิดจะพบทั้งลักษณะการปรากฏร่วมแบบทั้งที่มีกลวิธีทางภาษาลดน้ำหนักความรุนแรงและไม่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง แต่เมื่อพิจารณาลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในบทสนทนาทั้ง 2 ชนิดแล้ว จะเห็นได้ว่า ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ

ผู้วิจัยเห็นว่าการที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจมีจุดมุ่งหมายในการร่วมมือกันเพื่อกระทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จตามคำสั่งที่กำหนด ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ภารกิจที่คู่สนทนาได้รับการมอบหมาย คือ การเรียงภาพให้เป็นเรื่องราว จึงทำให้ลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย่งน้อยกว่าในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นปริเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด

จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงอาจสรุปได้ว่า ชนิดของปริเฉทการสนทนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) เป็นปริเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำภารกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) เป็นปริเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดมีผลต่อการปรากฏของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย่ง

จากผลการศึกษาสามารถแสดงการเปรียบเทียบค่าความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย่งในปริเฉทการสนทนา 2 ชนิด ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดง
ความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนา 2 ชนิด

ลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษา	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ		บทสนทนาแบบ แสดงความคิดเห็น	
	ครั้ง	ร้อยละ	ครั้ง	ร้อยละ
1.การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีกลวิธีทางภาษาแบบ ลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม				
1.1[ล + ล]	111	16.89	21	1.79
1.2[ล + น]	91	13.85	52	4.43
1.3[ล + ต]	80	11.85	58	4.94
1.4[ล + ล + ล]	72	10.95	43	3.66
1.5[ล + ล + น]	65	9.89	67	5.71
1.6[ล + ล + ต]	60	9.13	78	6.64
1.7[ล + ล + ป]	0	0	89	7.58
1.8[ล + ล + ล + ล]	52	7.91	88	7.50
1.9[ล + ล + น + น]	47	7.15	99	8.43
1.10[ล + ล + ต + น]	39	5.93	67	5.71
1.11[ล + ล + ล + ล + ล]	0	0	138	11.76
1.12[ล + ล + ล + ล + น]	0	0	123	10.48
1.13[ล + ล + ล + ล + ล + ล]	0	0	78	6.64
1.14[ล + ล + ล + ล + ล + น]	0	0	23	1.96
1.15[ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล]	0	0	20	1.70
1.16[ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล]	0	0	32	2.72
1.17[ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล + น + น]	0	0	11	0.93
2.การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ไม่มีกลวิธีทางภาษาแบบ ลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม				
2.1 [น+ น]	40	6.08	65	5.54
2.2 [ป+ ป]	0	0	21	1.79
รวม	657	100.00	1,173	100

P value and statistical significance:

The two-tailed P value = 0.0184 ($P < 0.05$)²⁸

By conventional criteria, this difference is considered to be statistically significant

Confidence interval:

The mean of Group One minus Group Two equals -185.49

95% confidence interval of this difference: From -220.42 to -155.41

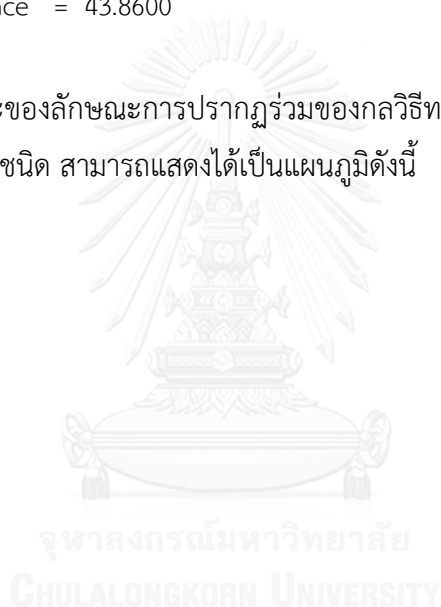
Intermediate values used in calculations:

t = 2.4568

df = 8

standard error of difference = 43.8600

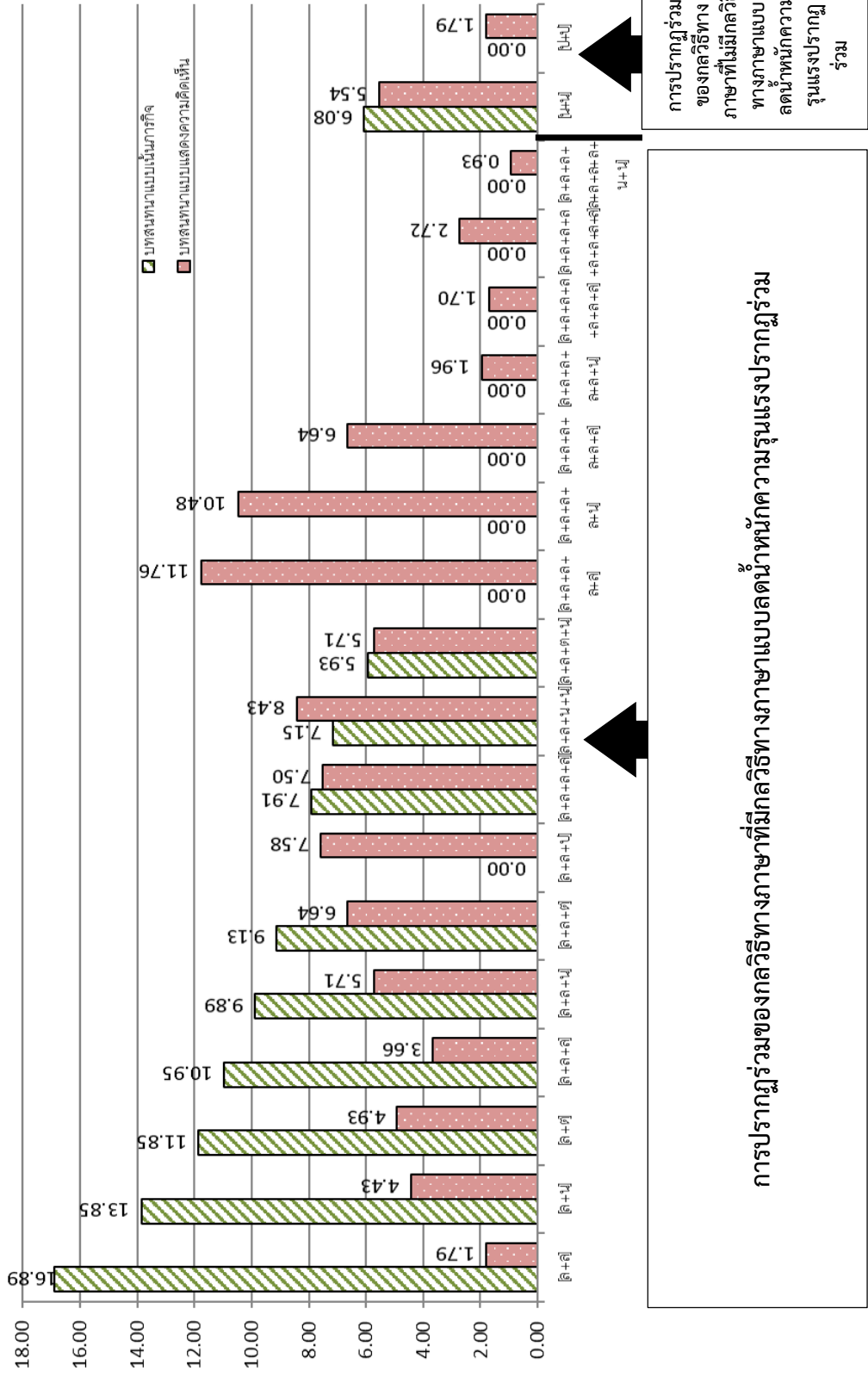
ค่าความถี่ร้อยละของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง
ในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด สามารถแสดงได้เป็นแผนภูมิดังนี้

---

²⁸ ในการเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของกลวิธีต่างๆ ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples ผ่านทาง <http://www.graphpad.com/quickcalcs/ttest1.cfm> เนื่องจากวิธีการทางสถิติดังกล่าวเหมาะสมสำหรับการพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร (ชาญวิทย์ เยาวฤทธา, 2554: 9) ซึ่งในที่นี้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนากับชนิดของปริจเฉทการสนทนา

แผนภูมิที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบต่างค่าของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย สามารถจัดลำดับความถี่จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริศนาการสนทนา 2 ชนิด ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 แสดงลำดับความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งในปริศนาการสนทนา 2 ชนิด

ชนิดของ ปริศนาการ สนทนา ลำดับที่ ตามความถี่	บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ		บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น	
	ลักษณะการปรากฏร่วมของ กลวิธีทางภาษา	ร้อยละ	ลักษณะการปรากฏร่วมของ กลวิธีทางภาษา	ร้อยละ
ก.การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม				
1.	[ล+ล]	16.89	[ล + ล + ล + ล+ ล]	11.76
2.	[ล+น]	13.85	[ล + ล + ล + ล+ น]	10.48
3.	[ล+ต]	11.85	[ล + ล + น + น]	8.43
4.	[ล+ล+ล]	10.95	[ล + ล + ป]	7.58
5.	[ล+ล+น]	9.89	[ล + ล + ล + ล]	7.50
6.	[ล+ล+ต]	9.13	[ล + ล + ต]	6.64
7.(6.)	[ล+ล+ล+ล]	7.91	[ล + ล + ล + ล+ ล + ล]	6.64
8.	[ล+ล+น+น]	7.15	[ล + ล + น]	5.71
9.(8.)	[ล+ล+ต+น]	5.93	[ล + ล + ต + น]	5.71
10.	-	-	[ล + ต]	4.93
11.	-	-	[ล + น]	4.43
12.	-	-	[ล + ล + ล]	3.66
13.	-	-	[ล + ล + ล + ล + ล + ล+ ล+ ล]	2.72
14.	-	-	[ล + ล + ล + ล+ ล + น]	1.96
15.	-	-	[ล + ล]	1.79
16.	-	-	[ล + ล + ล + ล + ล + ล + ล]	1.70
17.	-	-	[ล + ล + ล + ล+ ล + ล+ ล + น + น]	0.93
ข.การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ไม่มีกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏร่วม				
1.	[น+น]	6.08	[น+น]	5.54
2.	-	-	[ป+ป]	1.79

จากตารางที่ 21-22 ข้างต้น ผู้วิจัยต้องการพิสูจน์ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีผลต่อค่าความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความคิดเห็นหรือไม่ อย่างไรก็ตามในการเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของกลวิธีต่าง ๆ ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t -test for correlate samples ผ่านทาง <http://www.graphpad.com/quickcalcs/ttest1.cfm> เนื่องจากโปรแกรมดังกล่าวให้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วนมากกว่าการวิเคราะห์ด้วยตนเอง

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติฯ แสดงให้เห็นว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนามีผลต่อความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความคิดเห็นดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.0184 ($P = 0.0184$) ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ($P < 0.05$)

จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) เป็นปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ขณะที่ บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) เป็นปริจเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดมีผลต่อความถี่ของลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความคิดเห็น

จากผลการวิจัยดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นอาจสรุปได้ว่านอกจากชนิดของปริจเฉทการสนทนาจะมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแล้ว ชนิดของปริจเฉทการสนทนายังมีผลต่อจำนวนของกลวิธีทางภาษาและลักษณะการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น

4.3 สรุปภาพรวมของผลการวิจัย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบต่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความคิดเห็นในปริจเฉทการสนทนาที่เกิดขึ้นจริงทั้ง 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น สามารถสรุปภาพรวมได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ชนิดของปริจเฉทการสนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดภาษาไทย กล่าวคือ กลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้แสดงความคิดเห็นในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีความหลากหลาย

กว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ อีกทั้งจากผลการศึกษายังพบว่าชนิดของปริศนาการสนทนามีผลต่อการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งด้วย

2. การที่ชนิดของปริศนาการสนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการกล่าวแย้งของผู้พูดภาษาไทยเช่นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยในภาษาอื่น ๆ เช่น Atkinson and Drew (1979) Krainer (1988) Greatbath (1992) Myers (1998) Jones (1990) Takahashi and Beebe (1993) Kuo (1991) Ress-Miller (2000) Kakava (2002) Kothoff (1993) Edstorm (2004) Graham (2007) ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในวัฒนธรรมต่างๆและพบว่าชนิดของปริศนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษานั้น

นอกจากชนิดของปริศนาการสนทนาจะมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในบทต่อไปผู้วิจัยจะได้ศึกษาว่าผู้พูดภาษาไทยยังมีข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใดอีกบ้างในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ Spencer-Oatey (2002) และ Helen Spencer-Oatey, Patrick Ng and Li Dong (2008) และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมไปถึงผู้วิจัยจะพิจารณาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามทัศนคติและมุมมองที่นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาเสนอไว้ร่วมด้วย

บทที่ 5

ข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

งานวิจัยเรื่องนี้ให้ความสำคัญกับมุมมองและความคิดของเจ้าของภาษาซึ่งเป็นแนวทางที่วิจัยปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย(Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้ กล่าวคือ ผู้วิจัยมุ่งตอบคำถามว่าทำไมผู้พูดภาษาไทยจึงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ โดยพิจารณาความคิดและมุมมองเจ้าของภาษาเป็นสำคัญ มิได้ใช้ทฤษฎีเรื่อง “หน้า” ของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาผู้ตั้งคำถามถึงความเหมาะสมและครอบคลุมของทฤษฎีดังกล่าว (Ide,1982 ;Spencer-Oatey (2002,2008) ทรงธรรม อินทจักร,2552)

ทั้งนี้ผู้วิจัยมิได้มีวัตถุประสงค์โต้แย้งบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) หรือประเมินทฤษฎีของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) แต่เน้นที่มุมมองเจ้าของภาษาที่ถูกกละเลยมาเป็นเวลานานในสาขาวิชาปฏิบัติศาสตร์ (Hanks, Ide and Katagiri,2009)

อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์การตอบคำถาม “ทำไม” ด้วยมุมมองเจ้าของก็มีข้อพึงระวังดังที่ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2555 :128) ได้สรุปจากบทความของ Hanks, Ide and Katagiri (2009)ไว้ดังนี้

...การนำมุมมองของเจ้าของภาษามาอธิบายข้อมูลโดยไม่สังเคราะห์เสียก่อน อาจไม่เหมาะสมนัก เพราะบางครั้งมุมมองของเจ้าของภาษาก็อาจไม่ถูกต้องที่ผ่านมานักไวยากรณ์ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่ามุมมองของเจ้าของภาษาเกี่ยวกับโครงสร้างภาษามีได้ถูกต้องเสมอไป ผู้พูดภาษาอาจไม่รู้หรือไม่สามารถอธิบายว่า “ระบบภาษา” ทำงานอย่างไรแม้จะใช้ภาษาสื่อสารได้ในฐานะเจ้าของภาษาก็ตาม

ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. เก็บรวบรวมมุมมองของเจ้าของภาษาจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. สังเคราะห์คำตอบที่ได้และนำมาอภิปรายเชื่อมโยงกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมวัฒนธรรม

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเนื้อหาของบทนี้ออกเป็น 4 หัวข้อ คือ

5.1 ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

5.2 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

5.3 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาในภาษาไทยโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brow and Levinson, 1978, 1987) กับแนวคิดวจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย(Emancipatory Pragmatics)

5.4 สรุปรูปภาพรวมของผลการวิจัย

ในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่าข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1. ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ในการสนทนา และ 2. ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา

5.1.1 ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา

ผลการศึกษาพบว่าข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาสามารถจำแนกได้ทั้งสิ้น 3 ประการ โดยเรียงลำดับตามความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1. การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา 2. การเน้นการสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ 3. การให้ความสำคัญกับตัวของผู้พูดและ/หรือความคิดเห็นของผู้พูด

ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาทั้ง 3 ข้อ ข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.1 การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่า พบกลุ่มตัวอย่างที่ค้ำนึ่งถึงการรักษาความสัมพันธ์มีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

1. ²⁹ - รักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นอย่างแรกเลย

²⁹ ในการยกตัวอย่าง ผู้วิจัยจะคัดลอกตามคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างเขียนหรือระบุไว้ในแบบสอบถาม

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

2. - จะพูดอะไรก็จะต้อง**คิดถึงความสัมพันธ์**ก่อนอย่างอื่น

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

3. - **สัมพันธ์ภาพระหว่างกัน**มีผลต่อการเลือกวิธีการแย้งแน่นอน

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

4. - **ความสัมพันธ์ของผู้ฟัง**เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเวลาแย้ง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 1-4 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

5. - “ถ้าเป็นหนู หนูจะ**นึกถึงความสัมพันธ์**ของเรากับเพื่อนก่อนคะ เราไม่รู้หรอกว่าเพื่อนจะคิดยังไง แต่ถ้าเรา**คิดถึงความสัมพันธ์ระหว่างกัน**แล้ว หนูว่างานที่ทำแม้จะมีความเห็นไม่ตรงกันบ้าง ก็น่าจะสำเร็จไปได้ด้วยดี เพราะบางครั้งการทำงานร่วมกันมันก็ต้อง**คิดถึงความสัมพันธ์**เป็นหลักใหญ่ค่ะ จะเอากันแบบตรง ๆ มีหวังทะเลาะกัน

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

6. - “...หนูว่าเราต้อง**คิดถึงความสัมพันธ์ระหว่าง**เค้ากับเราคะ จะพูดแย้งเค้าแบบไหนก็ต้อง**ก็คิดถึงความสัมพันธ์**ของเรากับเค้าด้วย พูดไม่ดีเพื่อนก็จะไม่โอเคกับเรา มองหน้ากันไม่ติด เพราะฉะนั้นถ้าสำหรับหนู**ความสัมพันธ์**ของเรากับคู่สนทนาต้องมาก่อนค่ะ ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

7. - “ต้องเป็น**ความสัมพันธ์**แหละคะ เพราะว่าเราจะแย้งเค้าโดยไม่**นึกถึงความสัมพันธ์**เลย จะทำให้ คูยกันไม่เข้าใจ ถึงยังไงเราก็เป็นคนไทย **ความสัมพันธ์แบบพี่น้อง** ถ้อยถ้อยอาศัยจำเป็นในการพูดจริงๆค่ะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 5-7 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษา ในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา เช่นเดียวกับคำตอบของกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่คำนึงถึงความเกรงใจเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของ คู่สนทนา

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

8. - คิดถึงความเกรงใจค่ะ

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

9. - ความเกรงใจคนที่เราคุยหรือแย้งด้วย

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 8-9 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทาง ภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแสดงความเกรงใจเพื่อรักษา ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

10. - “...ถ้าถามหนู หนูคิดว่าเราต้อง**คิดถึงความเกรงใจผู้ฟัง**อะค่ะ เพราะว่าถ้าขึ้นเรา พูดตรงไป ก็อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันได้ ที่จริงเราหมายความอย่างหนึ่ง แต่ เพื่อนเข้าใจไปอีกอย่างหนึ่ง การแย้งก็เหมือนกันนะค่ะ ก่อนแย้งเราควร**นึกถึงความ เกรงใจ**ค่ะ”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

11. - “สิ่งสำคัญน่าจะเป็น**ความเกรงใจ**นะค่ะ เพราะในการแสดงความเห็นแย้ง คนฟัง คำอาจไม่พอใจเราได้ ถ้าเราเกรงใจเค้า เราก็จะเลือกพูดแย้งแบบทำให้เค้าไม่เสียหน้า มาก จะดีกว่าค่ะ หนูคิดว่าความเกรงใจจะทำให้เราสื่อสารกันได้โดยไม่ไม่มีปัญหา กัน ค่ะ ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 10-11 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแสดงความกระตือรือร้นเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งยังคำนึงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

12. - ความถ่อมตัว และไม่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกที่เรากำลังทำเหนือกว่าหรือข่มเค้า(ไม่ยกตนข่มท่าน)

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

13. - ความถ่อมตนและการแสดงความอ่อนโยนถ้อยทีถ้อยอาศัยกันและกัน

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 12-13 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

14. - “...แม้จะเป็นการแย้งเรื่องงานที่ทำร่วมกัน แต่ถ้าในความคิดหนู หนูว่าก็ไม่ควรแสดงว่าขี้เก๋งหรือขี้แน่ โห้ว proud เต็มที่ แต่ควรพูดแบบถ่อมตัวมากกว่าคะ ถ้าเราแสดงว่าเราเจ๋งกว่า มีหวังคนฟังต้องคิดว่าเราข่มเค้า แล้วความสัมพันธ์มันก็จะแย่ด้วยกันทั้งสองฝ่าย จริงมั๊ยละคะ

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

15. “...ต้องพยายามไม่ทำให้เค้ารู้สึกที่เราเหนือกว่าคะ มันจะทำให้เค้ารู้สึกเสียหน้า เราควรพูดแบบถ่อมตัวนิดนึง พูดด้วยความอ่อนโยน ไม่ทำให้เค้ารู้สึกที่เรากำลังแย่ง แต่เหมือนเป็นการคุยกันมากกว่าคะ”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 14-15 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์โดยการพยายามลดบรรยากาศความตึงเครียดของการแสดงความเห็นแย้งระหว่างตนกับคู่สนทนา

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

16. - **คำนึงถึงการลดความรุนแรงหรือความเคร่งเครียดของการกล่าวแย้ง**

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

17. - **พยายามลดบรรยากาศความตึงเครียดของการแย้งคะ โดยการสร้างความสนุกสนานกับอารมณ์ขันในการพูดแย้งหรือไม่ก็ของกลุ่มสนทนาเปลี่ยนเรื่องพูดดีกว่า**

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 16-17 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการลดบรรยากาศความตึงเครียดของการแสดงความเห็นแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

18. - “... พยายามทำให้บรรยากาศไม่ดูรุนแรงจนเกินไปคะ ไม่รู้จะ หนูว่าการจะพูดแย้งเค้าแย้งโดยไม่ทำให้ทำให้เค้ารู้สึกเสียหน้าก็ต้องพยายามลดความรุนแรงหรือความเครียดลง (หัวเราะ) พูดแบบซีเรียส เดี่ยวความสัมพันธ์จะแย่อะ โกรธกันเปล่าๆ แต่ถ้ามันเสี่ยงไม่ได้จริง ๆ ก็ขอเปลี่ยนเรื่องหรือจบการสนทนาก็ได้ดีกว่าพูดแบบไม่ถนอมน้ำใจกัน...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

19. - “ต้องพยายามลดความรุนแรงของสถานการณ์คะ ไม่ทำให้อีกฝ่ายเค้าอึดอัดหรือรู้สึกที่เรากำลังแย้ง ทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการคุยตกลงกันธรรมดามากกว่าพูดแบบเครียดๆ (หัวเราะ) บางครั้งความเยาะของเราอาจจะทำให้เสียความสัมพันธ์ระหว่างกันได้เช่นกัน ถ้าทำเป็นพูดตกลงแล้ว แต่ยังรุนแรงอยู่ ก็เปลี่ยนเรื่องคุยดีกว่าคะ (ยิ้ม)...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 18-19 จะเห็นว่า จะเห็นว่า ในการเลือกใช้ กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการลดบรรยากาศความตึงเครียดของการแสดงความเห็นแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา

5.1.1.2 การเน้นการสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์

จากผลการศึกษาศึกษาสามารถจำแนกข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยดังกล่าวออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1. การโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม และ 2. การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา

5.1.1.2.1 การโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม

จากข้อมูลคำตอบพบว่า พบกลุ่มตัวอย่างที่คำนึงถึงการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามมีดังนี้
ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

20. - พยายามเลือกวิธีพูดที่เค้าจะเชื่อคำแย้งของเรา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

21. - การโน้มน้าวให้อีกฝ่ายเชื่อหรือคล้อยตามคำพูดเรา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

22. - คำนึงวัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวการแย้ง

[บทสนทนาแบบแสดงความความคิดเห็น (argumentative conversation)]

23. - เป้าหมายที่จะทำให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามคำพูดของเรา

[บทสนทนาแบบแสดงความความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 20-23 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

24. - “คิดว่าทำให้เค้าเชื่อคำพูดเราเนี่ยแหละค่ะ สำคัญที่สุด ยิ่งในบริบทของการทำงานร่วมกันแล้วด้วย ยิ่งทำให้เค้าโน้มน้าวเชื่อเรามากเท่าไร งานน่าจะwork มากเท่านั้นค่ะ เพราะถ้าเค้าไม่รู้ว่าเราต้องการอะไรจากเค้าหรือเค้าไม่เห็นภาพที่เราสื่อ งานคงไม่สำเร็จ...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

25. - “...ต้องพูดให้เค้าเชื่อเราค่ะ แหม เราจะแย้งทั้งที ก็ต้องทำให้เค้าเชื่อหรือคล้อยตามเรา ให้ได้ พูดยกหลักฐาน ให้เหตุผล หรือชี้แจงอะไรก็ได้ทำให้เค้าเชื่อค่ะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 24-25 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม

5.1.1.2.2 การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา

จากข้อมูลคำตอบพบว่า พบกลุ่มตัวอย่างที่คำนึงถึงการทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมามีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

26. - คำนึงถึงความตรงไปตรงมาในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

27. - ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ทันที ไม่ต้องอ้อมค้อม

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

28. - ทำให้เค้าเข้าใจคำพูดที่เราแย้งอย่างตรงไปตรงมา

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

29. - ความตรงไปตรงมาของคำพูดค่ะ

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 26-29 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

30. - “...สำหรับหนู หนูว่าความตรงไปตรงมาค่ะ ยิ่งโดยเฉพาะเรื่องงานแล้ว ถึงจะเป็นการแย้ง ก็ควรแย้งแบบตรงไปตรงมา เขาจะได้อยู่เรื่องเลย ไม่ต้องเข้าใจเป็นอย่างอื่น ยิ่งบางคนด้วยแล้วต้องพูดตรงค่ะ พูดอ้อมค้อมนอกจากเค้าจะไม่เข้าใจแล้ว เค้าก็อาจจะยิ่งไปกว่าเดิมอีก (หัวเราะ)...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

31. - “...ถ้าเป็นหนู หนูนึกถึงความตรงไปตรงมาของคำพูดค่ะ พูดไม่ตรง เค้าก็จะไม่เข้าใจ หรืออาจเข้าใจไปอีกอย่าง อาจจะเป็นเพราะนิสัยหนูเป็นคนพูดตรงด้วยรีเปล่าไม่รู้ หรือแรงไม่ก็ไม่รู้สิคะ (หัวเราะ)...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 30-31 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา

5.1.1.3 การให้ความสำคัญกับตัวของผู้พูดและ/หรือความคิดเห็นของผู้พูด

จากผลการศึกษสามารถจำแนกข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยดังกล่าวออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1.การรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูด และ 2.การแสดงและ/หรือรักษาสีทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด

5.1.1.3.1 การรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูด

จากข้อมูลคำตอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่คำนึงถึงการรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูดมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

32. - **ค่านิ่งว่าแย้งเค้าไปแล้ว เค้าจะมองเราไม่ดีหรือเปล่าในอนาคตเมื่อเราต้องพึ่งพาเค้า**

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

33. - **ภาพพจน์ของตัวเองเราเองสำคัญที่สุด พูดไปแล้วต้องค่านิ่งว่าเค้าจะมองว่าเราเป็นคนน่าเชื่อถือหรือเปล่า**

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 32-33 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างค่านิ่งถึงวัตถุประสงค์ในการรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูด โดยในตัวอย่างที่ (32) กลุ่มตัวอย่างค่านิ่งทั้งภาพลักษณ์และประโยชน์ของตนเองส่วนตัวอย่างที่ (33) กลุ่มตัวอย่างค่านิ่งถึงภาพลักษณ์ของตนเอง

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

34. - “...ต้องพูดแบบไม่ให้เค้าว่าเราได้ว่าเราเยอะอะค่ะ พูดแรงไป มากไปก็มีแต่เสีย ดีไม่ดีไม่รู้จริง คนฟังหรือคนรอบข้างแถวนี้อาจมองเราไม่ดีหรือมองว่าเราไม่รู้จริงก็ได้ พูดแล้วต้องทำให้คนฟังหรือคนอื่น ๆ มองว่าเราเป็นคนมีหลักการพูดแล้วน่าเชื่อถือไว้วางใจพูดไม่ดีหรือแย้งเค้าไปต่อไปเค้าคงไม่คบหรือช่วยเหลือเราก็ได้ค่ะ ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 34 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างค่านิ่งถึงวัตถุประสงค์ในการรักษาภาพลักษณ์และประโยชน์ในอนาคตของผู้พูด

5.1.1.3.2 การแสดงและ/หรือรักษาสีทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด

จากข้อมูลคำตอบพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ค่านิ่งถึงการแสดงและ/หรือรักษาสีทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูดมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

35. - แสดงสิทธิที่เราจะแสดงความคิดเห็นเรามีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นค่ะ

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

36. - คำนี้ถึงการรักษาสิทธิของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 35-36 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแสดง และ/หรือรักษาสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

37. - “...เราควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นค่ะ หนูว่าการที่เราพูดตรงไม่จำเป็นว่าต้องเป็นการทำร้ายเค้าเสมอไป แต่มันเป็นการรักษาสิทธิของเราในการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน เรามีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นโดยที่ไม่ทำให้ใครเดือดร้อนนี้ค่ะ หนูเป็นเด็กรัฐศาสตร์มากไปเปล่าคะเนี่ยอาจารย์ (หัวเราะ)...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 37 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการแสดงและ/หรือรักษาสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาตามลำดับความถี่ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 แสดงข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา

ลำดับที่ตามความถี่	ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา
1.	การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา
2.	การเน้นการสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> - การโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม - การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา
3.	การให้ความสำคัญกับตัวของผู้พูดและ/หรือความคิดเห็นของผู้พูด <ul style="list-style-type: none"> - การรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูด - การแสดงและ/หรือรักษาสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด

5.1.2 ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา

ผลการศึกษาพบว่าข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนาที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ 1. บริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา และ 2. บริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา

5.1.2.1 บริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา

จากผลการศึกษาสามารถจำแนกข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในด้านบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาได้ทั้งสิ้น 7 ประการ โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1. สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา 2. ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา 3. ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา 4. ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา 5. ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา 6. ท่าทีของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา และ 7. ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา

ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและคู่สนทนา ทั้ง 7 ข้อ ข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้

5.1.2.1.1 สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าสถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนาที่เป็นข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นยังมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

38. -สถานภาพของเราและอีกฝ่าย

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

39. -บทบาทของผู้พูดและผู้ฟังในการสนทนา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

40. -เรากับเค้ามีสถานภาพและบทบาทอย่างไร

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

41. -คำนึงถึงสถานภาพของเราและผู้ฟัง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 38-41 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้วิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงสถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

42. - “...สถานภาพและบทบาทเป็นสิ่งสำคัญค่ะ ในการแย้งเราต้องดูด้วยว่าเค้ามีสถานภาพอย่างไร เรามีบทบาทกับเค้าอย่างไร แล้วค่อยดูว่าจะเลือกพูดแบบไหนถึงจะดีค่ะ หนูว่าสิ่งนี้น่าจะสำคัญที่สุดนะคะ ในความคิดหนู ยิ่งสังคมไทยด้วยแล้วหนูว่าสำคัญมาก ๆ อย่างบ้านของหนูเนี่ยจะสอนเลยทำให้รู้ว่าเค้าเป็นใคร เราเป็นใคร จะพูดแบบนี้กับเค้าได้มั้ย อันนี้บ้านหนูนะคะ (ยิ้ม)...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

43. - “...ที่สำคัญคือว่าเราจะแย้งเค้า เราต้องคิดเสมอว่าคนที่เราแย้งเค้ามีบทบาทสถานภาพสูงกว่าเรา เช่นเป็นอาจารย์ เท่ากับเรา หรือเป็นลูกน้องเรา จะแย้งเหมือนกันไม่ได้ ต้องเลือกคำพูดดี ๆ ไม่ใช่พูดกับใครยังงี้ก็ได้ มันไม่ใช่ลักษณะคนไทยค่ะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 42-43 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงสถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา

5.1.2.1.2 ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนาที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

44. - ความเกี่ยวข้องและความผูกพันในอดีตของเรากับคนที่เราพูดด้วย เช่นเราเคยรู้จักกับเค้ามามาก่อนมั้ยเค้าเคยช่วยเรามา มีบุญคุณกับเรา เราเคยช่วยเค้าไว้หรือเปล่า เรามีบุญคุณกับเค้า ฯลฯ

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

45. - คำนึงถึงว่าเรากับเค้าเคยเกี่ยวข้องกับเราหรือเปล่า เช่น เคย เรียนโรงเรียนเดียวกัน เคยทำงานหรือร่วมงานบางอย่างมา ด้วยกันมั้ย

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

46. - ความสัมพันธ์ในอดีตของเรากับคนที่เราแย้ง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

47. - คำนึงถึงความเกี่ยวข้องกัน เช่น เคยเรียนโรงเรียนเก่าเดียวกัน เคยเรียนมหาวิทยาลัยมาด้วยกัน เป็นต้น

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 44-47 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงความเป็นพรรคพวกและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

48. - “...จะแย้งแบบไหนก็ควรดูถึงว่าเค้าเกี่ยวข้องกับเรารึเปล่า ความสัมพันธ์ในอดีตด้วย เราคบกันไม่ใช่แค่วันนี้พรุ่งนี้ แต่ในอดีตเราเคยผูกพันกัน เช่น เป็นคนบ้านเดียวกัน โรงเรียนเดียวกัน เราเคยช่วยเค้า เค้าเคยช่วยเรา จะแย้งคนที่เคยเป็นมิตรกันก็ต้องเลือกวิธีการให้ดีๆ ให้เสียเพื่อนไป บางครั้งเราพูดไม่ดีครั้งเดียวความสัมพันธ์ที่เคยแล้วๆมาก็จบได้เหมือนกันค่ะ...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

49. - “...คงต้องดูถึงความสัมพันธ์ก่อนหน้าด้วยค่ะ หากเป็นคนเคยคบหรือชอบพอกัน ก็คงแย้งต่างกับคนที่เพิ่งรู้จักกันใหม่ๆ สำหรับหนู หนูคิดอย่างนี้นะคะ ไม่ใช่คนที่เคยรู้จักกันเคยทำงานร่วมกันมา แย้งแบบตมหรือแรงไป ก็จะทำให้เกิดความบาดหมาง มองหน้ากันไม่ติดแน่ ๆ ค่ะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 48-49 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา

5.1.2.1.3 ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนาเป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

50. - คำนึงถึงความอาวุโสของเรากับคู่สนทนา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

51. - คนที่เราแย้งผู้ใหญ่มากกว่าเราหรือเปล่า

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

52. – ความอาวุโสและอายุค่ะ

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

53. - ความอาวุโสของทั้งสองฝ่ายค่ะ

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 50-53 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

54. - “...ความอาวุโสค่ะ สังคมไทยถือเรื่องความอาวุโสในวัยค่ะ เพราะฉะนั้นถึงเป็นเรื่องงานเราจะแย้ง ก็ควรนึกถึงความอาวุโสก่อนค่ะ ดูว่าเค้าเป็นผู้ใหญ่กว่าเรามาก ถ้าเป็นผู้ใหญ่กว่าก็ ควรแย้งแบบขอพบน้อยค่ะ อย่าแรงมากไป เดียวจะไม่ดี (หัวเราะ)...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

55. - “...การแย้งต้องดูดี ๆ ค่ะ ดูว่าเค้าอายุมากกว่าเราหรืออาวุโสกว่าเรามากกว่าหรืออาวุโสกว่าเค้ามากน้อยแค่ไหนค่ะ สิ่งนี้หนูว่าสำคัญค่ะ เพราะมันจะทำให้เราช่วยตัดสินใจได้ว่าเราจะพูดกับเค้าแบบไหน อย่างแม่หนูจะบอกเลยว่าห้ามเถียงคนที่ผู้ใหญ่กว่าเรา จำได้ว่าหนูเคยเถียงอากง แม่หักค่านมหนูอยู่เป็นเดือน หนูเข็ดเลยคะ ตั้งแต่นั้น (หัวเราะ)...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 54-55 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา

5.1.2.1.4 ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนาที่เป็นข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

56. - ค้ำนึ่งถึงความสนใจในเรื่องที่ผู้ฟังสนใจ

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

57. - ประสบการณ์ร่วมของเราและคู่สนทนา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

58. - ความสนใจและประสบการณ์ที่มีร่วมกันของคู่สนทนาทั้งคู่

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

59. - ความชอบในเรื่องที่เถียงของผู้พูดและผู้ฟัง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 56-59 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างค้ำนึ่งถึงความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

60. - “...คงต้องพิจารณาหลายอย่างอะคะ อย่างความชอบหรือประสบการณ์ร่วมในหัวข้อหรือเรื่องที่เถียงก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้ง เราจะแย้งแบบไหนก็ควรดูถึงความชอบของผู้ฟังและประสบการณ์ร่วมระหว่างกันด้วยคะ ...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

61. - “...ความสนใจในเรื่องของเราและผู้ฟังค่ะ และก็พื้นฐานทางประสบการณ์ของเรา และเค้าด้วยนะคะ หนูว่ามันมีผลอย่างมากเลยว่าเราจะแย้งอีกฝ่ายแบบไหน หรือเลือกวิธีการพูดแบบไหนกับเค้า เช่นถ้ารู้ว่าเค้าเป็นพวกติดศัลยกรรมอยู่แล้วเราก็ไม่ควรแย้งเค้าแบบเอาเป็นเอาตาย อะไรที่พอรวมขอมได้ก็รวมขอมกันดีกว่าจะได้ไม่มีเรื่อง...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 60-61 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้ กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงความชอบหรือความสนใจและ/หรือ ประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา

5.1.2.1.5 ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนาที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

62. - คำนึงถึงความสนิทระหว่างเรากับคู่สนทนา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

63. - ความสนิทสนมของเรากับเพื่อน

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

64. - เรากับคนที่เราแย้งสนิทกันหรือไม่

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

65. - คิดถึงความสนิทสนมของเรากับเพื่อน

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 62-65 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงความความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

66. - “...ก็คงเป็นเรื่องว่าเรากับคู่สนทนาสนิทกันมากน้อยแค่ไหน จริง ๆ แล้วมันมีผลมากนะคะ สนิทกันก็จะพูดแบบหนึ่ง ไม่สนิท คนละพวกหนูก็น่าจะแย้งอีกแบบหนึ่ง แบบว่า 2 มาตรฐานอะคะ (หัวเราะ)...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

67. - “...เราอาจต้องคิดว่าเราจะแย้งแบบไหน โดยดูว่าเค้าสนิทกับเรามากน้อยหรือว่ามีคู่สนทนาสนิทกันแค่ไหนถ้าสนิทกันก็แย้งแบบหนึ่ง ไม่สนิทกันก็แย้งอีกแบบหนึ่ง...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 66-67 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงความความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา

5.1.2.1.6 ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าลักษณะนิสัยของคู่สนทนาที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

68. - นิสัยของอีกฝ่าย

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

69. - ความเป็นตัวตนของคู่สนทนา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

70. - พื้นเพนิสัยของคนที่เราแย้ง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

71. - ลักษณะนิสัยค่ะ

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 68-71 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงลักษณะนิสัยของคู่สนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

72. - “...หนูว่านิสัยของคนที่เราแยงก็สำคัญนะคะ เกิดเค้าเป็นคนไม่ชอบให้เราแยง ถึงจะเป็นเรื่องงานก็เถอะ เค้าก็อาจไม่พอใจได้ บางคนถึงขั้นไม่มองหน้าเราเลย หนูหนูเคยเล่าให้ฟังว่ามีคุณป้านางหนึ่ง นางทำงานที่เดียวกับน้ำแต่เค้าเป็นคนขี้บ่นขี้บ่นใจ น้ำพูดขัดอะไรเค้าซักนี้แหละ โกรธกันเป็นปี (หัวเราะ)...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

73. - “นิสัยของคู่สนทนาจำเป็นค่ะ หนูว่าเราแยงคนทุกคนให้เหมือนกันไม่ได้ บางคนมีนิสัยที่ใจกว้างก็ยอมรับความเห็นเรา แต่ถ้าเค้าเป็นคนคิดมาก คิดเยอะ อันนี้ต้องเลือกดี ๆ เลยละว่าจะพูดแบบไหน (หัวเราะ) มั้งนี้อาจตายได้ โดนด่าได้เอาง่ายๆ(หัวเราะ)”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 72-73 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงลักษณะนิสัยของคู่สนทนา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.2.1.7 ท่าทีของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าท่าทีของคู่สนทนาในขณะที่สนทนาที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

74. -ท่าทีของผู้ฟังขณะที่เรากำลังพูดกับเค้า

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

75. -ท่าทีและอากัปกริยาของคู่สนทนา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

76. -สีหน้าและหน้าตาของกลุ่มสนทนา

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

77. -สีหน้าและท่าทางในขณะที่สนทนาของผู้ฟัง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 74-77 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงท่าทีของกลุ่มสนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

78. -“...ไม่ใช่แค่คำพูดเท่านั้นนะคะ หนูว่าต้องท่าทีของอีกฝ่ายด้วยว่าเค้าโอเคมั๊ย ถ้าเค้าไม่โอเคแล้วก็ควรพูดให้รุนแรงน้อยลงหรืออาจหยุดการแย้งไปเลย บางคนเค้าไม่แสดงออกให้เราเห็นหรือกว่าเค้าไม่พอใจด้วยคำพูด แต่สีหน้าสีตาเค้าฟ้อง...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

79. -“...หลายอย่างคะ อย่างสีหน้า ท่าทาง หรืออากัปกิริยาของคนที่เราแย้งแล้วสำหรับหนู ก็สำคัญคะ จำเป็นเลยว่าเราจะเลือกแย้งเค้าแบบไหน...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 78-79 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงท่าทีของกลุ่มสนทนา

5.1.2.2 ปริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา

จากผลการศึกษาสามารถจำแนกข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในด้านปริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาได้ทั้งสิ้น 5 ประการ โดยเรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1. การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา 2. ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้ง 3. ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา 4. โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดงความคิดเห็น และ 5. ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา

ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นปริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาทั้ง 5 ข้อ ข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้

5.1.2.2.1 การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่า การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามที่เป็นข้อคำนึง ที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

80. - คำนึงว่าตอนพูดนั้นมีคนอื่นอยู่ในที่นั้นหรือไม่

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

81. - การมีหรือไม่มีบุคคลที่สาม

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

82. - ต้องดูว่าในสถานการณ์มีคนอื่นอยู่หรือเปล่าด้วย

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

83. - การมีหรือไม่มีบุคคลอื่น

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 80-83 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการมีหรือไม่มีบุคคลที่สาม

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

84. - “...โดยเฉพาะในการแย้งเรื่องงาน การมีหรือไม่มีคนอื่นอยู่ด้วยจำเป็นมากค่ะ เพราะถ้าแย้งตอนที่มีคนอื่นอยู่ด้วย คนที่เราแย้งเค้าอาจจะอายมาก หนูสงสารเค้าค่ะ หนูคงไม่แย้งหรือถ้าแย้งก็จะแย้งอย่างสุภาพตอนมีคนอื่นค่ะ”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

85. - “...เราจะแย้งใครแบบไหน แบบไหนก็คงต้องดูให้ตัวว่ามีคนอยู่ตรงนั้นหรือเปล่า อย่างในที่ที่มีคนมาก ๆ เราก็ควรบอกแบบอ้อม ๆ รุนแรงน้อย ๆ ไม่งั้นเดี๋ยวเค้าอายตายเลยคะ (หัวเราะ) จริงมั๊ยอะคะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 84-85 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดง ความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการมีหรือไม่มีบุคคลที่สาม

5.1.2.2.2 ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือ หัวข้อที่แย้ง

จากข้อมูลคำตอบพบว่าลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของ เรื่องหรือหัวข้อที่แย้งที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดง ความเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

86. -ลักษณะของเรื่องที่กำลังถกเถียงกัน

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

87. -ตักิรความรุนแรงหัวข้อหรือประเด็นงานที่กำลังคุยกัน

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

88. -ความรุนแรงของประเด็นหรือ topicที่เราได้ถกเถียงกัน

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

89. -ต้องดูลักษณะเรื่องที่กำลังแย้งกันคะ

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 86-89 จะเห็นว่า ในการ เลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงลักษณะและ/หรือระดับความ รุนแรงของหัวข้อหรือเรื่องที่แย้ง

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

90. -“...คงต้องดูว่าลักษณะหรือประเภทงานที่กำลังมีความเห็นไม่ตรงกันเป็นอย่างไร แล้วเลือกว่าจะแย้งแบบไหนอะคะ บางเรื่องอาจพุดอ้อมๆได้ แต่บางเรื่องที่สำคัญหรือซีเรียสก็จำเป็นต้องพุดตรงให้อีกฝ่ายรู้ไปเลย...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

91. -“...อันนี้ตอบยากค่ะ เพราะว่ามันต้องขึ้นอยู่กับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่กำลังคุยกันอยู่เลย อย่างเช่นเรื่องการเมืองเราคงแย้งแบบหักหน้าเค้าตรงไปตรงมาไม่ได้ เช่น เราเป็นพวกก้านันสุเทพ กปปส. แต่เพื่อนเราเป็นเสื้อแดงมีหวังอาจฆ่ากันได้ (หัวเราะ) แต่ถ้าเป็นเรื่องอื่น ๆ เช่น ความสวยความงาม อยู่ก่อนแต่งอะไรแบบนี้ก็คงพอดึงกันได้บ้างมั้ง...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 90-91 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้ กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของหัวข้อหรือเรื่องที่แย้ง

5.1.2.2.3 ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำใน ผลัดการสนทาก่อนหน้าของผู้พุดและ/หรือคู่สนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทาก่อนหน้าของผู้พุดและ/หรือคู่สนทนาที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พุดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

92. -ลักษณะคำพุดก่อนหน้าของคู่สนทนา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

93. -ความรุนแรงของคำพุดก่อนหน้าของคนที่เราแย้ง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 92-93 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงลักษณะและระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของคู่สนทนา

นอกจากการคำนึงถึงลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของคู่สนทนาแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งยังคำนึงถึงลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของตนเองด้วย

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

94. -“คำนึงว่าก่อนหน้าเราพูดแรงกับเค้าหรือเปล่า

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

95. -“ลักษณะการพูดหรือการสนทนาก่อนหน้าของตัวเอง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 94-95 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของตนเอง

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

96. -“...ดูว่าคำพูดในประโยคก่อนหน้าของเราและคนที่เราแย้งเป็นยังไง ถ้าเราหรือเค้าเริ่มแรงไปแล้วเราก็อาจเลือกวิธีพูดที่ลดความรุนแรงลงดีกว่าให้ความรุนแรงเกิดมากขึ้น...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

97. -“...คงต้องลงดูในรายละเอียดของคำพูดก่อนหน้าแต่ละประโยคเลยอะค่ะ

โดยเฉพาะว่าเค้าแรงมากกับเรารึเปล่าคือว่าถ้าก่อนหน้าคำพูดเค้าตรงมา เราก็ขอตรงไป แต่ถ้าเค้าพยายามรักษาน้ำใจเรา เราก็ควรใช้คำพูดที่ถนอมน้ำใจเค้าด้วยเหมือนกัน หรือว่าถ้าคำพูดก่อนหน้าของเราทำให้เค้าแค้นไปแล้ว เราก็ควรแก้ตัวโดยการพูดใหม่ให้รุนแรงน้อยลงค่ะ ตี๋มัยอะ (หัวเราะ)...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 96-97 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้ กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงลักษณะและ/หรือระดับความ รุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าทั้งของผู้สนทนาและ/หรือตนเอง

5.1.2.2.4 โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดงความเห็น แย้ง

จากข้อมูลคำตอบพบว่าโอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดง ความเห็นแย้งที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็น แย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

98. -โอกาสที่จะพูดว่าสมควรพูดแบบไหน อย่างไร

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

99. -บรรยากาศความเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็มีผลต่อการแสดงความคิดเห็น แย้งเหมือนกัน

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

100. -บรรยากาศในการแย้ง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

101. -โอกาสและความเหมาะสมในการแย้ง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 98-101 จะเห็นว่า ในการ เลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงโอกาสและ/หรือบรรยากาศ ขณะที่แสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

102. - “...โอกาสและบรรยากาศในขณะนั้นก็มีผลต่อการเลือกวิธีการแย้งนะคะ หนูว่าบางทีเรา ต้องเลือกให้เหมาะกับโอกาสเหมือนกันว่าจะแย้งแบบไหน แย้งแบบไม่ดูอะไรไม่ดีแน่ เช่นในห้องประชุมก็คงต้องพูดอย่างหนึ่ง ในร้านอาหารก็ต้องพูดอีกอย่าง กาลเทศะสำคัญที่สุดค่ะ”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

103. - “...ต้องดูว่า ณ ขณะที่การสนทนาเกิดขึ้น บรรยากาศของการสนทนาเป็นอย่างไร ตึงเครียดหรือสบายๆ เล่นๆหรือเป็นทางการ แล้วเลือกวิธีพูดแย้งให้เหมาะสมค่ะ ดูทิศทางลมให้ดี ๆ ค่ะ ไม่งั้นพูดไม่ถูกโอกาสหรือกาลเทศะก็แยเหมือนกัน เรายังไม่ชอบเลยคนอื่นก็ คงไม่ชอบด้วยเหมือนกันค่ะ (ยิ้ม)...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 102-103 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้ กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงโอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่ แสดงความเห็นแย้ง

5.1.2.2.5 . ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา

จากข้อมูลคำตอบพบว่าภาพรวมของสถานการณ์การสนทนาที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีดังนี้

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

104. - ภาพรวมทั้งหมดของการสนทนา

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

105. - องค์ประกอบหลายๆอย่างขณะที่พูด

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

106. - ภาพรวมทั้งหมดของการกล่าวแย้ง

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

107. – **ปริบททั้งหมดในขณะที่แย้ง**

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามที่ 104-107 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

108. “...จะบอกว่าปัจจัยอะไรสำคัญกว่าอะไรคงไม่ได้ค่ะ หนูว่าในการแย้งเรื่องงาน **ควรดูภาพรวมทั้งหมดของการสนทนา** แล้วเลือกว่าจะพูดแบบไหนอย่างไรกับใคร บางครั้งมันก็อาจไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรอกค่ะ มันต้องดูอันนั้นด้วย อันนี้ด้วยประกอบกัน...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

109. “...ต้องดู**ปริบทในภาพรวมของการแย้ง**ค่ะ จะให้ความสำคัญกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ เพราะถ้าให้ความสำคัญกับสิ่งหนึ่ง แต่ละเลยอีกสิ่งหนึ่ง อาจทำให้การสนทนาดำเนินไปหรือเกิดความเข้าใจผิดกันได้ค่ะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 108-109 จะเห็นว่า ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในส่วนที่เป็นปริบทของการสนทนาตามลำดับความถี่ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 แสดงข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา

ลำดับที่ตาม ความถี่	ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา ก. บริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา
1.	สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา -ผู้พูดมีสถานภาพและ/หรือบทบาทสูงกว่าคู่สนทนา -ผู้พูดมีสถานภาพและ/หรือบทบาทเท่ากับคู่สนทนา -ผู้พูดมีสถานภาพและ/หรือบทบาทต่ำกว่าคู่สนทนา
2.	ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา -ผู้พูดกับคู่สนทนามีความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์กันในอดีต -ผู้พูดกับคู่สนทนาไม่มีความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์กันในอดีต
3.	ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา -ผู้พูดมีความอาวุโสมากกว่าคู่สนทนา -ผู้พูดมีความอาวุโสเท่ากับคู่สนทนา -ผู้พูดมีความอาวุโสน้อยกว่าคู่สนทนา
4.	ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา -ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนามีความสอดคล้องกัน -ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนาไม่มีความสอดคล้องกัน
5.	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา -ผู้พูดและคู่สนทนามีความสัมพันธ์กัน -ผู้พูดและคู่สนทนาไม่มีความสัมพันธ์กัน
6.	ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา -คู่สนทนามีลักษณะนิสัยที่อ่อนไหวต่อการถูกคู่สนทนาแสดงความคิดเห็นแย้ง -คู่สนทนาไม่มีลักษณะนิสัยที่อ่อนไหวต่อการถูกคู่สนทนาแสดงความคิดเห็นแย้ง
7.	ท่าทีของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา -คู่สนทนามีท่าทียอมรับการแสดงความคิดเห็นแย้งของผู้พูดในขณะที่สนทนา -คู่สนทนาไม่มีท่าทียอมรับการแสดงความคิดเห็นแย้งของผู้พูดในขณะที่สนทนา

ตารางที่ 24 (ต่อ) แสดงข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในส่วนที่เป็นปริบทของการแสดงความคิดเห็นแย้ง

ลำดับที่ตาม ความถี่	ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในส่วนที่เป็นปริบท ของการแสดงความคิดเห็นแย้ง
	ข. ปริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา
1.	<p>การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา</p> <ul style="list-style-type: none"> -การมีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา -การไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา
2.	<p>ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> -ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้งมีลักษณะและ/หรือความรุนแรงน้อย -ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้งมีลักษณะและ/หรือความรุนแรงปานกลาง -ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้งมีลักษณะและ/หรือความรุนแรงมาก
3.	<p>ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา</p> <ul style="list-style-type: none"> -ถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนามีลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงน้อย -ถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนามีลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงปานกลาง -ถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนามีลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงมาก
4.	<p>โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดงความคิดเห็นแย้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> -โอกาสและ/หรือบรรยากาศในการสนทนามีความเอื้ออำนวยต่อการแสดงความคิดเห็นแย้ง -โอกาสและ/หรือบรรยากาศในการสนทนาไม่มีความเอื้ออำนวยต่อการแสดงความคิดเห็นแย้ง
5.	<p>ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา</p> <ul style="list-style-type: none"> -ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนาเอื้ออำนวยให้ผู้พูดและคู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นแย้งได้ -ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนาไม่เอื้ออำนวยให้ผู้พูดและคู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นแย้งได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 แสดงข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง		
ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา	ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นปริบทของการสนทนา	
	ปริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา	ปริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา
1.การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา 2.การเน้นการสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์ 2.1 การโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม 2.2 การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา 3.การให้ความสำคัญกับตัวของผู้พูดและ/หรือความคิดเห็นของผู้พูด 3.1 การรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูด 3.2 การแสดงและ/หรือรักษาสีทิวในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด	1. สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา 2. ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา 3. ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา 4. ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา 5. ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา 6.ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา 7. ท่าทีของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา	1. การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะสนทนา 2. ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้ง 3. ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้านี้ของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา 4. โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดงความคิดเห็นแย้ง 5. ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา

จากการศึกษาสามารถแสดงภาพรวมของข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งพบว่า ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดง

ความเห็นแย้งมีทั้งสิ้น 2 ส่วน คือ 1 ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือป้จจ้ยในส่วที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2.ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือป้จจ้ยในส่วที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาคัมพันธ์ของคूसนวนเป็นป้จจ้ยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วใหญ่ค้ำนึ่งถึงมกที่สุดในกรแสดงความเห็นแย้ง

2. ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การรักษาความสัมพันธ์ของคूसนวนเป็นป้จจ้ยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วใหญ่ค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้ง ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้พูดภาษาไทยส่วใหญ่ถึงอัตราส่วร้อยละ 27.29 เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้งเพื่อรักษาคัมพันธ์ของคूसนวนมากกว่าการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่ทำให้คूसนวนเข้าใจการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมาที่ปรากฏในอัตราส่วเพียงร้อยละ 4.30

3. จากผลการศึกษาพบว่า ในการแสดงความเห็นแย้งแต่ละครั้งผู้พูดอาจค้ำนึ่งถึงป้จจ้ยใดป้จจ้ยหนึ่งหรือค้ำนึ่งถึงป้จจ้ยมากกว่า 1 ป้จจ้ยรวมกันก็ได้ เช่น ค้ำนึ่งถึงป้จจ้ยในส่วที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาเรื่องการรักษาความสัมพันธ์ของคूसนวนร่วมกับบริบทของการสนทนาเรื่องสถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคूसนวนและการมีหรือไม่มีบุคคลที่สาม ฯลฯ และโดยส่วใหญ่พบว่าผู้พูดมกค้ำนึ่งถึงป้จจ้ยในส่วที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาเรื่องการรักษาความสัมพันธ์ของคूसนวนปรากฏร่วมด้วยเสมอ

4. นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่า ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือป้จจ้ยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจและบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีทั้งส่วที่เหมือนและแตกต่างกัน

ในส่วที่เหมือนกัน คือ การที่ผู้พูดในปริจเฉทการสนทนาทั้ง 2 ชนิดต่างค้ำถึงป้จจ้ยในส่วที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาเรื่องการรักษาความสัมพันธ์ของคूसนวนในอัตราความถี่สูงสุดเช่นเดียวกัน ทั้งนี้การที่ผู้พูดในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจค้ำถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคूसนวนในอัตราความถี่สูงสุดเช่นนี้อาจเนื่องมาจากในปริจเฉทการสนทนาดังกล่าวคूसนวนจำเป็นต้องมีระดับความร่วมมือกันมากกว่าการสนทนาประเภทอื่นจึงจะทำให้ภารกิจที่มีร่วมกันสำเร็จลุล่วงไปได้ การรักษาความสัมพันธ์ของคूसนวนจึงเป็นป้จจ้ยที่จะช่วยผลานความสัมพันธ์ให้คूसนวนดำเนินกรสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่น ส่วนในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นจะเห็นว่าแม้ในบทสนทนาดังกล่าวจะเปิดโอกาสให้คूसนวนสามารถแสดงความเห็นแย้งกับผู้ฟังได้อย่างเต็มที่ แต่กลุ่มตัวก็ยังคงค้ำถึงป้จจ้ยเรื่องการรักษาความสัมพันธ์มากที่สุด ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับมุมมองของนักสังคมิวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Insor (1963) Mole (1973) Klausner (1981) Cooper (1982) และ Sriussadaporn-Charoenngam and Jablin

(1999) ฯลฯ ที่ชี้ให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนามากกว่าการสื่อเจตนาอย่างตรงไปตรงมา

ในส่วนที่แตกต่างกัน ได้แก่ การที่ผู้พูดในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจจะคำนึงถึงปัจจัยในการทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมามากกว่าการคำนึงถึงปัจจัยในการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามการแสดงความเห็นแย้ง ขณะที่ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น ผู้พูดจะคำนึงถึงปัจจัยในการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามการแสดงความเห็นแย้งมากกว่าการคำนึงถึงปัจจัยในการทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจกลุ่มตัวอย่างมีเวลาจำกัดในการกระทำการกิจให้สำเร็จร่วมกัน (ซึ่งในที่นี้ คือ การเรียงลำดับภาพตามเหตุการณ์) จึงเห็นว่าการคำนึงถึงความตรงไปตรงมาน่าจะทำให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดมากกว่าการคำนึงถึงการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามซึ่งอาจต้องใช้เวลานานกว่าในการทำให้คู่สนทนาอีกฝ่ายเข้าใจเจตนาของผู้พูด ส่วนผู้พูดในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นอาจมีความเห็นว่าการคำนึงถึงความตรงไปตรงมาอาจทำให้เกิดความบาดหมางระหว่างคู่สนทนา จึงคำนึงถึงการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตามด้วยคำแสดงความเห็นแย้งซึ่งนอกจากจะช่วยทำให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์แล้วยังไม่ทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างคู่สนทนาด้วย

อาจสรุปได้ว่า ชนิดของปริจเฉทการสนทนาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ เป็นปริจเฉทการสนทนาที่คู่สนทนาได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจหรือกิจกรรมให้สำเร็จร่วมกันตามคำสั่งที่กำหนด ขณะที่บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น เป็นปริจเฉทการสนทนาที่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนด มีผลต่อความถี่ของข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

5. จะเห็นได้ว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนามีความสัมพันธ์กับข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึง กล่าวคือ ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยทั้งในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาและส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนาเป็นสิ่งผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง

5.2 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

ในหัวข้อ 5.1 ผู้วิจัยพบว่าข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีทั้งสิ้น 2 ส่วน คือ 1. ข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2. ข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยดังกล่าวมาอภิปรายเชื่อมโยงกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง ทั้งสิ้น 6 ประการ คือ 1. การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) 2. ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) 3. ความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) 4. ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) 5. ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) และ 6. ความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนาน

ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งแต่ละข้อมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

Markus and Kitayama (1991) กล่าวไว้ว่า ในแต่ละสังคมย่อมมีแนวคิดเรื่องตัวตน (self) แตกต่างกันไป เช่น สังคมอเมริกันจะมีมุมมองตัวตนแบบอิสระ (an independent view of self) ส่วนสังคมญี่ปุ่นจะมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

ทั้งนี้ Markus and Kitayama อธิบายว่าคนที่มุมมองตัวตนแบบอิสระจะมองว่าตนเองมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างและเป็นอิสระจากบุคคลอื่น ในขณะที่คนที่มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคมและตัวตนของเรากับบุคคลอื่นมีความเกี่ยวข้องกัน

Markus and Kitayama ชี้ให้เห็นว่าคนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะได้รับการปลูกฝังให้ประพฤติตนตามที่สังคมหรือกลุ่มกำหนดและค่านึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นสำคัญ ลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้คนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพามีความสุภาพอ่อนน้อม ไม่แสดงความเห็นแย้งหรือความรู้สึกที่ไม่ดีอย่างตรงไปตรงมาเพื่อรักษาความเป็นกลุ่มหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้

นอกจากนี้ Markus and Kitayama (1991) ยังอ้างถึงความคิดของ Weisz(1991,in press) ที่กล่าวถึงตัวตนในวัฒนธรรมไทยไว้ว่า คนไทยเน้นเรื่องการลดตัวตน การถ่อมตน การให้เกียรติผู้อื่น และการหลีกเลี่ยงการรบกวนผู้อื่น ดังนั้นการรักษาความสัมพันธ์ในการสนทนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างต้องคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งโดยเลือกที่จะไม่กล่าวแย้ง หรือกล่าวแย้งแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อไม่ให้กระทบต่อความสัมพันธ์

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข (2557: 5-6) ได้เสนอทัศนะไว้อย่างน่าสนใจว่า มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาของคนไทยมีความสัมพันธ์กับแนวคิดพุทธศาสนาเรื่อง “ปฏิจจสมุปบาท” (หลักธรรมที่เน้นเรื่องความเกี่ยวเนื่องและเป็นเหตุปัจจัยกันและกัน) กล่าวคือ คู่สนทนาที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาย่อมจะปฏิสัมพันธ์ด้วยลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ความขัดแย้ง สอดคล้องกับที่ Klausner (1981) Bilmes (1992) Podhisita (1998) สนิท สมักรการ (2535) อคิน รพีพัฒน์ (2539) และฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ (2542) ได้อธิบายว่า คนไทยมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในสังคม และปัจจัยประการสำคัญที่กำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนไทยให้เป็นเช่นนั้น คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะกำหนดให้คนหลีกเลี่ยงการแสดงอารมณ์รุนแรง หลบหลีกการเข้าไปผูกพัน และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า

ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) น่าจะเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาหรือคำนึงถึงบริบทของการแสดงความเห็นแย้งในส่วนบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาเนื่องจากการคำนึงถึงปัจจัยทั้ง 2 ประการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในการปฏิสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองและผู้อื่นมีความเกี่ยวข้องและอาจจำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน สอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

110. -เลือกวิธีการพูดโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้ฟัง เรากับเค้าต่างเกี่ยวข้องและต้องอาศัยซึ่งกันละกัน

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างแบบสอบถามที่ 110 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาโดยคำนึงถึงความเกี่ยวข้องและการพึ่งพาอาศัยกันซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา

111. -ตอนแย้ง**ควรคิดว่าผู้ฟังเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ในอดีตกับเราหรือไม่** ถ้ามี

ความสัมพันธ์อันดีกันมาก่อนก็ควรเลือกวิธีแย้งที่ไม่ทำให้เค้าเสียใจ

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

จากตัวอย่างแบบสอบถามที่ 111 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงปริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา ความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนาอาจมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา เนื่องจากการแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างคิดว่าตนเองมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในเรื่องของความสัมพันธ์ในอดีต

112. - “...หนูว่าเราต้อง**คิดถึงความสัมพันธ์ระหว่างเค้ากับเรา**คะ จะแย้งเค้าแบบไหนก็ต้อง**คิดถึงความสัมพันธ์ของเรากับเค้า**ด้วยเรากับเค้า**ยังต้องเกี่ยวข้องกัน**ไม่วันนี้ก็**พรุ่งนี้หรืออนาคต**ตะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 112 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาโดยคำนึงถึงความเกี่ยวข้องระหว่างกันซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา

113. “...การแย้ง**ต้องดูดี**ๆคะ **ดูว่าเค้าอายุมากกว่าเราหรืออาวุโสกว่าเรา**มัย **เราแก่กว่าหรืออาวุโสกว่าเค้า**มากน้อยแค่ไหนคะ **สิ่งนี้หนูว่าสำคัญ**คะ **เพราะมันจะทำให้เรา** **ช่วยตัดสินใจได้ว่าเราจะพูดกับเค้า**แบบไหน...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 113 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงปริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา ซึ่งได้แก่ ความอาวุโสของคู่สนทนา การคำนึงถึงความอาวุโสของคู่สนทนาอาจมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา เนื่องจากการแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างคิดว่าตนเองมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในเรื่องของความอาวุโส

อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาที่ผู้พูดภาษาไทย คำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนา กล่าวคือ การที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของคู่สนทนาว่าตนและคู่สนทนามีความเกี่ยวข้อง และจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันสอดคล้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนาเรื่อง “ปฏิจจสมุปบาท” (หลักธรรมที่เน้นเรื่องความเกี่ยวเนื่องและเป็นเหตุปัจจัยกันและกัน)

5.2.2 ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism)

Hofstede (1984,1987) เสนอว่าสังคมที่ดำรงอยู่ในแต่ละวัฒนธรรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. สังคมแบบอิงกลุ่ม(collectivism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมต่างให้ความสำคัญกับการอยู่รวมกันเป็นพวกพ้องและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และ 2.สังคมแบบอิงบุคคล (individualism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมักให้ความสำคัญกับการอยู่อย่างเป็นปัจเจก และให้ความสำคัญการอยู่แบบตัวคนเดียวมากกว่าการรวมกลุ่มเป็นพวกพ้อง

แนวคิดเรื่องสังคมแบบอิงกลุ่ม(collectivism) เป็นแนวคิดของ Hofstede ที่ได้นำเสนอเรื่อง มิติทางวัฒนธรรมซึ่งนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกลักษณะของสังคมไว้ 4 มิติ คือ 1. ความเป็นสังคมแบบอิงบุคคลหรือความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม 2. อำนาจและระยะห่าง 3.การให้ความสำคัญกับชายหรือการให้ความสำคัญกับหญิง และ 4.การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน

ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทยตามแนวคิดของ Hofstede คือ แนวคิดเรื่องความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม(collectivism) ทั้งนี้ Hofstede และนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Triandis (1995) Mulder (1996) Pongsapich (1998) Roongrengsuke and Chansuthus (1998: 171) Jandt (2010) จิตยา สุวรรณะชญ และคณะ (2527) สุพัตรา สุภาพ (2529) และเมตตา วิวัฒนานุกูล (2549) จัดให้สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม กล่าวคือ คนที่อยู่ในสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้จะให้ความสำคัญกับกลุ่มและต้องการการยอมรับจากกลุ่ม เนื่องจากเห็นว่าการอยู่ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมแบบอิงกลุ่มจึงมักจำค้ำถึงความรู้สึกของคนอื่นเป็นสำคัญ

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่อง ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม(collectivism) อาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาหรือคำนึงถึงบริบทของการแสดงความเห็นแย้งในส่วนบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาเนื่องจากการคำนึงถึงคำนึงถึงปัจจัยทั้ง 2 ประการดังกล่าวแสดง

ให้เห็นว่าในการปฏิสัมพันธ์กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองและผู้อื่นมีความเป็นกลุ่มหรือสังคมเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมอิงกลุ่ม

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

114. -เลือกวิธีการพูดโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของผู้ฟัง เพราะเราไม่ได้อยู่คนเดียวในสังคมนี้ค่ะ แต่เราอยู่กันแบบสังคมรวมกลุ่ม พูดอะก็ต้องคิดถึงใจคนฟังด้วยค่ะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างแบบสอบถามที่ 114 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาโดยคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

115.- “...ที่สำคัญคือว่าเราจะแย้งเค้า เราต้องคิดเสมอว่าคนที่เราแย้งเค้ามีบทบาท สถานภาพ สูงกว่าเรา เช่นเป็นอาจารย์ เท่ากับเรา หรือเป็นลูกน้องเราจะแย้งเหมือนกันไม่ได้ต้องเลือกคำพูดดี ๆ รู้ว่าเราควรจะต้องพูดกับคนนี้ยังไง คนนี้ยังไง ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 115 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา ซึ่งได้แก่ สถานภาพและ/หรือบทบาทระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา การคำนึงถึงสถานภาพและ/หรือบทบาทระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนาอาจมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมอิงกลุ่ม เนื่องจากการแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ได้คิดว่าตนเองอยู่อย่างเป็นปัจเจก แต่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือสังคมด้วยความสัมพันธ์ในเชิงสถานภาพหรือบทบาท

อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่มที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นยังมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนาที่ชี้ให้เห็นว่าทุกสิ่งในโลกล้วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันซึ่งส่งผลทำให้คนไทยไม่ชอบความขัดแย้งหรือหากต้องมีความขัดแย้งก็เลือกใช้วิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

5.2.3 ความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society)

Blachard (1958) เสนอว่าในแต่ละสังคมจะมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยเขาแบ่งประเภทของสังคมตามวิธีการปฏิสัมพันธ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. สังคมแบบสัมฤทธิ์สัมพันธ์ (achieving society) หรือสังคมที่คนในสังคมมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายในการสื่อสารมากกว่าการรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา และ 2. สังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) หรือสังคมที่คนในสังคมมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนา มากกว่าจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร

อย่างไรก็ตามนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Wichianchot (1972) Triandis (1995) Mulder (1996) Pongsapich (1998) Roongrengsuke and Chansuthus (1998: 171) Jandt (2010) ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง (2509) วีระ วิเชียรโชติและคณะ (2514) จิตยา สุวรรณะชฎ และคณะ (2527) จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ที่สมาชิกในสังคมให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสนทนา มากกว่าจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการสื่อสาร

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) อาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่า การรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาเป็นปัจจัยที่คำนึงถึงเมื่อต้องแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

116.- คิดถึงความสัมพันธ์ในการพูดระหว่างเรากับคนฟังค่ะ

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างแบบสอบถามที่ 116 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

117 - “...หนูว่าเราต้องคิดถึงความสัมพันธ์ระหว่างเค้ากับเราค่ะ จะแย้งเค้าแบบไหนก็ต้องก็คิดถึงความสัมพันธ์ของเรากับเค้าด้วย ความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาสำคัญที่สุดค่ะ เราควรพูดแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของเรากับเค้า ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 117 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาซึ่งอาจเป็นผลจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบไม่ตรีสัมพันธ์

อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบไม่ตรีสัมพันธ์ที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนาที่ชี้ให้เห็นว่าทุกสิ่งในโลกล้วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งส่งผลทำให้คนไทยไม่ชอบความขัดแย้งหรือหากต้องมีความขัดแย้งก็เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

5.2.4 ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation)

Gudykunst W, B. and Ting-T, S. (1988) เสนอว่าในแต่ละสังคมจะมีวิธีการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยแบ่งประเภทของสังคมตามวิธีการปฏิสัมพันธ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1.สังคมแบบให้ความสำคัญกับภารกิจหรือเป้าประสงค์ของงาน (task orientation) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมุ่งให้ความสำคัญกับเป้าหมายหรือความสำเร็จของงานเป็นหลัก และ 2.สังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมุ่งให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมากกว่าเป้าหมายหรือความสำเร็จของงาน

นักวิชาการทั้งทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Pongsapich (1998) Roongrengsuke and Chansuthus (1998: 171) Sriussadaporn-Charoenngam and Jablin (1999) Jandt(2010) ชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับภารกิจหรือเป้าประสงค์ของงาน กล่าวคือ คนไทยมักให้ความสำคัญและมุ่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าการแสวงหาความสำเร็จจากงานโดยตรงหรือมีความคิดว่าการที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะประสบความสำเร็จจากภารกิจหรืองานได้นั้นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) อาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาหรือคำนึงถึงบริบทของการแสดงความเห็นแย้งในส่วนบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาเนื่องจากการ

คำนี้ถึงคำนี้ถึงปัจจัยทั้ง 2 ประการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้พูดและผู้ฟังต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กลุ่มตัวอย่างจะให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้สนทนา

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

118. –หนูให้ความสำคัญกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเรากับคู่ฟังอย่างเดียวเลย
คะ

[*บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)*]

จากตัวอย่างแบบสอบถามที่ 118 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาโดยคำนึงถึงการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

119. “...ไม่ใช่แค่คำพูดเท่านั้นนะคะ หนูว่าต้องนึกถึงลักษณะนิสัยของผู้ฟังด้วยว่าเค้าโอเคมั๊ย ถ้าเค้าโอเคแล้วก็ควรพูดให้รุนแรงน้อยลงหรืออาจหยุดการแย้งไปเลย บางคนเค้าไม่แสดงออกให้เราเห็น เรายังแย้งเบาๆ (หัวเราะ)...”

[*บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)*]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 119 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา ซึ่งได้แก่ ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา การคำนึงถึงลักษณะนิสัยของคู่สนทนาอาจมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากเป็นการแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับลักษณะนิสัยของคู่สนทนาในขณะที่แสดงความเห็นแย้ง

อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนาที่ชี้ให้เห็นว่าทุกสิ่งในโลกล้วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันซึ่งส่งผลทำให้คนไทยไม่ชอบความขัดแย้งหรือหากต้องมีความขัดแย้งก็เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

5.2.5 ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

Hall (1976,1981) เป็นผู้นำเสนอแนวคิดเรื่อง วัฒนธรรมบริบทสูง(High context culture) และวัฒนธรรมบริบทต่ำ(Low context culture) ทั้งนี้วัฒนธรรมบริบทต่ำ(Low context culture) เป็นวัฒนธรรมที่เชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวสามารถตีความการสื่อสารได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมด้วย การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดตรงไปตรงมาและไม่ค่อยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเท่าใดนัก

ทั้งนี้นักวิชาการทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Hall (1976,1981) Mulder(1996) Pongsapich (1998) Roongrengsuke and Chansuthus (1998: 171) Sriussadaporn-Charoenngam and Jablin (1999) สุพัตรา สุภาพ (2528) พักตร์วิภา เอื้ออมรวณิช (2547) จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมบริบทสูง(High context culture) กล่าวคือ ในการแสดงความเห็นแย้ง คนไทยไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการปฏิสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงบริบทของการปฏิสัมพันธ์ด้วย และเชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถตีความการสื่อสารได้ทั้งหมด ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่างๆร่วมกัน การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดอ้อมค้อม ไม่ตรงประเด็น และจะรักษาความสัมพันธ์โดยดูความเหมาะสมกับบริบท บุคคล กาลเทศะ และโอกาสในการสนทนา

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง(High context culture) อาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าปัจจัยในเรื่องบริบทของการแสดงความเห็นแย้งทั้งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาเป็นปัจจัยที่คำนึงถึงเมื่อต้องแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

120. -ท่าทีของผู้ฟังในช่วงการสนทนาค่ะ

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างแบบสอบถามที่ 120 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา ได้แก่ ท่าทีของคู่สนทนาในขณะที่สนทนาซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

121 “...อย่างหนึ่งที่หนูคิดว่าสำคัญคือ คำพูดก่อนหน้าของคนฟังที่พูดกับเราค่ะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 121 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา ได้แก่ ผลัดการสนทนามาก่อนหน้าของคู่สนทนาซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง

อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูงที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นยังมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนาที่ชี้ให้เห็นว่าทุกสิ่งในโลกล้วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งส่งผลทำให้คนไทยไม่ชอบความขัดแย้งหรือหากต้องมีความขัดแย้งก็เลือกใช้วิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

5.2.6 ความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนาน

Benedict (1952) Phillips (1970) Fieg (1989) สนิท สมัครการ (2535) และผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่าคนไทยไม่ชอบกล่าวแย้งกับผู้อื่นโดยตรงไปตรงมา แต่หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น คนไทยมักจะทำให้ความขัดแย้งนั้นกลายเป็นเรื่องตลกเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้ง Klausner (1981: 288-293) Mole (1973) Vongvipanond (1994: 8) Mulder (1996) จิตยา สุวรรณชะชฎและคณะ (2527) อคิน รพีพัฒน์ (2539) ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล (2542) และพิทยา สายหู (2556) ยังชี้ให้เห็นว่า “สนุก” เป็นคำสำคัญในวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ คนไทยเป็นคนชอบความสนุก นอกจากนี้ความสนุกยังเป็นกลไกช่วยรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมให้ราบรื่นไม่ขัดแย้งกัน ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานรื่นเริง ผู้คนย่อมสามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันโดยง่าย ดังนั้นความสนุกจึงช่วยให้ผู้คนในสังคมสามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตึงเครียดและขณะเดียวกันก็ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจึงอาจเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าคนไทยชอบหรือรักความสนุกสนาน กล่าวคือ แม้ในสถานการณ์ที่ตึงเครียดอย่างในสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นที่คู่สนทนาที่มีความคิดหรือความเห็นไม่ตรงกัน คนไทยก็สามารถลดความรุนแรงของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการสร้างอารมณ์ขันโดยการพูดตลกหรือการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อสร้างความสนุกสนาน

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนานอาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือ

ปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าการการสร้างความสนุกสนานและ/หรือการลดบรรยากาศความตึงเครียดในการสนทนาเป็นปัจจัยที่ค้ำนึ่งถึงเมื่อต้องแสดงความเห็นแย้ง

ตัวอย่างจากแบบสอบถาม

122. - **เอาฮาไว้ก่อนคะ**

[*บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)*]

จากตัวอย่างแบบสอบถามที่ 122 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างค้ำนึ่งถึงการการสร้างความสนุกสนานซึ่งอาจเป็นผลจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นชอบหรือรักความสุขของคนไทย

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

123. “หนูจะพูดแบบตลกๆคะ จะได้ไม่ทำให้ความเห็นแย้งรุนแรงมากขึ้น หนูค้ำนึ่งและนึกถึงความตลกก่อนคะ...”

[*บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)*]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 123 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างค้ำนึ่งถึงการการสร้างความสนุกสนานซึ่งอาจเป็นผลจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นชอบหรือรักความสุขของคนไทย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้งทั้ง 6 ประการข้างต้น ผู้วิจัยสังเกตว่าปัจจัยทั้ง 6 ประการ สามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการแสดงความเห็นแย้งหรืออยู่ในสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้ง คนไทยมักให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าการมุ่งเน้นให้คู่สนทนารับรู้ถึงความคิดเห็นแย้งซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในเชิงปัจเจก ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในการแสดงความเห็นแย้งข้างต้นมีทั้งสิ้น 4 ประการ ได้แก่ 1. การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา 2. ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม 3. ความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ และ 4. ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่ค้ำนึ่งถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

กลุ่มที่ 2 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับบริบทของการแสดงความเห็นแย้งหรือเห็นว่าบริบทเป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงความเห็นแย้ง ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในการแสดงความเห็นแย้งข้างต้นมีทั้งสิ้น 1 ประการ คือ ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง

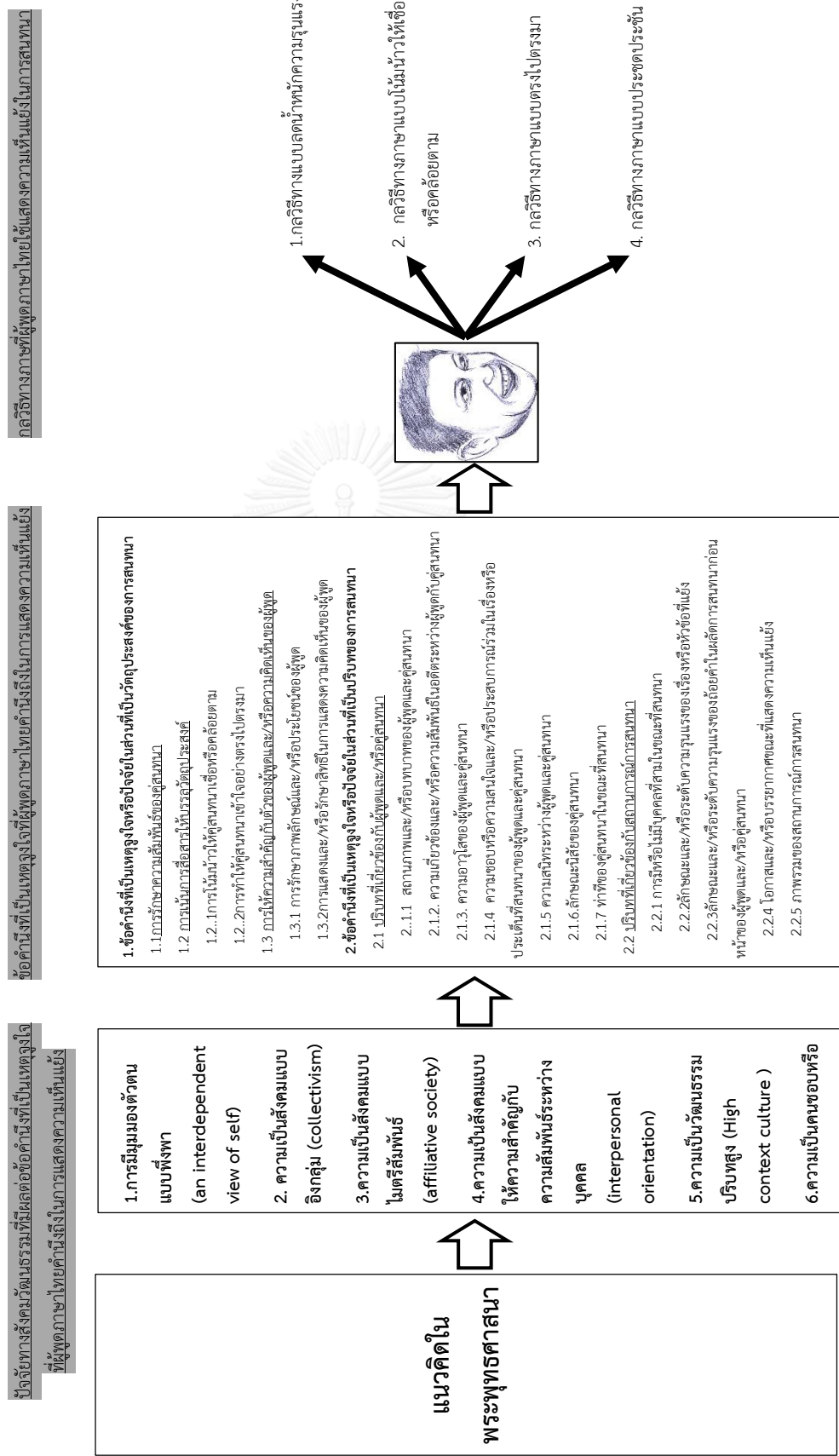
กลุ่มที่ 3 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับความสนุกสนานในทุกสถานการณ์แม้ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียดอย่างไรในสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้ง ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในการแสดงความเห็นแย้งข้างต้นมีทั้งสิ้น 1 ประการ คือ ความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนาน

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมส่วนใหญ่เหล่านี้ (ยกเว้นความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนาน) มักได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดในพระพุทธศาสนา ที่ชี้ให้เห็นว่าทุกสิ่งในโลกล้วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันซึ่งส่งผลทำให้คนไทยไม่ชอบความขัดแย้งหรือหากต้องมีความขัดแย้งก็เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

การที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมในการแสดงความเห็นแย้งที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนาเช่นนี้สอดคล้องกับที่ Klausner (1981) Bilmes (1992) Podhisita (1998) สนิท สมัครการ (2535) อคิน รพีพัฒน์ (2539) และฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ (2542) ได้อธิบายว่า คนไทยมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในสังคม และปัจจัยประการสำคัญที่กำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนไทยให้เป็นเช่นนั้น คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งได้เป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อค่านึงถึงใจของผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงใจในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมทั้ง 6 ประการข้างต้นซึ่งส่วนใหญ่มักได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งทั้งข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทการสนทนา รวมไปถึงข้อค่านึงที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค่านึงถึงเหล่านี้ยังมีความสัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความเห็นแย้งด้วย

5.3 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาในภาษาไทยโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) กับแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)

แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากนักวิชาการ 3 ท่าน ได้แก่ Hanks , Ide และ Katagiri (2009) ทั้งนี้ นักวิชาการทั้ง 3 ท่าน ได้เห็นความสำคัญของการวิเคราะห์ภาษาโดยมุ่งเน้นที่มุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

จากการศึกษาพบว่างานวิจัยที่ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ในภาษาไทยโดยใช้แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) ยังมีอยู่ไม่มากนัก เช่น Hongladarom (2009) ศึกษาการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยและนำแนวคิดทางพุทธศาสนามาอธิบายผลการวิจัยที่ได้ นอกจากนี้ ภัทราพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข(2552)ยังนำแนวคิดเรื่อง “บุญคุณ” ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในวัฒนธรรมมาอธิบายการปฏิสัมพันธ์การตอบรับการขอบคุณของผู้พูดภาษาไทย เช่นเดียวกับทรงธรรม อินทจักร (2552, 2554) ที่ศึกษาความเกรงใจในภาษาไทยและอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวจากปัจจัยในสังคมวัฒนธรรมโดยไม่ใช้แนวคิดเรื่อง “หน้า” และ “ความสุภาพ” ของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson ,1978, 1987) ขณะที่ Panpothong and Phakdeephassook (2012) ศึกษาการใช้คำว่า “ไม่เป็นไร” ในภาษาไทยกับแนวคิดไตรลักษณ์ในพุทธศาสนา หรือในงานวิจัยของภัทราพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข(2557)ที่ศึกษากลวิธีทางภาษาในการนำเสนอความคิดเห็นจากบทสนทนาแบบเน้นภารกิจโดยมุ่งอธิบายกลวิธีทางภาษาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยในสังคมวัฒนธรรม เป็นต้น

ในการศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาไทยของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีหลักในสาขาวัจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and

Levinson, 1978, 1987) ที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่อง “หน้า” (face) และ “ความสุภาพ” (politeness) เป็นกรอบการวิเคราะห์เหมือนงานวิจัยเรื่องการแสดงความเห็นแย้งอื่นๆ ในภาษาไทยที่ผ่านมา เช่น Deephuegton(1992) อุมารณ สัจขมาน (2544) ปวีณา วัชรสุวรรณ (2547) สุภาสินี โพธิวิทย์ (2548) โสภาวรรณ หนูกึ่ง (2551) ฯลฯ แต่ผู้วิจัยจะพิจารณาปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยในสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการศึกษาศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในการสนทนาภาษาไทยโดยใช้แนวคิดทฤษฎีหลักในสาขาวัจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) กับการใช้วิธีการอธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยในสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้ มีข้อแตกต่างกัน 2 ประการ ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เสนอว่าผู้พูดจะคำนึงถึงปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ อำนาจของผู้พูดและผู้ฟังในบริบท (Power) ระยะห่างหรือความสนิทสนมของคู่สนทนา (Distance) และระดับของสถานการณ (Ranking) แล้วจึงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาให้เหมาะสมกับปัจจัยทั้ง 3 ประการข้างต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้ ปัจจัยที่กลุ่มตัวผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีความหลากหลายกว่าปัจจัยตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เพราะมิได้มีเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุภาพต่อผู้ฟังเท่านั้น เช่น บางกรณีผู้พูดก็คำนึงถึงภาพลักษณ์ของตนเองมากกว่า ฯลฯ ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางที่ 26 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการแสดงความเห็นแย้งตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) และแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)

ปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง	
ปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)	ปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)
1.อำนาจของผู้พูดและผู้ฟังในบริบท (Power) 2.ระยะห่างหรือความสนิทสนมของคู่สนทนา (Distance) 3.ระดับของสถานการณ์ (Ranking)	1.ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา 1.1การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา 1.2.การเน้นการสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์ 1.2.1 การโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม 1.2.2 การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา 1.3.การให้ความสำคัญกับตัวของผู้พูดและ/หรือความคิดเห็นของผู้พูด 1.3.1 การรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูด 1.3.2 การแสดงและ/หรือรักษาสีทิวในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด 2. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา 2.1 บริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา 2.1.1 สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา 2.1.2 ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา 2.1.3 ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา 2.1.4 ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่องหรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา 2.1.5 ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา 2.1.6 ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา 2.1.7ท่าทีของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา 2.2 บริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา 2.2.1 การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา 2.2.2 ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้ง 2.2.3 ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนาหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา 2.2.4 โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดงความเห็นแย้ง 2.2.5ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา

จากตารางที่ 26 จะเห็นว่าปัจจัยในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดง ความเห็นแย้งตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) จะเน้นเฉพาะความสุภาพต่อคู่สนทนาแต่ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงมี หลากหลาย ดังนี้

ก. ในด้านของข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ ของการสนทนาพบว่าผู้พูดคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการสนทนาหลากหลาย เช่น วัตถุประสงค์ในการ ลดบรรยากาศความตึงเครียดของการสนทนา วัตถุประสงค์ในการโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อย ตาม วัตถุประสงค์ในการรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูด วัตถุประสงค์ในการแสดง และ/หรือรักษาสีทิวในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด ฯลฯ

ข. ในด้านของข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของ การสนทนาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงบริบทการสนทนาหลากหลาย เช่น ความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา ความอาวุโสของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา การมีหรือไม่ มีบุคคลที่สามในขณะสนทนา โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดงความคิดเห็น ฯลฯ

2. เมื่อพิจารณากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งบางกลวิธีโดยใช้ แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) จะพบว่า กลวิธีดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่แตกต่างไปจากการพรรณนากลวิธีทางภาษาจากมุมมอง เจ้าของภาษา เช่น ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสันจัดให้กลวิธีการใช้อุปสรรค เป็นกลวิธีความสุภาพแบบอ้อม (off record) กลวิธีหนึ่ง แต่เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้พูด ภาษาไทยที่เลือกใช้กลวิธีนี้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวกลับให้เหตุผลว่าตนเอง เลือกใช้อุปสรรคเพื่อต้องการโน้มน้าวคู่สนทนาให้เชื่อหรือคล้อยตามถ้อยคำการแสดงความคิดเห็น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความสุภาพแต่อย่างใด

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

124. - “...ที่หนูใช้การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งแบบนี้ หนูคำนึงถึงการทำให้คนที่ ฟังเราเค้าเห็นภาพตามจนเค้าเชื่อสิ่งที่เราแย้งได้อย่างเดียวเลยคะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 124 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยให้เหตุผล ว่าการที่ตนเลือกใช้อุปสรรคเพราะต้องการโน้มน้าวคู่สนทนาให้เชื่อหรือคล้อยตามถ้อยคำการแสดง ความคิดเห็นแย้งโดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อความสุภาพตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)

เช่นเดียวกับการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ทั้งนี้ตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสันจัดให้การใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีความสุภาพแบบอ้อม (off record) เช่นเดียวกับการใช้อุปลักษณ์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่เลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีดังกล่าวให้เหตุผลว่าการที่ตนเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพราะต้องการประชดประชันให้คู่สนทนาเห็นว่าตนเองไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของคู่สนทนา อีกทั้งเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันบางลักษณะ (เช่น การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้) เพื่อสร้างความสนุกสนานและลดความตึงเครียดของบรรยากาศในการแสดงความเห็นแย้งโดยไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสุภาพ

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

125. “...ที่หนูพูดแบบนี้ก็เพราะหนูต้องการให้คนฟังเค้ารู้ค่ะว่าหนูกำลังประชดเค้าอยู่ และหนูก็ไม่เห็นด้วยกับเค้าด้วยค่ะ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 125 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยให้เหตุผลว่าการที่ตนเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพราะต้องการประชดประชันให้คู่สนทนาเห็นว่าผู้พูดเห็นแย้งหรือไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของคู่สนทนาโดยไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์เพื่อความสุภาพตามแนวคิดของ

บราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

126. “...หนูพูดประชดแบบโอเวอร์สุดๆแบบนี้ เพราะว่าต้องการสร้างความสนุกสนานในการพูดแย้งค่ะ และมันจะช่วยลดความตึงเครียดของการพูดด้วย”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 126 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยให้เหตุผลว่าการที่ตนเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันบางลักษณะ (ซึ่งในที่นี้ คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้) เพื่อสร้างความสนุกสนานและลดความตึงเครียดของบรรยากาศในการแสดงความเห็นแย้งโดยไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์เพื่อความสุภาพตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

นอกจากกลวิธีการใช้อุปลักษณะและการใช้ถ้อยคำนัยผกผันซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบอ้อม (off record) ตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) จะไม่สามารถอธิบายวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่แท้จริงของผู้พูดภาษาไทยในการแสดงความเห็นแย้งแล้ว จากการศึกษาพบว่ากลวิธีการแสดงการถามและกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับ 2 กลวิธีแรกเช่นกัน กล่าวคือ เมื่อพิจารณาการถามและการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) จะพบว่ากลวิธีทางภาษาทั้ง 2 กลวิธีเป็นกลวิธีความสุภาพแบบรักษาน้ำหน้าด้านลบ³⁰ (negative politeness) ซึ่งเชื่อว่าเมื่อผู้พูดใช้กลวิธีทางภาษาทั้ง 2 กลวิธีนี้แล้วจะช่วยทำให้คู่สนทนาไม่รู้สีกว่ากำลังถูกบังคับหรือถูกขี้นำให้กระทำการหนึ่งสิ่งใด

อย่างไรก็ตามเมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยส่วนหนึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่าการที่เลือกใช้กลวิธีการแสดงการถามและกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเพราะต้องการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาโดยการทำให้ผู้ฟังไม่รู้สีกว่ากำลังเสนอความคิดเห็นที่ไม่ดีหรือไม่เป็นที่ยอมรับจากผู้พูดและ/หรือบุคคลอื่น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการช่วยทำให้คู่สนทนาถูกลดจากการบังคับตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

ตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

127. “...หนูว่าที่หนูเลือกใช้การถามแบบนี้แทนการพูดแย้งแบบตรงๆก็เพราะต้องการรักษาความสัมพันธ์ของเรากับคนฟังไว้ค่ะ โดยทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณคิดเห็นของเค้าเป็นที่ยอมรับนะ และคำพูดของเค้าก็ไม่ได้แยอะไร และไม่รู้สีกายหนูหรือคนอื่นๆค่ะ...”

[บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation)]

128. “การที่หนูพยายามลดน้ำหนักให้คำพูดไม่รุนแรงก็เพราะหนูอยากผสมผสานความสัมพันธ์ของเรากับคนที่เรารักด้วยเอาไว้ ไม่อยากให้อีกฝ่ายหนึ่งเค้ารู้สึกอายนะ หรือความเห็นของเค้าไม่เป็นที่ยอมรับจากหนูหรือคนที่อยู่ ณ ขณะนั้น ...”

[บทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation)]

³⁰ น้ำหน้าด้านลบ (Negative Face) หมายถึง ความต้องการที่จะมีอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับใคร

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ที่ 127-128 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยให้เหตุผลว่าการที่ตนเองเลือกใช้กลวิธีการแสดงการถามและกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงตามลำดับเพราะต้องการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาโดยการทำให้ผู้ฟังไม่รู้สีกว่ากำลังเสนอความคิดเห็นที่ไม่ดีหรือไม่เป็นที่ยอมรับจากผู้พูดและบุคคลอื่นซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการช่วยทำให้คู่สนทนาถูกลดจากการบังคับตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

จากข้อสังเกตทั้ง 2 ประการข้างต้นอาจชี้ให้เห็นว่าการศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งจากปัจจัยในสังคมวัฒนธรรมตามแนวทางที่วิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถอธิบายปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นแย้งได้ครอบคลุมกว่าการอธิบายด้วยแนวคิดทฤษฎีหลักซึ่งในที่นี้คือแนวคิดเรื่อง “หน้า” และ “ความสุภาพ” ของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

5.4 สรุปภาพรวมของผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งพบว่า ข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งมีทั้งสิ้น 2 ส่วน คือ 1 ข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2. ข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

2. การที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่ถึงอัตราส่วนร้อยละ 27.29 เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความคิดเห็นแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา มากกว่าการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่ทำให้คู่สนทนาเข้าใจการแสดงความคิดเห็นแย้งอย่างตรงไปตรงมาที่ปรากฏในอัตราส่วนเพียงร้อยละ 4.30 สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและประนีประนอม อีกทั้งไม่ชอบความขัดแย้งและการเผชิญหน้า รวมไปถึงยังให้ความสำคัญกับความเกรงใจและความถ่อมตนต่อคู่สนทนา

3. ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งมีทั้งสิ้น 6 ประการ ได้แก่ 1.การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) 2.ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) 3.ความเป็นสังคมแบบไม่ตรีสัมพันธ์ (affiliative society) 4.ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) 5.ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High

context culture) และ 6.ความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนาน ปัจจัยทั้ง 6 ประการสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1. ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นหรืออยู่ในสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความคิดเห็น คนไทยมักให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าการมุ่งเน้นให้คู่สนทนารับรู้ถึงความคิดเห็นของตนซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวคิดเน้นปัจเจก ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็น 2.ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับบริบทของการแสดงความคิดเห็นหรือเห็นว่าบริบทเป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงความคิดเห็น และ 3.ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับความสนุกสนานในทุกสถานการณ์แม้ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียดอย่างในสถานการณ์การแสดงความคิดเห็น

4. การวิจัยนี้มีได้มีวัตถุประสงค์ในการหากล้างแนวคิดทฤษฎีความสุขภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) หากเพียงแต่พยายามเสนอแนวทางการวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นในปริจเฉทการสนทนาในภาษาไทยจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้เพื่อชี้ให้เห็นว่าเมื่อมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันย่อมส่งผลให้การปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นของแต่ละสังคมวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บทที่ 6

บทสรุป

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนาภาษาไทยโดยไม่ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีหลักในสาขาวิชาจิตวิทยาปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) เป็นกรอบการวิเคราะห์ แต่จะให้ความสำคัญกับมุมมองเจ้าของภาษาและอภิปรายเชื่อมโยงกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ข้อ ดังนี้ 1. ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนาภาษาไทย 2. ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนา 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) และ 3. ศึกษาปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลบทสนทนาจากปริศนาการสนทนาที่เกิดขึ้นจริง 2 ชนิด ได้แก่ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) อย่างละจำนวน 11 บทสนทนา ส่วนการศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ (native speakers' motivational concerns) หรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้งผู้วิจัยจะใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ Spencer-Oatey (2002) และ Helen Spencer-Oatey, Patrick Ng and Li Dong (2008) และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมไปถึงผู้วิจัยจะพิจารณาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงจากปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามทัศนะและมุมมองที่นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาเสนอไว้ร่วมด้วย

ผลการวิจัยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ส่วน คือ 1. กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา 2. การศึกษาเปรียบเทียบต่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริศนาการสนทนา 2 ชนิด และ 3. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

6.1.1 กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

จากผลการวิจัยกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนาสามารถจำแนกผลการวิจัยได้เป็น 4 ประเด็น ดังนี้

6.1.1.1 กลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ในการจำแนกกลวิธีทางภาษา ผู้วิจัยจำแนกกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้แสดงความเห็นแย้งจากเกณฑ์และ/หรือแนวทาง 4 ประการ ได้แก่ การสัมผัสภาษากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง 2.รูปภาษาและ/หรือเนื้อความของถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง 3.บริบทของการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นแย้ง และ 4.การจำแนกกลวิธีทางภาษาในงานวิจัยทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์และ/หรือสนทนาวิเคราะห์ที่ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในภาษาต่าง ๆ เป็นกรอบการจำแนก

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งจำนวนทั้งสิ้น 4 กลวิธี เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง แบ่งเป็น 22 กลวิธีย่อย ได้แก่

- 1.1 การแสดงการถาม
- 1.2 การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง
- 1.3 การใช้ถ้อยคำที่มีการกล่าวชมหรือแสดงความเห็นด้วยขึ้นก่อน
- 1.4 การแสดงความสงสัยหรือความประหลาดใจ
- 1.5 การแสดงความลังเลหรือความไม่แน่ใจ
- 1.6 การเสนอแนะ
- 1.7 การขอให้พิจารณาหรือเปลี่ยนความคิดเห็น
- 1.8 การกล่าวซ้ำถ้อยคำของคู่สนทนา
- 1.9 การเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา
- 1.10 การพูดตลก
- 1.11 การใช้ถ้อยคำนัยแฝงแบบสร้างอารมณ์ขัน
- 1.12 การแสดงความตระหนักในสิทธิของคู่สนทนา

2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้าวให้เชื่อหรือคล้อยตาม แบ่งเป็น 6 กลวิธี
ย่อย ได้แก่

- 2.1 การอ้างถึงสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่น
- 2.2 การให้เหตุผล
- 2.3 การให้รายละเอียด
- 2.4 การใช้อุปลักษณ์
- 2.5 การใช้สำนวน
- 2.6 การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไช

3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา แบ่งเป็น 3 กลวิธีย่อย ได้แก่

- 3.1 การใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย
- 3.2 การแสดงการสั่งให้เปลี่ยนความคิดเห็น
- 3.3 การใช้ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ

4. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน (ปรากฏเฉพาะกลวิธีการใช้ถ้อยคำ
นัยผกผันแบบประชดประชัน)

6.1.1.2 ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนา

ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทย
ใช้แสดงความเห็นแย้งในการสนทนามักเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง ดังจะเห็นได้
จากอัตราส่วนที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงทั้งกลวิธีทาง
ภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำการแสดงความคิดเห็นแย้ง และกลวิธีทางภาษาแบบลด
น้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความเห็นแย้งมากถึงร้อยละ 56.47
ขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบ ปรากฏในอัตราส่วนเพียงร้อยละ
8.40

การที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงใน
การแสดงความเห็นแย้งมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาเช่นนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมี
ลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยและประนีประนอม อีกทั้งไม่ชอบความขัดแย้งและการเผชิญหน้ารวมถึง
คนไทยยังให้ความสำคัญกับความเกรงใจและความถ่อมตนต่อคู่สนทนา

6.1.1.3 ข้อดีและข้อด้อยของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

กลวิธีทางภาษาแต่ละกลวิธีต่างก็มีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกันทั้งจากมุมมองของผู้พูดเองและมุมมองของคู่สนทนา ดังนั้นในการแสดงความคิดเห็นแย้ง ผู้พูดจึงจำเป็นต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีปรากฏร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

6.1.1.4 การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

จากการศึกษาข้อมูลในบทสนทนา พบว่าในผลัด 1 ผลัด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักใช้กลวิธีทางภาษามากกว่า 1 กลวิธีขึ้นไป โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพียงกลวิธีเดียวในหนึ่งผลัดมีเพียงร้อยละ 13.00 จากจำนวนผลัดทั้งหมด และส่วนใหญ่จะใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีตรง อีกทั้งพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้กลวิธีจำนวน 3 กลวิธี คิดเป็นร้อยละ 17.68 ส่วนจำนวนของกลวิธีที่มากที่สุดในผลัด ได้แก่ การปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาที่มีจำนวนกลวิธีทางภาษา 9 กลวิธี ซึ่งพบในกลุ่มตัวอย่างในอัตราส่วนร้อยละ 0.50 เท่านั้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าการปรากฏร่วมของกลวิธีทางภาษาส่วนใหญ่จะปรากฏกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงร่วมด้วยเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นการปรากฏร่วมระหว่างกลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงทั้งหมด หรือปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่น

6.1.1.5 การเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความคิดเห็นแย้งในวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมอื่น

วิธีการปฏิสัมพันธ์ที่คนไทยมักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง คล้ายคลึงกับคนในวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่น คนจีนไต้หวัน คนจีนแผ่นดินใหญ่ คนเกาหลี คนหมู่เกาะโรตีในประเทศอินโดนีเซียและคนแคนาดาที่พูดภาษาฝรั่งเศส แต่วิธีการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวแตกต่างจากคนในบางสังคมวัฒนธรรมที่ เช่น ในวัฒนธรรมของคนยิวในเมืองฟิลาดีเฟีย คนอิสราเอล คนเวเนซุเอลา คนสเปน คนกรีก คนเยอรมัน คนอังกฤษ คนอเมริกัน ฯลฯ

6.1.2 การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

จากผลการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด สามารถจำแนกผลการวิจัยได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

6.1.2.1 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

ผลการวิจัยพบว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งจำนวนทั้งสิ้น 3 กลวิธี คือ 1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม และ 3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ขณะที่ในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งจำนวนทั้งสิ้น 4 กลวิธี คือ 1. กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง 2. กลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตาม 3. กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา และ 4. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน

ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้แสดงความเห็นแย้งในบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นมีความหลากหลายกว่าในบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาที่แตกต่างกันมีผลต่อการปรากฏของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง

6.1.2.2 การเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้แสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples แสดงให้เห็นว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนา มีผลต่อความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทย ดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้งหมดมีค่าน้อยกว่า 0.0001 (P value less than 0.0001) ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ($P < 0.05$)

ด้วยเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ว่าผลการศึกษสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าชนิดของปริจเฉทการสนทนาที่แตกต่างกัน มีผลต่อความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง

6.1.3 ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

ในการศึกษาข้อความที่เป็นเหตุจูงใจ (native speakers' motivational concerns) หรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้ง ผู้วิจัยจะพิจารณาจากแนวทาง 3 ประการ ดังนี้

1. วิเคราะห์จากคำตอบในแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวนทั้งสิ้น 100 คน ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์แบบสอบถามจาก Spencer-Oatey (2002) และ Spencer-Oatey, Patrick Ng and Li dong (2008)
2. วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่เป็นผู้บอกภาษาในงานวิจัยนี้
3. นำข้อ 1. และ 2. มาเชื่อมโยงกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีงานวิจัยของนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาเสนอไว้

ผลการวิจัยข้อความที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง สามารถจำแนกผลการวิจัยได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

6.1.3.1 ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง

ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ 1. ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2. ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา ดังนี้

1. ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา
  - 1.1 การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา
  - 1.2 การเน้นการสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์
    - 1.2.1 การโน้มน้าวให้คู่สนทนาเชื่อหรือคล้อยตาม
    - 1.2.2 การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา
  - 1.3 การให้ความสำคัญกับตัวของผู้พูดและ/หรือความคิดเห็นของผู้พูด
    - 1.3.1 การรักษาภาพลักษณ์และ/หรือประโยชน์ของผู้พูด
    - 1.3.2 การแสดงและ/หรือรักษาสีทิในการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด
2. ข้อความที่เป็นเหตุจูงใจในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา

2.1 ปริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา

2.1.1 สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา

2.1.2 ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่

สนทนา

2.1.3 ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา

2.1.4 ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา

2.1.5 ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา

2.1.6 ท่าทีของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา

2.1.7 ความชอบหรือความสนใจและ/หรือประสบการณ์ร่วมในเรื่อง

หรือประเด็นที่สนทนาของผู้พูดและคู่สนทนา

2.2 ปริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา

2.2.1 การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา

2.2.2 ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่องหรือหัวข้อที่แย้ง

2.2.3 ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการ

สนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา

2.2.4 โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่แสดงความเห็นแย้ง

2.2.5 ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา

ในส่วนข้อค้ำนี้ที่เป็นเหตุจูงใจที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาพบว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างค้ำนี้ถึงมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในส่วนข้อค้ำนี้ที่เป็นเหตุจูงใจที่เป็นปริบทของการสนทนาสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ประการ กล่าวคือ ในส่วนปริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาพบว่าสถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างค้ำนี้ถึงมากที่สุด ขณะที่ในส่วนปริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาพบว่าปัจจัยเรื่องการมีหรือไม่มีบุคคลที่สามเป็นปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ

6.1.3.2 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อค้ำนี้ที่เป็นเหตุจูงใจที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนี้ถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับข้อค้ำนี้ที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนี้ถึงในการแสดงความเห็นแย้งมีทั้งสิ้น 6 ประการ ได้แก่ 1.การมีมุมมองตัวตนแบบ

พึ่งพา(an interdependent view of self) 2.ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม(collectivism) 3.ความเป็นสังคมแบบไม่ตรีสัมพันธ์ (affiliative society) 4.ความเป็นสังคมแบบให้ความสำคัญกับความสัมพันธระหว่างบุคคล (interpersonal orientation) 5.ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) และ 6.ความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนาน ปัจจัยทั้ง 6 ประการสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1. ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นแย้งหรืออยู่ในสถานการณ์การสนทนาที่มีการแสดงความคิดเห็นแย้ง คนไทยมักให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าการมุ่งเน้นให้คู่สนทนารับรู้ถึงความคิดเห็นแย้งซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในเชิงปัจเจก ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้ง 2.ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับบริบทของการแสดงความคิดเห็นแย้งหรือเห็นว่าบริบทเป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงความคิดเห็นแย้ง และ 3.ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับความสนุกสนานในทุกสถานการณ์แม้ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียดอย่างในสถานการณ์การแสดงความคิดเห็นแย้ง ซึ่งปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมส่วนใหญ่เหล่านี้ (ยกเว้นความเป็นคนชอบหรือรักความสนุกสนาน) มักได้รับอิทธิพลจากแนวคิดในพระพุทธศาสนา

6.1.3.3 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นแย้งในปริศนาการสนทนาในภาษาไทยโดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987)กับแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการศึกษาศึกษาการแสดงความคิดเห็นแย้งในการสนทนาภาษาไทยโดยใช้แนวคิดทฤษฎีหลักในสาขาวัจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) กับการใช้วิธีการพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยในสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้มีข้อแตกต่างกัน 2 ประการ คือ 1. การอธิบายปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความคิดเห็นแย้งโดยให้ความสำคัญกับมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)จะพบว่าผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงปัจจัยในเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งมากกว่าปัจจัยตามแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน(Brown and Levinson, 1978, 1987) ที่เสนอไว้เพียง 3 ประการ หรือปัจจัยบางประการที่พบในการแสดงความคิดเห็นแย้งของผู้พูดภาษาไทยไม่ปรากฏในแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน

(Brown and Levinson, 1978, 1987) และ 2. วัตถุประสงค์ของกลวิธีทางภาษาบางกลวิธีที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการแสดงความเห็นแย้ง เช่น การใช้อุปลักษณ์ การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การแสดงการถาม การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง ฯลฯ ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุณภาพตามแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987)

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการโจมตีหรือหักล้างแนวคิดทฤษฎีคุณภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1978, 1987) หากเพียงแต่พยายามเสนอแนวทางการวิเคราะห์การแสดงความเห็นแย้งในปริจเฉทการสนทนาในภาษาไทยจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้เพื่อชี้ให้เห็นว่าเมื่อมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันย่อมส่งผลให้การปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งของแต่ละสังคมวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาการกล่าวแย้งและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงจากกลุ่มผู้บอกภาษาที่เป็นนิสิตนักศึกษาหญิงในระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นเพื่อนกันเท่านั้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าผู้บอกภาษากลุ่มอื่นและปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้ศึกษาก็น่าจะมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการแสดงความเห็นแย้งและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงเช่นกัน เช่น เพศของผู้พูดและคู่สนทนา อายุของผู้พูดและคู่สนทนา ระดับและ/หรือสถานบันการศึกษาของผู้พูดและคู่สนทนา ฯลฯ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษากลวิธีการกล่าวแย้งจากกลุ่มผู้บอกภาษาอื่น ๆ จะทำให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางยิ่งขึ้น

ส่วนปัจจัยที่เป็นสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้ง ผู้วิจัยเลือกศึกษากลวิธีการแสดงความเห็นแย้งจากปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษาการแสดงความเห็นแย้งจากปริจเฉทการสนทนาอื่น เช่น รายการโทรทัศน์ที่เชิญบุคคลทั้งสองฝ่ายซึ่งมีความเห็นหรือทัศนคติไม่ตรงกันมาให้สัมภาษณ์รายการโต้ว่าตี การให้สัมภาษณ์ของบุคคลสาธารณะ ฯลฯ ก็น่าจะทำให้เห็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งและปัจจัยที่คำนึงถึงในมุมมองที่กว้างขวางและละเอียดมากยิ่งขึ้นเช่นกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าวัจนลีลา (Style) เฉพาะบุคคลยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลบทสนทนาที่กลุ่มตัวอย่างบางคนเลือกใช้ถ้อยคำแสดงการปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย ถ้อยคำแสดงการตำหนิหรือประเมินค่าในทางลบ ฯลฯ ซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในอัตราความถี่ที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างคนอื่นที่มักใช้

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการแสดงความเห็นแย้ง ขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางคนก็เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง เช่น การแสดงการถาม การแสดงความเห็นด้วยบางส่วน การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเชิงบวก ฯลฯ ในอัตราส่วนความถี่ที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างคนอื่น ซึ่งเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้งหลายกลวิธีปรากฏร่วมกัน จากข้อมูลบทสนทนาข้างต้นจึงอาจมีสมมติฐานได้ว่าวันลีลาเฉพาะบุคคลน่าจะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง

2. จากผลการวิจัยพบว่าในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบที่เรียกว่า pro-forma agreement หรือกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำในส่วนต้นที่ดูเหมือนไม่ใช้การแสดงความเห็นแย้งแล้วจึงใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นแย้งในถ้อยคำที่ตามลงมา (Houck, Pomona, and Fujii, 2015) เช่น การแสดงความเห็นด้วยบางส่วน การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเชิงบวก ฯลฯ อย่างไรก็ตามจากการสังเกตการปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันของผู้วิจัย(ซึ่งอยู่นอกเหนือจากขอบเขตของข้อมูลที่ศึกษา) ผู้วิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยบางส่วนเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในลักษณะที่กลับกัน กล่าวคือ เลือกใช้ถ้อยคำที่เป็นการแสดงความเห็นแย้งในส่วนต้นก่อนแล้วจึงใช้ถ้อยคำที่แสดงความเห็นด้วยในส่วนท้าย ดังตัวอย่างตัวอย่างเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตัวอย่างบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 6

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่หนุ่มสาวไทยในปัจจุบันนิยมการใช้ชีวิตแบบสามีกรรยาก่อนการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรส

- ...
1. B : อยู่ด้วยกันอย่างงั้นอย่างเงี้ยหรือแล้วแบบอะแกลองคิดดูถ้าแก
  2. ไม่คิด จะแต่งงานขึ้นมา ลูก! ออกมาแล้วอะไรจะรองรับอะ
  3. พวกกฎหมายกฎหมายก็ไม่รองรับเด็กที่มันแบบว่าลูกนอก
  4. ทะเบียนสมรสอะไรอย่างเงี้ย
  5. A : อ้อ
  6. B : เข้าใจปะ ยังไงทะเบียนสมรสก็ยังมีสำคัญกว่าไม่มีนะเว้ย
  7. A → อื้อ (พยักหน้ารับคู่สนทนา) ส่วนหนึ่งซั้่นก็คิดแบบแคะเว้ย
  8. → แต่คือแบบยังงั้นวะ ลูกที่เกิดมาก็ไม่ได้ใช้นามสกุลพ่อใช่ปะ

9. ~~เหตุใช้นามสกุลแม่ คือมันก็ไม่ได้เป็นปัญหาอะไรก็มีนามสกุลใช้~~
10. ~~เออ~~
11. B : ก็นั่นไง ทะเบียนสมรสถึงสำคัญ
12. A : ก็จริง
13. B : แล้วทำไมแกถึงไม่เห็นด้วยกับชั้น

...

ตัวอย่างบทสนทนาในชีวิตประจำวัน (ซึ่งอยู่นอกเหนือจากขอบเขตของข้อมูลที่ศึกษา)

นางสาว ก. เป็นเพื่อนกับนางสาว ข. กำลังสนทนาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เจ้าชู้ของแฟนหนุ่มนางสาว ก. โดยนางสาว ข. ไม่เห็นด้วยที่จะให้นางสาว ก. คบหากับแฟนหนุ่มของนางสาว ก.

...

1. นางสาว ก. : มันเป็นเรื่องเล็กน้อยน่าแกกับไอ้นิสัยเจ้าชู้นิดๆหน่อยๆตามประสา
2. ผู้ชาย
3. นางสาว ข. ~~→ไม่นิดๆหน่อยๆนะแก ชั้นไม่เห็นด้วยเลยที่แกยังคบ(เอ๋ยชื่อแฟน~~
4. ~~→หนุ่มของนางสาว ก.)~~ ต่อไป แต่ชั้นก็เข้าใจแกละ เห็นใจแกด้วยว่า
5. ~~→แกร็ก (เอ๋ยชื่อแฟนหนุ่มของนางสาว ก.) เพราะมันเป็นความรักครั้ง~~
6. ~~→แรกแล้วแกก็ไม่เคยมีใครมาก่อนเลย~~

...

จากตัวอย่างทั้งสองตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่า ตัวอย่างแรกผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบที่เรียกว่า pro-forma agreement หรือกลวิธีที่ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำในส่วนต้นที่แสดงความคิดเห็นด้วย (Houck, Pomona, and Fujii, 2015) ซึ่งในที่นี้คือการใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นด้วยบางส่วน (บรรทัดที่ 6 ที่พิมพ์ตัวหนา) แล้วจึงใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นแย้งในถ้อยคำที่ตามหลังมา (บรรทัดที่ 6-8 ที่ขีดเส้นใต้) ขณะที่ในตัวอย่างที่สอง ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำที่เป็นการแสดงความคิดเห็นแย้งในส่วนต้น (บรรทัดที่ 2-3 ที่พิมพ์ตัวหนา) แล้วจึงใช้ถ้อยคำที่แสดงความคิดเห็นด้วยในส่วนท้ายซึ่งในที่นี้คือการใช้กลวิธีการแสดงความเข้าใจ (บรรทัดที่ 3-5 ที่ขีดเส้นใต้)

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาลักษณะดังกล่าวในการปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นแย้งแล้ว ในการปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ เช่น การตำหนิ การตักเตือน การแนะนำ ฯลฯ ก็ยังพบลักษณะกลวิธีทางภาษาแบบนี้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นหากมีการศึกษาลักษณะกลวิธีทางภาษาข้างต้นในการปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ และเปรียบเทียบว่าข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงซึ่งปรากฏในตำแหน่งหน้าและหลังการกล่าวแย้งหรือการปฏิสัมพันธ์อื่นเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ อย่างไร ต่อไป ก็น่าจะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ในภาษาไทยในมุมมองที่กว้างขวางและละเอียดมากยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าเมื่อพิจารณาโครงสร้างของบทสนทนาทั้ง 2 ชนิด ซึ่งได้แก่ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น จะเห็นได้ว่าแม้คู่สนทนาทั้ง 2 คนจะมีความเห็นไม่ตรงกัน แต่เมื่อการสนทนาเริ่มขึ้น คู่สนทนาทั้งสองคนจะไม่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่แสดงความคิดเห็นแย้งแบบตรงไปตรงมาอย่างทันทีทันใด แต่จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงหรือกลวิธีทางภาษาแบบโน้มน้ำหนักให้เชื่อหรือคล้อยตามก่อนเสมอ

นอกจากนี้จากการพิจารณาโครงสร้างของบทสนทนาทั้งสองชนิดจะพบว่าเมื่อคู่สนทนาฝ่ายหนึ่งใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในการแสดงความคิดเห็นแย้ง คู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งมักจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในผลัดต่อมา

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษาโครงสร้างของบทสนทนาที่มีการแสดงความคิดเห็นแย้งในเชิงลึกต่อไป น่าจะช่วยให้เกิดความเข้าใจปฏิสัมพันธ์การแสดงความคิดเห็นแย้งในระดับปริจเฉทชัดเจนขึ้น

4. จากผลการวิจัยพบว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะแสดงความคิดเห็นแย้งโดยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแล้ว กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งยังเลือกใช้วัจนภาษาต่าง ๆ ในการแสดงความคิดเห็นแย้งด้วย เช่น การหัวเราะ การยิ้ม การเงิบ ฯลฯ ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างอาจเลือกใช้ทั้งวัจนภาษาเพียงอย่างเดียวหรือเลือกใช้วัจนภาษาร่วมกับการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการแสดงความคิดเห็นแย้งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้วัจนภาษาต่าง ๆ เหล่านี้ กลุ่มตัวอย่างให้คำตอบถึงวัตถุประสงค์ในการเลือกใช้วัจนภาษาที่หลากหลายดังตัวอย่างพอสังเขปต่อไปนี้

การหัวเราะ	การยิ้ม	การเงย
-รักษาความสัมพันธ์ของคู่ สนทนา -ลดความตึงเครียดและสร้าง ความสนุกสนานในการสนทนา -ลดการเผชิญหน้าของคู่ สนทนา -ยังไม่ว่าจะเลือกใช้กลวิธีทาง ภาษาในการแสดงความเห็น แย้งอย่างไร ฯลฯ	-รักษาความสัมพันธ์ของคู่ สนทนา -ลดความตึงเครียดในการ สนทนา -ลดการเผชิญหน้าของคู่ สนทนา -ยังไม่ว่าจะเลือกใช้กลวิธีทาง ภาษาในการแสดงความเห็น แย้งอย่างไร -สร้างมิตรไมตรีกับคู่สนทนา ฯลฯ	-รักษาความสัมพันธ์ของคู่ สนทนา -ลดการเผชิญหน้าของคู่ สนทนา -ยังไม่ว่าจะเลือกใช้กลวิธีทาง ภาษาในการแสดงความเห็น แย้งอย่างไร ฯลฯ

จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้คำตอบว่าวัตถุประสงค์หลักของการใช้อวัจนภาษาในการแสดงความเห็นแย้ง คือ การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาซึ่งนับได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่ยกค่านึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

การที่กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่าเหตุผลที่ตนเลือกใช้การหัวเราะหรือยิ้มในการแสดงความเห็นแย้งเพราะต้องการลดความตึงเครียดและสร้างความสนุกสนานในสถานการณ์ที่กำลังมีความเห็นแย้งระหว่างกันอยู่นั้นสอดคล้องกับที่ Benedict (1952) Phillips (1970) Fieg (1989) สนิท สมัครการ (2535) และผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่าคนไทยไม่ชอบกล่าวแย้งกับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา แต่หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น คนไทยมักจะทำให้ความขัดแย้งนั้นกลายเป็นเรื่องตลกเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้ง Klausner (1981 : 288-293) Mole (1973) Vongvipanond (1994 : 8) Mulder (1996) ทิตยา สุวรรณะชฎ และคณะ (2528) อคินรพีพัฒน์ (2539) ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล (2542) และพัทยา สายหู (2556) ยังชี้ให้เห็นว่า “สนุก” เป็นคำสำคัญในวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ คนไทยเป็นคนชอบความสนุก นอกจากนี้ความสนุกยังเป็นกลไกช่วยรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมให้ราบรื่นไม่ขัดแย้งกัน ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานรื่นเริง ผู้คนย่อมย่อมสามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันได้ง่าย ดังนั้นความสนุกจึงช่วยให้ผู้คนในสังคมสามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตึงเครียดและขณะเดียวกันก็ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ในส่วนของการเจียบ พบว่านอกจากกลุ่มตัวอย่างจะเลือกใช้วิธีการเจียบทั้งผลัดการสนทนาแล้ว ในบางกรณีกลุ่มตัวอย่างยังใช้วิธีการเจียบโดยการหยุดเว้นกล่าวถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งในผลัดการสนทนาซึ่งถ้อยคำที่หยุดเว้นั้นมักเป็นถ้อยคำที่ผู้พูดเห็นว่าสามารถสร้างความขัดแย้งหรือการเผชิญหน้าระหว่างคู่สนทนาตัวอย่างเช่นในบทสนทนาต่อไปนี้

ตัวอย่างบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น (argumentative conversation) คู่ที่ 8

A เป็นเพื่อนกับ B กำลังสนทนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการที่วัยรุ่นสาวไทยนิยมการรับประทานยาหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อลดน้ำหนักหรือลดความอ้วน

...

1. A : เอาเค้าก็แบบมีนักวิชาการมาอธิบายว่ามันก็เป็นอย่างนี้ ๆ นะ อะไร
2.   ยังงี้
3. B : บางคนมันไม่เหมือนกันใช่ปะ ร่างกายของคน ถ้าคนนี่กินเข้าไปมัน
4.   อาจจะส่งผลดีต่อเค้า แต่ถ้ากินยาเถื่อนแบบไม่รู้เรื่องหรือไม่ได้รับรอง
5.   →จากอ.ย.อาจถึง(ใช้วิธีการเจียบโดยการหยุดเว้นกล่าวถ้อยคำ)ได้เลย
6.   ใช่แบบก็อ่านในพันธุวิทย่อีกแล้ว พันธุวิทย่อีกแล้ว ใ้เนี่ยก็เป็น
7.   ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารใช่ปะ แล้วเค้าก็แนะนำมาก็อ่านๆ ก็มีคนมาเล่า
8.   ประสบการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตัวอย่างจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง B ใช้วิธีการเจียบโดยการหยุดเว้นกล่าวถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งในผลัดการสนทนา (บรรทัดที่ 5) ซึ่งถ้อยคำที่หยุดเว้นั้นน่าจะเป็นถ้อยคำที่สื่อถึงผลร้ายหรือโทษของการรับประทานยาลดความอ้วน

ทรงธรรม อินทจักร (2552, 2554) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางภาษาในส่วนของความเจียบไว้อย่างน่าสนใจว่าเป็นการแสดงออกถึงความเกรงใจอย่างหนึ่ง เนื่องจากผู้ที่แสดงความเจียบยอมลดความเป็นตัวตน และคำนึงถึงความรู้สึกของคู่สนทนาเป็นสำคัญ กล่าวคือเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีการแสดงความคิดเห็นแย้ง หากผู้พูดหนึ่งเจียบ คู่สนทนาจึงจะไม่ได้รับทราบข้อมูลที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ ดังนั้นการเจียบจึงเป็นกลวิธีแบบหนึ่งที่ผู้พูดใช้ในการแสดงความคิดเห็นแย้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา เช่นเดียวกับพรรณธร ครุฑเนตร (2557) ที่ได้ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการยุติการสนทนาที่มีความขัดแย้งในภาษาไทยและพบว่าเมื่อผู้พูดภาษาไทยต้องการยุติ

การสนทนาที่กำลังมีความขัดแย้ง ผู้พูดภาษาไทยมักเลือกใช้กลวิธีการเงียบเพื่อยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเลือกที่จะไม่เผชิญหน้าโดยการแสดงความเห็นแย้งกับคู่สนทนาโดยตรง แต่เลือกที่จะไปพูดหรือบอกต่อกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สนทนาของตนเกี่ยวกับความไม่เห็นด้วยนั้น ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับที่ Klausner (1981) อธิบายไว้ว่าคนไทยมักชอบหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและการแสดงอารมณ์ความรู้สึกในเชิงลบกับคู่สนทนาโดยตรง แต่เลือกที่จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกในเชิงลบหรือไม่ดีทางอ้อม เช่น การไปพูดกับบุคคลอื่น การซุบซิบ นินทา การกล่าวบริภาษหรือด่าว่าสิ่งอื่นแทน ฯลฯ

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างโดยสังเขปเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษาวิจัยภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งในเชิงลึกต่อไป น่าจะช่วยให้เกิดความเข้าใจปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งในมุมมองที่กว้างขวางและละเอียดมากยิ่งขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้อีก เช่น

1. เนื่องจากผู้วิจัยศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงโดยศึกษาจากปัจจัยผู้พูดและคู่สนทนาเฉพาะที่เป็นนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นเพื่อนกัน และตัวแปรที่เป็นสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้ง โดยเลือกศึกษาจากตัวแปรที่เป็นปริจเฉทการสนทนา 2 ชนิด คือ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็นเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษาวิจัยกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงจากตัวแปรผู้พูดและคู่สนทนา และ ตัวแปรที่เป็นสถานการณ์การแสดงความเห็นแย้งอื่นๆ เช่น ตัวแปรผู้พูดและคู่สนทนาที่เป็นเพื่อนร่วมงาน ปัจจัยเรื่องสถานการณ์ที่เป็นรายการโทรทัศน์ซึ่งเชิญบุคคลทั้งสองฝ่ายที่มีความเห็นหรือทัศนคติไม่ตรงกันมาให้สัมภาษณ์ ฯลฯ ก็น่าจะทำให้เห็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในมุมมองที่กว้างขวางและละเอียดมากยิ่งขึ้น

2. ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่นำหน้าและหลังการกล่าวแย้งเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำและสถานการณ์ ในการปฏิสัมพันธ์การแสดงความเห็นแย้งแล้ว เช่น การใช้กลวิธีการแสดงความเห็นด้วยบางส่วน การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเชิงบวก การแสดงความความเข้าใจ การแสดงความสงสารหรือเห็นใจ ฯลฯ ในการปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ เช่น การตำหนิ การตักเตือน การแนะนำ ฯลฯ ก็ยังพบลักษณะกลวิธีทางภาษาแบบนี้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นหากมีการศึกษาลักษณะกลวิธีทางภาษาข้างต้นในการปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ และเปรียบเทียบว่าข้อคำนึงที่เป็น

เหตุจูงใจและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงซึ่งปรากฏในตำแหน่งหน้าและหลังการกล่าวแย้งหรือการปฏิสัมพันธ์อื่นเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ อย่างไร ต่อไปก็น่าจะช่วยให้เกิดความเข้าใจการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ในภาษาไทยในมุมมองที่กว้างขวางและละเอียดมากยิ่งขึ้น

3. การศึกษาโครงสร้างและลำดับก่อนหลังของกลวิธีทางภาษาในปริจเฉทการสนทนา ทั้ง 2 ชนิดที่มีการแสดงความเห็นแย้ง ซึ่งได้แก่ บทสนทนาแบบเน้นภารกิจ และบทสนทนาแบบแสดงความคิดเห็น จะทำให้เห็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในมุมมองที่กว้างขวางและละเอียดมากยิ่งขึ้น

4. จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่านอกจากผู้พูดจะเลือกแสดงความเห็นแย้งโดยใช้กลวิธีทางภาษาแล้ว กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งยังเลือกใช้วัจนภาษาต่างๆ เช่น การหัวเราะ การยิ้ม การเงิบ ฯลฯ ในการแสดงความเห็นแย้งด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาวัจนภาษาที่ใช้ในการแสดงความเห็นแย้งจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นกลวิธีการแสดงความเห็นแย้งและปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในมุมมองที่กว้างขวางและละเอียดมากยิ่งขึ้น

5. การศึกษาเปรียบเทียบการแสดงความเห็นแย้งและปัจจัยที่ผู้พูดในวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมอื่น ๆ คำนึงถึง ก็เป็นแนวทางการศึกษาที่น่าสนใจเช่นกัน และอาจนำไปเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติได้ เนื่องจากการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติในปัจจุบัน มีการนำความรู้เรื่องการปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมไปใช้มากขึ้น

6. ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาการปฏิสัมพันธ์อื่นในภาษาไทยนอกเหนือจากการแสดงความเห็นแย้ง เช่น การบริภาษ การตักเตือน การแนะนำ ฯลฯ โดยเน้นมุมมองเจ้าของภาษาและพิจารณาปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฤษดาพรรณ หงส์ลดาธรรม์ และธีรบุช โชคสุวณิข. (2550). *วัจนปฏิบัติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ขวัญเรือน กิติวัฒน์. (2527). *พลศาสตร์การสื่อสาร หน่วยที่ 2 พฤติกรรมการสื่อสาร*. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ไซสิริ ปราโมช ณ อยุธยา. (2534). *การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายของสำนวนไทย*.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ราชาศัพท์”. (2537). *ราชาศัพท์*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

จิตติมา หลอมทอง. (2544). *กระบวนการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาการพูดและการเมืองโรงเรียน*

การเมืองพลตรีสนั่นขจรประศาสน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2542). ผู้ใหญ่-ผู้น้อย. ใน *สุพรรณาสถาอานันท์ และ* เนื่อง

น้อย บุญยเนตร(บรรณาธิการ), *คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย, 180-191*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญวิทย์ เยาวฤธา. (2555). *แนวคิดเรื่อง "บุญคุณ" กับวัจนกรรม 3ชนิดในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาย โปธิสิตา. (2542). ไม่เป็นไร. ใน *สุพรรณาสถาอานันท์ และ* เนื่องน้อย บุญยเนตร

(บรรณาธิการ), *คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย, 239-248*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2542). *หน้าที่ของอุปลักษณ์จากมุมมองของผู้พูดภาษาไทย. ภาษาและ*

วรรณคดีไทย.16, 1: 259-268.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2549). *มองคำทลียาจะจำจากมุมมองนักภาษา: เนื้อหาและกลวิธี*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2555). *เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตาม*

แนววัจน ปฏิบัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง). ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา)

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข. (2552). ‘บุญคุณ’ ในฐานะปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์ในภาษาไทย: กรณีศึกษาการตอบรับคำขอขอบคุณตามแนว Emancipatory Pragmatics. *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ ประจำปี 2552 ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข. (2557). ผู้พูดภาษาไทยปฏิสัมพันธ์อย่างไรในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ : การศึกษาข้อมูล Mister O ตามแนว Emancipatory Pragmatics. *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ ประจำปี 2557 ภาควิชาภาษาศาสตร์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- จิตยา สุวรรณชะภู และคณะ. (2527). *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ข้อสังเกตในการเปลี่ยนแปลง.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทรงธรรม อินทจักร. (2552). ความเกรงใจ: ความสุภาพด้วยใจ. *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ ประจำปี 2552 ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ทรงธรรม อินทจักร. (2554). ความสุภาพ ความเกรงใจ และวจนปฏิบัติศาสตร์ปลดพันธนาการ. *ภาษาและภาษาศาสตร์ 29,1 :17-42.*
- ทัศน์วัลย์ เนียมบุปผา. (2544). *การใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาในภาษาไทย.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา โมสิกรัตน์. (2556). “หน่วยที่ 12 การพูดโน้มน้าวใจ” *ประมวลสาระชุดวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร(11601)หน่วยที่ 9-15 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (2541). *วัฒนธรรมความจน.* กรุงเทพมหานคร : แพรวสำนักพิมพ์.
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (2546). (ต่าง) *คิดในคอก (ตน) ว่าด้วยวัฒนธรรมและวิถีคิด.* กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ปิ่นดา เลอเลิศยุติธรรม. (2549). *การศึกษาความสุภาพในการขอร้องและการปฏิเสธในการติดต่อธุรกิจทางจดหมายในภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีณา วัชรสุวรรณ. (2547). *กลวิธีการกล่าวแย้งในภาษาไทย: กรณีศึกษาครูและนักเรียน.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประไพพรรณ พึ่งฉิม. (2542). *กลวิธีการถามในปริเฉทการล้มภาษณ์ทางโทรทัศน์สองประเภท*.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2550). *ภาษากับวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง. (2509). *โครงสร้างสังคมกับความมั่นคงของประเทศ. วารสารสังคมศาสตร์
 คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4, 3: 21-32.*
- ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล. (2542). *เบิกโรง : ข้อพิจารณานาฏกรรมในสังคมไทย*.
 กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา.
- เต็มสิริ บุญยสิงห์ และธนรัชฎ์ศิริสวัสดิ์. (2556) “หน่วยที่ 1 การใช้ภาษา” *ประมวลสาระชุดวิชา
 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (11601)หน่วยที่ 1-8 คณะศิลปศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. (2556). *หน่วยที่ 4 งานกับเล่น เอกสารการสอนชุดวิชาแนวคิดไทย หน่วยที่ 1-6*.
 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรรณธร ครุฑเนตร. (2547). *กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อ
 ลงมติไม่ไว้วางใจ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณธร ครุฑเนตร. (2557). *กลวิธีทางภาษาที่ยุติการสนทนาที่มีความขัดแย้งในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาดุขบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัทตรีวิภา เอื้ออมรวณิช. *ปัจจัยที่มีผลต่อความเจียบในห้องเรียนของนักศึกษาไทยในระดับอุดมศึกษา*.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร.
- พัทยา สายหู. (2556). *หน่วยที่ 5 พฤติกรรมการสื่อสารในเชิงสังคมและวัฒนธรรม เอกสารการสอน
 ชุดวิชาพฤติกรรมการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพ็ญแข วัจนสุนทร. (2528). *ค่านิยมในสำนวนไทย*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว ณ ลำพูน. (2518). *ลักษณะสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร : บพิธ.
- ภัสวาลี นิติเกษตรสุนทร. (2556). *หน่วยที่ 1 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารการสื่อสาร
 เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2549). *การสื่อสารต่างวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ยศ สันตสมบัติ. (2537). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัชนิกร เศรษฐ์. (2532). *โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์. (2556). *ความรู้เกี่ยวกับสังคมไทย*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วริยา ศิวะศรียานนท์ และทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์. (2533). *บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของคนไทยในทศวรรษของชาวตะวันตกสมัยอยุธยาจนถึง พ.ศ. 2475*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วีระ วิเชียรโชติ และคณะ. (2512). *ความเกรงใจในคนไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศิริพร ภัคดีผาสุข. (2547). การนำเสนอความซับซ้อน. *เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชาภาษา กับวัฒนธรรม (2201607) ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. (เอกสารอัดสำเนา)
- ศิริพร ภัคดีผาสุข. (2547). *สำนวน. เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชาภาษา กับวัฒนธรรม (2201607) ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. (เอกสารอัดสำเนา)
- สนธิ สมัครการ. (2535). “ความขัดแย้ง ปมปัญหาและอนาคตของสังคมไทย : พิจารณาจากค่านิยมทางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ” รายงานวิจัยสังคมและวัฒนธรรม: ข้อสังเกตและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- สวนิต ยมาภัย. (2526). *การสื่อสารของมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. CHULALONGKORN UNIVERSITY
- สิริมา เชียงเขาวนไฉ. (2543). *การสนทนาระหว่างกุมารแพทย์กับผู้ป่วยในการตรวจรักษาโรค*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2529). *สังคมและวัฒนธรรมไทย: ค่านิยม ครอบครัว ศาสนาและประเพณี*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาสินี โพธิ์วิทย์. (2548). *กลวิธีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุระ ศิริมหาวรรณ. (2546). *ค่านิยมเรื่อง "ความเกรงใจ" กับความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานระหว่างพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- โสภารวรรณ หนูกุ้ง. (2551). *การวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นโต้แย้งบนกระดานเสวนาเว็บไซต์พันทิป*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อคิน รพีพัฒน์. (2535). *ระบบอุปถัมภ์กับการพัฒนาสังคม : ด้านหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อคิน รพีพัฒน์. (2539). *มองสังคมผ่านชีวิตในชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- อคิน รพีพัฒน์. (2542). เกรงใจ. ใน สุวรรณา สถาอานันท์ และ เนื่องน้อย บุญเนตร (บรรณาธิการ), *คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย*, 93-111. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. (2542). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาภรณ์ สังขมาน. (2544). การใช้ภาษาสุภาพในภาษาไทย: วัจนกรรมขอร้อง ปฏิเสธ และไม่เห็นด้วย. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม* 20, 3 : 43-54.

ภาษาอังกฤษ

- Aristotle. (1947). *Aristotle, with an English translation : the "Art" of rhetoric*. Cambridge, Mass. : Harvard University Press. cited in Larson, C,U. (1986). *Belmont, Calif. : Wadsworth Persuasion : reception and responsibility*. Pub.Co.
- Atkinson,J. and Maxwell,D,P. (1979). *Order in Court*. Hummanities Press, Atlantic Highlands,NJ.
- Bandumedha, N. (1998). Thai Views of Man as a social Being. In AmaraPonsapich(eds), *Tradittionnaland Changing Thai World View*, 103-129. Bangkok : ChulalongkornUniversity Press.
- Benadict,R. (1952). *Thai culture and behavior.Data Paper No.4*. Ithaca, N.ewYork. : Cornell Asian Program.
- Berlo,D,K. (1960) *The process of communication : an introduction to theory and practice*New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Bettinghaus,E,P,(1968). *Persuasive communication*.New York : Holt Renehautand Winston.

- Bilmes, J. (1972). Misinformation and ambiguity in verbal interaction : A Northern Thai example. *Linguistics* 163 :63-75.
- Bilmes, J. (1992). "Dividing The Rice: A Microanalysis of Mediator's Role in A Northern Thai Negotiation". *Language in society* 21: 569-602.
- Bilmes, L. (2001). *Sociolinguistics Aspects of Thai Politeness*. Ph.D Dissertation, University of California, Berkeley.
- Blanchard, W. (1958). *Thailand : Its people, its society, its culture*. New York : Harf Press.
- Boyle, D.G. (2000). *Language and thinking in human development*. London : Hutchinson University Library.
- Brown, P. and S. Levinson. (1978). *Universal in language usage: Politeness phenomena*. London : Cambridge University Press.
- Brown, P. and S. Levinson. (1987). *Politeness : Some universal in language usage*. London : Cambridge University Press.
- Chakorn, O. (2006). Persuasive and politeness strategies in cross-cultural letters of request in Thai business context. *Journal of Asia Pasific Communication*. 15 : 19-36.
- Charteris-Black, J. (2004). *Corpus approaches to critical metaphor analysis*. New York: Palgrave Macmillan. อ้างถึงใน ธีรพร พานโพธิ์ทอง (2555). *เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง)*. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา)
- Charteris-Black, J. (2005). *Politician and Rhetoric : The Persuative Power of Metaphor*. New York : Palgrave Macmillan. อ้างถึงใน ธีรพร พานโพธิ์ทอง (2555). *เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง)*. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา)
- Cooper, R. (1982). *Culture shock Thailand*. Singapore: Times Books International.
- Cruttenden, A. (1984). *Intonation misfits. Studies in discourse phonology, ed. By Dafydd Gibbon and Helmut*, 67-76. cited in Panpothong, N. (1996). *A pragmatic study of verbal irony in Thai. Ph.D Dissertation, University of Hawaii*.

- Davidson, D. (1984). *Communication and Convention*. Cambridge: University Press.
- Davis, M, S. (1993). *What's So Funny? The Comic Conception of Culture and Society*. Chicago : University of Chicago Press. อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข. (2547). การนำเสนอความขบขัน. *เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชาภาษากับวัฒนธรรม (2201607) ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. (เอกสารอัดสำเนา)
- Deephuenton, P. (1992). *Politeness in Thai Strategies of a refusing and disagreeing*. PH.D. Dissertation of Kansas University.
- Edstom, A. (2004). Expression of disagreement by Venezuelans in conversation : reconsidering the influence of culture. *Journal of pragmatics* 36 : 1499-1518.
- Eggin, sand Slade, R. (1997). *Introduction to Systemic Functional Linguistics*. London : Routledge.
- Eisenberg, A. R., and C. Garvey. (1981). Children's use of verbal strategies in resolving Conflicts. *Discourse Process* 4: 149-170.
- Ever, H. (1967). *Loosely Structured Social System : Thailand in Comparative Perspective*. Connecticut : Yale University.
- Fieg, J, P. (1989). *A common core : Thais and Americans*. New York : Intercultural Press.
- Flores- Ferrán ,N and Lovejoy, K. An examination of mitigating devices in the argument interaction of L2 spanish learners. *Journal of Pragmatics* 76: 67- 86.
- Fox, J, J. (1974). 'Our ancestors spoke in pairs': Rotinese views of language, dialect, and code. In Bauman, R., Sherzer, J. (Eds.), *Explorations in the Ethnography of Speaking*. Cambridge University Press, Cambridge, 65-85.
- Garcia, C. (1989). Disagreeing and requesting by Americans and Venezuelans. *Linguistics and Education* 1 :299-322.
- Goatly, A. (1988). *The language of metaphor*. London :Routledge. อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2542). หน้าที่ของอุปลักษณ์จากมุมมองของผู้พูดภาษาไทย. *ภาษาและวรรณคดีไทย*. 16, 1: 259-268.
- Graddol, D, Dick L, and Joam, S. (1994). *English : history, diversity and change*. London: Routledge.

- Goldsen, R, K. (1971). *Factors related to acceptance of innovations in Bang Chan Thailand : analysis of a survey conducted by the Cornell Cross-Cultural Methodology Project, Many 1955*. New York : Department of Far Eastern Studies, Cornell University.
- Graham, L. (2007). Disagreeing to agree: Conflict, (im)politeness and identity in a computer-mediated community, *Journal of Pragmatics* 39, 4:742-759.
- Greatbatch, D. (1992). On the management of disagreement between news interviewees. In Drew, P., Heritage, J. (Eds.), *Talk at work : Interaction in Institutional Setting*. Cambridge : Cambridge University Press, 268-231.
- Grimshaw, A. (1990). *Conflict Talk*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gu, Y. (1990). Politeness phenomena in modern Chinese. *Journal of Pragmatics* 14, 2: 237-257.
- Gudykunst W, B. and Ting-T, S. (1988). *Culture and interpersonal communication*. Michigan : Sage Publications.
- Hallinger, C. (1977). *Mai Pen Rai mean never mind*. Tokyo, Japan : John Weatherhill.
- Hall, S. (1976). *Visual culture : the reader*. London ; Thousand Oaks : SAGE Publications in association with the Open University.
- Hanks, Ide and Katagiri. (2009). Introduction Towards an emancipatory pragmatics. *Journal of Pragmatics* 41 : 1-9. อ้างถึงใน ธีรพร พานโพธิ์ทอง. (2555). เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง). ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา)
- Hansen Maj-Britt, Mand Visconti, J. (2009). *Current Trends in Diachronic Semantics and Pragmatics*. London : Emerald Group publishing limited.
- Heritage, J. (1984). *Garfinkel and Ethnomethodology*. Cambridge: Polity Press.
- Hofstede, G. (1984). *Culture's consequences : international differences in work-related Values*. Beverly Hills : Sage Pub.
- Hofstede, G. (1987). *Culture's consequences : international differences in work-related values*. Beverly Hills : Sage Pub.
- Honda, A. (2002). Conflict management in Japanese public affairs talk shows. *Journal of Pragmatics* 34: 573-608.

- Hongladarom, K. (2009). "Indexicality in Thai and Tibetan: Implication for a Buddhism grounded approach". *Journal of pragmatics* 41 : 47-59.
- Houck, N, Pomona, P, and Fujii, S. (2015). *Beyond Pro-Forma Agreement*. IPrA, Antwerp, July 27, 2015.
- Hovland, C. (1965). *Experiments on mass communication*. New York : Wiley.
- Hurford, J, R, and Heasley, B. (1983). *Semantics : A course book*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ide, S. (1982). Japanese sociolinguistics: Politeness and women's language. *Lingua* 57, 2-4: 357-385.
- Ide, R. (1998). 'Sorry for your kindness': Japanese interactional ritual in public discourse. *Journal of Pragmatics* 29, 5 : 509-529.
- Insor, D. (1963). *Thailand : a political social and economic analysis*. London : G. Allen and Unwin.
- Intachakra, S. (2001). Linguistic Politeness in British English and Thai: A Comparative Analysis of Three Expressive Speech Acts. Ph.D. thesis, University of London.
- Jandt, F. E. (2010). *An introduction to intercultural communication : Identities in a global community*. Thousand Oaks: CA Sage Publications.
- Jandt, F. E., and P.B. Pederson. (1996). *Constructive conflict management: Asia – Pacific cases*. Thousand Oaks; CA: Sage Publications.
- Jefferson, G. (1989). *Preliminary notes on a possible metric which provides for a 'standard maximum' silence of approximately one second in conversation*. In D. Roger and P. Bull (Eds.), *Conversation : An interdisciplinary perspective*, 166-196. Clevedon: Multilingual Matters.
- Johnson, E, K. (1994). *Understanding Communication in Second Language Classrooms*. Cambridge : Cambridge University Press. อ้างถึงใน จิตติมา หลอมทอง. (2544). *กระบวนการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาการพูดและการเมืองโรงเรียนการเมืองพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวาทยวิทยา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Jones, K, A. (1990). *Conflict in Japanese Conversation and Classroom Discourse*. Georgetown University Dissertation, Washington, DC.

- John, L. (1937). *Philosophy*. Philosophy Volume 12 Issue 48 October 1937, pp 478-479. อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2537). *คู่มือการประยุกต์นโยบายส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์อาเซียนและเอเชียศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Kakava, C.(1993). *Negotiation of Disagreement by Greeks in Conversations and classroom Discourse*.Georgetown University Dissertation,Washington,DC.
- Kakava, C. (2002). Opposition in Modern Greek discourse : cultural and contextual constraints. *Journal of pragmatics* 34 : 1537-1568.
- Kanitanan, W. (1988).Some observations on expressing politenessin Thai.*Language science*10, 2 :.353-362.
- Katriel, T. (1986). *Talking Straight: Dugri Speech in Israeli Sabra Culture*.Cambridge : Cambridge :University Press.
- Kim, M. (2013). Why self-deprecating? Achieving ‘oneness’ in conversation.*Journal of Pragmatics*69 : 82-98.
- Klauser, W, J. (1981). *Reflections on Thai Culture*.Bangkok :Suksit Siam.
- Knutson, Komolsevin, Chatketuand Smith. (2002). Effective Intercultural Communication : Research Contribution from Thailand.*Journal of Asian Pasific Communication* 20 :90-100
- Komin, S. (1991). *Thai Value Systems : A Differential Measurement Instrument*. Bangkok : NIDA.
- Kothoff, H. (1993). Disagreement and concession in disputes: on the context sensitivity of preference structure. *Language in Society* 22: 193-216.
- Krainer, E. (1988). Challenges in a psychotherapy group. In: Axmaker, S., Jaisser, A., Singmaster,H. (Eds.), *Proceedings of the Fourteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*. Berkeley, CA, 100–113.
- Kuo, S. (1991). *Conflict and its Management in Chainese Verbal Interaction : Casual Conversations and Parliamentary Interpellations*. Georgetown University Dissertation, Washington, DC.
- Larson, C, U. (1986). *Persuasion : reception and responsibility*.Belmont, Calif.: Wadsworth Pub.Co.,
- Leech, G. (1983). *Principles of Pragmatics*. London: Longman.

- Lei, S. (2006). *A discourse analysis of Chinese disagreement management strategies in business negotiation setting*. A Dissertation Submitted to the Faculty of the Department Of East Asian Studies In Partial Fulfillment of the Requirements For the Degree of Doctor Of Philosophy In the Graduate College The University Of ARIZONA.
- Levinson, C. S. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lindicoat, A. (2007). *Introduction to conversation analysis*. London; New York.
- Mey, J. *Pragmatics: An Introduction* (1993). Cambridge :University Press.
- Markus, H. R., and Kitayama, S. (1991). Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation. *Psychological Review* 98, 2:224-253.
- Moerman, M. (1990). *Talking culture : ethnography and conversation analysis* Pennsylvania Press
- Mole, R. L. (1973). *Thai Values and Behavior Patterns*. Canada : M.G. Hurtig Ltd. Edmonton.
- Monroe, A. H. (1943). *Monroe's principles of speech*. Chicago : Scott, Foresman. cited in Larson, C. U. (1986). *Persuasion : reception and responsibility*. Belmont, Calif.: Wadsworth Pub. Co.,
- Moore, F. (1974). *Thailand : Its people, its society, its culture*. New Haven : Harv Press.
- Mosegaard, M. H. and Visconti, J. (2009). *Current Trends in the Pragmatics of Spanish* London : Emerald Group Publishing Limited.
- Mulder, N. (1996). *Inside Thai society : An interpretations of everyday life*. Amsterdam: Pepin Press.
- Muntigal, P. and Turnbull, W. (1998). Conversation structure and facework in arguing. *Journal of Pragmatics* 29 :225-256.
- Myer, A. (1976). On the function of irony in conversation. *Working Papers in Linguistic. University of Michigan* 2 : 35-60.
- Myer, A. (1976). On the function of irony in conversation. *Working Papers in Linguistic. University of Michigan* 2 : 35-60. cited in Panpothong, N. (1996). *A pragmatic study of verbal irony in Thai*. Ph.D Dissertation, University of Hawai'i.
- Myers, G. (1998). Displaying opinions : topics and disagreement in focus group. *Language in Society* 27: 85-111.

- Netz, H. (2014). Disagreement patterns in gifted classes. *Journal of Pragmatics* 61, 142- 160.
- Panpothong, N. (1996). *A pragmatic study of verbal irony in Thai*. Ph.D Dissertation, University of Hawai'i.
- Panpothong, N. (1999) "Thai ways of saying 'no' to a request" .*Munusya* 4, 2: 63-76.
- Panpothong, N. "Thai ways of responding to an expression of gratitude". Proceedings of the Southeast Asian Linguistics Society XI. Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University May 16-18, 2001, at Royal River Hotel Bangkok, Thailand.
- Panpothong, N., and Phakdeephassook, S.(2012). ,The wide use of *mai-pen-rai*'It's not substantial' in Thai interactions and its relationship to the Buddhist concept of *Tri Laksana*. *Journal of Pragmatics*[Online].Available: <http://dx.doi.org/10.1016/j.pragma.2012.03.006> Retrieved November13,2012. (Article in Press)
- Palakornkul, A. (1975). A sociolinguistics study of pronominal usage in spoken Bangkok Thai. *Linguistics*, 165 :11-41.
- Phillips, H, P. (1970). *Thai peasant personality : the pattern of interpersonal behavior in the Village of Banchan*. Berkelerand Los Angeles : University of California press.
- Phukanchana, T. (2004). "*Politeness in Thai Culture: Strategies of Disagreeing*" Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, New Orleans Sheraton, New Orleans, LA, May 27, 2004 <Not Available>. 2009-05-26 http://www.allacademic.com/meta/p113365_index.html
- Piazza, R. (2006).The representation of conflict in the discourse of Italian Melodrama. *Journal of Pragmatics*38: 2087-2014.
- Podhisita, C. (1998). Buddhism and Thai world view.In *AmaraPonsapich(eds), Traditionnal And Changing Thai World View, pp. 29-62*. Bangkok: Chulalongkorn University Press .
- Pomerantz, A. (1975). *Agreeing and Disagreeing with Assessments*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Pomerantz, A. (1984). Agreeing and disagreeing with assessments: some features of preferred and dispreferred turn shapes. In J.M. Atkinson and J. Heritage, (Eds.), *Structures of social action* (57-101). Cambridge: Cambridge University Press.
- Pongsapich, A (eds). (1998). *Traditional and changing Thai world view*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Pontecorvo, C. (2009). *Learning to argue in family shared discourse*. London: Routledge
- Pridham, F. (2001) .*The Language of conversation*. London: Routledge.
- Rabibhadana, A. (1973). *The organization of Thai society in the early Bangkok period, 1782-1873* . New York : Department of Asian Studies, Cornell University.
- Rancer, A, S. (2010). *Arguments, aggression, and conflict : new directions in theory and research*. New York : Routledge.
- Ress-Miller, J. (2000). Power, serenity and context in disagreement. *Journal of pragmatics* 32:1087-1111)
- Robert, R. (1993). *The Production of Figurative Language : Function and Context*. Ph.D. Dissertation, Memphis state University.
- Roongrengsuke, S., and D. Chansuthus. (1998). Conflict management in Thailand. In K. Leung and D. Tjosvold (Eds.), *Conflict management in the Asia Pacific assumptions and approaches in diverse culture*, 167- 221. Singapore: Wiley.
- Sacks, H. (1973). *On the preferences for agreement and contiguity in sequences in conversation*. In G. Button and J. R. Lee (Eds.), *Talk and social organisation* (54 – 69). Clevedon, UK: Multilingual Matters.
- Sacks, H., E. A. Schegloff, and G. Jefferson. (1974). A simplest systematics for the organization turn-taking for conversation. *Language* 50: 696-735
- Salons, S. The pragmatics of reality and unreality conditional sentences in swahili. *Journal of Pragmatics* 7, 3 : 311-324.
- Santaputa, S. (1984). *Structure and functions of Question in Thai*. Ph.D Dissertation, University of Hawai'i.
- Schegloff, E. A., and H. Sacks. (1973). Opening up closing. *Semiotica* 7: 289-327.
- Schiffrin, D. (1984). Jewish argument as sociability. *Language in Society* 13 :311-355.

- Schmidt, R. (1983). *Interaction, acculturation and the acquisition of communicative*. In N. competence Wolfson and E. Judd (Eds.), *Sociolinguistics and language acquisition* 14 :137-174. Rowley, MA: Newbury House
- Searle, J, R. (1969). *Speech act*. London : Cambridge University Press.
- Seitel, P. (1994). *Proverb: A social Use of Metaphor*. In Wolfgang Mieder; and Alan Dundes (eds). *The Wisdom of many :Essats on the proverbs*, 122-139. Madison : University of Wisconsin Press. อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข. (2547). *สำนวน. เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชาภาษากับวัฒนธรรม (2201607) ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- Segaller, D. (1980). *Thai ways*. Bangkok: Post Books.
- Sensenig, B. (1975). *Self concept and achievement in northern Thailand*. Ann Arbor, Mich. :University Microfilms International.
- Sherzer, J. (Eds), *Explorations in the Ethnography of Speaking*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Shiffrin, D. (1988). *Approaches to Discourse analysis*. Oxford : Blackwell.
- Smuckarn, S. (1998). *Thai Peasant World View* . In Amara Ponsapich (eds), *Tradittionnal and Changing Thai World View*, 131-159. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Song, K, (1993). *An Interactional Sociolinguistic Analysis of Argument Strategies in Korean. Conversational Discourse: Negotiating Disagreement and Conflict*. Georgetown University Dissertation, Washington, DC.
- Spencer - Oatey, H. (2002). *Managing Rapport in talk*. *Journal of pragmatics* 34 : 529-545.
- Spencer – Oatey (eds). (2008). *Culturally Speaking : Culture, communication and politeness theory*. New York: Continium.
- Spencer - Oatey, Patrick Ng and Li dong. (2008). *Brittish and Chinese reaction to compliment responses*. In Spencer-Oatey (eds). (2008). *Culturally Speaking: Culture, communication and politeness theory*. New York: Continium.
- Sriussadaporn-Charoenngam and Jablin. (1999) . *An Exploratory Study of Communication Competence in Thai Organizations* *Journal of Business Communication* 36 4: 382–418

- Stubbs, M. (1983). *Discourse Analysis: THE SOOCIOLINGUISTIC ANALYSIS OF NATURAL LANGUAGE*. Chicago: Chicago University Ptress.
- Suthiwong, P. (1973). *A Factor Analysis of the Nature of Thai 'Krengchai'*. Thesis (M.Ed.), College of Education.
- Swierczek, F. W. (1994). Culture and conflict in joint ventures in Asia. *International Journal of Project Management* 12, 1: 39-47.
- Takahashi, T, and Beebe, L , M. (1993). *Cross-Linguistic Influence in the Speech Act of Correction*. In Kasper, G., and Blum-Kulka,S (etds.) *Interlanguage Pragmatics*, 138-157. New York : Oxford UniversityPress.
- Taylor, A. (1994). *The Wisdom of Many and The Wit of one*. In Wolf Wolfgang Mieder; and Alan Dundes(eds). *The Wisdom of many: Essats on the proverbs*, 122- 139. Madison : University of Wiscosin Press.
- Triandis, H, C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder : Westview Press.
- Vongvipanond, P, 1994. Linguistic Perspectives of Thai Culture. *Paper Presented at a Workshop of Teachers of Social Science at the University of New Orleans*. Available at <http://thaiarc.tu.ac.th/thai/peansiri.htm#mpr>. Retrieved April 20, 2009.
- Weihua, Z. (2014). Managing relationships in everyday practice: The case of strong disagreement In Mandarin. *Journal of Pragmatics*64: 1-132
- Weisz, JR. (in press). *Culture and the Development of child Psychopathology : Lessons form Thailand*. In D. Cicchetti,ed., *Rochester Symposium on Development Psychopathology Vol.1*. New York : Cambridge University press.
- Wetzel, P, T. (1988). Are “powerless” communication strategies the Japanese norm?. *Language in Society*17 : 555-564.
- Wichianchot ,W . (1972). *A Research on Courtesy Bias of the Thai*. Bangkok: Srinakarinwirot University.
- Wierzbicka, A. (1987). *English Speech Act Verbs : A Semantic Dictionary*. Academic Press: Sydney.
- Wilson, D and Sperber, D. (1992). On verbalbirony. *Lingua*87:..53-76. cited in cited in Panpothong, N. (1996). *A pragmatic study of verbal irony in Thai*.Ph.D Dissertation, University of Hawai'i.

Vuchinich, S. (1990). *The sequential organization of closing in verbal family conflict*.

In A. Grimshaw (Ed.), *Conflict Talk*, 118-138. Cambridge: Cambridge University Press.

Zhu, H. (2014). Duelling Languages, Duelling Values: Codeswitching in bilingual intergenerational conflict talk in diasporic families. *Journal of Pragmatics* 40, 10: 1799-1816.

Zimmerman, D. H., and C. West. (1975). *Sex roles, interruptions and silences in conversation*. In B. Thorne and N. Henley (Eds.), *Language and sex : Difference and dominance*, 105-130. Rowley Mass: Newbury House.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการแสดงความเห็นแย้ง

ในปริเฉทการสนทนา

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิจัยทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถานการณ์ทั้งหมดในแบบสอบถามนี้เป็นสถานการณ์ที่สมมติขึ้นเพื่อการวิจัยทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์เท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณากรอกข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชาย   หญิง

2. อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

16- 20 ปี   21-25 ปี   26 ปีขึ้นไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) จากภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2546 และสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาภาษาไทย จากภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2549 และเข้าศึกษาต่อระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2554 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

